పండితారాధ్యచరిత్ర

పర్వతప్రకరణము

౧౫ ౨౨౫

మల్లికార్జున

పండితారాధ్యచరిత్ర

పర్వత ప్రకరణము

పండితారాధ్యదేవుని శ్రీపర్వతవర్ణన తన్మాహాత్మ్యస్తుతి కథనము

శ్రీకీర్తి సంశ్రితాంచిత వీరభక్తి
సాకారనియమి[1]తసత్య సూరార్య!
భూరియశుఁ[2]డు వనిపురశంకరయ్యఁ-
గారి [3]వీడ్కొని పండితారాధ్యవిభుఁడు
సనుదేరఁ జనుదేరఁ [4]జక్కఁ గట్టెదుర
వినువీథిఁ దాఁకి స[5]పీనవిస్ఫురణ
శుంభదంబుధియు నీలాం[6]భోదములును

---

౧. తామాత్య; తోమాత్య, ౨. డవని; డువనీ, ౩. దోడ్కొని, ౪. జంకగట్టెదరు, ౫. విశద; వినవ, ౬. బుద (భోద) లతయు.

శంభుకుత్తుకఁ [౧]గప్పు [౨]సాఁగినయట్లు
నల్ల[౩]నై నిబిడమై నందితం బై స-
ముల్లాసహేతువై [౪]యొప్పె నెట్లనినఁ—
[౫]గడలేని నిర్మల [౬]గాఢమహత్త్వ-
జడతావిహార విస్తారోదకముల,
సంగీకృతాయతోత్తుంగ[౭]శృంగాఘు-
మంగళరంగత్తరంగ సంఘము[౮]లఁ,
బటుశైలచూడా విభాసి సీహార-
పటలప్రకార విస్ఫార ఫేనముల,
శైలా[౧౦]గ్రవిహరణాసక్త ప్రమథ వి-
శాల[౧౧]దివ్యవిమానచయ వహిత్రముల,
నరనుత [౧౨]తద్విమానధ్వజదండ-
గురువహిత్రోత్తాల [౧౩]కూప[౧౪]దండముల,
సంచితనానాదిశాస్థానచయ స-
మంచిత ద్వీపాంతరానీక[౧౫]ములను
స్థిరగిరిపార్శ్వనదీప్రవాహా[౧౬]ప్ర-

౧. కంపు; కప్పుఁ, ౨. జాగిన; జాలిన, ౩. మై, ౪. యొప్పు, ౫. కడు, ౬. గాఢమహాత్మ్య, ౭. రంగా, ౮. లు, ౯. ద, ౧౦. భ్ర, ౧౧. విద్య, ౧౨. ద్వీపమానధ్వజదండ; ద్వీపమాననధ్వజదండ, ౧౩. కూట; కూల, ౧౪. దండములు, ౧౫. ములును; మునను, ౧౬. త్ర-సర.

పర్వత ప్రకరణము

సర[౧]తదియ్య[౨]ద్వీప [౩]చారుమార్గములఁ,
బరమనైష్ఠికశైవ పాశుపతాది-
చిరతపోధనమహాపురుషరత్నముల,
[౪]మాయావిముఖ వీరమాహేశ్వరాది-
[౪]నాయకౌఘానర్ఘ్య నాయకమణుల,
నంత[౫]ర్మహీస్థలానంతశైలౌఘ-
కాంత మైనాకాది ఘనతరగిరుల,
నంటినమనుజుల [౬]నంటఁగఁబట్టు
[౭]నంటు[౮]జాలను నిజాయస్కాంతగిరుల,
నెలమిఁ ద్రింశద్యోజనేతరభూమిఁ
జెలియలి[౯]కట్ట యన్ [౧౦]సీమాస్థలమున
మానితంబై[౧౧]యిట్లు శ్రీనగాంభోధి
గానంగనొప్పె ముంగల [౧౨]నట్లుఁ[౧౩]గాక,—
[౧౪]నివుడు [౧౫]ప్రహర్షిత నీలకంఠములఁ,
[౧౬]దవులు ముముక్షుచాతక[౧౭]వితానముల,
హితమనోరథ సమాహితఫలేచ్ఛాను-

---

౧. తద్వితీయ, ౨. ద్వీప, ౩. చార, ౪. ఈ రెండు పంక్తు[లు] అచ్చుపుస్తకములో లేవు, ౫. ర్ఋషి, ౬. కంటంగ, [౭. క]ంటు; నంటి, ౮. రాయను, ౯. కట్టను, ౧౦. శీల, ౧౧. ...ను, ౧౨. నట్టు, ౧౩. గాఁగ, ౧౪. నివుడ, ౧౫. ప్రహర్షించు, [౧౬. ...]దవుల, ౧౭. విమాన.

గత[౧]పరిషత్కర్షక ప్రతానముల,
సురుచిర [౨]సత్పథ [౩]సోపాన [౪]కలిత-
పరిచితాభ్రంకష స్ఫురితవర్త[౫]నుల,
స్థిర వృక్ష కాష్ఠ నదీతృణ జ్యోతి-
రురుతర స్ఫురిత విద్యుల్లతాతతులఁ,
బ్రథితాద్రిచూడా నిపతితానవరత-
పృథుతర కరికర పీవరపుణ్య-
పూరిత నిర్ఝరధారాసమూహా-
సార [౬]ఝుంకార నివారిత[౭]ధ్వాన-
ఘనతర [౮]తద్గుహా గహ్వ[౯]రోద్భూత-
జననుత ప్రతిశబ్ద [౧౦]శబ్ద[౧౧]గర్జనల,
నసమ నిజాంగదృగంచలో[౧౨]ద్భూత-
విస్పృమర కారుణ్య రసపూరములను,
ననుపమ స్వర్గమోక్షాద్యభీష్టార్థ
వినుత ఫలా[౧౩]పార వృష్టిఁ బెంపా[౧౪]రి,
యసలా[౧౫]రు శ్రీనగం బను నీలమేఘ

---

౧. పరిష్కార్ష్మకర్షక; పరిషట్కార్షక, ౨. తత్పథ; తత్పద,
౩. సౌపాన, ౪. కరిత, ౫. నల, ౬. ఝులాత్కార; ఝూతాత్కార,
౭. ధ్యాన, ౮. తద్గుహ్యా, ౯. రోద్ధూత; రోద్ఘాత, ౧౦. చక్ర;
శక్ర, ౧౧. ఘర్జనల; ఘర్జనులు, ౧౨. ద్ధూ, ౧౩. హార; వార,
౧౪. ర, ౧౫. రి; ర.

మసమానమై యొప్పె; నట్లునుం గాక,—
పృథుతరంబై యొ[౧]ప్పు [౨]పృథ్వి పీఠముగఁ,
ప్రథితాం[౩]బరము దివ్య భవ్యలింగముగఁ,
గ్రన్న [౪]దిక్చయము మేఖలయుఁగా, దిశ[౫]లు
వ్రన్న[౬]ని దివ్యాంబరంబులు గాఁగఁ,
బొలుపారు నక్షత్రములు పుష్పములుగ,
నల[౭]రు సూర్యేందు లుద్య ద్దీపములుగ,
నెఱ[౮]యఁ దత్త్వాతీత నిత్యచిన్మూర్తి
గొఱలు జటాజూట కోటీరముగను,
నరుదగు సూక్ష్మతత్త్వా[౯]కారుఁ డైన
హరుగళంబున నున్న హాలాహాలంబు
నీలి[౧౦]మదొచిన [౧౧]లీలఁ బర్వతుని
నీలవర్ణాకృతి నేత్రపర్వముగ
హర్షాశ్రుపూరితాపాంగమార్గుఁడు, ప్ర-
కర్షితస్మితవక్త్ర కమలభా[౧౨]స్వరుఁడు,
స్ఫురితరోమాంచ కంచుకితదేహుండు,
గర మవిచ్ఛిన్నగద్గదకంధరుండు,

---

౧. ప్పె, ౨. పృథివి, ౩. గకము; బరమ, ౪. దిగ్వలయ, ౫. ల, ౬. న, ౭. రి, ౮. యు, ౯. కారమైన, ౧౦. మి, ౧౧. నీల పర్వతము, ౧౨. స్క.

నిత్యా[1]భావ స్వర నేత్రాంగ విక్రి-
యాత్యంత పరవశుఁ డగుచు వెండియును,
గనుగొంచు మ్రొక్కుచుఁ గతిపయదినము-
లను [2]వెల్లటూరి కొయ్యన [3]యేఁగుదెంచి,
మఱియు నుద్యద్భక్తి మతిఁ బర్వతునకుఁ
దఱిఁదఱి మ్రొక్కుచుఁ దాఁ జూచిచూచి—
భంగించి కుంభసంభవుఁడు మున్ద్రొక్కఁ
గ్రుంగిన వింధ్యాద్రి గురుత దానెంత?
యిందీవరాక్షుచే నెత్తంగఁబడిన
మందరనగము సమగ్రత యెంత?
తూలి రావణుని చేతుల [4]నూఁపఁబడిన
కైలాస[5]శైలంబు గాంభీర్య మెంత?
తనపర్వతత్వంబుఁ [6]దఱిగి మానంబు-
ధను వైన మేరుభూధర[7]శక్తి యెంత ?
మున్ను వజ్రికి నోడి [8]మున్నీట డాఁగి
యున్న మైనాకాద్రి యున్న[9]తియెంత ?

---

౧. భాస్వత్స్వర; భాస్వత్స్వక; భాస్వత్పర, ౨. వెల్లలూరి; వేమలూరి, ౩. నే, ౪. నూఁచ, ౫. శిఖరంబు, ౬. ధర నుమాదేవు; ధరవిమానంపు, ౭. మది, ౮. మున్నీడ, ౯. ది.

పర్వత ప్రకరణము

[1]యంతంత గంగా[2]పయస్ఫూర్తిఁ జేవ-
యంతరించిన మాల్యవంత [3]మొప్పెంత ?
కమలాప్తరుచుల[4]కాఁకకు నశియించు
హిమవన్నగంబుమహి[5]ష్ఠతయెంత ?
తప్పక భాస్కరోదయవేళఁగాని
యొప్పని యుదయాద్రి యొప్పు దానెంత ?
కడుపు [6]సొచ్చిన మి[7]త్రు ఘనతర తేజ
మడఁగించు నస్తాద్రి యాధిక్య మెంత ?
తలఁపఁ జందనములు దక్కంగ నొండు
గలుగని మలయాద్రి గౌరవం బెంత ?
తా నీశు నొకనాఁడుఁ దాల్పంగలేని
మానసోత్తరగిరి మాహాత్మ్య మెంత ?
చంద్రాంకు దను బాసి చన[8]నిల్చినట్టి
యింద్రకీలాద్రి మహిష్ఠత యెంత ?
పటు శోణ పాషాణ బహువర్ణరీతి
నటియించు రోహణనగము [10]పెం పెంత ?

---

౧. యంతట, ౨. చయ; వయ, ౩. ముప్పెంత; మోవెంత, ౪. కుగాకనశించు; కుగాఁకడగించు, ౫. ష్ఠ, ౬. నొ; మె; యె, ౭. త్ర, ౮. నిచ్చి, ౯. లంబు, ౧౦. సుం పెంత; యొప్పెంత; సుప్పెంత.

జనపతి యగు రాము [౧]చాపంబుచేతఁ
దునిసిన గంధమాదనము [౨]పెంపెంత ?
[౩]యోరంత ప్రౌఢు భూభారకత్వమునఁ
దారుండు కులపర్వతము[౪]ల [౫]పెంపెంత ?
మొదలఁ గ్రోతులు మ్రోవ ముఱిసి పడ్డట్టి
పదటికొండల [౬]పిండు పాటి దా నెంత ?
నాఁడు [౭]నేఁడన కెల్ల నాఁడు[౮]నేనాఁడుఁ
బోఁడిగా భంగంబుఁ బొందనియట్టి
పొగ[౯]డిత నెగడు శ్రీనగసార్వభౌముఁ
బొగడరే కృతమతుల్ పుణ్యైకరాశి ;
నొక్కొక్కగిరులయం దొక్కొక్కమహిమ
నెక్కొనుగాక యనిందితమహిమ
గలుగునే [౧౦]నరులకుఁ గామ్యార్థసిద్ధి
గలుగునే [౧౧]భోగమోక్ష సుఖాభివృద్ధి
గలుగుఁగా కిల శ్రీనగస్పర్శవేది-
వలన శ్రీశైలభాస్వరసుర[౧౨]తరువు-

---

౧. శాపంబు, ౨. సొంపెంత, ౩. వోరంత; వోరెంత, ౪. లు, ౫. గుప్పెంత; సొంపెంత, ౬. పెంపు, ౭. నాఁడును నెల్ల; నేఁడును నెల్ల, ౮. నెన్నాఁడు, ౯. డిక; డత, ౧౦. పరు, ౧౧. మోక్షభోగ; మోక్షసుఖాభివృద్ధియును, ౧౨. తనువు.

వలన, శ్రీపర్వత వరకామ[౧]దుఘము-
వలన; నెట్లనిన,— నవారితభక్తి
భ్రాజిల్లు పర్వ[౨]తు పటు[౩]తపఃఫలము
దేజోమహత్త్వంబు దివ్యాంగ మనఁగ,
సురుచిరమల్లికార్జున సముత్తుంగ-
[౪]వరమహాస్థానంబు [౫]వదనాబ్జ మనఁగ,
ఘనతర ధర్మార్థ కామమోక్షము[౬]లు
దనరు శ్రీపాదపద్మంబు లనంగఁ,
గన్నులు [౭]నీప వృక్షంబు లనంగఁ,
జెన్నగు [౮]శృంగముల్ శృంగంబు లనఁగ,
గుహలు నాసాపుట కుహరంబు లనఁగ,
మహితభూజములు రోమంబు లనంగ,
నొగి [౯]గుహాంతరవాయు [౧౦]వూరుపు లనఁగఁ,
వగు శ్రుతిస్మృతులు [౧౧]శ్రోత్రంబు లనంగ,
వరచతుర్ద్వారనివాస లింగములు
నరసత నొప్పారు చన్ను లనంగ,
దొరఁగు పుణ్యంబు[౧౨]లందుల దుగ్ధ మనఁగ,

౧. మఖము, ౨. త, ౩. తర, ౪. పరమమహాస్థాన, ౫. పదకా, ౬. ల, ౭. దీప, ౮. శృంగంబు శృంగం బనంగ, ౯. మహాంతర, ౧౦. వూరుపు లనఁగ; వూరు లనంగ, ౧౧. శాస్త్రంబు, ౧౨. లుదుగ్ధంబు లనఁగ.

వరపరిమళో[౧]టి వత్సంబు లనఁగ,
నమ[౨]లిన నిజకీర్తి యది[౩]యు వాలముగఁ,
ప్రమథాధిపులు నరి[౪]పాలకు లనఁగ,
నందితం బైన శ్రీనగకామధేను
వందకా కెవ్వి యిష్టార్థముల్? మఱియుఁ,—
బరగు పర్వత తపఃఫలదాత యైన
[౫]వరు ప్రసన్నత యాలవాలం[౬]బనంగఁ,
బొనరు పర్వతపూర్వపుణ్యదేహంబు
ఘనతరంబైన కూఁక[౭]ట [౮]వేరుగాఁగ,
పేఁగుఁబర్వతు నగాన్వితరూపతనువు
దాఁ గరిగొన్న మొదలిదుంప [౯]యనఁగఁ,
బొదలి నర్దైన సొంపు వొంపిరివోవఁ
గదిసిన కొండ[౧౦]లు గవ[౧౧]టలనంగ,
నశ్వమేధాద్రిముఖ్యాఖిలగిరులు
శాశ్వతశాఖోపశాఖ[౧౨]లనంగఁ,
గరమొ[౧౩]ప్పపాతాళగంగాదినదులు
వరుస వేల్లితబహువల్లరు[౧౪]లనఁగ,

---

౧. ట్లు, ౨. రి, ౩. య, ౪. వారకు, ౫. వర, ౬. ంబు గాఁగ, ౭. టి, ౮. పేరు, ౯. గాఁగ, ౧౦. లగములోయనంగ, ౧౧. టు, ౧౨. లుగాఁగ, ౧౩. ప్ప, ౧౪. ల్గాఁగ.

మహనీయకాంతిమ న్మరకతశిలలు
బహుళంబు లగుహరిత్పత్త్రంబు లనఁగ,
నగణితరుచిప్రవా ళాబ్జరాగములు
జిగిఁ[1]దులు కాడె[2]డు చి[3]వురు లనంగఁ,
గమియు మౌక్తిక చంద్రకాంత వజ్రములు
గోమరారు నెఱివిరిగుత్తు లనంగ,
[4]నమరంగఁ గామ్యార్థు లైనసాధకులు
[5]దమిఁ[6]గంపుఁ గొను తేఁటితండంబు లనఁగ,
శ్రీ స్వయంభూ[7]లింగ సిద్ధలింగములు
భాస్వర వరదివ్యఫలము లనంగఁ,
దలపోయ మునులును దాపసోత్తములు
ఫలము[8]లానెడు శుకప్రకరంబు లనఁగ,
నందితంబైన శ్రీనగకల్పతరువు
నంద కా కెవ్వి యిష్టార్థముల్ ? మఱియుఁ,—
దా రాదిలోహ తత్తద్వర్ణసమితి
వారించి శుద్ధ సువర్ణంబు సేయ
విరచింప [9]నాస్పర్శవేదిక [10]చెల్లు,
వరసూక్తి “స్వర్ణం భవతి” యనునట్లు

౧. దొ, ౨. డి, ౩. గుళు; గురు, ౪. ననయంబు, ౫. తను,
౬. గప్పు, ౭. పద, ౮. లనెడి, ౯. దా, ౧౦. చెల్లె; లెల్ల.

ద్విజముఖ్యజాతు లా[౧]ద్భృతిఁ దన్ను ముట్టి
వృజినంబు లడఁచి పవిత్రులఁ జేయఁ
జిరసూక్తి "సంత్యజే స్సప్రష్ట్వా" యనంగ
ధరఁ జెల్లు శ్రీపర్వతమున[౨]న కాక
తలపోయ శ్రీపర్వత స్పర్శవేది
వల[౩]నన కాకెవ్వి వాంఛితార్థములు ?
ధర నెన్నఁదగు పర్వతంబులలోన
సిరిగిరి[౪]యును నొక్క గిరి యనఁ జనునె ?
లింగమూర్తుల[౫]ప్రోవు, లీలల[౬]లావు,
మంగళత్వము[౭]నెల్ల, [౮]మహిమల కెల్ల,
బరమార్థ[౯]ముల కాది, ప్రమథుల వేది,
సురతరువులగుంపు, సురభులసొంపు,
సింతామణుల[౧౦]పెల్లు, [౧౧]సిరిపుట్టినిల్లు,
సంతసంబులతీపు, సత్యంబు[౧౨]రూపు,
స్పర్శవేదులరాశి, ప్రత్యక్షకాశి,
దర్శనంబులముక్తి, ధన్యతశక్తి,

---

౧. వృతి, ౨. క, ౩. సుకాకెవ్వియు, ౪. యన, ౫. ప్రోది, ౬. తావు; తావు, ౭. కెల్ల, ౮. మహిమలతెల్ల ; మహిత తెల్ల; మహితాత్ము లెల్ల ('సారో మహిమ్నాం' అని సం.), ౯. ముక్త్యాది, ౧౦. యిల్లు, ౧౧. శ్రీ, ౧౨. రాపు.

దమితేంద్రియులసీమ, దా[౧]నులప్రేమ,
విమలతమురువు, దత్త్వము పొట్ట[౨]పొరువు,
జంగమోత్సవము, [౩]ప్రసాదంబు జవము,
సంగీతములగుత్తి, శరణులవృత్తి,
నిర్గతాఘులదృష్టి, నిత్యతపుష్టి,
స్వర్గంబు [౪]గరసు, మోక్షంబులవెరసు,
శివయోగుల [౫]యిరవు, సిద్ధుల[౬]వెరవు,
ధ్రువకీర్తిపెంపు, నిత్యులమతి యింపు,
నదు[౭]లచొచ్చినయిల్లు, నగముల[౮]పెల్లు;
సదమలాత్ములపెర్మి, శంకరుకూర్మి,
దపములమెల్లి, దీర్ఘంబులవెల్లి,
జపసమాధులప్రొద్దు, [౯]సమయులదుద్దు,
[౧౦]భక్తులచెలువు, విరక్తుల[౧౧]నెలవు,
ముక్తిమం[౧౧]తులత్రోవ, మోదంబు[౧౨]చేవ,
భవసాగరమునావ, [౧౩]వదవుల[౧౪]తావ,

---

౧. సు, ౨. పొర (కు) వు; జొరువు, ౩. ప్రసాదాం బుజవము; ప్రసాదంబు జలము (శిరము, జపము), ౪. గరుసు; గురుసు, ౫. వెరవు, ౬. నెరవు (పు); నెరపు, ౭. లు పొచ్చిన; ల బొల్చిన, ౮. గెల్లు, ౯. సరసుల; శవముల; జవముల, ౧౦. భుక్తుల, ౧౧. నెళవు; యిలివు; యలవు; యలువు, ౧౧. త్రు, ౧౨. చోవ, ౧౩. పనముల; పదముల; పరముల, ౧౪. తోవ.

శివభక్తి శిఖరంబు, శ్రీనగేంద్రంబు;
వరికింప నిట్టి శ్రీ పర్వతంబునకు
ధరణీధరములొండు దత్తుల్య మగునె?
యిందు[౧]ల సెలయేఱు లీశ్వరుపాళ్లి
యం దున్న యట్టి గంగాంబుకణంబు,
లిందు[౧]ల[౨]గుబ్బలు [౩]నిమ్మహి నొప్పు
మందరకైలాస మహితశైలంబు,
లిందులగోబృంద మిష్టము ల్గురియు
బృందారకు[౪]ల సుర[౫]భి ప్రకరంబు,
లిందుల[౬]లేఁబెయ్య లీశుకట్టెదుర
మంద[౭]లై యున్న గోమాతృసంఘంబు,
లిందుల[౮]బాలకు లెలమి నజాండ-
సందోహము[౯]లు దాల్చు శతరుద్రవిభువు,
లిందుల[౧౦]పిడిచెట్టు లిలఁ గాయసిద్ధు
[౧౧]లందంద కూర్చు దివ్యౌషధావళులు,
నిందుల[౧౨]చిడిపిటా లి[౧౩]నదీధితులన

౧. న్న, ౨. గుబ్బి (బ్బ) ళ్లు (ళ్ల), ౩. లి, ౪. లు, ౫. భీ, ౬. లోఁపెయ్య, ౭. య్యై, ౮. మానవు; పసిబాల, ౯. లకాల్చు, ౧౦. పడు; వడు; ౧౧. లందఱు, ౧౨. సిలిపి, ౧౩. ను; నునిదీధితుల.

నిందితంబులు [౧]శేషు నిజఫణామణులు,
నిందుల[౨]క్రియ్యాట లీప్సితార్థంబు
లందించు రసరసాయనసుధా[౩]ధార,
లిందుల [౪]పెడవట్లు [౫]నందనోద్యాన-
మందారముఖ్య సంక్రందనతరులు,
నెలకొన్న యిందుల నీరసత[౬]రులు
మలయజ ఘనసార మహానియ్యతరులు,
గామింప నిందుల కడపటిశిలలు
భూమిఁ జింతామణుల్ వుట్టినగనులు,
విలసిల్లునిందుల వెడ[౭]వ్రంత లాదిఁ
దెలుపా[౮]రు భాగీరథీముఖ్యనదులు,
వరగ నిందులచోటి [౯]పడియ లూహింప
నిరతంబు క్షీరాంబునిధి పుట్టి[౧౦]నిండ్లు,
గలయంగ నిందుల గండశైలంబు
[౧౧]లిల మోచికొనియున్న కులపర్వతంబు,
లరయ నిందుల శబరాలయభూమి

౧. సేయు నిజపుణ్యమతు (ణు) లు; సేయు నిజఘృణామణులు; శేషు నిజశిరో(ఘణా; ఫణా) మణులు, ౨. క్రె, ౩. వార్థి; వారి, ౪. వదవట్లు; పెడలెట్లు, ౫. కందునవో్యన్య, ౬. తు, ౭. వృంత; వ్రేత, ౮. ర, ౯. పదియ; వడియ, ౧౦. నిల్లు; నిళ్లు, ౧౧. జల.

హరిముఖ్య సు[౧]రలకు [౨]నవిముక్తభూమి,
దలపోయ నిందుల ధరణీరజమ్ము
లల మేటి చామీకరాద్రి[౩]కిఁ ద[౪]లము
[౫]సరియించు నిందుల శ్వపచాధములును
ధరఁ జతుర్వేదుల కరయ నుత్తములు,
[౬]వసరింప నిందుల ప[౭]సులకాపరులు
[౮]వసుమతి శుశ్రుత వ్యాఖ్యానపరులు
నీక్షింప నిందుల [౯]యెల పాప[౧౦]పిండ్లు
దక్షకానంతాది దర్వీకరములు,
భావింప నిందుల పూవు[౧౧]ల వడుగు
లావజ్రి[౧౨]కింద్రత్వ మందిచ్చినార,
[౧౩]లాడఁబడ నిందుల [౧౪]వడుక [౧౫]భూసురులు
గడఁగి బ్రహ్మకు ముంజిఁ గట్టినవారు,
గత లేల యిం దొక్క కడయింటిగణము
[౧౬]స్థితికర్తఁగా విష్ణుఁ జేసినవాఁ[౧౭]డు,

---

౧. రు, ౨. నది ముక్త; నది ముఖ్య; నపవర్గ, ౩. ని, ౪. శ, ౫. చరియింప, ౬. పరికింప, ౭. సల; సులు, ౮. వసుమతినాశ్రుతి (నీశ్రుత); శ్రుతిస్మృతి, ౯. యిలబాప; యీపాప, ౧౦. పిండు; బిడ్లు, ౧౧. బవడుగు, ౧౨. కినితత్వమదియిచ్చి, ౧౩. పొడఁబడ; వడిగల, ౧౪. వట (టు; డ), ౧౫. పారులును, ౧౬. క్షితి, ౧౭. రు.

నూహింప నిందుల యొకపిన్న తపసి
యాహారిపుత్త్రు నుక్కడంచినవాఁడు,
వీక్షింప నిందొక్క వీరగణంబు
దక్షునియజ్ఞంబు దహియించినాఁడు,
శీఘ్రంబ యిందొక్క చిట్టిగణంబు
వ్యాఘ్రాసురాదుల వ్రచ్చినవాఁడు,
రమణ నీశైలోత్తరద్వారవిభుఁడు
[3]ప్రమథులఁ [4]బంచి లోకము లేర్చినాఁడు,
[5]వ్రాలి యిగ్గిరితూర్పు వాకి[6]టి ఱేఁడు
గ్రాలుచుఁ ద్రిపురముల్ గాల్చినవాఁడు,
నలి నిన్నగము దక్షిణద్వారవిభుఁడు
నిలఁ బరంజ్యోతి యై యెసగినవాఁడు,
[7]మసల కిగ్గిరి పశ్చిమద్వారవిభుఁడు
[8]వాసగ నీబ్రహ్మలఁ బుట్టించినాఁడు,
స్మరవైరి యిందుల మల్లికార్జునుఁడు
వరలింగములచక్రవర్తి యైనాఁడు,
మిగుల నిందుల సారమేయమార్గాల -

---

౧. ణ, ౨. న్ని; న్న, 3. ప్రమదుల, ౪. జించి, ౫. వాలి, ౬. ట, ౭. మరువకగిరి, ౮. పొరిఁగొని; పొసఁగొని, ౯. మూర్తి.

ఖగ మృగ క్రిమి కీటక భుజంగ ము[౧]ఖ్యా
లో[౨]లిన శ్రీగిరి [౩]నొండెఁ గా[౪]దేనిఁ
గైలాసమున [౩]నొండెఁ గా[౪]ని వర్తింప
[౫]రనిన శ్రీగిరిమహిమా[౬]వలంబనము
వనజజునకు నైన [౭]వశమె వర్ణింప?
విన "న భూతా న భవిష్యంతి" యనఁగ
నెనయె శ్రీనగమున కితరశైలములు?
భువి [౮]ధరించినయట్టి భూధరేంద్రములు
శివు[౮]ధరించినయట్టి [౯]సిరిగిరి సరియె?"
యంచుఁ [౧౦]గీర్తించుచు హర్షించు గణస-
మంచితుం డగు పండితయ్యా[౧౧]రాధ్యులకు
నంగద శ్రీశైల మంతయు [౧౨]దివ్య-
లింగస్వరూప మై లీల వె[౧౩]లుంగె;
[౧౪]నకృతాత్ములకు శిలానికరమై తోఁచు
సుకృతాత్ములకు లింగనికరమై తోఁచు,
ననుపురాణోక్తి దా నది [౧౫]యేల తప్పు?
వినుతింప సద్భ[౧౬]క్తి విధి యట్లుగాక

౧. ఖ్యా-మో, ౨. ని, ౩. నుండె, ౪. దె, ౫. ద; వ, ౬. వి, ౭. వర్ణింప వశమె, ౮. ధరియించిన, ౯. శ్రీ, ౧౦. నుగీర్తించు, ౧౧. పు, ౧౨. గూడ, ౧౩. లి, ౧౪. ని, ౧౫. యట్లుగాక, ౧౬. క్త.

యనయంబుఁ బూజాఫలాపేక్షితులకుఁ
గనుఁగొన [1]స్థూలలింగస్ఫూర్తి దోఁచు,
ననయంబు [2]యోగసుఖాపేక్షితులకుఁ
గనుఁగొన సూక్ష్మలింగస్ఫూర్తి దోఁచు,
ననయంబు భక్తి సుఖాపేక్షితులకుఁ
గనుఁగొనఁ బరమలింగస్ఫూర్తి దోఁచు,
వరలింగ మె[3]ట్లన్న [4]వాయవియ్యమున
[5]ధరఁ "దదియ్యం త్రివిధం రూప" మనఁగ,
రతి "నస్థ్మ దా ద్యమరై ర్దృశ్య" మనఁగ,
యుతముగా "సూక్ష్మం చ యోగిభి" రనఁగఁ,
గర మనురక్తి "భక్తై ర్దృశ్య" మనఁగ,
ధర "దృశ్యతే నాన్యథా క్వచి" త్తనఁగ,
నటుగా[6]న భ[7]క్తిభావైక[8]దృష్టులకు
స్ఫుటలింగమూర్తి దోఁచుఁడు దథ్యగాదె ?
భంగిగా బసవయ్య [10]భక్తి [8]దృష్టులకు
జంగమం బటుగూడ లింగ మైనట్లు,
సిద్ధరామయ్యకు శ్రీగిరీశ్వరుఁడు
శుద్ధలింగాకృతి శోభి[11]ల్లునట్లు,

---

౧. పరమ, ౨. భక్తి, ౩. ట్లు, ౪. పాయరియ్యమున, ౫. దరి, ౬. క, ౭. క్త, ౮. దృష్ట్లకును; దృష్టికిని, ౯. ట, ౧౦. భావ, ౧౧. ల్లి.

శ్రీపిల్లనాయనారికిని లింగస్వ-
రూప మై ప్రాణేశుఁ డేపారినట్లు,
స్ఫారలింగాకృతి బాచిరాజునకు
సౌరాష్ట్రవిభుఁడు ప్ర[1]సన్నుఁ డైనట్లు
వెండియు సోమేశ్వరుండు గుడ్డన క-
ఖండితలింగప్ర[2]కారుఁ డైనట్లు,
శూలి [3]యా పోరండ్ల సూరసానికిని
దా లింగమూర్తియై తన రా[4]రినట్లు,
భంగురేతర వీరభద్రేశ్వరోత్త-
మాంగ[5]ము లింగ మై యలరారినట్లు,
శ్రీలింగమూర్తియై శివుఁడు [6]వర్వతు వి-
శాల శిరస్థలి సంధిల్లున[7]ట్లు,
స్తుతియించు మల్లికార్జును[8]నకు మెచ్చి
యతులసాక్షాత్కార మంగీకరించు
గతిఁ బర్వతంబు లింగస్ఫూర్తి[9] వెలుఁగ
మతిఁ దలపోయు పండితుని కక్షణమ
మును మజ్జనాంబువుల్ ముంచిన దృష్ట్లు
నినుపా[10]ర గంధంబు [11]నివిరిన దృష్ట్లు

---

౧. సన్నమై, ౨. కొరమై, ౩. దా, ౪. రు, ౫. లింగము పెనుపారినయట్లు, ౬. పర్వత, ౭. ట్ల, ౮. నకుఁజేర్చి; నాత్మఁజేర్చి, ౯. వెలిఁగె, ౧౦. రి, ౧౧. నిబిరిన; నించిన.

ప[1]నర లతాంతముల్ పూచినదృష్ట్లు
ఘనధూప ధూమంబు గప్పిన దృష్ట్లు
వరగ నివాళులు వ[2]ర్విన దృష్ట్లు
గరము[3]నై వేద్యంబు గల[4]పిన దృష్ట్లు
రమణఁ దాంబూలంబు రంజిల్లు దృష్ట్లు,
నమరఁ బుష్పాంజలు [5]లమరారుదృష్ట్లు-
గా నిట్లు పర్వత ఘన[6]లింగమునకుఁ
దా నిరీక్షణ సావధానంబునంద
చక్కన లింగావసరము సెల్లిం[7]చి
మక్కువ [8]పెక్కువ మల్లికార్జునుఁడు
లెక్కింప [9]శిలలెల్ల లింగరూపము[10]ల
నిక్క[11]మ న్వినుతి ఘనీభవించుట[12]కు
నరయ "యద్ధి మనసా ధ్యాయతి"యనియు
ధరణిఁ "దద్వాచా వదతి" యన మఱియుఁ
జేకొని "తత్కర్మణా కరోతి" యని
యాకాంక్ష శ్రుతిఁ [13]జెప్ప నప్పురాణములు
సరి "మన స్యేకం వచ స్యేక" మనియు

౧. ప్రు, ౨. ట్టి, ౩. నివే, ౪. సి, ౫. లసలారు; లమలారు, ౬. జంగ, ౭. చ; చె, ౮. పేర్మినమ్మల్లి, ౯. దిశ, ౧౦. లు, ౧౧. ంబు వినుతి; మ వినుతి, ౧౨. యు, ౧౩. యొ, నొ.

నరయ "కర్మజ్ఞైక" మనియు [1]మహాత్త్వ-
చేష్టలు విరచించి చెప్ప నాద్యో[2]క్తి
దృష్టంబుగా శైవ [3]శిష్టపండితుఁడు
గలయ శ్రీనగము సాక్షాల్లింగ మనుచుఁ
[4]దలఁచి రూపించియుఁ, దలఁచినయ[5]ట్ల
పలికి నుతించియుఁ, బలికినయ[5]ట్ల
యిల భజించియు, భజియించినయ[5]ట్ల
పదపడి సద్భక్తి దుదముట్టుటకును
ముదమున భక్తసమూహంబు వొగడ

శ్రీ పర్వతోత్పత్తి సంకీర్తన కథనము

నద్భుతం బందుచు నంతఁ బండితు[6]ఁడు
సద్భక్తి మ్రొక్కుచు సంస్తుతింపుచును,
నభిరమ్యలీల నొప్పా[7]రు శ్రీగిరికి
నభిముఖుండై కన్నులారఁ జూచుచును,
దూరీకృతాఘుండు దో[8]నమరాజుఁ
గారిఁ గృపావలోకనవార్ధిఁ దే[9]ల్చి
"[10]యరుగు శ్రీగిరిమల్లికార్జున దేవు

౧. మాహాత్మ్య, ౨. క్త, ౩. శిష్టు, ౪. వలచి, ౫. ట్లు, ౬. లు, ౭. ర, ౮. స, ౯. ల్పి, ౧౦. యరుదగు శ్రీమల్లి.

చరణాంబుజంబు లాసక్తి భజి[1]ంపు,
భ[2]ిపుభక్తకోటికిఁ బర్వము ల్సలుపు,
శివరాత్రి యప్పురిఁ జెల్లి[3]ంపు[4]నియతి,
నిలఁ బ్రదక్షిణముగా నీ పర్వతంబు
వలగొ[5]ని నీవు మా [6]వ్రతసమాప్తంబు
గావింపు" మని శిష్యు గారవింపుడు మ-
హావినయంబున [7]సాష్టాంగ మెఱఁగి
మస్తకవిన్యస్త మహిత[8]స్వహస్త-
శస్త్రావతంసుఁడై "జగదభివినుత
సర్వజ్ఞ పండితాచార్య! తొల్లియును
బర్వత[9]ంబును నొక్క ప్రమథుఁడో, ఋషియొ,
పర్వతాకార మెబ్భంగిఁ [10]బాటిల్లెఁ ?
బర్వతస్థలి నెట్లు [11]ప్రభవించె గంగ ?
యాది శ్రీపర్వతం బనునామ మెట్టు
లాదరణీయమై [12]యలరె లోకముల ?
మహి శైలసార్వభౌమత్వ నిత్యత్వ-
మహిమ యేక్రియ నసమానమై పరగె ?

---

౧. ంచి; ంప, ౨. వ, ౩. ంచు, ౪. మఱియు, ౫. ను, ౬. ప్రతి, ౭. నష్టాంగ, ౮. ప్రహస్త, ౯. ంబను; ంబున; ంబో యొక్క, ౧౦. భ్రాజిల్లె, ౧౧. ప్రబలించె, ౧౨. యలదె.

నఖిలముముక్షుల కాది [1]సీశైల
శిఖరదర్శనముక్తి సిద్ధి యె[2]ల్లొసగె ?
మించి సదాశివమిళితరూపమునఁ
బంచవక్త్రము [3]లెట్లు భ్రాజిల్లె గిరికి ?
నెల్లపర్వతముల [4]కెల్లతీర్థముల
కెల్లమై యెట్లు[5]ండె నెల్లగాలంబు ?
సంహృతాంతకుఁడు [6]ప్రసన్నుఁడై యె[7]ట్లు
సింహాసనముగ వసించె [8]సీగిరిని ?
[9]సురపర్వతాదిభూధరకోటు లుండ
[10]హరుగణంబులకుఁ గ్రీడాద్రి యెట్లయ్యె ?
రసరసాయనసుధారససరోవరము
లెస[11]గ నిగ్గిరియంద యెట్లు వసించె?
సురమణి సురధేను సురమహీజాత-
సురసింధుతతుల కాఁ[12][illegible]కర మెట్టు లయ్యె ?
నాల్గుదిక్కులయందు నాల్గు వాకిళ్లు
నాల్గు[13]గోణముల నిర్మాలుగు[14]ద్రిడ్లు
సుకరమై యినుమడి [15]సోరనగండ్లు

---

౧. న, ౨. ట్లొ, ౩. లెల్ల, ౪. నెల్ల, ౫. ండు, ౬. ప్రసన్నమై, ౭. ట్టు, ౮. ని(న)గ్గిరిని(కి), ౯. భర, ౧౦. హర, ౧౧. గంగ నగ్గిరి, ౧౨. కార మెట్లయ్యె, ౧౩. మూలల నిరునాలుగు, ౧౪. దిడ్లు, ౧౫. సూరన; సూరెన; సూరలీ; సూడెలింగళ్లు.

పర్వత ప్రకరణము

మకుటతోరణము లి[1]మ్మడి వాని కనఁగ
నగములు బిలములు నదులు దీర్ఘం[2]బు
లగు కుండములును మహాస్థానములును
దివ్యలింగములు జ్యోతిర్లింగములును
భవ్యమై పరగు నెపం బేమి [3]మఱియు?
నరుల[4]కు దృశ్య[5]మానం బ[6]య్యుఁ గాక
పర[7]గ నిగ్గిరిపీఠ పద్ధతి దనర
మణిలింగములు, రత్నమయలింగములును,
గణుతింప స్వర్ణలింగంబులు, రజత-
లింగంబులును, దామ్రలింగముల్, గాంస్య-
లింగంబులును, లోహ లింగముల్, సంద్ర-
కాంతలింగంబులుఁ, గరమొప్ప సూర్య-
కాంతలింగము, లయస్కాంతలింగములు,
నమృతలింగములు, స్వయంభులింగములుఁ,
గొమరారుఁ గోటానఁగోట్లు వెండియును
నర సురాసుర మునీశ్వర సిద్ధ సాధ్య-
గరుడ గంధర్వోరగ ప్రకరాదు

---

౧. స్మడి, ౨. ములు-నగు, ౩. [illegible]; మఱియు, ౪. [illegible], ౫. [illegible] నం, ౬. య్యో, ౭. ఁగ; ఁగె, ౮. [illegible] ప్ప, ౯. [illegible] టి, ౧౦. ప్రవ; కా.

Research [illegible], T.T.D. TIRUPATI 11602

లిలఁ బ్రతిష్ఠింప నభీప్సితమహిమ
గల ప్రతి[1]ష్ఠాలింగము లనంతకోట్లు
సాన్నిధ్యమెస[2]గ శ్రీశైలంబునం[3]ద
పన్నగా[4]నుండు సౌభాగ్యమె[5]ట్లొదవెఁ?
జక్రి చతుర్ముఖ శక్రసన్నుత ప-
రాక్రమునకు లింగ చక్రవర్తికిని
శూలికి మల్లికార్జుననామ మెట్లు
వోలయ్యె మును స్వయంభూలింగమునకు?
నేనగం బే[6]దెస నేతీర్థ మెచట
నేనది యెక్కడ నేస్థాన[7]మెందు
నేలింగ మేపూజ యెంతెంత పుణ్య
మేలోక మేభోగ మేఫలప్రాప్తి
యేపదం బే[9]సౌఖ్య మే[8]మోక్ష మెట్టు
లాపర్వతంబు[10]మాహాత్మ్య మంతయును
నానతి యుండని యడుగుల కెఱఁగ,
నానతబుధుఁడు లోకారాధ్యమూర్తి
యానందభరితాత్ముఁ డై కృపాదృష్టి

---

౧. ష్ఠింప లింగములనంతంబు, ౨. గి, ౩. దు, ౪. నుండ; నొసగు, ౫. ట్లొనరె, ౬. దెశ, ౭. మందు, ౮. మోక్షు, ౯. సౌఖ్య, ౧౦. మహత్త్వమెంతయును.

దోనమరాజయ్యఁ దోడిఁదోడిఁ జూచి
శ్రీగిరిమహిమఁ దా శేషునకైన
వాగీశ్వరునకైన [1]వాణికినైనఁ
[2]దన[3]రుచు శ్రుతు “లనంతావై”యనంగఁ
[2]జను వేదవేదాంత శాఖలకైన
సూతునకైన వ్యాసునకైనఁ జిత్రప్ర-
భా తనుం దట్టి శ్రీ పర్వతు[4]ఁగన్న
* యాశిలాదునకుఁ దానై కీర్తిసేయఁ-
గా శక్యమే, నీలగళుఁ డెర్గుఁ[5]గాక!
విని[6]యెఁ బార్వతి దన [7]విభుఁడట్లు సెప్పఁ
దన[8]కుమారున కంతఁ దా నానతిచ్చె,
నాతనిచే వి[9]ని రమరులు మునులు
భాతిఁ బురాణోక్తిఁ బర్వతుమహిమ

---

౧. వాసుకి కైన, ౨. ఈరెండుపాదములున్న బ్రౌనుప్రతిలో లేవు, 3. రెడు, ౪. మహిమ, ౫. గాదె, ౬. యు, ౭. విభునిచే గౌరి, ౮. కంత గుహునకు, ౯. న నమరులు.

* ఈ పాఠము నేను కల్పించినది. ప్రతులలో ఎక్కడా లేదు. “...మహిమ, నాశిలాదునకైన ననుగీర్తిసేయ” అనిన్ని “...మహిమ, నాశిలాదునకు నై- నను గీర్తిసేయ” అనిన్ని పాఠములున్నవి. అందులో అఖండయతి వస్తుంది. చి. నా.

యీ పురాణైకసా[1]రార్బుదాంశంబు
రూపింప నే సమర్థుండ[2]ను గాన;
యైనను వినుము గృతార్థతానియతి
నానేర్చుభంగి శ్రీనగ మహాత్త్వంబు
వర్ణిం[3]తు సత్కవీశ్వరు లుత్సహింప;
నర్ణవావృతధాత్రి [4]నరు దదెట్లనిన,—
[5]నాది కనాది యుగాది శిలాదుఁ
డాదరికమున మహాతపోనియతి
ముక్కంటి మె[6]ప్పించి ముప్పు[7]రసుతులఁ
జక్కన పడయుచో సద్భక్తి బుద్ధి
నిద్ధభవద్భక్తిహీనుఁ డద్వైత-
బద్ధుఁ డందొకఁ డైనఁ బ్రభవించెనేని
నెట్టణ [8]పొరిగొందు నీ వడ్డపడిన
[9]నిక్కైనఁ గొడుకుల నిమ్ము నాకను[10]డు
నిత్యు నయోనిజు నిర్మలదేహు
సత్యకీర్తి ద్వితీయు శంభు సర్వజ్ఞు

---

౧. రార్జుదాకంబు; ర(రా)ంబుదాక (శం) భు (బు), ౨. న; నే, ౩. ప, ౪. నలరునెట్లనిన; నదియెట్టులనిన; నరుదెట్టులనిన, ౫. ఆదికి నాదియు; ఆదికనానయ, ౬. ట్టి, ౭. రు, ౮. ఁబొరి, ౯. నిక్కైన, ౧౦. చు.

ధర్మావతారు [1]నాద్యస్తుత్యు శైవ-
ధర్మశాస్త్రాచార్య [2]తను వృషాధీశు
నందితప్రమథగణశ్రేష్ఠు [3]నజరు
నందికేశ్వరు నగ్రనందను [4]నొసగ;
నానంది[5]కేశ్వరుం డతి[6]వీరఘోర-
మానితవరతపోమహిమాతిశయత
శివుని [7]నిష్ఠించి భజించి మెప్పించి
భువిని ద్వితీయశంభుం డనుపేర
వాహనత్వంబు సర్వజ్ఞత్వమును స-
మాహిత మగు శ్రీవృషాధిపత్యంబు
శివధర్మశాస్త్ర విశేషరహస్య-
వివిధదివ్యాగమ విరచనత్వంబు
సహజలింగైక నిష్ఠాపరతంత్ర-
మహితకేవలభక్తి [10]మతిగురుత్వంబుఁ
బ్రమథేశ్వరత్వంబుఁ బడ[11]సె లోకములఁ
దమ మేది ధర్మావ[12]తారుఁడై పరగ
ఖ్యాపితలీల శిలాదుండు; మఱియు

---

౧. నిత్య, ౨. తను, ౩. ధీరు, ౪. బడయ; డనుచు, ౫. కేశుం డు నతి; కేశ్వరునతి, ౬. ఘోరవీర, ౭. గుఱించి, ౮. చ్చి, ౯. రు, ౧౦. మత్త, ౧౧. సి, ౧౨. తారమై.

దీపితమహిమ ద్వితీయ్యత్రనూజుఁ
బుణ్యజనైకశరణ్యు [౧]నగణ్య-
[౨]పుణ్యుఁ జతుర్దశ భువనవరేణ్యు
నాశాంతకీర్తి నాయత కలియుగ స-
దాశివమూర్తి గతప్ర[౩]ణతార్తి
మంగళచరితు నభం[౪]గు లింగోత్త-
మాం[౪]గు సంతతదయాపాంగు దివ్యాంగు
నాతతపంచమహాపాతకోప-
పాతకనిరసనప్రఖ్యాతచరితు
నాద్యు నాద్యస్తుత్యు నధికలవేద-
వేద్యు నభేద్యు నవిద్యావిదూరు
నక్షీణకరుణా కటాక్షవీక్షణ సు-
[౫]రక్షితసకలముముక్షు నక్షరుని
సర్వజ్ఞు సన్మునీశ్వరసార్వభౌ[౬]ముఁ
బర్వతు నిహతాఘపర్వతుఁ బడయఁ
బరమేశు కారుణ్యభావాతిశయ[౭]త
[౮]హరపాద[౯]భక్తి సమగ్రత నందు
నురుతపశ్చరణ కుద్యుక్తుఁడై [౧౦]తొంటి

---

౧. నగణ్యుఁ-బుణ్యు, ౨. పుణ్యచతుర్దశ, ౩. ణు, ౪. గ, ౫. రక్షణ, ౬. మ-పర్వ, ౭. తు; ఘు, ౮. హరు, ౯. భక్త, ౧౦. తోడి.

వరమునీంద్రుల తపోవర్త[1]నల్ దలఁచి
ధరణి నజాదిదుస్తరజీవరాసు
లరయఁ బర్ణాహా[2]రమైకాదె బ్రదుకు ?
జలచరాదులు వృక్ష సస్య[3]భూతాదు
లలరి జలా[4]హార మై కాదె బ్రదుకు?
పారావతాదులు పక్షులు గొన్ని
యార శిలా[4]హార మైకాదె బ్రదుకు ?
ఘనభుజంగమపురోగమజీవరాసు
లనిలంబ యాహార మైకాదె బ్రదుకు ?
సరిఁ బిపీలికముఖ్య జంతుప్రతాన
మరయఁ గణాహార మైకాదె బ్రదుకు ?”
ననుచుఁ బర్ణాద శిలా దానిలాద-
వినుత కణా దాది [5]మును లాచరించు
నాతపోమహి[6]మల నాలంబు సేసి
యాతతోద్యు[7]క్తి నిరాహారయుక్తిఁ
బంచాగ్ని మధ్యాది పటుతపశ్శక్తి
నంచిత దేహేంద్రియాదివిరక్తి *

౧. నం బలరి, ౨. రులైకదే, 3. జలాదు, ౪. హారులై, ౫. విధు, ౬. మ దానాలంబు; మంబు లాలంబు, ౭. క్తు.

* ఒకప్రతిలో, ఈ పాదముతరువాత, “క్షాంచక సేయుచు నురుతరశక్తి” అనేపాఠము ఎక్కువగా ఉన్నది.

సతత౧వ్రతోగ్రప్రచారానుషక్తి
నతులలోకవ్యక్తి యగు౨గురుభక్తి
నపరిమితం బైన యతివీరఘోర-
విపరీత విఖ్యాత తప మాచరింపఁ
బ్రమథాధిపతులు సిత్రము సిత్ర మనఁగ
నమరు లత్యాశ్చర్య మాశ్చర్య మనఁగ
దనుజు లెంతయును జోద్యము సోద్య మనఁగ
సనకాదు లనుపమం బనుపమం బనఁగ
వరమునీశ్వరు లిది యరు దరు దనఁగ
నరు లిట్టితపముఁ గానము గాన మనఁగ
౩నిష్ఠురవరతపో ౪నిర్ణయనియతి
నిష్ఠఁ బర్వతసన్ముని ప్రవరుండు
మానితదివ్యవర్షానేకకోట్లు
దా నట్లు సరియింప ధరణి ౫గంపింప
౬జడనిధు ల్గలఁగఁ దజ్జలశాయి ౭యలుఁగ
బడబాగ్ని మలఁగ దిక్పాలురు ౯దొరఁగఁ
జుక్కలు రాల వాసుకితలల్ వ్రాల

౧. వచోగ్ర; ప్రతోగ్ర, ౨. మహా, ౩. నిష్ఠిత, ౪. నిర్ణీత, ౫. గణింప, ౬. జడధులు గలఁగఁ దజ్జ, ౭. గలఁగ, ౮. లకుల్, ౯. దొలఁగ.

పర్వతప్రకరణము

చక్కరీంద్రులు దూల దివి భువిఁ గూల
నమరులు వంద నజాండముల్ డిందఁ
గమలమిత్రుఁడు౧ గ్రుందఁ గమఠంబు౨ మ్రుందఁ
గులగిరు ౩లడఁగ దిక్కులు ౪వీడువడఁగ
నలువయు౫క్కడఁగ నాద్యులు మ్రొక్కఁ దొడఁగ
నంతఁ బర్వతుని ౬మహాతపోనియతి
కంతకాంతకుఁడు ప్రత్యక్షమై నిలిచి
"జాగ్రన్మహోగ్ర సమగ్రతపో వి-
నిగ్రహావిగ్రహా! నీకనుగ్రహము
గావింతుఁ గావింతుఁ ౭గావింతుఁ గరుణ,
భావింతు భావింతు భావింతు నిన్ను,
మెచ్చితి మెచ్చితి మెచ్చితి౮ వరము
లిచ్చెద నిచ్చెద నిచ్చెద, నింక
మాట లేమిటికి ముమ్మాటికి భక్తి-
౯పాటవధౌరేయ! పర్వతవిభుఁడ!
వేఁడుము వేఁడుము వేఁడుమీ" వనుఁడుఁ
బోఁడిగా సర్వాంగములు భువిఁబొందఁ

---

౧. గంద, ౨. పొంద, ౩. లడర, ౪. విడువడఁగ; వీడి పడఁగ, ౫. గదురంగనాద్యులు మ్రొక్క, ౬. మహాత్తపో, ౭. గరుణ భావింతు, ౮. నిపుడు-నిచ్చెద, ౯. పాటన.

దోడిఁదోడిఁ జాఁగిలఁ [౧]బడి మ్రొక్కిమ్రొక్కి
కడుభక్తి ముకుళితకరపద్ముఁ డగుచు
హృత్పద్మగతు నీశు నెదుఱ[౨]నీక్షించి
ముత్పులకలు మేన మోసులుసాఁగఁ,
గంఠసముద్గత గద్గదస్వర[౩]ము
గుంఠితంబుగ నుతుల్ గుత్తుకఁ[౪]జిక్కఁ,
నానందబాష్పధారాసార[౫]వారి
నాననాంభోరుహం బటుదొప్పఁదోఁగ,
[౬]బెంపుసొంపారెడు కెంపుఁగన్నులను
[౭]సొంపువెంపారెడు [౮]కంపంబు [౯]దోడలు
దమలోనఁ బలుమఱు దర్శి[౧౦]ంచిమ్రొక్కఁ,
దమకించు మచ్చరికము[౧౧]దొంగలింప,
నాయంగవిక్రియ ల[౧౨]వియ భూషణము
లైయిట్లు వాల్పార నర్థి[౧౩]దులాఁడ,
"భక్తవత్సల! విన్నపం బయ్య! జియ్య!
భక్తమనోంబుజ భ్రాజితశయ్య!

---

౧. బడిబడి, ౨. వీక్షించి (చ), ౩. మ-కుంఠి, ౪. నిక్కి, ౫. హారి, ౬. నింపు, ౭. పెంపుపెంపారెడు (నొప్పారెడు), ౮. కంపంపు, ౯. నొడలు; దొడర, ౧౦. ంప, ౧౧. దొలంగింప, ౧౨. లి; ల, ౧౩. దొలాఁడ.

పర్వత ప్రకరణము

భర్గ! పరాపర! భవ! నిష్కలంక!
సర్గస్థితిలయ ప్రచరితగుణాంక!
వరద! మహేశ్వర! [౧]వజ్రి[౨]సంత్రాణ!
పరమదయా[౩]రస వరనేత్ర[౪]కోణ!
యనవరత త్రిలోకైక[౫]నమస్య!
వనజాసనాచ్యుతా ద్యనిమిషోపాస్య!
గణమనోరథ పరికల్పనవ్యసన!
ప్ర[౬]ణత జనాసీక పాతకగ్రసన!
శుభకర!యవికల! శ్రుత్యంత వేద్య!
యభవ! సంసార మహారోగవైద్య!
సర్వజ్ఞ! విశ్వరక్షణ కృపారంభ!
పర్వతకన్యకా [౭]పరిపరిరంభ!
శరణాగ[౮]తౌఘ దుస్తర[౯]పాపదావ!
పురహార! చిత్తగింపుము దేవదేవ!”
యని యిట్లు [౧౦]నినుఁ బర్వతాష్టకంబందు
వినుతింప నిష్టార్థ వితతులు సెందుఁ
గావున నిష్టఫలావాప్తి నీవ

---

౧. వజ్ర; వర్గ, ౨. సంతాణ (న), ౩. రసాస్పద;రసపద, ౪. కాణ, ౫. సమస్య, ౬. ణు, ౭. పర; వర, ౮. తాఘ, ౯. దావదాహ; దావదావ, ౧౦. విను.

కావింతు నా కని కైకొని దేవ!
వేఁడెద నిన్ను నే వి[1]జితాభిషంగ!
పోఁడిగా నవధరింపుము దయాపాంగ!
పర్వతుం డనుపేరఁ బరమార్థముగను
బర్వతాకార[3]మ[4]గుర్వగాఁ దాల్చి
యుండెద, నీవు నాయుత్తమాంగమున
నుండవే [5]నాథ! దివ్యోరులింగాంగ!
యాసక్తి హరివిరిం[6]చ్యాదులు గొలువఁ-
గా సురగిరినుం[7]డు గతి [8]నున్కి నొల్లఁ,
గైలాసమున మహాగణములు గొలువఁ-
గా లీల నీవుండు గతి [9]నున్కి నొల్ల,
మందరగిరి సురబృందంబు గొలువ
నొందంగనుండు నీయున్కి నేనొల్ల,
శ్రుతులశిరంబున సూక్ష్మరూపమున
వితతమై నీయున్కి విధము నేనొల్లఁ,
గూడఁ ద్ర్యంబకముఖ్య కుధరసంఘముల
వేడుక నీ[10]యుండు విధము నేనొల్ల,
శివలోకముఖ్య విశేషలోకములఁ

౧. హి, ౨. రువర, ౩. మే, ౪. బరపు, ౫. దేవ, ౬. చాదులు, ౭. డ, ౮. యు, ౯. మై, ౧౦. వుండు; యుండు.

దవిలి నీయుండు విధంబు నేనొల్లఁ,
బూని "యణోరణీయా" ననఁ[౧]బశువి-
తానంబునందుండు తతియు[౨]నేనొల్ల,
సనకాదియోగుల సన్మనోగతుల
నొనర నుండెడునున్కి[౩]నొల్ల, వెండియును
ననుపమ[౪]శైవ నిష్ఠా[౫]నూన[౬]నియతిఁ
జను గౌతమాదుల సజ్జలయందు
దనరంగఁ బాశుపత వ్రతోద్యుక్తిఁ
జను నగస్త్యాదుల సజ్జలయందు,
శివయోగులైన వసిష్ఠాదిమును[౭]ల
సవిశేషము[౮]గఁ దాల్చు సజ్జలయందు,
నీసమయస్థులు వ్యాసాదిభూతి-
శాసనుల్ ధరియించు సజ్జలయందు,
నతిఫలాపేక్ష నిన్నర్చించుశౌరి
శతపత్త్రజాతుల సజ్జలయందు,
సుర పాగ్ని యమ దైత్య వరు ణా[౯]నిలోక్ష-
[౧౦]చరసఁ ఖేశానుల సజ్జలయందు,
నీక్షితి మఱియు ముముక్షు[౧౧]లతాల్చు

---

౧. జను, ౨. న్కి యొల్ల, ౩. యొల్ల, ౪. నైర, ౫. రూప, ౬. విరతి, ౭. లు, ౮. లు, ౯. లాక్ష, ౧౦. సరస నీశానుల, ౧౧. తఁ దాల్చు.

కక్షల[1]గద్దెనఁ[2]గరుల మీఁ దర్థి
నుండెడు విధ[3]మును నొల్లఁ బ్రాణేశ !
యుండు మెప్పుడు మదీయోత్తమాంగమున:
దేవ! మన్మస్తక దివ్యపీఠమున
నీవు లింగాంగ సన్నిధిఁ[4]బేర్చి పూత-
భువ[5]నాథు శ్రీస్వయంభూలింగరూప
మవధరించుటకు మహాప్రసాదంబు,
ని న్నవినాభావ నిత్యసంబంధ-
సన్నిధి వేఁడితి స్వామి ! విన్నపము,
ప్రతి “సర్వతః పాణి పాదం త”[6]మనఁగ
శ్రుతులు లింగాంగముల్ రూపించుఁగాన
ధర “యథా రాజా తథా ప్రజా” యనుట
యరుదగునే పర్వతాకారమ[7]య్యుఁ
దనువెల్ల శిరమ మై నినుఁ[8]ధరియింపఁ
దనువెల్లఁ గన్నులై నినుఁగనుఁగొనఁగఁ
దనువెల్ల వీనులై నిను మును వినఁగఁ
దనువెల్ల జిహ్వలై నిను వినుతింపఁ
దనువెల్లఁ జేతులై నినుఁ[9]బూజసేయఁ

---

౧. సజ్జన (ల), ౨. గతుల, ౩. మున, ౪. జేర్చి, ౫. నైక, ౬. మనుచు, ౭. య్యు, ౮. దలంపంగ, ౯. భజియింప.

దనువెల్ల మనసయ్యై నినుఁదలంపంగ
నోడఁ[1]గూర్చి [2]దాసప్రయుక్తి నద్వైత-
జడధి [3]ముంపక, నాకు సద్భక్తియొస[4]గి
రక్షింపు భృత్యుగా శిక్షింపు, దయ ని-
రీక్షింపుమయ్య! మదీశ! వెండియును
కైలాస శుక్తిమ ద్గారి తుషార-
సీల మైనాక మాణిక్య మహేంద్ర-
సైంధవ కల్యాణ సారంగ సహ్య-
గంధమాదన కింశుక శ్వేత మాల్య-
వ ద్విశాలోదయ వర్ధమాన హిమ-
వ ద్విద్యు[5]ద స్త ప్రవాళ సువేల-
సోమ నైమేష కుసుమ చిత్రకూట-
హేమకూట క్రౌంచ సీ మేంద్రకీల-
హారిత పూర్వ సంధ్యా ఋశ్యమూక
వైరోచన నిషధ వ జ్రా[6]మ్ర తామ్ర
మలయరోహణ[7]వింధ్య మానసోత్తర వ-
కుల రౌష్య కేసర గోవర్ధన శత-
మేరు కుంజర వృష మేచక శృంగ-

---

౧. గూఁడ, ౨. దాసోహావృత్తి (యుక్తి), ౩. ముంపఁగ; ముంచిన, ౪. గు, ౫. వస్తు; పస్త, ౬. మ్ల, ౭. గిరి.

పారియాత్రాది శుంభద్గిరీంద్రములు;
గంగ భాగీరథిగంగ వాతాళ-
గంగ భీమరథి సౌగంధిక విరజ
కౌశికి గాంధారి గావేరి[౧]యసి వి-
పాశ[౨]వరుణ దుంగభద్ర ప్రయాగ-
నంద సరస్వతి నర్మద యమున
మందాకి[౩]ని గయగోమతి దామ్రపర్ణి
[౪]స్రోత వేత్రావతి సోమప్రభాస
వైతరణి [౫]దమస [౬]వంజర సరయు
వేగవతి [౭]సురస విశ్రుత సంద్ర-
భాగ [౮]మహాభాగ వాసవి సిత్ర
యమరఁ బంచ[౯]నదిగాయత్రి యుత్సాహ
విమల[౧౦]వేత్రవతియు [౧౧]విమలాభ్ర కనక
శోణ [౧౨]వేదవతియు శుక్లప్రభాస
వేణి పుష్కర కృష్ణవేణి [౧౩]మలాప-

---

౧. యసిలి; యసకి; యశివి, ౨. వరణ, ౩. నీగయమతి, ౪. శ్రోత, ౫. తరస, ౬. వంజీరసరస, ౭. యుసుర; యచర, ౮. విజయమహాభాగవిచిత్ర, ౯. నద, ౧౦. నేత్రవతియు; వేత్రావతి, ౧౧. విపులా, ౧౨. వేత్రావతి; వేదావతి, ౧౩. మలప్ర.

హరి[1]గోదావరి యాదిగా[2]నిఖిల-
ధారుణిఁ[3]గలుగు తీర్థంబులు నదులు
మూర్తిమంతంబులై [4]మొనసి నామీఁద
వర్తిం[5]పుచుండెడు వరమిమ్ము; మఱియు
సద్రతి బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య-
శూద్రాదిసత్కులజులును దుష్కులజు
లెట్టిమానవులైన నీశ! మన్నగము
[6]మెట్టినంత[7]నచేసి మిక్కిలికూర్మి
వారి పురాకృత ఘోరకర్మములు
నారూఢ పాతకాద్యనేకకోట్లు
హరియించి [8]వారల కభిమతసిద్ధిఁ
గరుణింపు, కరుణింపు, వరములొండొల్ల[9]
ననుచు ముమ్మాటికి హరుచేతఁబడసి
యనఘుఁ డప్పుడు పర్వతాకారమగుడు
భంగిగా శివుఁడు [10]దత్పర్వతోత్తుంగ
శృంగోత్తమాంగ ప్రసిద్ధపీఠమునఁ
బొంగారు శ్రీస్వయంభూలింగమూర్తి
యంగీకరించె నుద్యన్మహామహిమఁ

౧. గంధవతియు, ౨. (గలుగు, ౩. బరగు, ౪. మూళి, ౫. చు, ౬. మెట్టు, ౭. నె, ౮. నే, ౯. వారికభీష్టద, ౧౦. నప్పర్వ.

[1]ప్రచరింప శ్రీశైల భర్మహర్మ్యాగ్ర-
ఖచితమాణిక్యోరు [2]కలశ[3]విభూతి
నప్పర్వతాగ్ర శృంగైక మధ్యమున
నొప్పె నెంతయుఁ దదీయోరులింగంబు;
శివదుందుభులు సముంచితలీల [4]మ్రోసె,
[5]దివిఁ బుష్ప[6]వర్షంబుఁ బ్రవి[7]తతఁ గురిసె,
నంతనంతంత న య్యంతకాంత[8]కుని
చెంతనెంతయు మూర్తి[9]మంతంబు లగుచుఁ
బుణ్యాయతనములుఁ బుణ్యతీర్థములుఁ
బుణ్యసరోవరంబులుఁ బుణ్యగిరులుఁ
బుణ్యమహాస్థానములుఁ బుణ్యనదులుఁ
బుణ్యలోకంబులుఁ బుణ్యమార్గములుఁ
బుణ్యవనంబులుఁ [10]బుణ్యౌషధులును
బుణ్యభూములుఁ బుణ్య[11]పురములు సర్వ-
పుణ్యంబులు నగణ్య పుణ్యాంగుఁడైన
పుణ్యుండు గిరిశిరంబున వసియింప;
నిదియ క్రీడాస్థాన [12]మింక మా కనుచు
ముదమునఁ బ్రమథసమూహంబు వొదలఁ,

---

౧. బచరింప, ౨. శిశిర, 3. విభాతి, ౪. మ్రోయ, ౫. భువి, ౬. వృష్టియు, ౭. తతి, ౮. కుఁడు, ౯. పంతంబు, ౧౦. బుణ్యౌషధములు, ౧౧. పురుషులు, ౧౨. మిదియ.

పర్వత ప్రకరణము

గౌతమాదిముని కృత శ్రీగిరి ప్రశంస

గనుఁగొనఁ బ్రత్యక్ష కైలాస మిదియ
యనుచు శ్రీరుద్రగణాధిపు లలర,
నశ్రాంతమును హారాభ్యర్చనక్రియల
కాశ్రయం బిది మన కని సురల్ సెలఁగఁ,
దవిలి [౧]బ్రాఁతిగఁ బర్వతా యని కొలువ,
భవుఁగంటిమని హరిప్రభృతులు [౨]నిక్క,
నాసురభక్తిమై హరుఁ [3]గొల్వ[౪]నిది ని-
వాసమంచును దైత్యవాస ముప్పొంగఁ,
గంటిమి త్రిప[౫]థగంగా[౬]సంగమంబు
మంటి మేమని [౭]మర్త్యమండలి వొగడ,
ననయంబు జపతపోధ్యాన సత్క్రియల
కనువిచ్చుటని మును లాసక్తిఁ [౮]బొంద,
సిద్ధించు నిచట నీప్సితసిద్ధు ల[౯]నుచు
సిద్ధసాధ్యాదులు [౧౦]సేరి నుతింప,
గరుడ గంధర్వ కిన్నర కింపురుష ని-
కర మిగ్గిరియ సుఖకరమని నిగుడ,

---

౧. పొడిగ, ౨. వొదల, 3. గెల్వ, ౪. నది, ౫. ద, ౬. సమూహంబు, ౭. సర్వమనుజులు, ౮. బొదల; నిక్క, ౯. ను, ౧౦. చెలగి. కొల్వంగ; చెరలు పొడువంగ.

నలి జలక్రీడా వనక్రీడలకును
గల నిదియని దేవగణికలు [1]సొలియ,
మన కగు దర్శనమాత్రన మోక్ష
మనుచు ముముక్షు లత్యర్థిఁ [2]గాటుంప,
నద్భుతాచలమిది యగపడె ననుచు
సద్భక్తనికర ముత్సవలీలఁ [3]దేల,
నా దధీచి భృగు కణాద గౌతమ శి-
లా దోపమన్యు కణ్వా[4]ది సన్మునులు
"దేవ! మహాదేవ! దేవాదిదేవ!
దేవ! యుమాదేవ! దివ్యలింగాంగ!
యిచ్చితి ప్రమథత్వ మీశ! ప్రమథుల,
కిచ్చితి రుద్రత్వ మీశ! రుద్రులకు,
నిచ్చితి [5]బ్రహ్మత్వ మీశ! బ్రహ్మలకు,
నిచ్చితి విష్ణుత్వ మిందిరాపతికి,
సుర పాగ్ని యమ దైత్య వరుణ సమీర
నరవాహ నేశాన వరదిగీశులకు,
ధర వెండియును సురాసుర సిద్ధ సాధ్య-
గరుడ గంధర్వోరగ [6]ప్రముఖులకు,

౧. నొలయ; పొలయ; పొదల, ౨. గీర్తింప, ౩. గ్రాల, ౪. గస్త్యమునులు, ౫. బ్రహ్మకునీశ బ్రహ్మత్వ-మి, ౬. ప్రమథులకు.

ం విధంబున నిర్వ దెనిమిది గోట్లు
దేవాధికారముల్ దెల్ల మిచ్చితివి,
ాక, యుష్మత్కృపా కలిత[1]సమావ -
ోకనామృతవార్ధి నోలలార్చితివి,
ంగిగా శ్రీనగోత్తుంగ శృంగోత్త-
మాంగావిభేద సమగ్రపీఠమున
త్యసల్లింగ సాన్నిధ్యానురక్తిఁ
ప్రత్యక్షలింగ రూపముఁ దాల్చియుండు
నిట్టివరంబు మీ రిచ్చినచోటు
ట్టణకలుగునే నిటలాక్ష![3]మున్న
ంగిగా వీరభ[4]క్తాంగంబు దివ్య-
ంగోత్తమాంగంబు లీలధరించి
ంగు రేతర వీరభద్రేశమూర్తి
ంగీకరించుట యది గల[5]దొకఁడు,
ంగిగా న వ్వీరభద్రోత్తమాంగ-
ంగసంబంధంబు లేలఁదలిర్ప
ుత్తమాంగము లింగ మున్నది దేహ
ుత్తటి వీరభద్రాధిక్య మెంత
ుది వర్వతుని దేహ మది వర్వతాగ్ర

సమీప, ౨. నిట్టు, 3. మఱియు, ౪. ద్రా, ౫. ఁడో.

మది పీఠ మది లింగ మనుభేద మెద్ది?
పర్వతుతను[1]వ శ్రీపర్వతం, బట్టి
పర్వతు శృంగంబు [2]భద్రపీఠంబు
నురుపీఠమదియ యయోనిలింగంబు
భరితలింగము మోక్షఫలదాతయగుటఁ
బరమమునీంద్రుండు పర్వతవిభుఁ[3]డ,
వరతపోధనుఁడు పర్వతవల్లభుండ,
పర్వతోత్తముఁడు[4]ను బర్వతాధిపుఁ[3]డ,
సర్వేశుపీఠంబుఁ బర్వతవిభుఁ[3]డ,
కలిత[5]తదీయ లింగము బర్వతుం[3]డ,
తలఁప దర్శనముక్తిదాత పర్వతుఁ[3]డ,
మాహేశ్వరుండును మహిఁబర్వతుఁ[3]డ, స-
మాహిత ప్రమథనాయకుఁడుఁ బర్వతుఁ[3]డ,
భువనపావనమూర్తి భువిఁ బర్వతుం[3]డ,
శివభక్తిశిఖరంబు శ్రీపర్వతుం[3]డ,
కావున వరము [6]లీక్రమమునఁ దొల్లి
భావిం[7]చి పడసిన ప్రాజ్ఞులుఁ గలరె
భువినెన్నఁ బరగు నీ బుధులలోపలను?

---

౧. వు, ౨. భర్గు, ౩. ఁడు, ౪. సుపర్వతాధిపుఁడ, ౫. మదీయ, ౬. వి, ౭. ంపఁబడసిన.

దవిలి యట్లునుగాక తమతమకోలఁదిఁ
బూజించి పడయరే [1]పూజకుల్ దొల్లి,
యోజించి పడయరే యోగులు దొల్లి,
గామించి పడయరే [2]కాముకుల్ దొల్లి,
నేమించి పడయరే నిస్పృహుల్ దొల్లి,
గీర్తించి పడయరే కృతమతుల్ దొల్లి,
వర్తించి పడయరే వ్రతమతుల్ దొల్లి,
యర్చించి పడయరే యాద్యులు దొల్లి,
సర్చించి పడయరే సన్మునుల్ దొల్లి,
స్తుతియించి పడయరే సుకవులు దొల్లి,
మతియించి పడయరే [3]మనికులు దొల్లి,
భజియించి పడయరే భక్తులు దొల్లి,
సృజియించి పడయరే శీలురు దొల్లి,
భరియించి పడయరే ప్రమథులు దొల్లి,
సరియించి పడయరే శరణులు దొల్లి,
దమ్మిచ్చి పడయరే ధన్యులు దొల్లి,
సొమ్మిచ్చిపడయరే శుద్ధులు దొల్లి,
సేవించి పడయరే సిద్ధులు దొల్లి,
భావించి పడయరే భావకుల్ దొల్లి,

---

౧. పూజ్యులు, ౨. కాములు; కాంతలు, 3. మనుజులు.

యిటక్రింద మీఁద నేఁ[1]డిం దెవ్వారైన
నిటువలెఁ బడసిరే యిల, నట్లు గాక,—
యసమాక్షుఁ దననేత్ర మర్పించి చక్ర
మసురులఁ[2]ద్రుంపఁ బద్మాక్షుండు వడసె,
హర! మీకు శిరమిచ్చి పరశురాముండు
పరశువు వడసె భూ[3]పతులఁ ద్రుంపంగ,
శిరములు మీకిచ్చి సురల రావణుఁడు
హరియింపఁగాఁ జంద్రహాసంబు వడసె,
మృడ! నిన్దపోనిష్ఠ మె[4]ప్పించి క్రీడి
వడసె బందులఁద్రుంపఁ బాశుపతంబుఁ,
దన్నిచ్చి లోకహితముగఁ బర్వతుఁడు
సన్నుతిఁ బడసె దర్శనము క్త్రిప[5]థము,
వరతపోనిష్ఠఁ బార్వతి[6]నిన్నుఁగొలిచి
హరుఁడ! నీ తనువున నర్ధంబువడసె,
వరతపోనిష్ఠఁ బర్వతుఁడు నిన్గొలిచి
హరుఁడ [7]నీలింగాంగ మంతయుఁ బడసె,
నలి నజసుతుఁడు సనత్కుమారుండు
గలఁగి యద్వైత సంగతి నుత్తమయ్యెఁ,

---

౧. డే, ౨. జంప, ౩. పాలు, ౪. చ్చి, ౫. ద, ౬. మిమ్ము, ౭. మా.

బర్వతుండు శిలాదు పట్టి సద్భక్తి-
పూర్వకంబుగ లింగపుంగవ ! నీకు
నో[1]చరంగ “ భక్తకా యో మమకాయ ”
యనఁగ [2]సలింగ సింహాసనంబయ్యెఁ,
గాన నీ కృపకల్మి గలిగినఁ బడయ-
రానిది గలదె ? పర్వతనాథ ! నాథ !
తపము లొల్లక యన్య దైవత[3]సేవఁ
జపలులై కొందఱు జడమతుల్ సెడఁగఁ,
దపములఁ గోరక తరుణులదృష్ట్ల
దపియించి కొందఱు ధార్మికుల్ సెడఁగఁ,
దపము[4]ల[5]నూఁకి యద్వైతసంగతుల
నపరాధులై కొంద ఱజ్ఞులు సెడఁగఁ,
దపములు సేసియుఁ దగ నిన్నుఁ గోర
కపహృతమతిఁ గొంద ఱధములు సెడఁగ,
నేవికల్పంబులు నే విఘ్నములును
నేవిషయంబులు నేదురాశలును

౧. లో, ౨. సల్లింగ, 3. సేవ-జపులునై,-సంస్కృతానువాదములలో ‘అన్యదేవ సేవాజపపరాయణాః’ అని ఉన్నది. కాని దీనినిబట్టి యీ పాఠములను సవరించడానికి వీలైనదికాదు. ౪. లు, ౫. నూని; నూర్కి.

నేయకార్యంబులు నేయహంకృతులు
నే[1]యపాయంబులు నేకోరికలును
దనకడ్డపడకుండఁ దాత్పర్యభక్తిఁ
బొనరుతపఃపరిపూర్తిఁ గావించి
సవిశేష నిర్దోష సంతోషయుక్తి
భవదీయ్య మహనీయ్య [2]పాద్వైకభక్తి
సృజియించి [3]నిష్ఠించి [4]శీలించి నిన్ను
భజియించి మె[5]ప్పించి పడసెఁ బర్వతుఁడు
వున్నెంబు పర్వతుఁ బుత్త్రుగా [6]నిన్నుఁ
గన్న శిలాదుండు గాఁడె ధన్యుండు?
పుడమిఁ దా మాయయ్య పడసెరా కొడుకుఁ
బడసిన [7]నిట్లుండఁ బడయంగ వలదె?
కొడుకులఁ బడయ సిగ్గులు గావె యింక
వెడదపంబులు వన్ని వేఁడు వారలకుఁ?
[9]జక్రినేత్రార్చిత చరణు[10]భృగుండు
శుక్రుఁడనఁ గొడుకు నిష్ఠుర నిష్ఠఁబడసె,
మేఘరూపముఁదాల్చి మిముఁగొల్చి నిర్గ
తాఘు శార్ఙ్గి పడసె సాంబుఁ డన్ కొడుకు,

౧. యు, ౨. పాథేయ, ౩. వీక్షించి, ౪. సేవించి, ౫. చ్చి,
౬. వెండియును, ౭. నిట్లు;నట్లు, ౮. యా, ౯. చక్ర, ౧౦. యుగుండు.

కడునుగ్ర తప[1]మూఁది వృడుఁడ నీచేతఁ
బడసె నధోక్షజుఁ గొడుకుఁగా నజుఁడు,
నమితతపశ్శక్తి హరి మున్ను వడసెఁ
గమలాసనునిఁ బుత్త్రుఁగా మిమ్ముఁ గొలిచి,
యేమని తపము వహించిరి వీర,
లేమిగాఁ బడసిరి, యేమిగాఁ గనిరి,
యొక్కొక్క కోర్కులఁ జిక్కిరిగాక
ముక్కంటి [2]నీకెకాఁ జిక్కె[3]రే[4]యిట్లు
భూమిభారము [5]మాన్పఁ బుట్టినయట్లు
భూమిఁ బర్వతుఁడనఁ [6]బుట్టెనో కాక
కాదేనిఁ బంచ [7]వక్త్రంబులం దెట్లు
మేదుర[8]కాంతిమై మీఱెఁ బర్వతుఁడు ?
మహి[9]ని దర్శనముక్తి మహిమ దా[10]నెట్లు
సహజమై పరగె శ్రీశైలాధిపతికి ?
హర! శిలాదుఁడు మిమ్ము నర్థి భ[11]జించి
సరహిత సి[12]హితు శ్రీ పర్వతుఁబడసెఁ
గాన్పన మూఁడు జగంబు[13]లఁ [14]బరమ-
పావనంబుగఁ జేయఁ బాల్పడితా[15]న

౧. మొంది, ౨. నీవ, ౩. రి, ౪. యె, ౫. వాఁపఁగామండె నిట్లు, ౬. బుట్టితో, ౭. వక్త్రము లొందినట్లు, ౮. కీర్తి, ౯. త, ౧౦. ని, ౧౧. ర్జి, ౧౨. ర, ౧౩. లు, ౧౪. మహిమ, ౧౫. ను.

యరుదగు తీర్థంబు లం దెల్ల పుణ్యా-
తరమగు పుణ్యతీర్థం బిది యనఁగ,
నతులపుణ్యక్షేత్రతతులలో నిదియ
కృతులఁ జేకొన్న ముక్తిక్షేత్రమనఁగ,
విదిత మూలస్థాన వితతులం దెల్ల
మొదలిమూలస్థాన మిదియ తాననఁగ,
ముఖ్యపర్వతచయంబులలోన నిదియ
ప్రఖ్యాత[1]మగు రాజపర్వతంబనఁగ,
హరు పూర్వసింహాసనాదులం [2]దిదియ
యరుదగు దివ్యసింహాసనం బనఁగఁ,
బరగు పర్వతతపోభావాతిశయ[3]త
విరచింప శక్యమే [4]వేదవిస్ఫూర్తి
ధర స్వర్గమర్త్యపాతాళంబులందు
*[5]నరయంగ గతభవిష్యద్వర్తమాన-

---

౧. ముగ, ౨. డెల్ల, ౩. ము, ౪. వేదంబులకును, ౫. విరచింప భూత భవిష్యదేతత్త్రి; భువిని భవిష్యద్వర్తనాది; భువి భవిష్యద్వర్తమాన.

* ఈపాఠము నేను కల్పించినది. వ్రాఁతప్రతులలో లేదు. సంస్కృతానువాదములో "లోకత్రయే భూతభావివర్తమానేషుచ త్రిషు, కాలేషు" అని ఉన్నది. "భూత" అనేమాట ఒక ప్రతిలో ఉన్నది గాని, ఆ పాఠము ప్రకారము "వర్తమాన" అనేమాట పోతుంది. "భూత" అనే మాటకు "గత" అనే వ్రాఁతప్రతులలో లేని పాఠమును మాత్రమే నేను కల్పించినది.

—చి. నా.

కాలంబులందు[1]ను గల[2]వె శ్రీనగముఁ
బోలంగ[3]ఁబర్వతంబులుఁ దీర్థములును ?
కేదారమున నతిక్లేశ[4]ంబొందవ హి-
మోదకం బానక యొనరదు ముక్తి,
సెచ్చెఱ వారణాసిని నిరాపేక్షుఁ
గ్రచ్చఱఁజావక కలుగదు ముక్తి,
ద్రావంగవ[5]లనదు దా హిమోదకము,
సావంగ వలవ దా స్థాన మాసించి,
యఖిలమానవుల [6]కైన శ్రీశైల-
శిఖరదర్శనమాత్ర సిద్ధించు ముక్తి,
వారణాసిని లక్ష వరవిప్రతతికి
నార నన్నము వెట్టినట్టిఫలంబు,
గయలోన రెండులక్షలు భూసురులకుఁ
బ్రియ[7]మార నన్నము వెట్టిన ఫలము,
నవిచిన ద్విజు[8]ల కన్నంబు కేదార-
మున మూఁడులక్షలకును బెట్టుఫలము,
మున్నతీర్థంబుల నొక్కొక్కకోటి
కన్నంబు విప్రుల [9]కందించు [10]ఫలము,

---

౧. న, ౨. దె, ౩. నేనగం, ౪. మొదవ, ౫. లు, ౬. క,
న; మున, ౮. న, ౯. కందిచ్చు, ౧౦. విధము.

నాకాంక్ష శ్రీగిరియం దొక్క జన్మి
యాకు పట్టెడునంత యన్న మొక్కనికి
దానంబుసేయు ను[1]ద్యత్ఫలంబునకు
మానుగా నవి యసమానంబు [2]లనఁగఁ
బర్వతుమహిమ యేభంగిఁ గీర్తింప ?
సర్వ[3]జ్ఞ సద్యఃప్రసన్నైకమూర్తి
దవిలి "చకిత మభిధత్తే" యనంగ
భువి "నేన మేత న్నిబోధత" యనఁగ
సంగతి "సత్యతిష్ఠద్దశాంగుల"మ-
నంగఁ దా "స్మర్యతే న చ దృశ్యతే"య-
నంగ విరించి జనార్దనాదులకె-
ఱుంగ [4]వ్రేఁగగు దివ్యలింగ! నీతనువు
గరతలామలకసంగతిఁ గానుపించెఁ
గర మొ[5]ప్ప పర్వతు కారణంబునను,
నప్రతిమోద్యద్దయాధామ! నీదు
[6]ప్రప్రసన్నత పెంపు భవ్యంబటంచుఁ

---

౧. ద్యతతత్ఫలంబు; ద్యత్ఫలంబులును, ౨. లన్న(న్ని), 3. జ్ఞు, ౪. వెఱవును; వ్రేఁగను, ౫. ప్ప (ప్పె)ఁ, ౬. అప్రసన్నత పెను పతిశయంబనుచు.

పర్వత ప్రకరణము

శ్రీగిరిదివ్యస్థానకథనము

నమ మునిబృంద మెంతయుఁ [1]గూడగూడి
క్రమమున రుద్రసూక్తము లాది నైన
విరచి[2]తాశీర్వాద వేదనాదముల
నరుదుగాఁ గీర్తింప హరుదక్షిణమునఁ
గుండతీర్థమనంగఁ గుంభినినొప్పా
దండిపాతకకోట్లఁ దా హరిం[3]పుచును,
నందు మందాకిని యాదిగా[4]ఁ గలుగు
నందితంబై మూఁడు నదు లాశ్రయించి
యదియ తల్లింగమూలావర[5]ణాంక
మొదవంగ నుదయించె నుత్తరంబునను,
మల్లికాకుండనామమున లోకములు
నల్లభత్వమునఁ బావనము సేయుచును
నందు భాగీరథి యాదిగానుండు
వందితంబై మూఁడు నదు లాశ్రయించి
యవిరళనిత్యమహాదేవ [6]శర్వ
భవ భీమ రుద్రోగ్ర పశుప తీశాన
కమనీయ తల్లింగ కలితనామాష్ట-

---

౧. సమి, ౨. తగీర్వాణ, ౩. చు, ౪. నుండు, ౫. ణాంగ, ౬. సర్వ.

[౧]కమున దివ్యాప్త లింగస్వరూ[౨]పముల
నీక్షించు జనులకు మోక్షమిచ్చుచును
మోక్షేశ్వరం బన ముంద[౩]ఱ వెలసె,
నలరి సూక్ష్మస్థూల యాత్ర[౪]నాదేహ-
ములనాఁగఁ బురములు మూఁడు హరించు
ననుప[౫]మాద్య త్రిపురాంతక దేవుఁ
డనఁగఁ దచ్ఛిఖరేక్షణార్థమై యొప్పెఁ,
బాటి[౭]మై పాతకోత్పాటనమహిమ
హాటకేశ్వరమన నలరె యామ్యమునఁ,
బాపవినాశనప్రతిభ నొప్పారి
పాపవినాశనుం డేపారి యవుల
రమణ వరాహేశ్వరముఁ గిన్నరేశ్వ-
రమును సారంగేశ్వరమ్మును ఘంట-
సిద్ధేశ్వర[౧౦]ంబునాఁ జెలువారి జనుల
శుద్ధులఁ గావించుచును [౧౧]బశ్చిమమున
నద్భుతలీల [౧౨]నాయాస్థానముల స-
ముద్భవంబయ్యె లిం[౧౩]గోపకంఠమున,

౧. కము(మ)ల, ౨. పంబు, ౩. ట, ౪. న, ౫. మోద్య త్రి, ౬. శ్వరా, ౭. గాఁబా, ౮. రెఁబా, ౯. ర న, ౧౦. బనఁ, ౧౧. దాఁబ్రతీచి, ౧౨. నయ్యై, ౧౩. గోరు.

పొలసి తదియ్య సద్యోజాతవదన
మలరె బ్రహ్మేశ్వరం బనఁ బశ్చిమమున,
వామదేవాంచిత వక్త్రంబు [1]దనరెఁ
దా మహేశ్వరమనఁ దగ నుత్తరమున,
గుఱి దక్షిణమున నఘోరవక్త్రంబు
వఱలె జ్యోతిస్సిద్ధ వటనాథుఁ డనఁగ,
రమణఁ దత్పురుషవక్త్రము మహామహిమ
నమరెఁ దూర్పునఁ ద్రిపురాంతకంబనఁగఁ,
దన[3]రె నీశానవక్త్రంబు [4]నూర్ధ్వంబు
నన మల్లికార్జున నామంబుఁ దాల్చి;
యామల్లికార్జునోదాత్త విఖ్యాత-
నామ [5]మెట్టయ్యెఁ బినాకి కంఠేనిఁ-
గృపఁ బెక్కుయుగముల క్రింద శ్రీపర్వ-
తపురాణమహిమ రుద్రాణికి రుద్రుఁ
డానతియిచ్చు[6]చో నటమున్న యయ్యెఁ
దా ననేకయుగార్బుదంబులనాఁడు
సలి మల్లికార్జుననామ మన్వాక్య
మలరుటఁగాఁ జేసి యయ్యుగంబునను

---

౧. పొవలెఁ; పవగ, ౨. మున, ౩. రు, ౪. పూర్వ, ౫. మి, ౬. చో.

చంద్రగుప్తుం డనఁగను భక్తుఁ డొకఁడు
చంద్రవంశ్యుండు దజ్జనపతితనయ
చంద్రవతీకన్య సరసచైతన్య
సాంద్రతరాగణ్య సంచితపుణ్య
యనురక్తి శ్రీమల్లికార్జునుఁ జూడఁ
చనుదెంచి తనతోడి సతులును దాను
బ్రతివాసరంబును భక్తిఁ గొల్చుచును
సతి యొక్కనాఁడు హర్షము[1]దులుకాడఁ
గిన్నరగంధర్వ గీతప్రకలిత-
సన్నుతనాదప్రసన్నత మీఱి
యతిమృదుమధుర సమంచితాలాప-
గతుల సప్తస్వరకలితమై శ్రుతులు
సాంగమై మ్రో[2]యఁ దొడంగినరీతి
శృంగముల్ [3]గూడియాడంగ దిక్కులు గ-
లంగ నాకసముద్రువంగ నందున్న
గంగ మసం బలరంగఁ బాతాళ
గంగ యంతంత కుత్తుంగతరంగ-
రంగముల్ నలిఁ గడువంగ, మీఁదటికిఁ
బాంగ, సురల్ నుతింపంగ, శిలలుఁ గ-

---

౧. దలుకొత్త, ౨. వ, 3. గూడఁ జెలంగి.

అంగఁ, గాత్రము లిగ్రువంగ, [౧]మృగములు
గ్రాల, రసంబులు [౨]గ్రోలఁ, జిత్తములు
సోల, [3]గాయకతతుల్ [౪]వ్రాలఁ, గిన్నరులు
దూల, నుమానాథు ప్రోల నానంద-
లీల దలిర్ప నబ్బాల సంప్రీతిఁ
బాడ, సుగతు లోలిఁగూడ, నాచంద్ర-
చూడ పార్వతియును బ్రోడమనంబుఁ
గూడ నాదాంబుధిఁ గ్రీడఁ దేలుచును
జూడ, మెచ్చులు దులుకాడ, [౫]సోముండు
"మెచ్చితి నబ్జాస్య! మృగశాబనయన!
యిచ్చ నెయ్యది వేఁడు మిచ్చెద" [౬]ననుడు
"శ్రీపర్వతోత్తుంగ [౭]శృంగోత్తమాంగ-
దీపితఖ్యాపిత దివ్యలింగాంగ!
మీాహాళియందు [౮]సమేళనంబుగను
ప్రేమం బెలర్ప నర్పించినయట్టి
యీామల్లికాదామ మెల్లగాలంబు
మీాహాళియందు సమ్మిళితమైయుండ
దయసేయుఁ డనుచుఁ జంద్రవతి వేఁడుటయు

---

౧. మార్గములు, ౨. లోలల; వోల, 3. గానలతలు, ౪. ద్రాల; గ్రాల, ౫. సాంబుండు, ౬. ననిన, ౭. శిఖరో, ౮. న, ౯. మ.

రయమునఁ దేజోవిరాజితం బైన
మల్లికాదామ ముమానాథుఁ డునిచె
నల్లీల జాహ్నవీ చంద్రమధ్యమున
గంగాతరంగిణీ సంగతోత్తుంగ-
[1]రంగ[2]త్తరంగ పరంపరోద్ధూత-
పృథులకూలంకష ఫేనవిభాతిఁ
గథనియ్యమగు మల్లికాదామ మదియు
నర్జునకాంతిఁ జెల్వగుట శ్రీమల్లి
కార్జునం డనునామ మయ్యె లోకములఁ,
దక్కనలింగ ప్రతతులకు నట్ల
యొక్కొక్క నామంబు లొనరె నొక్కొక్క
కారణంబునను నా ఖ్యాతి దల్లింగ
చారుపూజాఫల సౌఖ్య మెట్లనిన,
నగణితంబైన లింగాకారమైన
నగసంస్మరణ దర్శన స్పర్శనముల
వలనను స్వర్గాపవర్గాదిసౌఖ్య
మలరారుచున్న దే మని ప్రస్తుతిం[3]ప ?
విను "పునర్జన్మ నవిద్యతే" యనుచు
ఘనపురాణాదు లొక్కట మ్రోయుఁగాన

౧. రంగాంతరంగ, ౨. ర, ౩. తు.

యనుచు వెండియు మల్లికార్జునగురుఁడు
[1]మనికుఁడై పర్వతు మహిమ నుతింప,
"వరగురునాథ! నీవచనంబు[2]లేని
విరచింపఁబర్వతు వినుతియే[3]నియును
నున్నదే వీనుల కొక్కింతదనివి?
విన్నపం, బేఁ బనివినియెడ, నాకు
క్షిప్రంబ యీపని గృపసేయుటకును
సుప్రసన్నాత్మ! మహాప్రసాదంబు,
వారక పర్వ[4]తు వర్ణన యనఁగ
మీ రానతిచ్చిన చారుసత్కృతిని
లెక్కింప శిలలెల్ల లింగరూపంబు
లక్కజంబుగ వాక్య మది [5]దథ్యముగను,
బాఠీనకేతనా[6]పహామూర్తి లింగ -
పీఠప్రకారమై పృథివి శ్రీనగము
మీదివ్యదృష్టికి మించి వెలుంగు,
భేద [7]మెఱుంగ మీ[8]పాదముల్ గాని,
మీయాజ్ఞఁ దలమోచి పోయెద [9]నిష్ట

---

౧. ఘనుఁడైన శ్రీపర్వతుని వినుతింప, ౨. లేను, 3. యనుచు, ౪. త, ౫. సాంగ, ౬. వహ, ౭. మేనెఱుఁగ, ౮. పదములే (ల), ౯. నిష్ఠ.

దాయక! మీప్రసాదము [౧]దయ సేసి
రక్షింపు[౨]”డని యనురక్తి దోనయ్య
యాక్షితి సాష్టాంగ మెఱఁగి శ్రీగిరికి

దోనమార్య మహేశ్వరాచలప్రాప్తికథనము

నరుగంగ నరుగంగ నన్నిదిక్కులను
ధరణి[౩]యీనినభంగిఁ దండతండములు
[౪]దెరసుల యడవుల [౫]గరుసులఁ ద్రోవ
వెరసు[౬]లఁ [౭]గడవంగ [౮]వెంగలమంది
సరసలఁ జనుదెం[౯]చు [౧౦]పరుసలఁ జూ[౧౧]చి
పురుషులఁ గని హర్షపు[౧౨]లకలు వొదల
వారు[౧౩]వారును నేఁగుదేర, సంత[౧౪]సము
గూర, మహేశ్వర ద్వారమార్గముల
దండడి వెన్కముం[౧౫]దఱఁగూడ నడవ,
సందడింపకుఁ డంచుఁ [౧౬]జిక్కరండనుచుఁ
వెనుకఁ జిక్కకుఁ డంచు వేగ [౧౭]రండనుచుఁ

౧. (గృప, ౨. మని, ౩. బూనిన, ౪. నెరసుల, ౫. గసురులు, ౬. లు, ౭. గడు(డ) వ(ప)ంగ, ౮. వరసల; పరసల; పరసుల. ౯. చి, ౧౦. వ, ౧౧. చు, ౧౨. లు, ౧౩. దానును, ౧౪. తొ, ౧౫. ముందట నడుమగూడ, ౧౬. జప్పరించుచును, ౧౭. మయనుచు; రమ్మనుచు.

పర్వత ప్రకరణము

జనుఁడు ముందఱ నంచుఁ జనకేమియనుచుఁ
దో[1]లతో[1]లఁ డనుచు నా త్రోవఁ బొం[2]డనుచుఁ
దలరకుండీ యంచు దవ్వెంత యనుచు
సిరిగిరి యిదె యంచుఁ జేరితిమంచుఁ
బురమున కెన్నఁడు వోదుమో యనుచుఁ
బొదపొదఁ డిపు డేమి వోయెమీకనుచుఁ
బదినాళ్లకైనఁ బోయెద[3]ముకా కనుచు
[4]గొడ్డవెట్టకుఁ డంచుఁ గొఱఁతేమి యనుచు
యడ్డమే మనకేమి యరుగుతెర్వనుచు
నీయూరి బగుతులిం డ్లెఱుఁగుదే యనుచు
నాయేఁడు [6]విడియమే యీయూర ననుచు
బారె[7]ండు నెట్లైనఁ [8]బాఱు[9]తెండనుచు
నారగింపక చాల నరుగుదే మనుచు
లింగావసరము సెల్లెడినె మీ కనుచు
జంగమోచిత మవశ్యము గదా యనుచుఁ
గావళ్ల వారిఁ జిక్కఁగనీకుఁ డనుచుఁ
గావళ్ల[10]వా రిఁకఁ గాని[11]వా రనుచు

---

౧. డో; నో; ౨. మా, ౩. మొకో (ముకా) యనుచు, ౪. నడ్డ, ౫. నుంచు, ౬. విడువమే(మా), ౭. డెట్టులనైన, ౮. బాజే, ౯. పొండ, ౧౦. వారిని, ౧౧. కాదనుచు.

ముద్దులాడక పొందు [1]ముందఱ ననుచు
నద్దిరా యిట్లైన [2]దొడ్డవా ళ్ళనుచుఁ
జలువ[3]పట్టు విడిసె నాఁతెల్ల ననుచు
[4]చెలిమలు [5]వ్రాఁగులుఁ గలవె[6]కా యనుచుఁ
గొన్ని పుష్పములైనఁ గోసితెం డనుచు
నున్న[7]వి [8]పుష్పంబు లొకకొన్ని యనుచుఁ
ద్రోవ నీ[9]కెక్కడ ధూపాగ్ని [10]యనుచు
నా[11]వేళల సుభక్తు ల[12]గ్గలం బనుచు
[13]నెగుదునో యొకబత్తుఁ డీపూట కనుచు
నెగుదకున్నను లింగ మెఱుఁగుఁగా కనుచుఁ
బడియోగ్గిరము లలవడునొ[14]కో యనుచుఁ
బడియోగిరమ కాక పథమున కనుచు
సాగనే లింగావసరము మీ కనుచు
శ్రీగిరి [15]యెఱుఁగు[16]నారోగిణం బనుచుఁ
గడి[17]ది వో నేమముల్[18]గడువంగ ననుచుఁ
గడి[17]ద్రిమ్మో బసవన్న గలుగంగ ననుచుఁ

౧. ముందటల(ల); ముందుగా, ౨. వద్దు; ౩. పట్టునడిగె, ౪. జలములు, ౫. వాఁగున, ౬. కో, ౭. త, ౮. కుసుమంబు, ౯. కింకెట్లు; ౧౦. కనుచు, ౧౧. వేలమును, ౧౨. గ్గజం, ౧౩. నెగడునాకోవత్తురే; నెగదరొకో, ౧౪. కా, ౧౫. కలిగెనారోగణ, ౧౬. నారోహణ, ౧౭. మి, ౧౮. గడపం(వ) గ...

ప్రస్తుత ప్రకరణము

౧బాఢపాఢ ప్రౌఢులు ౨పృచ్ఛక యనుచుఁ
౩గదలె నీసాఁతు ని౪క్కములకు ననుచుఁ
గ్రందులోఁ౫జనఁజొరఁగా నేలయనుచుఁ
గ్రందులోఁ జనికాని ౭కడవలేమనుచు
౮నిదె కంటిరే శ్రీమహేశ్వరం బనుచు
నదె మీఁదట మహేశ్వరావాస మనుచుఁ
గదు నొప్ప బహుహేమకలశంబు లనుచు
౯బడుగుదేవర యర్థపతి వంద్యుఁ డనుచు
జయవెట్టుఁ డిటుగూడ సాఁ తెల్ల ననుచు
జయజయ ఘో యు ఘో జయజయ యనుచు
చుల్లాస మ౧౦డర నిట్లురుతరాన్యోన్య-
౧౧సల్లాపనంబుల సరసమై తన౧౨రెఁ
జనుదేర శ్రీమహేశ్వరభూధరేంద్ర-
మున విలసిల్లు౧౩తత్పుర మెట్టు లనిన,-
శ్రీకుధ౧౪రోత్తుంగ౧౫శిఖరంబులదియుఁ

---

౧. ప్రౌఢప్రౌఢ; పొదలుచు, ౨. పృచ్ఛకుఁడనుచు, ౩. కదలి నేవత్తు, ౪. క్కలకుఁడ్డా, ౫. జొరఁజొర, ౬. లావున్నఁగాని, ౭. కదలమే మనుము; కడవలేదనుచు, ౮. నిడి, ౯. బడెయు, ౧౦. ల, ౧౧. సల్లపనంబులు (నోక్తులు), ౧౨. ర, ౧౩. నప్పుర, ౧౪. రోత్తర, ౧౫. శృంగసంఘములె.

ప్రాకటంబగు[1] దేవభవనంబు[2]లదియుఁ
బరచిత ప్రత్యంతపర్వతా[3]కృతులఁ
గర మొప్పు హర్మ్యనికాయంబు[4]లదియు
నిలనుండి ముక్తికి [5]నిర్దిష్టసోపాన-
ములయ[6]ట్లు సోపానములనొప్పు[7]నదియు
దివి ముక్తికాంతలు దివిరి శ్రీగిరికి
సవినయంబు[8]గ [9]వీఁచు చామరల[10]ట్లు
వినువీథిఁ దా[11]కు శ్రీవృషభాంక మ[12]గుచుఁ
దనరువిచిత్రపతాకంబు[13]లదియు
ఖ్యాతిగా వ్యాసహస్తాంకమై [14]పొలుచు
వాతపూరణముల వడి నొప్పు[15]నదియుఁ
బటువియత్కన్యకాభరణవిభాతి
నటియించుమణితో[17]రణంబులయదియు
మహాజటారుద్రాక్ష[16]మకుట [17]సన్నిహిత-
మహితజంగమలింగమండలియదియుఁ
బ్రవిమల[18]ప్రమథపుష్పకవిమానముల

---

౧. హేమ, ౨. లనియు, ౩. వఱుతె, ౪. లవియు, ౫. నిదియ, ౬. ట్లు, ౭. మఱియు, ౮. న; ల, ౯. బెరుఁగు, ౧౦. ట్ల, ౧౧. క, ౧౨. ను, ౧౩. న, ౧౪. పొల్చు; తోఁచు, ౧౫. మఱియు, ౧౬. మహిత, ౧౭. తోరణను, ౧౮. ప్రథమ.

పర్వత ప్రకరణము

పవిది నొప్పగు గణభవనంబులదియు
నర్ణవ [1]ఘోషణంబ ట్లహర్నిశము
ఘూర్ణిల్లుబహువాద్యఘోషంబులదియు
నట్టిమాహేశ్వరోద్యత్పురవరము
చుట్టును మధుకరశుకపికనికర-
రవపరి[2]కలితవిరాజితం[3]బగుచు
నవకమై తనరు నానా[4]రవంబులను
ఘనరుద్రపాదోదకము వచ్చు పరుస-
కును గలశంబులఁ గొనివచ్చియున్న
చందంబు[5]నను జలసంపూర్ణ మగుచు
నందితంబై యొప్పు నారికేళములు
నలి శైలసందర్శనఫలముల్ వరుస
నెలమిసీఁజా[6]లుదు మే మన్నయట్లు
ఫలభరితంబులై [7]ఫలపార్శ్వములను
నలరారు కదళీ[8]ఫ లానీకములును
జూతము శ్రీగిరి చూత మన్వారిఁ
జూత మనెడు ఫలాన్విత [9]చూతములును,
ద్రివిరి దర్శనము లీఁ దెచ్చినయట్టి

---

౧. ఘోషంబుల ట్లహర్నిశము, ౨. కల్పితరా, ౩. బనఁగ, ౪. వనంబు, ౫. ల, ౬. లెద, ౭. పక్ష, ౮. దళా, ౯. ఫల.

సంపిదిత్రా రై శ్వాస్త క్షేత్ర

పవిత్రినొప్పుఘఫలభరితచూతములు,)
వినుడు మిగావిధామ్యాల్లు వెడలినవాడ
ఘనభక్తిమైం దప్పు గడచినా దింకం
దమచింత లేల ప్రోద్దం డనుకరణి
నమ[౧]రి యంతంత నొప్పారుఛింతలును,
జెలంగి వసంతుండు శ్రీగిరి[౨]చుట్టుం
గలయు ఫలావళుల్ గట్టినమాడ్కి
నిల నొప్పు [౩]ద్రాక్షుల [౪]సీడెల మాది-
ఫలముల [౫]నిమ్మల ఫలమంజరులను
నిల మల్లికార్జునుం డెసగు మాపేరం
బొలుపుగా నని[౬]విచ్చు బొడ్డుమల్లియలుం
[౭]గుందంగ నేల శ్రీగోత్రంబుం జెంది
[౭]కుందకుండని నవ్వు కుంద[౮]గుచ్ఛములు
సేవమై సీసు భజింపని[౯]వారి
సేవ యేటికి[౧౦]నను [౧౧]సేవంతివిరులు
[౧౨]గిరులలో భవనాగకేసరి[౧౩]యనిన

---

౧. రెనం, ౨. చుట్టి-కలయు, ౩. రుద్రాక్ష, ౪. యీరేల, ౫. నిమ్ముల, ౬. పూయు; పెచ్చు, ౭. కుండ, ౮. కుచ్చలును, ౯. వాని; వారు, ౧౦. నన, ౧౧. సేవంతు, ౧౨. గిరులలోపల (భవ), ౧౩. యనంగ.

తృతీయ ప్రకరణము

గిరి[1]యదే యన్న నాగకేసరంబులును
నగము[2]లన్నియుఁ జెంతి నగము [3]లీసగము
పొగడఁ బున్నాగ మను పున్నాగములును
బొగడ నొప్పారు శ్రీ భూధరేంద్రంబుఁ
బొగడరే యనుచున్న పొగడపుష్పములు
గిరి నెవ్వ రెవ్వ రెక్కింతురో తమ్మ
వరదుచే [4]నెవ్వారెవ్వరు గొండ్రొ వరము
[5]సూచెద మనుచున్న చూడ్కి [6]నంతంత
వ్రాచి [7]యెంతయు నొప్పు పుష్పవాటికలుఁ
గనుగొంచుఁ బొగడుచుఁ గ్రక్కున వచ్చి
తన వారు తత్ప్రాంతవీథులందు
గ్రందార నొక్కొక్క గములుగాఁ [8]గూడి
చిందులు వెట్టుచుఁ జిత్తంబు లలరఁ
జెలఁగుచు నల్గుచుఁ జెరలు వొడ్చుచును
బొలయుచు మ[9][10]లయుచుఁ బోరి సంతసిలుచు
మూఁగుచు నేఁగుచు మూఁకలు గొనుచు

---

౧. యది, ౨. లిన్ని, 3. లిన్న. ౪. గొండు రెవ్వరకో వరంబు; నెవ్వరెవ్వరు గొండ్రు పదము, ౫. మాచేతనను చున్న మాడ్కి, ౬. యున్నంత; కందలద, ౭. వెండియు, ౮. జూచి, ౯. దు, ౧౦. రి.

వీఁగుచు [౧]నాఁగుచు విస్మితు లగుచు
నుక్కుచు [౨]నిక్కుచు నుల్లసిల్లుచును
సొక్కుచు [౩]దక్కుచు సుగతి నిల్చుచును
నాడుచుఁ బాడుచు నట్ల మ్రొక్కుచును
గూడుచుఁ జాటుచుఁ గో యని యార్చు-
చును, జప్పటులు వెట్టుచును, [౪]సరి[౫]పదము-
లను సంఘటింప సాళతులు సేయుచును,
[౬]సమ్మదంబున [౭]నిట్లు సనుదెంచు [౮]పరుస
యమ్మహేశ్వరనగం బఱిముఱి [౯]నెక్క-
భావింప నుత్తరభాగ మంతయును
ద్రోవలు [౧౦]గట్టి యద్భుతము వట్రిల్లఁ
జెట్టును గట్టు[౧౧]ను శిలలును సెలలు
[౧౨]మెట్టును [౧౩]బల్లము [౧౪]మీఁదును గ్రింద
నటుగూడఁ బరుస[౧౫]నై యల[౧౬]రె విచిత్ర-

---

౧. గ్రాఁగు, ౨. జిక్కుచు, ౩. నిక్కు, ౪. దుది; దరి, ౫. పథ, ౬. సమ్ము, ౭. నిట్లుచను, ౮. పరస (ఇట్లే 'పరుస'కు బదులు పరస అని కొన్ని ప్రతులలో తక్కినచోట్లను కలదు. ఈ పాఠాంతరములను అన్నిచోట్లను చూపలేదు), ౯. నెక్కి, ౧౦. గట్ట న, ౧౧. చు, ౧౨. మెట్టయు, ౧౩. మెల్లముల్, ౧౪. మీఁదను గ్రింద, ౧౫. లై, ౧౬. రు; రి.

పటము తత్పర్వతపతిఁ గప్పినట్లు,
సురగిరిఁ దెగడెడు [1]వరగిరియైన
సిరిగిరి యంతయు నరగిరి యయ్యె,
నక్కజం[2]బనుచు నిక్కిక్కు[3]చు, నెడలఁ
జిక్కుచు, నొండొరుఁ జే[4]యూఁదికొనుచు,
[5]మ్రొక్కుచు, [6]నేచుచు మల్లడిగొనుచుఁ,
[7]ద్రొక్కుచు, నట ద్రోపుఁద్రోపు లాడుచును,
నంతంత జయజయాయతరావముల న-
గాంతరంబు[8]ల దిక్కు లద్రువ ఘూర్ణిల్లఁ
జక్కన తత్పరిషత్కోటి సుగతి
కెక్కయై చను నగం బెక్కి తత్క్షణము
వర[9]నిజధారాప్రవాహ[10]ఝుత్కార-
విరచిత[11]ధ్వానంబు విన్నయంతటన
భూరిపాతకకోట్లఁ [12]బొలియించు రుద్ర-

---

౧. హార, ౨. బలర, ౩. చున్నెడల, ౪. యూఁదు, ౫. మ్రుక్కుచు (చే), ౬. నెక్కుము, ౭. గ్రొక్కుచు, ౮. లు, ౯. నిజాధార; నిత్యధార; నిజతారా, ౧౦. ఝుళాత్కార, ౧౧. రావంబు, ౧౨. పొలి (రి) యించి.

[1]ధారాంబువులఁ [2]గృతస్నానుఁడై సలుస
యామహేశ్వరదేవు నర్థి భజింపఁ
దా మున్న సమయోచితక్రియల్ [3]సలిపి
పండితారాధ్యేంద్ర [4]మండితపాద-
పుండరీకాంతరంగుండు దోనయ్య
శ్రీమహేశ్వరదేవు శివునుతి[5]ంపుచును
గామించి [6]తద్భక్త [7]గణ [8]సంఘమునకుఁ
బ్రవితత భక్తిమైఁ బర్వంబు సలిపి
యవిరళప్రీతి గుర్వర్పణ సేసి
ధర [9]గూడ సప్తపాతాళముల్ [10]గాఁడి
యురుతరంబై మీఁద [11]నుడువీథిఁ గడచి
పరగు శృంగంబులు [12]ఁబన సామ్రముఖ్య-

---

౧. సారాంబువుల ('స్నాన' శబ్దము తప్పను అభిప్రాయముతో ఈ పాఠమును తరువాతివారు కల్పించిఉంటారు. కాని, సంస్కృతానువాదములో 'రుద్రధారా' అని ఉండడముచేత యతిస్థానములో 'స్నాన' అనేపాఠమును గ్రహించినాను.— చి. నా), ౨. జనులు, ౩. సలుప, ౪. పండిత, ౫. ంచు, ౬. సద్భక్త, ౭. ఘన, ౮. సమూహికిని, ౯. నూడ (త; ది); నూత, ౧౦. గూఁడి; గాది, ౧౧. నురువిధి, ౧౨. భ్రమరామ్ర (మ్ల; మ); ఫ (ప) లితాశ్ర.

తరు [౧]గుల్మ దివ్యలతా[౨]వితానములు
నందుల బహు[౩]మర్కటావలి [౪]సెరలు *
నందుఁ[౫]గాకులు దక్కఁ నలరు[౬]పక్షులును
[౭]రుద్రధారయు పెక్కు రూపంబులై [౮]స-
ముద్రక్షిఁ దొరఁగు నసూన[౯]ధారలును
శ్రీకుబేరేశ్వర సిద్ధేశ్వరాద్య-
నేకలింగములు [౧౦]మాహేశ్వర బిలముఁ
గనుగొ[౧౧]ంచు నద్భుతాక్రాంతాత్ముఁడగుచు
ఘనమగు తన్నగాగ్రము[౧౨]శివపురము
మహిమయుఁ దద్ద్వారమహిమయుఁ దీర్థ-
మహిమయు వినుచు ధీమణి దోనమయ్య
మనమున హర్షించి మల్లికార్జునము
సన నభిముఖుఁడుగా సాఁతునునలరి
సూరెల జయవెట్టుచును సంతసిలుచు
[౧౩]భోరన నగమధ్యమున దిగఁ[౧౪]జాఁగి

---

౧. దివ్యగుల్మ, ౨. వినా, ౩. శర్కటా, ౪. చరులు; సెలలు, ౫. గాగుల, ౬. పక్షులు, ౭. రుద్రుతారయు, ౮. స-ముద్ర (ప్స్ర) క్షి(త్రి), ౯. ధారు, ౧౦. మహేశబిలములు, ౧౧. నియ, ౧౨. శివ, ౧౩. భోరున, ౧౪. జారి.

* ఈ పాదమునకు సం. గ్రంథములో అనువాదము లేదు.

రతిఁ గల్పవృక్షంబుఁ బ్రాఁకెడు కల్ప-
లతయును [1]బోలెఁ [2]నల్లన కుర్వఁ జేరి
యక్కజంబంద స్వర్గాపవర్గము[3]లు
నెక్కొని [4]నిల్చిన నిశ్శ్రేణులట్లు
నెక్కొన్న యారెండు నిచ్చెనల్ గడచి
[5]గ్రక్కన తన్నగాగ్రంబెక్కి చనఁగఁ-
జనఁగఁ దూర్పునను బంచక్రోశమాత్ర-
మున రమ్యమగుచు[6]ను మునుబశ్చిమమునఁ
గడునొప్పనఁ[7]గు బిల కల్పోక్తి నెన్నఁ
బడు శ్రీచతుర్ముఖ బసవేశ్వరుండు

చతుర్ముఖ బసవేశ్వరదర్శన కథనము

నాదేవదేవు మహాత్త్వ మెట్లనిన,-
నాదిసర్గల కాది యగు వృషసర్గ
నభవుండు శివుఁడు లీలార్థమై సృష్టి
[8]కభిముఖుండై శ్రీవృషాధీశుఁ జూచి,
"చనుము గో[9]ం[10]మాత్రపంచకములో భద్ర-
యును నందయు సుశీలయును సుమనసయుఁ

౧. బోలు, ౨. నల్లవ, ౩. ల, ౪. నిల్పిన, ౫. గ్రక్కన
౬. నావిని;నుముని, ౭. గి, ౮. రంబు, ౯. నభి, ౧౦. మాత్ర(త్రు)

గోనుచుంబో, మ్మమరులకు సురభి [1]ననుపు,
[2]మొనర ధరిత్రిఁ బశూత్పత్తి[3]ఁ బడయు,
(శ్రీ)కుధరో[11]త్తర శృంగంబునను స-
దేశాంతమున వసియింపు"నావుడును
జనుదెంచి యిల సహస్రధనుఃప్రమాణ-
మునను గ్రిందట నొక్క పురముఁ [4]గల్పించి
భువినా వృషభపురమునను జతుర్ము-
ఖవృషభేశ్వరునిల్పి కాంక్షఁ గొల్చు[5]చును
నాల్గుముఖంబులై నాల్గు దిక్కులను
నాల్గుగోమాతల నలవరింపుచును
దొడరి గోమాతృచతుర్ముఖంబందు
వడసెదాఁ బశురాశిఁ బడసి [6]వానికిని
బ్రథితంబుగా[7]బిల్వ పర్వతం[8]బందు
వృథివికి వెడలంగ బిలముఁగావింప
నవియును [10]వెడలెఁ గన్యాసిద్ధనాథు
భవ[11]నాంతరమునఁ[12]దత్పశువులు వెడలఁ-
గా నంత మునికన్యకలువచ్చి హేమ

---

౧. నిలుపు, ౨. మొనరంగధరణి, 3. వడయు, ౪. గావించి, ౫. రాశి, ౬. బిల, ౭. బనఁగ, ౯. లింప, ౧౦. వెడ సిద్ధ, ౧౧. నోత్తర, ౧౨. దత్ప్రభువులు.

ధేనువు[౧]లను గొన్ని ధృతిఁ గొనిపోవఁ
జిక్కిన పశురాశి సృష్టిపై నిలిచె,
నక్కజంబుగ నంత నఖిలలోకముల
వృషభేశుఁ[౨]డాసృష్టి విరచి[౩]ంప నదియు
వృషసర్గ నా వేదవి[౪]దిత[౫]మై [౬]తనరె,
మూలమై యాచతుర్ముఖ [౭]వృషభేశు
నాలుగు ముఖము[౮]లు నందితంబయ్యెఁ
గనుగొన ధర్మార్థ కామమోక్షముల-
కును గారణంబులై కూడు శ్రుత్యుక్తి,
నదిగారణము మునులందఱు నదియు
మొదలుగా శ్రీచతుర్ముఖ [౯]వృషభేశుఁ
బరమేశు వృషభేశుఁ బాతాళవృషభ-
పురవరాధీశు శ్రీ భూధరావాసు,
నర్చింతు రట్ల కన్యాసిద్ధనాథు
నర్చింతు[౧౦]రందును నందు ముప్రొద్దుఁ,
గడు నర్థి మునికన్యకలు త్రికాలంబు
నెడపక యావృషభే[౧౧]శు లింగంబు

---

౧. లను; లుత, ౨. డా, ౩. ంచివారియు, ౪. హి, ౫. మై, ౬. చనియె, ౭. బసవేశు, ౮. ల, ౯. బసవేశు, ౧౦. రందుల నందుల ప్రొద్దు, ౧౧. శ.

నతమునియూథుఁ గన్యాసిద్ధనాథుఁ
వ్రతరూప మొసఁగ నివాళింతు భర్గి,
నది ఘూదిగాఁగఁ గన్యాబిలంబయ్యె,
నది. [౧]గారణముగఁ గన్యాసిద్ధనాథుఁ
డన నొప్పె నణిమాదు లష్టసిద్ధులకు
[౩]నునికిపట్టయ్యెంత జనులు గీర్తింప
నక్షీణతరకీర్తి యాలింగమూర్తి
దక్షిణంబున సముద్యన్మహామహిమ
సేకొని దిక్తటశ్లోకిని, పుణ్య-
పాకిని, హితచక్రవాకిని, [౪]సితప-
తాకిని, నిర్ధూత [౫]ఢాకిని, యమృత-
సేకిని, దివ్యమందాకిని యొప్పెఁ,
గావున మును బిలకల్పోక్తమైన
యావృషభేశ్వరం బలరారె మున్న
వెలయఁ జతుర్ముఖ వృషభేశుపేర
నిలఁ జతుర్ముఖ బస[౬]వేశ్వరుం డొప్పెఁ
బసరింప నా వృషభ[౭]పురంబుపేర
వసుధపైఁ బరగె నా బసవపురంబు,

౧. యాదిగాఁగఁ, ౨. ప్పు, ౩. మనికి; ౪. స్మరతటాకిని, ౫. థాకిని, ౬. వేశుఁడు. నొప్పె, ౭. బిలంబు.

సీ॥ చతుర్ముఖబసవేశు భజింప
నాచతుర్ముఖవృషభాంకలింగంబు
భజియింప నభిమతఫలములుపొందు,
నిజ[1]భుక్తిముక్తులు నెక్కొనఁ[2]జెందు,
నట్టి శ్రీబసవేశ్వరాలయం బంతఁ
గట్టెదురను[3]గాంచి ఘనుఁడు దోనయ్య
దడయక యిష్టార్థ దాత[4]గా నెన్నఁ-
[5]బడిన చతుర్ముఖ బసవలింగంబు
నత్యర్థిసముచితాభ్యర్చితుఁ జేసి
నిత్యలింగార్చన నియమముల్ దీర్చి
పండితార్పణముగా భక్తమండలికిఁ
బండు[6]వు సేయ నా పరుసయు నల[7]రి
యందుండి సంప్రదాయములు గూడుచును
జిందులు వాడుచుఁ జెలఁగియాడుచును
జప్పట్లువెట్టుచు సఖులఁబట్టుచును
నుప్పొంగి పేర్చుచు నుబ్బియార్చుచును
[8]మనికులఁ బిలుచుచు మతులఁ [9]గలయుచు
వినుకులు సేయుచు [10]విమతుఁ బాయుచును

౧. భక్తి, ౨. బొ (జె)ందు, ౩. గాంచె, ౪. నా, ౫. బడయు, ౬. గు, ౭. రె, ౮. మను, ౯. గలఁచుచు, ౧౦. విరతి.

బద్యముల్ సదువుచుఁ [౧]బ్రభల నొదవుచు
వాద్యముల్ గూర్చుచు వడి[౨]దనర్చుచును
దాళముల్ [౩]వెట్టుచు దమము [౩]దట్టుచును
సాళెముల్ సూపుచు జడత [౪]వాపుచును
రమణ [౫]నిక్కుచు[౬]బయనములు ద్రొక్కుచును
బ్రమరిఁ[౭]బొల్చుచు సమభంగి నిల్చుచును
గతు[౮]లఁ గ్రాలుచును నా[౯]ళతుల [౧౦]సోలుచును
శ్రుతుల [౧౧]వ్రాలుచు భక్తిగతులఁ దేలుచును
నొసగులు సెప్పుచు యుక్తి [౧౨]నొప్పుచును
బసవేశునకు సమర్పణ[౧౩]ము సేయుచును
నోలిఁ బ్రమథుల నాద్యులఁ దలంచుచును
లీల నమ్మాడ్కిఁ గే[౧౪]ళికలు సేయుచును
నేతెంచి శ్రీబసవేశుదర్శించి
భాతిగా నిష్టార్థఫలసిద్ధిఁబొంద
రసికత దోనమరాజయ్యఁగారు
బసవేశు మహిమ[౧౫]ను బ్రస్తుతింపుచును

---

౧. బ్రబలి, ౨. నదర్చుచును, ౩. బట్టుచు, ౪. పట్టుచు, ౫. జొ(ద్రొ)క్కుచు, ౬. బయసములు, ౭. భ్రోల్చుచు, ౮. లు, ౯. గ, ౧౦. నొలయుచును, ౧౧. దాలుచు, ౧౨. చెప్పుచును, ౧౩. మయానసుచు, ౧౪. ళి, ౧౫. యు; యే.

శోభి[౧]ల్లు మల్లికార్జున దేవు పురవ-
రాభిముఖుండయి యరు[౨]గ నంతంత

పరుసనపలు

సంత[౩]సంబునఁ బరిషత్కోటియును ని-
రంతర[౪]గతిఁ [౫]దొంటియట్ల యాడుచును
నాడుచు నటఁబెక్కు [౬]పథములఁ బరుసఁ
గూడి[౭]కొనుచు[౮]వాద్య ఘోషణంబెసగ
బహు[౯]నదీ సంగమ ప్రసరతఁ బేర్చు
బహుళభాగీరథీ భావన నరుగఁ
బరుస[౧౦]పాదనిహతి ధరణి యుప్పొంగఁ
జరియించు పథములఁ [౧౧]జలిమిరిదోఁపఁ
బవుల నెండిన పాదపము లంకురింపఁ
జివికిన కొఱడులఁ [౧౨]జివురులు దనర
వాడిన[౧౩]తీవలు వడిఁ బల్లవింపఁ
గూడఁ దారినయట్టి గుల్మముల్ వొదలఁ
[౧౪]జేఱు(?)వ నుండిన శిలలు గఱంగ

---

౧. ల్ల, ౨. గునంతటను, ౩. తంబును, ౪. ర (త) తి, ౫. దొంగి, ౬. పదములు వరుస, ౭. మెచ్చుచు, ౮. వార్థి, ౯. నద, ౧౦. పదాహతి, ౧౧. చిరి; జిరి; జల, ౧౨. జిగు, ౧౩. తీవె (గ), ౧౪. జేరిన చెందిన; జేరిచెందినయట్టి.

[౧]నాఋపులను గిరి మూటెడు వెరుఁగఁ
కవిసి[౨]పైఁ బాఱు మేఘములు రంజిల్ల
నవకాశ[౩]మగు[౪]బయ[౫]బార్ద్రతం బొంద
భంగిగా శ్రీగిరి పరుసరాకకును
బొంగి సర్వాంగముల్ [౬]వులకించినట్లు
సనుదెంచు పరుస[౭]లోఁ జనుదెంచు భక్త-
జనములు సనుదెంచు చాళియె ట్లనినఁ

జంగమకోట్ల నడలు

బొడ[౮]వగు [౯]సంబువుల్ [౧౦]బెడగగు పసిఁడి
గొ[౧౧]డగులుఁ బావలుఁగూడ లోహం[౧౨]బు-
పా[౧౩]వలు, దంతంబుపా[౧౩]వలు, రాగి-
పా[౧౩]వలు, [౧౪]వాగెలపాదరక్షులును
[౧౫]దొడికొని పదనఖద్యుతు[౧౬]ల దర్పణము
లడ[౧౭]ర శిష్యా[౧౮]లికి నిడినట్లు వెలుఁగఁ
జందన[౧౯]కావులు సరి[౨౦]సాటికావు

---

౧. ఆరిన చిగురులు; ఆరించివసుగిరుల్; ఆరిచినను గిరుల్, ౨. మైవారు, ౩. మును, ౪. జయ, ౫. బాద్రవం; బార్ద్రతం, ౬. జెంగించు, ౭. తో, ౮. గ, ౯. సంబ, ౧౦. పొదగగు, ౧౧. డు, ౧౨. పు, ౧౩. గ, ౧౪. వాగాల, ౧౫. దొడు, ౧౬. లు, ౧౭. రి, ౧౮. వళికిడి, ౧౯. కోన్నులు, ౨౦. వాటు.

లందంబు లగు కలకంచుకావులును
[౧]వలిపొత్తి[౨]పచ్చడంబులును గోపీన-
ములు మీఁద[౩]గూఁడకట్టులుఁ గానుపింప,
[౪]వెలి[౫]చేరెములు [౬]గళుకులు గొంత[౭]దోపఁ
[౮]బలుచని జోడుకుప్పసములు పూని,
[౯]పట్టుత్రాళ్లును బ్రాంతపట్టువస్త్రములు
పట్టుతోంగళ్లునుఁ బట్టువీణెలును
జందురుకావి పల్చ[౧౦]ని వల్వడోల్లు*
[౧౧]వొంద మీఁదికి నెత్తి క్రిందఁ గీలించి,
పరువడి దోడి[౧౨]గి కుప్పసములు[౧౩]మీఁదఁ
గరమొప్పఁగాఁ బటిక[౧౪]ము సరంబు[౧౫]లును
బాహుల [౧౬]నుపవిత[౧౭]భాతిఁ జేతుల స-
మాహితలీల రుద్రాక్షముల్ దాల్చి,
కావిపచ్చడములు గావిదుప్పట్లు

---

౧. బొలిగొత్తి; పలువొత్తి; వలనొప్పు, ౨. కప్పు, ౩. గుడ్డ; గుండ, ౪. బెలి, ౫. బేరె; బేలె; బెన్న; జరణ, ౬. గలు, ౭. దోవ, ౮. బలుసనిజోడు; పలుకడిబలుకు, ౯. ప్రట్టు, ౧౦. టి, ౧౧. బొంద, ౧౨. న, ౧౩. మేద, ౧౪. పు, ౧౫. నను, ౧౬. నుత, ౧౭. భ్రాంతి.

* ఈపాదము తరువాత కొన్ని ప్రతులలో, "జిందెలుత్రివళు (విల)లు—జెంది (ద్రిక (ం); చంద్రక;) డొల్లు (దోళ్లు)" — అనే పాదము ఎక్కువగా కనబడుతున్నది.

[1]తావు[2]మంజిళ్లు [3]ఖండంబు దోఁపుళ్లును
దనరారు[4]చల్లడాల్ దట్టి పచ్చడము-
లును, రత్నకంబళులును, వెలి[5]పొత్తి-
పచ్చడములు, [6]బూర[7]వడములుఁ, బట్టు
పచ్చడంబులు, వెలిపట్టు పైఁ[8]బెట్లు
మల[9]యు నుప్పరమునందుల [10]పటికంబు
వలయముల్ రుద్రాక్షవలయముల్ మీఁదఁ
గల[11]శముల్ మీఁదటఁ గంచుగుబ్బలును
గెలఁకులఁ జంద్రసూర్యులు గల్గు చీర-
మకుటముల్, గంబ[12]ళ మకుటముల్, [13]నంది-
మకుటముల్, పులితోలు మకుటముల్, [14]గంచు-
మకుటముల్, రుద్రాక్షమకుటముల్, రాగి-
మకుటముల్, [15]నవరత్న మకుటముల్, సొగ-
[16]త్తప్పరంబులు, [17]బోడ[16]తప్పరంబులును,
గొప్ప [18]తప్పరములుఁ[19]గొమరొప్పఁ దాల్చి,

---

౧. తావి, ౨. మాంజిష్ఠ, ౩. పవళంబు, ౪. బల్లడ, ౫. పొత్తు, ౬. జూర; జాడ, ౭. వదములు, ౮. బెట్టి, ౯. యు, ౧౦. పటికంపు; పట్టికంబు, ౧౧. క, ౧౨. ళి, ౧౩. సంది, ౧౪. గంగు, ౧౫. వర, ౧౬. తత్ప, ౧౭. బొడ, ౧౮. తొప్పరములు; తత్పరములు, ౧౯. కొమరార(రుగా).

శుద్ధ సువర్ణ సన్నద్ధ ప్రసిద్ధ-
శుద్ధస్ఫటిక [౧]పరిశ్రుతకుండలములు,
మండిత రుద్రాక్ష మణి హేమ రజత-
కుండలంబులు, రాగికుండలంబులును,
నందికుండలములు, నాగకుండలము
లందమై కర్ణంబులందు [౨]సెల్వారఁ
బలు [౩]వన్నె బెత్తముల్, [౪]వలిబెత్తములును,
[౫]వలయంబుబెత్తముల్, [౬]మలకబెత్తములు,
[౭]గక్కుబెత్తములును, గారిబెత్తములుఁ,
[౮]జక్కనివెదురు పొంజాయబెత్తములు,
[౯]సైరణఁ గోలలు, సందనంబులును,
[౧౦]గైరంబు లాకులుఁ, [౧౧]గనుపదండములు,
[౧౨]ననసులకోలలు, [౧౨]ననసుల మొగడ,
[౧౩]లనసుల సందుల జను లాకులములు
జల[౧౪]పోసనముల [౧౫]మీఁదుల విలాసములుఁ
గలశముల్ వట్టుఁ గుచ్చులుఁ జిత్తరువులుఁ

---

౧. సరి, ౨. కల్వార, ౩. వెన్న, ౪. వలియబెత్తములు, ౫. వలియంపు, ౬. వలిక, ౭. క్రక్కు, ౮. జక్కనములు, ౯. సారణా కోలలు; సైరకోలలుమంగు, ౧౦. గైరంపు బాకులు, ౧౧. కనప, ౧౨. నను, ౧౩. లను, ౧౪. పోశ, ౧౫. వెన్నెల; వన్నెల.

గఱుసాంగమగు వెలిగొడుగులుఁ [౧]బీలి-
గొడుగులు, ముత్యాలగొడుగులు, [౨]బిరుదు-
గొడుగులు, వెలి[౩]పట్టుగొడుగులు, [౪]మోడ్పు
గొడుగులు నిడి[౫]తోడ[౬]గుడ్డ [౭]లేతేరఁ,
గళుకులుఁ, జిత్రముల్, [౮]గములముల్, బంధ-
ములు [౯]నందులునుగూడ జల[౧౦]పోసనములు
గర మొప్పు తేకుల గద్దెనంగరులు
సరిఁ గామసజ్జల సజ్జనగరు[౧౧]లు
ననువుగద్ది[౧౨]నగరు [౧౩]లంకుసాంకులును
[౧౪]ఘనకరతలముల గద్దెనఁగరులుఁ
జెలువారు పట్టుకుచ్చు[౧౫]లు, శివసూత్ర-
ములును, వెండిపసిండి గొలుసు[౧౬]లు నమర,
సుస్థిర[౧౭]నియతిఁ గరస్థలంబుల, ను-
రస్థలంబులను, [౧౮]గక్షుస్థలంబులను,
నాభిస్థలములఁ, గంధర దేశముల, శి-

---

౧. బీరె, ౨. జీబు (బి; గు), ౩. వంక, ౪. మోడ్చు; మెట్టి, ౫. తొడ, ౬. గుడ్డు, ౭. లు, ౮. కములుగా, ౯. సందు, ౧౦. పోశ(వ), ౧౧. ల, ౧౨. స, ౧౩. లంగసోంకులును (ప్రోదులును), ౧౪. కనకతలముగద్దె గరులునునమర, ౧౫. ల, ౧౬. న, ౧౭. మతి దిగ్గర, ౧౮. వక్షు.

రో[1]భాగముల, భక్తి రూఢి దలిర్పఁ
బాయని లింగసంబంధ నిష్ఠాన-
పాయతత్త్వములు సంప్రాప్తిగాఁజేసి,
ప్రభుశక్తిఁ ద్రిభువనపావనోద్యుక్తి
శుభదైక[2]యుక్తి విశ్రుతమహాభక్తిఁ
గని పరిపత్కోటి [3]గడుభక్తి మ్రొక్కఁ
జనుదెంచు మకుటవర్ధన జంగమంబు
రాగికుండలములు, రాగినందులును,
రాగినూలులు, దొడ్డ రాగి[4]కంటెలును,
రాగియుంగరములు, రాగిదండలును,
రాగిజన్నిదములు, రాగియుత్తెరలు,
[5]వలుద కొక్కె[6]రలుఁ[7], బాలెలుఁ, దామ్రఘటన
నెలకొను [9]సరిపెణల్, నేవళంబులును
గిలుఁ[10]గొల్కులు, రాగి కీర్తిముఖము[11]లుఁ,
గ్రాలు[12]నందెలు[13], రాగి కటకముల్, రాగి-
పదకంబులును, దామ్ర బంధబంధుర స-

౧. వృత్తి, ౨. యుక్తి, ౩. గని, ౪. కంటు, ౫. వలువ, ౬. ములు, ౭. బో, ౮. ని, ౯. సరిపణుల్; సురపణుల్; రస పణుల్; సరిపణిల్, ౧౦. కోర్కుల; కొక్కులు, ౧౧. ల, ౧౨. నందుల; సందుల, ౧౩. హస్త.

ముదితప్రభల నొప్పు నొడ్డియాణములుఁ
బటుతరామలినసంపద నొప్పు దొడ్డ-
కటిసూత్రము[1]లు [2]ధౌతకౌపీనములును
నలఁదిన గు[3]ల్ఫాంత మగు భూతిక్రింద
నలలితనిజకాంతిఁ జను [4]పదాబ్జములు
నఖనికరాంశులు నయనదీధితులు
ముఖ[5]విలాసములు సము[6]ద్ధతకళలు
విశ[7]దభస్మోద్ధూళితశరీర[8]రుచులు
దశనద్యుతులు దిశాతటముల [9]గప్పఁ
[10]బట్టుగుచ్ఛంబులు వెట్టిన [11]చిట్టి-
[12]చిట్టి[13]వెల్లెలు[14]సితచామరములు
*నలసుల కలశము లమరులాతములుఁ
[15]బలితోలు కంబళముల గద్దియలును

౧. ల, ౨. నొప్పు(ప్పి), ౩. ల్ఫా (ల్మా), ౪. పదాబ్దములు, ౫. వికా, ౬. ద్ధి, ౭. వ, ౮. ములును, ౯. ముంప, ౧౦. ప(పు)ట్టు విలాసముల్; పుట్టివిూసములును, ౧౧. చిప్పె(ట్టు), ౧౨. చిప్ప, ౧౩. వల్లులు; వెల్లెలుసిత, ౧౪. సేత, ౧౫. జవితోల్కంబళుల; బవితోలుకంబళములు.

* ఈపాదమునకు సరియైనపాఠము దొరకలేదు. "నన (ను) సుల (లు) గలశములమరునా (లా; లొ) కులము (లును); సనసులాశ (స) నశయు." అనే పాఠము లున్నవి.

ధరఁ జోద్యముగఁ గరస్థలములమీఁద
వరుసఁ[1]జుట్టిన బహు[2]వర్ణవస్త్రములు
[3]మెల్లనినడపులు మృదుభాషణములు
వల్లభత్వములుఁ [4]జిత్త్రోల్లాసము[5]లును
భక్తిశృంగారముల్ ప్రభుశక్తులును వి-
రక్తిభావములు నారాధ్యసంపదలు
జనమనోహరమగు శాసనమహిమఁ
బొనరారు లాంఛనంబులు నైజముగను
మానుగా నొక్కొక్కమండలి యనఁగఁ
బూని[6]యెంతయు జగత్పూజ్యత దనర
నభిరమ్యలీల దుల్కాడంగ నిట్టు
లుభయజంగమకోటు లొక్కట నడువఁ

వృద్ధతపోధనుల నడకలు

జనలేక [7]కాళ్లీడ్వ సగమట్ట[8]లు విడి-
సినప్రాంత[9]లగు గూడ చెప్పటట్టలును
[10]గుట్టినగుడ్డల [11]గోర్పడంబులును

౧. బు, ౨. వన్నె, ౩. మొల్లమితడుపులు; మెల్లనివస్త్రముల్ (నడపులు; నడుపులు), ౪. తేజో, ౫. మునను, ౬. యంతయు, ౭. కాళ్లిడ్డ, ౮. విడిచి (సి), ౯. లను, ౧౦. కుంటెన, ౧౧. గొరుప.

[౧]గట్టిన [౨]యడిప్రాఁతకచ్చడంబులును
జింపి [౩]గొడుగులు గ్రుస్సినశరీరములుఁ
[౪]డెంపిజన్నిదము లు[౫]త్తెరలును, [౬]జాల
వంగినవీఁపులు [౭]వడఁకెడుతలలు
భంగురంబుగఁ బ్రాఁకు[౮]వట్టిన[౯]పండ్లు
[౧౦]నడరంగ వీఁపుల [౧౧]నంటుకొన్నట్టి
కడుపులుఁ బెడతలఁ బడిన కన్నులును
దెల్లగా నరసిన [౧౨]యుల్లి[౧౩]గడ్డములు
[౧౪]గ్రుల్లుఁగ్రుల్లున [౧౫]నుక్క[౧౬]సిల్లు దగ్గులు
స్రుక్కిళ్లుగొన్నట్టి పుక్కిళ్లు, వయసు-
వెక్కిళ్లు[౧౭],జవముల [౧౮]తక్కిళ్లు, ఘర్మ-
జలములఁ జెమ[౧౯]రుపూఁతలు గట్టినట్టు
లలఁదిన తొంటి సర్వాంగభూతులును,
నలరు తద్భూతి[౨౦]పై నన్ని[౨౧]గందువులఁ
బొలుపారు చారుత్రిపుండ్రరేఖలును,

---

౧. కట్టున, ౨. నది (డి), ౩. డ, ౪. డెంపు, ౫. తెరలును, ౬. జార; జాడ, ౭. వణకెడి, ౮. పట్టెడు, ౯. పళ్లు, ౧౦. అడియంగ, ౧౧. నంటి, ౧౨. యల్లి, ౧౩. గడ్డలును, ౧౪. క్రుళ్లు క్రుళ్లున, ౧౫. నుక్కి, ౧౬. సిల్లుటల్జాల, ౧౭. జప(ర)ముల, ౧౮. తక్క (కుక్క)ళ్లు, ౧౯. లు, ౨౦. మై, ౨౧. గద్దువులు.

[౧]ముడిలేక [౨]సందుల [౩]ముడిచివైచు[౪]డును
దోడిఁ[౫]దోడిఁ జేతుల యెడప్రేలుజడలు,
భూతిపాత్రంబులు భుజనాగ[౬]పతులు
ఖ్యాతి[౭] మైనొప్పెడు[౮] కామపజ్జలును,
[౯]నూఁతంతయునఁ[౧౦]గాళ్లు [౧౧]నొడళులుఁదూల
నూఁతలుగా[౧౨]నిడ్డ యూఁతగోలలును,
గడుసాంగములు జగ[౧౩]త్పావనార్థములు
నడర నిట్లుదయించి యతిథిరూపముల
మహి "సర్వతీర్థైస్సమాగత" యనుట
సహజమై తనరు[౧౪] శ్రీశైలంబుమీఁద
[౧౫]సరసరఁ దీర్థముల్ సరియించునట్లు
వారిఁబోరి వృద్ధతపోధనుల్ నడువ

మిండజంగముల నడకలు

మిక్కిలి[౧౬]కట్నముల్ మేలిచందన[౧౭]ము-
[౧౮]చెక్కలు [౧౯]నెలివత్తి చిక్కణంబులును

---

౧. వడివెన్క(క్క); ముడిశేక, ౨. సంబులు, ౩. ముదిచి, ౪. చు, ౫. ప్రేలు, ౬. తతులు, ౭. తమైరయు, ౮. గాయనజ్జములు, ౯. ఓతొ(తో)ంత, ౧౦. గాని, ౧౧. నొడయళ్లు, ౧౨. నిండ, ౧౩. త్కారణా, ౧౪. ర, ౧౫. సరినడ, ౧౬. కట్టిముల్, ౧౭. పు, ౧౮. చెక్కలు, ౧౯. నలనత్తి; నెరినత్తి; నలతొత్తి.

పర్వత ప్రకరణము

గస్తూరి మొదలుగాఁ గలుగు సుగంధ-
వస్తువులునుగూడ వాసించినట్టి
కరమొప్పు బాగాల కై[౧]రగుళియల
[౨]కరటాలు సున్నంబు [౨]కరటాలు నిడిన
యడపతిత్తులు మూఁపులందు [3]ధరించి
సడి[౪]సను[౫]సంబెళల్ [౬]సంకట నిఱికి
తోడిఁదోడినాఁకులు [౭]మడచి యిచ్చుచును
విడువక [౮]గుడ్డలు వెనుక[౯]నే తేరఁ
గీలించి పసిఁడికొక్కెము[౧౦]లుఁ గుసుళ్లుఁ
గ్రాలు రుద్రాక్షం[౧౧]బు కంఠమాలికలు
ధవళాంబరంబులుఁ దనువుల నమర
[౧౨]గవరని[౧3]పసపులఁ గ్రాల్పులిగ్రోళ్లుఁ,
జెప్పాలు, నడపుల యొప్పాలు, గీలుఁ-
గొప్పాలు, మాటల [౧౪]మెప్పాలు, నో[౧౫]సలి
తిలకముల్, [౧౬]నోఁటిముత్తియములు, [౧౭]నూళ్లుఁ

---

౧. కైరసుళిగెల; కళియగుళియల; కైరావళులుల, ౨. కరటలు, 3. వహించి(చు), ౪. సెను, ౫. సంబళుల్, ౬. సంకెల, ౭. తుడిచి, ౮. కుంప, ౯. కొని తేర, ౧౦. లనుగూళ్ల, ౧౧. ంపు, ౧౨. కవరని; కవలమ్యు, ౧3. పొసుపుల, ౧౪. నొప్పాలు; కప్పాలు, ౧౫. న, ౧౬. తోంటి, ౧౭. నులులు.

[1]గోలఁదిచౌకట్లు, వ్రోగులు, రుద్రసరులు,
వడలు నానా[3]నఖ వ్రణచుంబనములు,
నెఱిభక్తులకు [4]మాటు[5]వఱుపకుండుటలు,
[6]బగుతులచేత [7]దాఁపఁగ నిచ్చినట్లు
దగిలి ధట్టించి యర్థములు దెచ్చుటలు,
'రారోరి [9]బగుత తేరా [10]లంజ'కనుచు
[11]నారంగ త్రయమున [12]కడిగి తెచ్చుటలు,
'బసవన్న కరుణ[13]రా, [14]బగుత!' [15]సీ'కనుచు
నసమిచ్చుచును ధనం బడిగి తెచ్చుటలుఁ,
'గలియుగబసవండ విల నీవ' యనుచు
నలరించి భక్తుల నడిగి తెచ్చుటలుఁ,
బ్రాకటంబుగవచ్చు పణ్యాంగనలను
గ్రేకంటఁ జూచుచుఁ గేలిసే[16]యుటలు,
సర[17]సతఁ బుష్పమంజరులు వైచుటలుఁ,
జెరలాడుటలు, నారిఁ జేరఁబిల్చుటలు,

---

౧. గ్రోలది, ౨. వడా(డ్డా)ల (ర), ౩. ము(స)ఖ, ౪. మాట, ౫. పఱ(ల)ప, ౬. బగ, ౭. బాపఁగ, ౮. ట్టు (ట్ల), ౯. భక్త; బగత, ౧౦. లంజె, ౧౧. నాలంజ, ౧౨. కరిగి. ౧౩. గా, ౧౪. బగత; బసుతు, ౧౫. మీరనుచు, ౧౬. యుచును, ౧౭. సర.

వేలంబు లడు[౧]గుచు [౨]వెనుక నేఁగుటలు,
నాలోలమతి వీడియంబు లిచ్చుటలు,
[౩]మిండాటముల [౪]నిట్లు మెఱయఁ [౫]దోమాల-
[౬]దండలుఁ, [౭]గురువేరుదండలు [౮]నమర,
దరహాసరుచు[౯]లను దండలుఁ, దగిన
వరభూషణావళుల్ [౧౦]వాలిక[౧౧]గ్రోళ్లు
వివిధవిచిత్ర నవీనవస్త్రము[౧౨]ల
నవధరించిన లింగనివహంబు[౧౩]హారాయలు
[౧౪]దులుకాడు దృగ్దీధితులు దంత[౧౫]ధామ-
ములు నిజదేహద్యుతులు సాంగముగను
బ్రతిలేని దేశాధిపతుల భావ[౧౬]మున
ధృతిపేర్మి నితరుల ధిక్కరింపుచును,
సంధిల్లి[౧౭]విటవేష సహజమదాంధ-
గంధసింధురములగతి మలయుచును,
[౧౮]భూమగో[౧౯]నాదుల పొలుపున నెదిరి

---

౧. కుచు, ౨. వెనక, ౩. మెండాల(ట) ముల(లు), ౪. యట్లు; నట్ల(ల్ల), ౫. జోమాల, ౬. దండముల్, ౭. గురివేలి, ౮. నలరు, ౯. లునుద్దండముల్, ౧౦. వాడి(రి)క, ౧౧. జోళ్లు; గోళ్లు, ౧౨. లు, ౧౩. ంపు, ౧౪. దొలు, ౧౫. ధావనల్లు, ౧౬. నము; ముల, ౧౭. నిట; ౧౮. భూవి, ౧౯. నాథుల.

కాముకులను గని కాలుద్రవ్వుచును,
బూనరుకస్తురిమృగంబుల క్రమంబునను౯
జనులకు దేహవాసనలొసగుచును,
దేవదేవేశు భోగావతారముల
భావనభక్తుల ప్రాణేశు లనఁగఁ,
పదనుమనోధనము లాదటహరింపుచును
ననుపక్తలింగ నిరంతర సావ-
ధానతత్పరతమైఁ దత్ప్రసాద ప్ర-
లీనభోగోపభోగానంద సౌఖ్య-
మండిత సకల సమగ్రత మెఱసి
మిండజంగమ [3]కోట్లు మొల్ల[4]న నడువఁ,

శీలవంతుల నడలు

[5]బలుక[6]వాగులు [7]నేత [8]పట్టెలు [9]గూర్చి
పోలుపారు పాదరక్షలు భాతిమెట్టి
[10]ముసుఁగిడి వస్త్రంబు ముందఱ జనుల
[11]కెసగ [12]మాటిడి త్రోవ కెంతయుఁ దొలఁగి

౧. పోలుపు, ౨. తన, ౩. కోటి, ౪. నే, ౫. పలక, ౬. నాగులు; నావల; పోవల, ౭. నంత, ౮. పట్టులు, ౯. మార్చి, ౧౦. ముసి, ౧౧. కెసలఁగు, ౧౨. మాడెడి.

పర్వత ప్రకరణము

భావించి ముందఱ భక్తులు సనఁగఁ
దావెన్క వారిపాదములు సూచుచును,
నలి "సభక్తాలోకనా చ్చైవ" యనఁగ
నలిఁ "బద్ధార్థాని వివర్జయే" త్తనఁగఁ
బొలుచు రేఖలు లేని [౧]బోనపుభాండ-
ములు [౨]సిన్న చట్టువంబులు [౩]నిడి మీఁదఁ
జుట్టును గాసెనల్ [౪]సుట్టిన [౫]బోన-
పుట్టికల్ సంధించినట్టి కావళ్లఁ
[౬]బలుకలు [౭]నెరయ నేర్పడిన పదార్థ-
ములుఁ [౮]జెంచులును [౯]మొకరెల యిన్వ మొలలు
[౧౦]పటిపెట్టుపత్రముల్ వంశపాత్రములుఁ
పటిమొత్తపత్రముల్ దగినగుగ్గుల[౧౧]ము-
[౧౨]సంచులును, విభూతి[౧౨]చంచులు, ముగ్గు-
సంచు, [౧౩]లారతిజోళ్ల[౧౨]చంచులు, నూదుఁ-
గ్రోళ్లను, దింగ[౧౪]కుదుళ్లఁ, బాదములు

---

౧. పొలుపున, ౨. చిన్న; భిన్న, ౩. నిడి, ౪. చుట్లును, ౫. బోను, ౬. పలకల, ౭. నెలయ; నేర, ౮. లచెంచులును, ౯. మోకరిలు; మోగ్లుగల, ౧౦. పటిబె(పె)ట్టు, ౧౧. పు, ౧౨. సంచు, ౧౩. లారతిజోళ్ల (సంచి), ౧౪. నుదుళ్లు.

[1]గ్రోళ్లను వుప్పించుకొను గోరుగండ్లుఁ,
గలయంగ మేల్కట్టు గట్టెడువస్త్ర-
ములుఁ, దెరగట్టుచీరలు నాదిగాఁగ
నతిసువిధానంబు లగు నుపకరణ-
తతులు గంట్లపు [2]ఎడ్లు దమతోడ [3]నడువ
ననసులు [4]వెట్టిన [5]యలఁతి లాకులము
లోనరంగఁదాల్చి వ్రతోద్యుక్తి [6]దనరు
వేషముల్ భక్తి సుభాష[7]లు [8]నిత్య-
[9]భూషణ వినయవిభూషణములుగఁ
గాంతురు ప్రాణేశుఁ గానరు జగముఁ,
జింతింతు రాత్మేశుఁ జింతింప రొండు,
మఱియుఁ బంచాక్షరీమంత్రంబుఁ గాని
[10]మఱచియుఁ దలఁపరు మంత్రంబు లొండు,
దలఁ[11]తురు ప్రాణేశుఁ దలఁప రన్యంబు,
వలతురు భక్తికి [12]వలవ రొంటికిని,

---

౧. గోళ్లను వుప్పించు గోరుగండులును; గోళ్లయుప్పించులు నులుగోరుగ (గొ) ండ్లు, ౨. డె, ౩. నడవ, ౪. చెట్టున; వెట్టన, ౫. యానుతికా (యా, లో) కులము, ౬. నమరు, ౭. ల, ౮. స, ౯. భాషలునవియవి; భాషలునవినయ, ౧౦. మఱియు ను ౧౧. పతు, ౧౨. వలువ.

పర్వత ప్రకరణము

బలుకుదు రన్నట్లు వలుకరు బొంకు,
అలుకుదు రొడయల కలుక రన్యులకు, *
నడుతు రాచారంబు నడువ రనీతి,
విడుతురు దైన్యంబు విడువరు చలముఁ,
గొందురు ప్రసాదంబుఁ గొన రనర్పితము,
విందురు భక్తులకీర్తి విన రొండుకీర్తి,
నిప్పాట సజ్జను లెల్ల నుతింపఁ
దప్పక సద్భ[1]క్త దాస[2]తానియతి
సన్ను[3]త శ్రుతిమతాచారసంపత్తి
సెన్నారఁ జనుదెంచు శీలవంతులును

విరక్తుల నడకలు

బరమశాంతత్వంబు భసితంబు[4] నెనయఁ
బొరిఁబొరి సర్వాంగములఁ బూసికొనుచు,
శమి[5]తశబ్దాదివిషయములకచ్ఛ-
డములను వీడకుండఁగఁ గట్టికొనుచుఁ,
బంచాక్షరంబులుఁ బరహితాలాప-
సంచితాక్షరములు జపముసేయుచును,

---

* ఈ పాదముతరువాత, "నడుగుదురొడయల-నడుగరు భవుల" అని ఒకప్రతిలో అధికపాఠ మున్నది.

౧. క్తి, ౨. దా, ౩. తి, ౪. లెనయ; గలయ, ౫. తేంద్రియాద.

నమర లాకులము[౧]ల [౨]నంతర్ముఖేంద్రి-
యముల నేప్రొద్దుఁ బాయక ధరించుచును,
నయమొంద నిత్యమనస్సమాధాన-
నియతి[౩]యన్ యోగపట్టి[౪]య ధరించుచును,
[౫]దులుకాడు పరమసంతుష్ట [౬]చారిత్ర-
ములు మొలచుట్టును మొగిఁ జుట్టుకొనుచుఁ,
దప్పని స్వసమయోత్సాహంబు గంత-
[౭]కుప్పసంబులు గెడగూడఁ దాల్చుచును,
నిరశనభి[౮]క్షులు నిష్క్రియామృతముఁ
దరి నీశ్వరున కర్పితము సేసికొనుచు,
యమనియమాది వ్రతారూఢు లగుచు
శమదమాన్విత [౯]సదాచారవర్త[౧౦]నల
నచలితపరమపరానందలీలఁ
బచరించుబుధులు విభ్రాంతులై [౧౧]పాదలఁ,
దనుధర్మములు ద్రుంపఁ దపములు వెంప,
మనసు[౧౨]లు మర్దింప మదము[౧౨]లు [౧౩]డింపఁ,
గోపం[౧౪]బు లడఁగింపఁ గోర్కులు [౧౩]త్రెంపఁ,

---

౧. లు, ౨. కం, ౩. యయోగ, ౪. యు, ౫. తో, ౬. చ, ౭. కుప్పసంబున, ౮. క్షులు, ౯. వ్రత, ౧౦. నులు, ౧౧. పొగడ, ౧౨. ల, ౧౩. దింప, ౧౪. బడంగింప.

పర్వతప్రకరణము

బాపముల్ హరియింప భక్తిమై [౧]నింప,
మును జగంబులలోన ముక్తి [౨]లీఁబూన
ఘనతరంబుగ దానకారణం బైన
యవిరళలింగార్చనానుషక్తియును
సవిశేషజంగమాసక్తి యుక్తియును
సతతలింగాసమర్పితవిరక్తియును
ధృతి నొప్ప [౩]భవవిరక్తియుఁ బ్రాణమైన
తము గాంచి సద్భ[౪]క్తతతి గొనియాడ
రమణ నేతెంచు విరక్తజంగములు

శివయోగుల నడకలు

బాహుతలంబుల ఫాలంబులను స-
మాహిత హల తోరణాంబుజ మత్స్య-
కలశ దంభోళి శంఖ చ్ఛత్ర ముఖ్య-
విలసితపుణ్యరేఖలు వొలుపార
నయనాబ్జరుచులు నున్నతనాసికములుఁ
బ్రియ[౫]మితాలాపముల్ [౬]వృథుజఘనములుఁ
జారుభుజములు విశాలవక్షములు
సారసంస్మితముఖాబ్జములు [౭]గోదర్లు (?)

---

౧. నుంప, ౨. లు (ల) బూన్ప, ౩. భవ, ౪. క్తిఁదము, ౫. మ, ౬. పీనవక్ష, ౭. గో(గా)దర్లు; గొందరటె.

సర[1]సాంగ[2]కళలు నాజానుబాహు[3]వులుఁ
గరమొప్ప శ్రీకారకలిత[4]కర్ణములుఁ
గృతులకు [5]దేశాధిపతులకు భక్తి-
మతులకు శివయోగ[6]రతులకు నొప్ప
వినమితాఖిలశుభాన్వితలక్షణాంక-
వినుతావయవరాజి వెండియు నమర,
మలినదర్పణములమాడ్కి జీమూత-
ములలోని చంద్రుని [7]పొలుపున మెఱయఁ
గాలియు దూపడంగని త్రాళ్ళపగిది
నోలి దేహములు లోకాలికిఁ జూడఁ
గలిగియు సహజసంగ[8]తగుణా[9]వళులు
గలుగని నీరసాంగములు వహించి
యతిశయఖండంబు లగు[10]కథ లుడిగి
ప్రతి నఖండితదిగంబరధరు లగుచుఁ
గామితపరదేశికత్వంబు లుడిగి
గ్రామైకవాససంగతచర్య లగుచు
యాచితభిక్షంబు లనుభవింపక య-
యాచితాకామకృతాహారు లగుచు

---

౧. పాంగ, ౨. గళలు, 3. లును, ౪. వర్ణ, ౫. దేవా,,
౬. సతు, ౭. సొలుపున, ౮. తి, ౯. వళియు, ౧౦. ఖండ.

బహుజనోపాస్యప్రపంచంబు లుడిగి
సహా[1]గణోపాస్య [2]ప్రసంగతు లగుచు
లోకాంతగోష్ఠీవిలోలత లుడిగి
యేకాంతగోష్ఠీ మహిష్ఠితు లగుచు
వరసుఖార్థశిరోజ [3]వ్యసనంబు లుడిగి
సరి ముక్తకేశమస్తకధరు లగుచు
నార[4]నకామ కామ్యాదులు లేమి
వైరాగ్య సంసార వర్జితు లగుచుఁ
దరమిడి విధినిషేధ క్రియల్ లేమిఁ
బరిచితోభయకర్మపరిహారు లగుచు
ఫలితదృష్టాదృష్టఫలకాంక్ష లేమి
నలరి స్వర్గాది లోకాతీతు లగుచు
*హఠయోగ రాజయోగాది విభ్రాంతిఁ
బటువగు పశుయోగబంధంబు లేమి
నవిరత నిరతిశయానందహేతు-
వపు నిత్యశివయోగవివశాత్ము లగుచుఁ
దానును నెదురు, నిందయును సంస్తుతియు,
మానావమానముల్, మఱి యూరు నడవి,

---

౧. జగు హో, ౨. వి, ౩. వస, ౪. స.
* ట, ఠ, ప్రాసము.

సలియు నుష్ణంబు, విష మ్మమృతంబు,
వలపు నొల్లమి, యొల్ల వనితలు దల్లి,
[1]సుట్టాలు వగతులు, సుఖము దుఃఖంబుఁ,
బట్టమంచము నేల, వసిఁడియుఁ బెంచు,
సమముగా నిర్ద్వంద్వ శమితసంసార-
సముదితశివయోగ సౌఖ్యంబుకతన
నంగంబులును లింగ మై యంగలింగ-
సంగతిఁ బ్రాణంబు సరిఁ బ్రాణలింగ-
సంగతి మనసు భాస్వన్మనోమార్గ-
సంగతి దృష్టులా లింగైకదృష్టి
నడఁగ సమస్తేంద్రి[3]యములను మనసు
నడఁగు "సర్వేంద్రియాణాం నయనం ప్ర-
ధానం" బనఁగ నంత దను ధర్మముల వి-
లీనంబులగు ప్రాణలింగంబునందుఁ
గాన తల్లింగసంగతదృష్టు భువిఁ బ్ర-
[4]ధానంబు లత్తనుధర్మంబు లడఁపఁ
దను ధర్మహీనతఁ దనరు సద్భక్తి
ఘనభక్తి శివుకృపఁ గలుగుఁ గావునను

---

౧. చుట్టలు; చుట్టముల్, ౨. మగ్నతల, 3. యంబుల, ౪. దానంబుతను ధర్మహీనతదనరు.

పర్వతప్రకరణము

దివియక వీక్షించు దృష్టకు హేతు-
[1]వవు కరస్థలమ సింహాసనంబుగను
రమణఁ దదీయకరస్థలలింగ-
సమనిరీక్షణనిత్య సంగతి నిట్లు
వెలిమాంసదృష్టులు వీక్షించు జగము
దలఁప దృష్టులు సూచుఁ దన్నును మఱచి-
యున్న నిక్కపుశివయోగులఁ దవులఁ
[2]గన్నయంతట మ్రొక్కు ఘనతరాసక్తి
శివునిలోఁ గాయంబు శివు నాత్మలోన
శివునిలోఁ బ్రాణంబు శివు మదిలోన
శివునిలో నింద్రియవివిధవర్తన[3]లు
శివుని జిత్తములోన శివులోన దృష్టి
యుక్తంబుగా "యుజి ర్యోగే" యనఁగఁ బ్ర-
యుక్తిఁ గూర్చుట శివయోగంబు గాన
శివశాసనస్థులు శివయోగరతులు
శివమంత్రసిద్ధులు శివయోగరతులు
శివపరిజ్ఞానులు శివయోగరతులు
శివతత్త్వవేత్తలు శివయోగరతులు

---

౧. డవు, ౨. గన్నంతటన, 3. ల; ము.

శివధర్మతత్పరుల్ శివయోగరతులు
శివపదధ్యానులు శివయోగరతులు
శివపదారాధకుల్ శివయోగరతులు
శివభక్తి[1]యుక్తులు శివయోగరతులు
శివశరణాగతుల్ శివయోగరతులు
శివప్రసాదాప్తులు శివయోగరతులు
గాక యద్వైతసంగతి నది దానఁ
గాకేమి యనువెల్ల గాదు గాకునికి
జీవుండు శివుఁ డండ్రె శివయోగరతులు
సేవావిహీనులే శివయోగరతులు
దైవనాస్తికులె యుత్తమయోగరతులు
భావశూన్యులె పరాపరయోగరతులు
నద్వైత[2]బుద్ధులే హరయోగ[3]రతులు
సద్విధిభ్రష్టలె యీశ్వరయోగ[3]రతులుఁ
బశుయోగులే పశుపతియోగ[3]రతులు
నశివేతరులె మహేశ్వరయోగ[3]రతులు
నొనర వియోగసంయోగంబు[4]లనఁగఁ
జనుమాటలైనను జర్చించి చూడ
నొగి[5]రెంటి[6]కూటంబు యోగమో, రెండు

౧. ము, ౨. సి, ౩. మ, ౪. లెసఁగ, ౫. రెండు, ౬. కూటము.

నొగి'నాస్తి' యను[1]డిది యోగమో, రెండు
నొగి నొక్కఁడై యున్కి యోగమో, కాక
యొగి నం దొకఁడు లేమి యోగమో, తలఁప
సిద్ధాంతపక్షసంచితశివయోగ-
సిద్ధి యన్యుల కేల సిద్ధించుఁ దలఁప?
శివయోగినే యని చెప్పెదుఁ గాన
శివుఁడు దా నేఁగుదెం[2]చెనో కాకయనఁగ
ననిమిషయ్యయ యిన్ని యంగము ల్దాల్చి
చెనసి శ్రీగిరికి వచ్చెనో కాక యనఁగఁ
బ్రభువు దేవర యిన్ని భావముల్ దాల్చి
యభిమతి శ్రీగిరి కని వచ్చె[3]ననఁగ
నజ[4]గమదేవుఁ డీ యవతారమునను
భజియింప వచ్చెనో పర్వతనాథు
రమణీయ[5]ముగ సిద్ధరాముఁ[6]డీ గిరికి
సముదిత గతి నిట్లు సనుదెంచె నొక్కొ!
భృంగీశ్వరుం డిట్లు పెక్కురూపముల
సంగద శ్రీగిరి కని వచ్చెనొక్కొ!
యుపమన్యు[7]రురు వసిష్ఠ పవిత్రపాణి-
కపిల భృగు కణాద గౌతమాగస్త్య-

౧. టి, ౨. చెనుగాక, ౩. నొక్కొ, ౪. గణ, ౫. మగు, ౬. డీ సతికి; డిగ్గిరికి, ౭. నురు.

శుకవామదేవశౌనకపురోగ[1]ము ము-
నికదంబ మీమూర్తి [2]నికరంబుఁ దాల్చి
కరమర్థి మర్త్యలోకం[3]బు భక్తులను
సిరిగిరిఁ జూడఁ జెచ్చెర [4]వచ్చెనొక్కొ!
భువిఁ జోద్య మంచు నద్భుతము దలిర్ప
శివయోగు[5]లను బుధశ్రేణి గీర్తింప
నొగి "దర్శనా చ్ఛివయోగినో" యనఁగఁ
దగిలి తన్ దర్శించు ధన్యోత్తములకు
నను[6]షక్తి "సర్వతీర్థాభిషేకేభ్య"
యనఁ దమతో మాటలాడు పుణ్యులకు
మొదల గంగాస్నాన ముఖ్యసమస్త-
విదిత తీర్థస్నాన [7]విపులఫలాదు
లొసగుచు నసమస ముల్లాసమహిమ
లెసగుచు శివయోగు లెలమి నేతేర—

అభ్యాసయోగుల నడకలు

మల[8]కల వ్రాలు దా మడమల నొత్తి
తెలి[9]గాలి[10]బాస వా[11]తెఱఁ బూరడించి

౧. ముని-నికరంబు, ౨. నికరముల్, ౩. పు, ౪. వచ్చి రొక్కొ, ౫. లు, ౬. కీర్తి, ౭. వివిధ, ౮. కగ, ౯. గారి; గాది, ౧౦. పాఁప; బాఁప, ౧౧. తెరలఁ బూడించి; తెలబూరవింప.

[౧]తనుదమ్మిదొంతులఁ దలపంపు [౨]లుడిపి
[౩]నునుబవడం[౪]బుపూ గొన[౫]లు ముద్రించి
[౬]జంట వెగ్గులు మా[౭]న్చి కుంకెనల్ సిక్క
[౮]వింటివెంట[౯]న మింటి [౧౦]చంటికి నెయిది
వెన్నెల నవివన్నె వెన్నెలల్[౧౧]సూపి
[౧౨]మిన్నెటిదాఁపల మీఁది [౧౩]యుల్వరసి
[౧౪]నడివోవ [౧౫]నిడితల వాకి [౧౬]టనొక్క
వడి నిరంతరవరాభ్యాస పక్వము[౧౭]ల
నలరునాకుంచనా యతవాయుపూర్తిఁ
[౧౮]జులుకనై దేహముల్ సొక్క[౧౯]కు [౨౦]లట్టు
లొక్కింత [౨౧]యిల మోచియును మోవకునికిఁ
ద్రొక్కినయరజలు దోపకుండుటలు
[౨౨]భంగిగా దిపప్రభాపటలముల
సంగతిఁజిక్కు [౨౩]పతంగంబు ల[౨౪]ట్లు
నడరు చక్షుర్గోళకాభ్యంతరమున

---

౧. తెనతమ్మి, ౨. లుడిచి, (సి), ౩. సన; నున, ౪. పుఁబూ, ౫. ల, ౬. చంట, ౭. న్పి, ౮. మింటి, ౯. ను, ౧౦. జంట (టి), ౧౧. చూచి, ౧౨. మిన్నెది; మిన్నెపుక్క, ౧౩. యిల్దరసి; యల్వడసి, ౧౪. వడ, ౧౫. నిది, ౧౬. లినెక్క, ౧౭. ను, ౧౮. చులకనై (మై), ౧౯. రు, ౨౦. లట్లు-యొ, ౨౧. యును, ౨౨. భంగిదివ్య ప్రభాపటల భారములు; భంగిగాదివ్య ప్రభాపటలములు, ౨౩. ప్రసం, ౨౪. ట్ల.

ముడివా[1]డి యంతన ముదితవిజ్ఞాన-
కలితదీపప్రభాగారంబు సొచ్చి
వెలుపల గానని వీక్షణంబులును
నగపడి నిజ[2]భక్తి [3]యాసమై వలలఁ
దగిలిన మత్స్యవితానంబు ల[4]ట్లు
ముంచిన ఖేచరీముద్రానుగత స-
మంచితామృత [2]భక్తి నడ[5]రు జిహ్వాలును
నాలోలవృత్తి నాదామృతం బాని
యోలిఁ దమ్మెఱుఁగని యురగంబులట్లు
విరచితానాహతవివిధనాదముల
మరిగి యొండెఱుఁగని మహితకర్ణములు
[6]ప్రసరించు చంపక ప్రసవసౌరభము
పస కేఁగి మడిసిన భ్రమరంబులట్లు
వ్యాపితాంతర్యోగవాసనానియతి
వ్యాపించుచున్నట్టి వరనాసికములు
గరణిసుసంయోగ కలితసౌఖ్యము[7]ల
ధరఁ[8]గట్టువడినమాతంగసంఘములఁ
[9]జాళిఁ బ్రాణా[10]పానసంయోగసుఖవి-

---

౧. డనంతస, ౨. భక్తి, ౩. యాశ (న), ౪. ట్లు, ౫. గు. ౬. పస, ౭. న, ౮. గట్టిపడిన, ౯. జాలి, ౧౦. హీన.

శాలతఁ జనిన యాసర్వేంద్రియము[౧]లు
భంగిమాతంగభుజంగపతంగ-
భృంగమత్స్యాదు[౨]లిబ్భంగి నొక్కొక్క-
విషయంబులై చెడ విజయు[౩]లైయిట్లు
విషయపంచకసుఖవిభ్రాంతు లుడిగి
శివపదధ్యాననిశ్చేష్టితావస్థ
నవికలవిషయేంద్రియంబుల[౪]నొలసి
హారుని నంతర్బహిర్యాగ సత్క్రియల
[౫]నరుడుగాఁ బడసియు [౬]సర్వతాసిద్ధి
క్షితిఁ "త్రిలోకే యాని చిహ్నాని" యనఁగ
ధృతిఁ "దాని చిహ్నాని దేహతో" యనఁగ
నండస్థ[౭]లగుచిహ్న[౮]లతిసూక్ష్మభాతిఁ
బిండస్థమై సమభిజ్ఞానదృష్టి
నుర్వి[౯]వ(జ)లాగ్ని వాయు[౧౦]వ్యోమ[౧౧]భూత-
సర్వపర్వతనదీసాగరద్వీప
భువనతారాగ్రహ నివహాదు లాత్మ
భవనంబు[౧౨]లును గానఁ[౧౩]బడు నందులోనఁ

౧. ల, ౨. లీభంగి, ౩. (డై, ౪. నరసి, ౫. వరదు, ౬. పర్వతా, ౭. మగు; ౮. లవి, ౯. జ్వాలాగ్ని, ౧౦. ర్వోవ్యోమ ౧౧. వితతి, ౧౨. లును బూన్ప; లనకొన, ౧౩. బడ.

శ్వాసలక్షణము

జంద్రుఁ డిడానాడి సవ్యభా[1]గమున
సాంద్రషోడశకలాసహి[2]తుఁడై యుండు
నాదిఁ బింగళనాడి నాదిత్యుఁ డుండు
ద్వాదశకళల[3]తోఁ దత్క్షణంబునను
లీల [4]సూర్యేందు [5]నాడీ [6]ప్రచర్యాను-
[7]పాలనం బై యుండుఁ బంచభూతములు
నందు దూర్పున [8]మీఁద ననలతత్త్వంబు
గ్రిందు దా జలతత్త్వ[9]మొందఁ బశ్చిమము
నర[10]య లోఁ గ్రమ్మి యుత్తరమది పృథివి
యిరు[11]వాటముల వాయు విల దక్షి[12]ణంబు
నడుమాకసం[13]బిట్లు [14]నాడి[15]యుగమున
నెడపక భూతంబు లేను వర్తింప
వరుసన యఱువది శ్వాసముల్ ప్రాణ
మరయఁ దత్ప్రాణంబు లా ఱొక్కగడియ
యొక్కొక్కగడియ కొక్కొక[16]భూతవేళఁ
జక్కన సూర్యుండుఁ జంద్రుఁడు నడవ

---

౧. వ, ౨. తమై, ౩. ఁదాఁ, ౪. సూర్యేందు, ౫. నాడి (లి), ౬. ప్రచార్యాను, పునర్యాన, ౭. పా, ౮. మీఁదు, ౯. మొందు, ౧౦. యుఁగో (తో) గమ్మి, ౧౧. పోటముల, ౧౨. ణమున, ౧౩. బట్లు, ౧౪. నాది, ౧౫. యుగంబు, ౧౬. ఘాత.

[1]నదర నొక్కొక్కనాడియుం బైదుసేసి
గడియలై చను నైదు గడియలుగూడ
నది[2]యుం దా నొకలగ్న మట్టిలగ్న[3]ంబు
లొదవంగ బంద్రెండు నొకదినం బందు
వెరసి యిర్వదియొక్క వేయు నాఱ్నూఱు
స్వరము లా స్వరము[3]ల సంవత్సరంబు
గడియలై చనునట్టి గడియ లర్వది[4]ట
నడిం[5]బాలుగొనంగను వచ్చు[6]లబ్ధములు
దినము, లా దినములు దివుటం బంద్రెం[7]ట
మన సిడి పాల్గొన్న మాసంబు లగును
పడిసనునట్టి మాసధ్రువప్రోక్తి
నడచు నా దిన వార నక్షత్ర యోగ
[8]కరణముల్ గ్రహపురోగమ కాలచక్ర-
[9]సరణియు స్వరచక్ర[9]సరణి నేకముగ
నినశశిపక్షంబు [10]లినశశితిథులు
నినశశిప్రహారంబు లినశశిఘటిక
లినశశిగ్రహములు హితమైన[11]నాళ్లు

---

౧. నదరు, ౨. యా తా, ౩. లు, ౪. య, ౫. ఛాలు, ౬. లబ్ధంబు, ౭. డు, ౮. కరణగ్రహణ, ౯. క, ౧౦. దిన, ౧౧. నాడ్లు.

సను విషామృతసమస్వరసంగమము[1]లు
హానివృద్ధులును రుజారుజాదులును
మానావమానముల్ న్యూనాధికములు
నతులజయాపజయా[2]లాభలాభ-
గతులు గా[3]లజ్ఞానకాలవంచనలు
కలితహృత్పద్మోపకంఠ దీ[4]ప్తాష్ట-
దళ[5]జీవ హింస[6]సంధానఫలములు
ననయంబు నాత్మోదయంబంద కాంచు
ననుభవసిద్ధియు నాత్మసిద్ధియును
వర[7]వలీపలితవివర్జితాంగములు
సురుచిరాకారముల్ సుకుమా[8]రతలును
యమ నియమాదులు నణిమాది సిద్ధు
లమరు [9]దశప్రత్యయములు సాంగముగ
జరి[10]జలుఁ జిందులుఁ [11]జౌపదల్ యోగ-
పరిభాష లల్లనఁ బాడుచు మంది
చెంతల కేఁగ కేకాంతపక్షముల
నంతంత నడచు నభ్యాసయోగులును

౧. లు, ౨. లాప, ౩. లా, ౪. పా; ప్తో, ౫. జన, ౬. సదానస్థలములు, ౭. ఫలితచ్ఛవి, ౮. తనులు; ములును, ౯. రస, ౧౦. జి; త, ౧౧. నా (నో) పధుల్; ఛీపదల్.

పుణ్యాంగనల నడకలు

గుఱు[౧]వేరి [౨]కట్నముల్ [౩]గొంగుల క్రిందఁ
జెఱఁగులు నొడిచుట్లు [౪]సిక్క [౫]నిండించి
చెలువగు [౬]పైనంబు చెప్పులు మెట్టి
[౭]పలుచని [౮]తొల్లుకుప్పసములు వూని
పదఁపడి [౯]యలఁతిదుప్ప[౧౦]ట్లు గొంగొ[౧౧]డలు
వదలకుండఁగ మీఁద వల్లరుల్ [౧౨]సుట్టి
తొడవులు నిజతనుద్యుతులకు మాటు-
వడునని యాత్మలో [౧౩]భావించి తొడక
మొదలిమంగళసూత్రము[౧౪]లు దా[౧౫]ల్చినట్లు
వొదలు మంగళసూత్రములు ధరియించి
యలసియు నలయనియట్ల నా[౧౬]థులకు
బిలిబిలి [౧౭]లావుల బిగువు సూపుచును
గొమరుదలిర్ప నె[౧౮]క్కుళ్ల డి[౧౮]గ్గుళ్లఁ
దమతమ పతులహస్తము లూఁదికొనుచుఁ

---

౧. నేరి, ౨. కటక; కట్లముల్ (ముం), ౩. గొంకు (ందు) ల, ౪. చక్క, ౫. విరించి, ౬. బైనంపు, ౭ పేల, ౮. డొల్లు, ౯. యలది, ౧౦. ట్ల, ౧౧. ద, ౧౨. సాటి, ౧౩. బంధించి, ౧౪. ల (న), ౧౫. ల్చి, ౧౬. పలుకు, ౧౭. తోపుల, ౧౮. గ్గడ.

గరముప్పతి[1]లు నాళికంబుల చెమటఁ
గరతలాంగుళములఁ గమిచి[2]వై చిమ్ముచును
జంధనాధిత్సూజ[3]చలనసంభూత-
మందానిలంబు[4]చే మత్తు[5]ల్లఁ దేలుచును
గ్రాలు తుమ్మెదల ఱెక్కల [6]వీఁకఁ దాఁ[7]కి
రాలుపుప్పొడికి శిరంబు లొగ్గుచును
జూతవటాదుల జొంపముల్ [8]గన్న
శీతలచ్ఛాయలఁ జిక్కఁగోరుచును
బ్రస్ఫురద్బహువిధ ప్రసవసౌరభ్య-
లసితవాసనల నుల్లముల [9]సోలుచును
బింబాధరంబుల బీఁట లడంగఁ
దాంబూలసారామృతములఁ దప్పుచును
వదనపద్మంబులు వాడకుండంగఁ
బొదలి తలిర్చు లేఁబొద లడ్డమిడుచుఁ
గరతలంబులను రక్తము [10]లూరకుండఁ
గరతలంబులు రొండ్లఁ గదియించుకొనుచు
బిగిసి పెందొడలు వొంపిరి రాయకుండ
నొగి రాజహంసల నొయ్యానఁ జనుచు

౧. తి, ౨. వి, ౩. చలిత, ౪. ల, ౫. లు, ౬. లు, ౭. క, ౮. గమ్మ, ౯. (జొన్పుచును, ౧౦. లూడ.

నల్లంబులను గమనోపతాపము[1]ల
మల్లడిగొనకుండ 'మల్లయా'యనుచుం
బటు[2]తర సాధర సమ్ము[3]ద్భటనిదాఘాగ్ని
సిటులుగొనకయుండ 'సిరిగిరి'యనుచుం
బోరిం బోరి సిక్రియం బురుషులుం దారు
[4]నెరలి పుణ్యాంగనా [5]నికర మేతేరం

జోగుల నడకల్లు

[6]జుక్కలుబొట్లును జుక్కి[7]వెంద్రుకల్లుం
జక్కని[8]పాపటల్ జంగాళములును
నినుపనేవళములు నిత్తడిసరిగె-
లును, వెంద్రుకలదండలును, దగరం[10]బు-
పిల్లాండ్లు మట్టెలుం, బెక్కువన్నియల
[11]తొల్లుకుప్పసములు, నల్లగాజులును,
గలయంగ జెవ్వుల[12]సంకంబుపూసలును,
బలుపూసపేరుల బన్నసరములుం,
[13]గుటిలం[14]బు[15]మూపులుం గొయ్యకా[16]టుకలుం,

---

౧. లు, ౨. తర, ౩. త్కట, ౪. నెరవి, ౫. నివహ, ౬. చుక్కబొట్లును జిక్కి-చిక్కి, ౭. వెంట్రు, ౮. పాపటల్; పాటలు, ౯. కే, ౧౦. ంపు, ౧౧. డొల్లు, ౧౨. సక్కంపు; సంకంపు, ౧౩. కుటుబ(ల)ంపు, ౧౪. ంపు, ౧౫. కన్నులు; మనసులు, ౧౬. కాటికలు.

[౧]బటికంబు ముక్కాలల్ భారమై తనరఁ,
జిలుకల, దుప్పుల, నెలుకల,[౨]నేదు-
కలఁ[౩]గ్రోతులను,[౪]బిచ్చుకల,[౫]గొరవకల,
నక్కల, నుడుతల, నమిళులఁ, బంది-
కొక్కులఁ,[౬]గోళ్లను, గుక్కకూనలను,
సింగి[౭]రిక్కల,[౮]లేళ్ల, ముంగిసలను, ని-
జాంగనల్[౯]గొనివెన్క నరుగు[౧౦]దేరంగఁ
[౧౧]బలువన్నె కోక బొంతల నట్టె[౧౨]నడిమి
తోలుల కుప్పసము[౧౩]ల దూర్చిన మెడలు,
[౧౪]విసురూపముల జాలువెండ్రుకల్ [౧౫]వెడఁద
నొసలి [౧౬]యిట్టుకబొట్టు పసపులుఁ గన్ను-
గవకాటు [౧౭]కలు దరకాయకప్పెరలుఁ
జెవుల[౧౮]పీఁకెలు మొఱ[౧౯]చెడి[౨౦]బోర[౨౧]ముండ్లుఁ
జాఁకిట తిత్తులుఁ జక్రముల్ నిడుద-

---

౧. పటుకెంపు, ౨. నేడు, ౩. గ్రొంతు, ౪. చిచ్చు, ౫. గోరవంక; గోరంకలను, ౬. గొందును, ౭. లి, ౮, వేండ్ల, ౯. గని, ౧౦. దేరఁగను. ౧౧. నలు, ౧౨. నదిమి, ౧౩. లు, ౧౪. విసరూపములు చూపు; విసపురూపులబూజు, ౧౫. వెసద, ౧౬. యిట్టిక, ౧౭. లేపద, ౧౮. పింక; బీక, ౧౯. వడి, ౨౦. బోద; చోర, ౨౧. ముడ్లు.

తోఁక కచ్చడములు వాఁక[1]పొట్టలును
నొడ్డుఱొమ్ములు దొడ్డయూరులు బిగువు
నొడ్డాణములు నిన్పయుంగరంబులును
గడియముల్ మురువులుఁ గట్టె[2]చేతులును
గొడుగులు [3]గుదియలుఁ గోకజల్లెడలు
వద్దుమొగంబులు [4]వలిపంబు జముక-
బద్దెలఁ గూర్చిన పచ్చడంబులును
మురిపెంబు [5]నడపులు [6]మూఁపు తిత్తులును
విరసంబు మాటలు వికృతవేషములుఁ
బల్లమీసంబులుఁ బరి[7]కి [8]గడ్డములు
నల్లమేనులు గుబ్బ నారసంబులును
నఱిముఱితనముల [10]హొంకవై చుటలుఁ
గఱక[11]త్రాళుల వెంట్రుకలు సొంగముగను
బనుగొనఁ దముఁ జూచి భవులు భవు లనఁ
బెనుశీలవంతులు వెట్టు సత్రముల
నొక్కొక్క లింగంబు నొగిఁ జూడకున్న

౧. బొట్టు, ౨. చేఱు, ౩. గుడి, ౪. వలిపెంపుజెముక, ౫. నడు, ౬. ముద్ర, ౭. కె, ౮. గె, ౧౦. హంక, ౧౧. ంట్రుకలు; త్రాళ్ల వలెంట్లుగడు.

[1]సక్కటా! చోరగని రట్లేల యనుచు
గళముల[2]గద్దెనగరు[3]లు దోపంగ
నలరుచు [4]భుక్త్యర్థమై ధరియించి
జోగి[5]నుల్ దారును జోగివేషముల
జోగులు గొలువంగ జోగు లేతేర

పిచ్చుకుంటుల నడకలు

వ్రేళ్లు[6]ను లేనట్టి కాళ్లును, బిల్ల-
వ్రేళ్లుం[7]బెక్కుగు నట్టి కాళ్లును, [8]మట్టి-
కాళ్లును, [9]రాటమ్రోం కాళ్లును, దోలు-
కాళ్లును, నెండిన కాళ్లును, మలక-
కా, ల్లీచపోయిన కాళ్లును, [10]గుజ్జు-
కాళ్లును, నా[11]దొడ్డికాళ్లును, [12]మడంగు
[13]పిఱుందులు, నెండిన[13]పిఱుందులు, [14]నోదురు*

---

౧. నక్కడంజాగనీ, ౨. గట్టిన, ౩. లునుదోంప, ౪. భ, ౫. జీలునుదారు, ౬. వ్రేళ్లుసులేనరి, ౭. పెక్కొనరి, ౮. పిల్ల, ౯. మోట, ౧౦. గుజ్జ, ౧౧. నైయొంటి; నొండొంటి, ౧౨. మణు(ణ)ంగు; మడంకు, ౧౩. పిఱుదులు; పెరసులు, ౧౪. నొడక.

* ఈ రెండుపాదములకునుబదులుగా ఒక ప్రతిలో, "పెడుసులు చెడ్డిన పెరుగులు నెరుపి, బెరుగులు బల్లచేతులు లేవంక" అనే ఒక అసంస్కృతపాఠ మున్నది.

[౧]పిఱుఁదులు, [౨]నొండొంటి [౧]పిఱుఁదులుఁ, [౩]బిల్ల-
చేతులు, లోవంక చేతులుఁ, దోలు
చేతులు, నొండొంటి చేతులుఁ, జాలఁ-
గుఱుచ చేతులు, ఱొమ్ము [౪]పాఱఁడులు, వీఁపుఁ-
బాఱఁడులు, విఱిగిన భుజములు, [౫]నంటు-
[౬]మెడలును, బొందుగు పొడవైన మ్రక్కి-
మెడలును, గడుఁగడు నిడుదమూఁపులును,
[౭]ముడుఁగు మోములు, ముఱు[౮]మొండెముల్, బండి-
[౯]బెడఁగు రూపంబులుఁ, బెడఁగు[౧౦]లు, సొట్ట
లటు గ్రిందు దప్ప [౧౧]మీఁ దంతయు[౧౨] నొప్పి
పటురూపసౌందర్యభావాతిశయతఁ
బరగు దేహంబులు వాటి[౧౩]ల్లినట్లు
దరుణులు నొప్పులుఁ దముఁ[౧౪]జూపి బ్రదుక
గళముల లింగం[౧౫]బు గద్దె నంగరులు
[౧౬]నలఁతి విభూతిరుద్రాక్షలుఁ వలుఁద-

---

౧. పిఱుదులు; పెరసులు, ౨. నొంటొంటి, ౩. బల్ల, ౪. కొరడులు, ౫. సందు; నట్టి, ౬. నెడను (లు) బొందును (గ) లును, ౭. మొడగి, ౮. మెండెముల్, ౯. నెడగు, ౧౦. లునుండి; లో, సొట్టి, ౧౧. మోమం, ౧౨. నొప్పు, ౧౩. ల్ల, ౧౪. జూచి, ౧౫. ంపు, ౧౬. ఫాలయురుద్రాక్షలు భూతియు.

మకుటముల్,[౧] గాహాళల్, మఱి[౨] వ్రేలుజడలుఁ
బ్రకటితంబుగ[౩] దాల్చి బడి[౪] దీనవృత్తిఁ
గనుఁగొన నిన్న[౫]చిద్గలఁ గట్టియున్న
యెనుఁబోతు[౬]లను గజ్జు[౭]ఎడ్లను నెక్కి
తమి జగత్పావనత్వము నివ్వటిల్ల
నమరుదృష్టులను గరుణా[౮]రసం బొదవఁ
బదపడి యాత్రియఁ[౯]బగ లెల్లఁ[౧౦]గడచి
వెదకుచు[౧౧] మాపట వేలముల్ సేరి
చనఁజన ముందఱ వెనుకను దోడి
"జను లెల్లఁ [౧౨]దార మొసంగరా"[౧౩]యనుచు
"నేలయా [౧౪]యిందులో నెవ్వరేఁ గరుణ
నాలించి యక్కటా యనుచు మాయట్టి
దీనుల మఱి[౧౫]యొక్క దేశంబులకును
బోనీక వృత్తులు భూములుఁ [౧౬]గన్నె-
దానములు, హిరణ్యదానముల్, వస్త్ర-

---

౧. గోహాళుల్, ౨. యేక, ౩. దాల్చు, ౪. నది, ౫. చిన్నల; చీదుల; చిగ్గుల, ౬. లును, ౭. ఎద్దుల, ౮. వృత్తియొద(దు)వ, ౯. బల్లవుల్, ౧౦. నడచి, ౧౧. మాపటి, ౧౨. దాన, ౧౩. యనఁగ, ౧౪. యెవ్వరినిందులో, ౧౫. యొక, ౧౬. కన్య; గోవు.

దానముల్, మఱి[౧]యన్నదానంబు లెక్కఁ
బోతుల[౨]నెడ్లను [౩]బోలుగ నిచ్చు
దాత మాబసవనదండనాయకుని
భూమిలోఁ బోలె[౪]డుస్వామి[౫]భక్తుండుఁ
దా మఱి యొకఁడు లేఁ[౬]డే మల్లినాథ!
తార మొసంగ[౭]రే ధర్మాత్ములార!
'రారో!' యనుచు మమ్ముఁ జేరంగఁ బిలిచి
యేలయా[౮]యిందులో[౯]నెవ్వరేఁ గరుణ
నాలించి యక్కటా! యనుచు మాయట్టి
దీనులకును గృహదానంబు, భూమి
దానంబు, లభిమతదానంబు లిచ్చు
సిరియాలసెట్టి[౧౦]ని, గరికాలచోడు,
నరియమరాజు, నేణా[౧౧]ధినాథయ్యఁ,
జేరమ[౧౨]రాయని, సింధుబల్లహు[౧౩]ని,
[౧౪]వీరచోడని, గరయూరిచోడనిని,
శివలింగ[౧౫]దేవుని, సిద్ధ[౧౬]రామయ్య,

---

౧. యిన్ని, ౨. హయముల; నెడ్లయు, ౩. బోలగ; బోగళ్ల; బొంగడగ, ౪. డి, ౫. బగుతుండు, ౬. డా; దా, ౭. రా, ౮. యెడ్ల; యిండ్ల, ౯. నివ్వనే, ౧౦. నీ, ౧౧. దిగామ, ౧౨. రాజయ్య; రాజును, ౧౩. ను, ౧౪. వేర, ౧౫. దేవర, ౧౬. రామునిని; రామునికి.

సవ[౧]రదసాచయ్య, సామవేదులను
భూమిలోఁ బోలెడు స్వామిభక్తుండుఁ
దా మఱియొకఁడు లేఁ[౨]డే మల్లినాథ !
తార మొసంగ[౩]రేఁ ధర్మాత్ములార !
రారో ! యనుచు మమ్ముఁ జేరంగఁ బిలిచి
యేలయా యిందులో నెవ్వరేఁ గరుణ
సాలించి యక్కటా ! యనరయ్య, మాకు
వీవంగఁ జేతులు లేవయ్య, [౪]నడచి
పోవంగఁ గాళ్లును లేవయ్య, యంధ-
కులమయ్య, పిచ్చుకగుంటులమయ్య,
తల[౫]పోయ నభ్యాగతులముసుం డయ్య,
యగ[౬]పడ్డ[౭]వెడఁగుల మగు మమ్ముఁ బ్రోవఁ
దగవగుఁ [౮]జుండయ్య, దయగల్గుఁడయ్య,
పరమమహేశుండు బసవయ్యకరుణ
సిరిగిరినా[౯]థుని కరుణ[౧౦]యా! [౧౧]మీకు
సుంకర[౧౨]బంకయ్య సురియ[౧౩]చౌఁడయ్య
శంకరదాసయ్య లెంకమంచయ్య

---

౧. దర, ౨. డా, ౩. రా, ౪. మనికి, ౫. పంగ, ౬. డిడ్డ; పడు, ౭. వెద(ణ); బెదవు, ౮. జూఁడయ్య, ౯. థమీ, ౧౦. యు, ౧౧. మా, ౧౨. బింకయ్య, ౧౩. చమడయ్య.

దేవరదాసయ్య దె[1]లుఁగుజొమ్మయ్య
బావూరిబ్రహ్మయ్య బాచిరాజయ్య
భూమిలోఁ బోలెదు స్వామి[2]భక్తుండుఁ
దాఘటి యొక్కఁడు లేఁ[3]డే మల్లినాథ!”
యనుచుఁ[4] బాడఁగ[5] ముంద[6]అను వెన్కఁ దోడి-
జనులెల్లఁ “ఉదార మొసంగరే” యనుచు
నితరధార్మికుల నిట్లెన్నుచు మఱియుఁ
బ్రీతిఁ జూపుచు భక్తిపరుల వేఁడుచును
వచ్చుచుఁ బరుస[7]భావనము సేయుచును
బిచ్చకసుంటూల పెల్లేఁగుదేర,

చెంచుధర్మాత్ములనడకలు

నలరంగ నడుగడు గశ్వమేధంబు
ఫలము నిజాంఘ్రి సప్తక మంగమాంగుట
దనరు శ్రీశైలయాత్రా ఫలంబునకుఁ
దనువులే భువి మానదండంబు[11]లుగను
డాయ సాష్టాంగదండప్రణామములు
సేయుచుఁ జెలఁగి చెచ్చర[12]వచ్చువారు

---

౧. ను, ౨. బసు (గ)తుఁడు, ౩. డా, ౪. బాడుగ, ౫. ఖుసు, ౬. ధ్యాన, ౭. భావణము; బావనము, ౮. లు, ౯. పు, ౧౦. మనుట, ౧౧. లగుట, ౧౨. నేఁగు.

భోగయ్యవెన్క శంభుఁడు మును[౧]సన్న
బా గిది యన్నట్లు భక్తి దలిర్పఁ
జెలఁగి యంగప్రదక్షిణములు నిష్ఠఁ
జలుపుచుఁ బోరిఁబోరిఁ జనుదెంచువారు
గదియంగఁ దమతమ గ్రామముల్ వెడలి-
నదియాదిగా మల్లికార్జున[౨]స్వామి
శ్రీపదాబ్జములు దర్శించునంతకును
జూపఱు[3] నుతియించుచును గోనియాడ
నాది నిరాహారుఁడై పర్వతుండు
గాదె యీశ్వరుఁ బొందఁ[౪]గాంచెదననుచు
నిత్యోపవాసైకనిష్ఠా[౫]వికల్ప-
సత్యవ్రతోక్తిమైఁ జనుదెంచువారు
గొడుగులుఁ జెప్పులుఁ గుంచెలు[౬]మంచి-
కడవ[౭]సంబులు నేఁత[౮] కప్పడంబులును
గుప్పసంబులుఁ[౯]గటి గుడ్డలు బోడ-
తప్పరంబులుఁ గమం[౧౦]డలములు గద్దె-

---

౧. గన్న, ౨. దేవు, 3. సంస్తుతించుచు, ౪. గా గాంచె ననుచు, ౫. ది, ౬. ముంచి, ౭. నం, ౮. కచ్చ, ౯. పట్టు, ౧౦. డలువులు.

కంబళ్లుఁ, గప్పె౧డు కంబళ్లు, ౨దోర్వ-
డంబులు, యోగదండములు, దండియలుఁ,
౩బొత్తిపంచెలుఁ, గరతిత్తులు, నడప-
తిత్తులు, నూనెసిద్దియలును, యోగ-
పట్టెలు, నారతి౪పలుకలు, నాల-
వట్టముల్, నిలువుల౫పల్లికల్, వెదురు-
౬సలగులసంబెలల్, సాన౭లు, ముగ్గుఁ-
బలుకలు, దీపగంబములు, విభూతి-
పూసలు, రుద్రాక్షములుఁ, బటికములు,
గ్రాసడంబులుఁ, ౮గావి గద్దెనంగరులు,
శివసూత్రములుఁ, ౯గవుసెనవస్త్రములును,
వివిధోపకరణముల్, విసనకఱ్ఱలును,
గందం౧౦బుచిప్పలుఁ, గర౧౧వడంబులును,
గందంబు౧౨చెక్కలుఁ, ౧౩గప్పడంబులును,
మఱియును నుచితాభిమతపదార్థములుఁ
బెఱుకలకావళ్లుఁ ౧౪బెంపారఁ(దె)చ్చి

---

౧. డి, ౨. గోర్వ, ౩. పొత్తియంబులునన; పొత్తములును గర, ౪. పల, ౫. పరుసపల్లెకలు; ౬. పలలి[illegible]; సరుగుల, ౭. ము, ౮. గాని, ౯. గవి, ౧౦. పు, ౧౧. వటం, ౧౨. చిప్పలు, ౧౩. గంధివస్త్రములు; గంధివస్తువులు, ౧౪. పెంపొంద

యడిగినచోటన యడిగినవారి
కడిగినవస్తువు లర్థి నిచ్చుచును
వలసినచోట[1]న వలయువారలకు
వలయుపదార్థముల్ [2]వార కిచ్చుచును
నలసినచోటన యన్నపానాదు
లలసిన[3]వారల కపుడ యిచ్చుచును
జలిపందిరులు సత్రశాలలు[4]గుడిళ్లఁ
[5]జెలమలు నంతంతఁ జేయఁబంచుచును
నంతంతఁ బందిరు లంతంత మఱుఁగు
లంతంత విడిదల లనువుసేయుచును
భంగిగాఁ[6]జెంచు సద్భక్తు[7]లమ్మాడ్కి
జంగమారాధనల్ సలుపుచు నడువఁ–

పరుసలింగార్చన

మఱి పరిషత్కోటి మతుల హర్షింపఁ
దఱిఁదఱిఁ బదపదార్థంబు లిచ్చుచును
నుదకంబు లుదకంబు లుదకంబు లనుచు
నుదకముల్ వోయుచు నొగివచ్చువారుఁ
బుష్పముల్ పుష్పముల్ పుష్పంబు లనుచుఁ

౧. నే, ౨. వారి, ౩. వారికిన, ౪. గాల్లు, ౫. సాలి, ౬. జరియించు భక్తు; జేయుచు భక్తు, ౭. తి.

బుష్పంబు లిచ్చుచుఁ బారివచ్చువారుఁ
గజ్జెముల్ గజ్జెముల్ గజ్జెంబు లనుచుఁ
గజ్జెంబు లిచ్చుచుఁ గమ[౧]నించువారు
[౨]విడియముల్ [౨]విడియముల్ [౨]విడియంబులనుచు
[౨]విడియంబు లిచ్చుచు వెస వచ్చువారు
[౩]నడవఁజాలని వారి నడపించుకొనుచు
నెడనెడ[౪] నల్లన యేతెంచువారు
మఱియు నీక్రియ జంగ[౫]మములు భక్తులును
దఱిఁదఱి నేతేరఁ దండతండములు
ననునయించుచుఁ గొని[౬]యాడుచు వారి
కను[౭]పక్తి మ్రొక్కుచు నరుగుచున్నంత
నాఁకొని మధ్యాహ్న మగుడును బరుస
వీఁకతో నొక్కొక్క వేలముల్ గాఁగ
సందడించుచుఁ దరుచ్ఛాయలఁ బాదల
[౮]గొందుల [౯]గోవల గుహల శైలముల
మఱుఁగులఁ గొండలమాటుల నదుల
కుఱువల, బిలముల [౧౦]గుండ్లయొత్తులను

---

౧. కించు, ౨. వీడె, ౩. నడువ, ౪. నొయ్యనసే, ౫. మము భక్తతతికి(యు), ౬. యాడెడు, ౭. రక్తి, ౮. గొందుచు, ౯. దోవ, ౧౦. గుడ్ల; గుండ.

జక్కన తమతమ చక్క[౧]ట్ల విడి[౨]సి
యొక్కొక్కచరులఁ [౩]గ్రియ్యాటలఁబొద[౪]ల
బావులఁ గుంటలఁ బద్మాకరముల
వావిరి[౫]ధారల [౬]వఱుతబుగ్గలను
వ్రంతల నేఱుల [౭]వ్రాఁగుల సెలలఁ
గ్రుంతలఁ [౮]జెలమలఁ గూపాదులందు
[౯]నుత్తిలంబులఁ, జోఁకపొత్తుల, [౧౦]గల్లి -
తిత్తుల, రాగిబిం[౧౧]దెలఁ, [౧౨]బేరుపులను,
గుండలఁ, గలఁ[౧౩]తుల, [౧౪]గుళ్లగోరలను,
[౧౫]గిండుల, [౧౬]వొడ్డగమండ[౧౭]లంబులను,
గరి[౧౮]గల, [౧౯]బటువులఁ, గావళ్లఁ[౨౦]గూడఁ
గరతిత్తులను, నుదకంబులు గొనుచు
ఘనతరం బగుఁ దేవ[౨౧]గందలి, [౨౨]దవన -
మును, రుద్రజడ, మర్వము, సఖండ[౨౩]బిల్వ -
పత్తిరి, [౨౪]నావురుఁబత్తిరి, [౨౫]మూంచి -

---

౧. ళ్ల, ౨. చి. ౩. గ్ర, ౪. లు, ౫. వోరల; యొరల, ౬. వలఁతి; వరత, ౭. వాగుల, ౮. జలమ (ము) ల, ౯. పొత్తి, ౧౦. గల్ల; గట్ల, ౧౧. దియ, ౧౨. చెరువులను, ౧౩. తేల, ౧౪. గోళ్ల, ౧౫. గొండు, ౧౬. దొండల, ౧౭. లువులను, ౧౮. గె. ౧౯. ట, ౨౦. ళ్లు, ౨౧. గండలి, ౨౨. దనర, ౨౩. ండి, ౨౪. నావుదు; మావుదు; సావురు, ౨౫. పచ్చ; మంచి.

పత్త్రిరి, [౧]నేరేడుఁబత్త్రిరి, జమ్మి-
పత్త్రిరి, కాంచనపత్త్రిరి, వచ్చ-
పత్త్రిరి, మారేడుఁబత్త్రిరి, [౨]వెలఁగఁ-
బత్త్రిరి, వావిలిపత్త్రి, రుమ్మెత్త-
పత్త్రిరి, గన్నేరుపత్త్రిరి, నెల్లి-
పత్త్రిరి, [౩]సంపెంగపత్త్రిరి, మునిఁడి-
పత్త్రిరి, [౪]సోమిందపత్త్రిరి, గోఁగుఁ-
బుష్పము[౫]లు, నశోకపుష్పముల్, వాగడ-
పుష్పముల్, గేదంగిపుష్పముల్, మల్లె-
పుష్పముల్, సేవంతిపుష్పముల్, [౬]మొల్ల-
పుష్పముల్, గరవీరపుష్పముల్, దుమ్మి-
పుష్పముల్, జిల్లేడుఁబుష్పముల్, రేల-
పుష్పముల్, గురివిం[౭]దపుష్పముల్, వాన్న-
పుష్పముల్, విరవాదిపుష్పముల్, [౮]ములక-
పుష్పముల్, [౯]వ్రాకుడుపుష్పముల్, [౧౦]జాది-
పుష్పముల్, [౧౧]దామరపుష్పముల్, [౧౨]గలువ-
పుష్పముల్, గింశుకపుష్పముల్, [౧౩]సురగి-

౧. నావురు, ౨. వెలగ, ౩. చిరునెల్లి, ౪. సోమింది; సో మెంద, (ంహ), ౫. లాశోక, ౬. ముల్లె. ౭. దె, ౮. మలక, ౯. వ్రా గొంది, ౧౦. జాజి, ౧౧. దామెర ౧౨. గలవ, ౧౩. శు (స) రగి.

పుష్పము, లుమ్మెత్తపుష్పముల్, గ్రోవి-
పుష్పముల్, [౧]గుమ్మడుపుష్పముల్, గలివె-
పుష్పముల్, దంగేడుపుష్పముల్, [౩]ములగుఁ-
బుష్పముల్, గాంచన పుష్పముల్, [౪]గంటె-
పుష్పముల్, మారేడుపుష్పముల్, [౫]మంగ-
పుష్పముల్, గోరింటపుష్పముల్, [౬]గొమ్మి-
పుష్పముల్, సెంగల్వపుష్పముల్, వెలఁగ-
పుష్పముల్, మొదలైనపుష్పముల్ గొనుచు
నొండొరుఁ గడువంగ నుద్వృత్తిఁ జని, య-
* ఖండితమతి నారఁ [౭]బండినరేను

---

౧. గోమయ; గొరవియు, ౨. వి, ౩. ముసగు; మూల్గు; మొుల (స) గు, ౪, గంటె; గంట్లె, గరట, ౫. తుమ్మి; మగ్గ, ౬. వమ్మి, ౭. బండితరేణు; బండినరేగు.

* బ్రౌనుప్రతిలో ఇక్కడ "(౧) రెండో తాటాకుప్రతిలో క్రమమున్న వేరు. (౨) పళ్ల విషయంలో ముత్యాలపేట సుబ్బయ్య గ్రంథములో వ్యత్యాసముగా వున్నది" అని జ్ఞాపిక వున్నది. పండ్లను గురించి బ్రౌనుప్రతిలో గ్రంథాంతమందు ఈ క్రింది పాఠాంతరము ఇవ్వబడ్డది.

" ఖండితతతిమతి నారబండినరేగు
పండ్లును మామిడిపండ్లు నేరేడు
పండ్లు మోరలి(వి) పండ్లు పనసఖర్జూర
పండ్లును హింతాలపండ్లును జీడి

పర్వతప్రకరణము

[౧]పండ్లును, మామిడి[౨]పండ్లును, [౩]నీడె-
పండ్లును, నేరేడుఁబండ్లును, [౪]మొరలి-
పండ్లు, ఖర్జూరం[౫]బు పండ్లును, [౬]పరికె-
పండ్లు, హింతాలం[౫]బుపండ్లును, జీడి-
పండ్లును, [౭]జిడిముడిపండ్లును, జాన-
పండ్లును, [౮]దానిమ్మపండ్లును, మేడి-
పండ్లును, జిఱునెల్లి పండ్లును, [౯]మొలుగుఁ-
బండ్లును, మారేడుఁబండ్లును బలుసుఁ-

పండ్లును శిడిమిడి పండ్లును మేడి
పండ్లును దాడియి పండ్లును నెల్లి
పండ్లును మారేడు పండ్లును బలుస
పండ్లును సారంగ పండ్లును యరంటి
పండ్లును గజనిమ్మ పండ్లును కలవి
పండ్లును కలుజువ్వి పండ్లును ద్రాక్ష
పండ్లును తక్కాళి పండ్లును రావి
పండ్లును న్యగ్రోధ పండ్లును బుడమ
పండ్లును జంబీర పండ్లును రేను
పండ్లును మరిపాల పండ్లు లెక్కింప
కాయలు రేవిడి..........."

౧. పళ్లును, ౨. పళ్లు; పడ్లు, ౩. యీాదె; నీడ; నేరేడు, ౪. మొరవి (టు); మోలి, ౫. ంపు, ౬. పలికి, ౭. సిడిముడి; చిటిముటి, ౮. దాడిమ్మ; దానింప, ౯. మోవి.

బండ్లును, [౧]సిరివిందపండ్లును, [౨]దుమికి-
పండ్లు, నారంగంబుపండ్లును, [౩]ననఁటి-
పండ్లును, గజనిమ్మపండ్లును, [౪]గలివె-
పండ్లును, [౫]గుమ్మడిపండ్లును, [౬]వెలఁగ-
పండ్లును, [౭]గలుజువ్విపండ్లును, ద్రాక్ష-
పండ్లు, మాదిఫలంబుపండ్లు[౮]ను, రావి-
పండ్లు, న్యగ్రోధంబుపండ్లును, వేఁప-
పండ్లును, [౯]గోడఁబుడుఁబండ్లును, బుడమ-
పండ్లు, జంబీరంబుపండ్లును, [౧౦]బనస-
పండ్లును, [౧౧]పులుపుడుఁబండ్లును, బాల-
పండ్లును, [౧౨]జిలివిలిపండ్లు[౧౩]ను, నరిగి-
పండ్లును, మొదలైనపండ్లు ;— [౧౪]వెల్లంకి
కాయలు, [౧౫]రేమిడికాయలుఁ, [౧౬]గలివె-
కాయలు, మామిడికాయలుఁ, [౧౭]జిగురు-
నిప్పపువ్వులుఁ, దేనె లివి యాదిగాఁగఁ
దప్పక ఘనవనాంతరములఁ గొనుచు

---

౧. నిలివె (వి) ంద, ౨. దుముకి, ౩. నంటి; నరిగి, ననతి, ౪. కలవె (వి), ౫. గుమ్మన; గుమ్మరేన్, ౬. జామ (న), ౭. కల, ౮. నారాది, ౯. గెడ, ౧౦. దవన; దనవ, ౧౧. పులు (ల) గుడు, ౧౨. సివిలిక, ౧౩. ననంటి; నుపనస, ౧౪. మెల్లంకి; నువెలుఁగ. ౧౫. రేవిడి (టి), ౧౬. గలవి. ౧౭. జిగిరి; పసురు.

వేగంబ తమతమ వేలంబులకు స-
మాగతులై యీశ్వరార్చనఁ [౧]జేసి
ఫలములుఁ గజ్జముల్ [౨]బడియోగిరములు
నలి[౩]నభీష్టాన్నపానములు భోగించి
సంబరంబునఁ బరిషత్కోటి యంతఁ
దాంబూలములఁ గొంచుఁ దండతండములు
దొల్లింటియట్ల యుత్సుకతఁ బాడుచును
ద్రుళ్లియాడుచుఁ గెడఁ దోడుగూడుచును
మెల్లన [౪]చాఁగుచు [౫]మెట్లు కెక్కుచును
[౬]గొల్లెముల్ [౭]డిగ్గుచుఁ [౮]గుఱువులెక్కుచును
నోలముల్ సొచ్చుచు నుద్ధతిఁ జనుచు
శైలముల్ ప్రాకుచుఁ జరుల [౯]జాఱుచును
గ్రుంతలఁబాఱుచు గుండ్లు [౧౦]మీఱుచును
[౧౧]వ్రంతల దారుచు వారక చనుచుఁ
బ్రాంతంబులను బూర్వపశ్చిమంబు[౧౨]లను
బంతులు[౧౩]సాఁగిన పర్వతావళులు *

---

౧. సేయు, ౨. పడి, ౩. నిభహ్యాన్న, ౪. సా, ౫. మెట్టు; మట్టు; పెట్టు, ౬. గొల్లముల్, ౭. దిగ్గుచు, ౮. కురువలె (లై), ౯. మీఱు, ౧౦. మాఱు; దూరు, ౧౧. వంతలవారుచు, ౧౨. న, ౧౩. లై. * ఈ పాదము తరువాత "గంతలై యున్నగప్రతానములు" అని ఒక అధికపాఠ మున్నది.

గుంపులుగట్టిన కుధరసంఘములుఁ
[౧]బొంపిరి [౨]గొనియున్న భూధరచయముఁ
[3]గూటువల్ గూడిన గోత్రసంఘములుఁ
దూఁటు గట్టిన మహాద్రులసమూ[౪]హములుఁ
గూఁడని బ్రహ్మాండ [౫]కోటులఁ బెక్కు-
జాడల జంగమ స్థావర [౬]ప్రతతి
యటుగూడ నద్రిమయం బైనమాడ్కి-
నటయిట [౭]గ్రింద ముందట వెన్క నడుమ
నేదెసఁ జూచిన నెన్నిక మిగిలి
యాదెసఁ దనరు మహాద్రుల నడుమఁ
జూచుచు సంతసించుచు మహాస్తవము
లాచరించుచు వేడ్క నరుగ ముందఱ[౮]ను
శృంగారతర [౯]సదాశివపంచమోత్త-
మాంగ కోటీరజటాటవి మధ్య-
మంగళ శ్రీవియద్గంగా [౧౦]మహాత్త-
రంగిణీ [౧౧]రంగత్తరంగోపకంఠ-
సంగతి నొప్పు భాస్వచ్ఛంద్ర రేఖ-

---

౧. బొంపిలి, ౨. గొన 3. కూటవల్, ౪. హంబు, ౫. కోట్లను, ౬. వితతి, ౭. క్రేవ, ౮. టను, ౯. పరా, ౧౦. మహాత, ౧౧. గంగాత.

ప ర్వ త ప్ర క ర ణ ము

భంగి హృదయభంగ పర్వత, కనక-
పర్వత, నక్షత్ర పర్వత, గద్య
పర్వత, ముఖ్యోరుపర్వతావళుల
నడుమ గంగామహానది సూడ నొప్పఁ
దడయక భక్తిఁ జంద్ర[1]వతి మున్[2]బూన్చు
మల్లికార్జునశిరోమండనం బైన
మల్లికాదామంబు మూడ్కి, వెండియును,-
భరితమై కానంగఁబడసి మ్రొక్కుచును
బరుస హృదయభంగపర్వతం బెక్కి
గిరితుట్టతుదనుండి క్రిందు సూడంగ
నురగలోకము [3]గాఁడియునికికి [4]బెగడి
పందల హృదయ[5]ముల్ భంగంబు[6]నొంద
నందుండి [7]కోయని యార్చి యుప్పొంగి
మునుకొని[8]మూటలు ముడియలు వీఁపు-
లనుగట్టుకొనుచుఁ దలలు ముడ్చికొనుచుఁ
[9]గుట్టుఁ [10]గచ్ఛలుజుట్టుఁ గట్టి పై[11]వలువఁ

---

౧. పతి, ౨. బూచు, ౩. గాంది, ౪. బెదరి, ౫. ంబు, ౬. బొం, ౭. కాంచియునా, ౮. ముడియలుమూటలు, ౯. గట్టుకొనుచు గుట్టుగచ్ఛలుగట్టు, గొనుచుబై వలులు సుట్టుకొను జయవెట్టుడో యనుచు, మెల్ల మెల్లన, (బ్రౌను), ౧౦. గచ్ఛలు, ౧౧. వలుఖు, (పు).

జుట్టు[౧]కొంచును 'జయ [౨]వెట్టుఁడో!' యంచు
మెల్లనమెల్లన మెట్టుచుఁ జనుచు
నొల్లనొల్లన మంది కో[౩]సరించుచును
నొడ్డుఱా లెక్కుచు [౪]నొదికిలుఁ[౫]కాళ్ల
నడ్డగించుచుఁ [౬]ద్రోవలరసి త్రొక్కుచును
దిగ్గుచు వృద్ధుల [౭]దిగఁబడనీక
దగ్గ[౮]ఱి పట్టుచు దాకొనిచనుచు
గడగడ వడఁ[౯]కుచుఁ గాళ్లుసెమర్పఁ
దొడ లూఁదికొనుచును ద్రోపుఁద్రొక్కిళ్లు
వాఱుచు [౧౦]క్రింగోడల్లూరుచు నెడలఁ
[౧౧]బాఱుచు[౧౨]నుఱ్ఱట జాఱుచుఁ జనుచుఁ
జిక్కుచు నట[౧౩]గొంత [౧౪]సేదదీర్చుచును
జక్కన హృద్భంగశైలంబు దరియ
నప్పర్వతాదిమ [౧౫]ధ్యాంతము ల్గూడ
నొప్పెఁ బరుస ప్రవాహోత్ప్రేక్షఁ దనరి

---

౧. కొంచుచు, ౨. వెట్టుచో, ౩. స, ౪. నొదుకుచు; నొరికిలు, ౫. గాం(డ్లు; ళ్లు), ౬. దాప, ౭. దిసు, ౮. రమట్టుచు, ౯. కగా, ౧౦. క్రింగోళ్లలూ; క్రింగొడళ్లూ; గ్రిగ్గోళ్లూ; క్రిడీరొడ్లూ; క్రింగొడళ్లా; క్రింగోళ్లలూ, ౧౧. దారు, ౧౨. నునుగాల; నురలూరె, ౧౩. యింత, ౧౪. సేదరించుచును, ౧౫. ధ్యములును.

పర్వత ప్రకరణము

కడుఁ [1]ద్రియంబకనగాగ్రంబునందుండి
కడు[2]నొప్పు గౌతమీగంగాప్రవాహ
మేపార నీధాత్రి కేతెంచుపగిది
నాపరిపత్కోటి యంత నేతెంచి
సంగతి హ్యాద్భంగశైలసమీప
గంగాప్రవాహోపకంఠదేశమునఁ
బోఁకప్రూఁకుల[3]సందిఁ బొన్నలగొంది
ప్రోఁక[4]ప్రూఁకు[5]లఱుత మొల్లల[6]కుఱుతఁ
బనసలపొంతఁ జంపకముల[6]క్రంత
ఘనసారములయిర్వ ననఁ[7]టుల[8]కుర్వఁ
గమ్మరేనుల[9]త్రోవఁ గడమలక్రేవ
నిమ్మ[10]పొదలగూడ [11]నేరేండ్ల నీడఁ
గొండగోఁగుల[12]పోఁక గురు[13]జుల[14]యాఁక
బొండుమల్లెల[15]యోర బురు[16]గుల[17]చేఱఁ
గరవీరముల [18]మెట్టఁ గురు[19]వుల మిట్ట

---

౧. ప్రియంబ కనకా (గా), ౨. నొప్పి (ప్పె), ౩. నండి, ౪. మా, ౫. కర, ౬. వ్రంత, ౭. రు, ౮. కరువ (వు); కురువు, ౯. నారికేడములు; కురుపడములు; గ(క)రికెడ(ద)ము(మ)ల, ౧౦. పొరల, ౧౧. నేరేడ్ల (ండ్ల), ౧౨. ప్రో; ప్రా; వా, ౧౩. జి, ౧౪. యే, ౧౫. దోర, ౧౬. భూగుసులు; బురుగల, ౧౭. నేర, ౧౮. కట్ట, ౧౯. సలి; గుల.

[౧]సురగుల [౨]ప్రిద్ద[౩]నశోకంబు[౪]లొద్దఁ
జెంగలువలకుంటఁ జింతల[౫]వెంట
గంగ[౬]రేఁగుల[౭]మూలఁ [౮]గ్రాఁగుల మ్రోల
మందారముల [౯]మ్రుంద మారేళ్ల క్రిందఁ
జందనంబుల[౧౦]చెల్వఁ జా[౧౧]దుల కొల్వ
సరళుల[౧౨]లోయ భూ[౧౩]ర్జంబుల[౧౪]డాయఁ
గురువకంబుల చెంతఁ గ్రోవుల[౧౫]క్రంత
హింతాలముల[౧౬]బాయ సీడెల[౧౭]చాయ
సంతానములయం[౧౮]ట జమ్ముల[౧౯]చెంట
వటముల [౨౦]మలల లవంగం[౨౧]బు[౨౨]శిలలఁ
గుటజంబులెడల గుగ్గులముల మడల
గూఁడచప్పరములు [౨౩]గుడిసెలు [౨౪]గూళ్లు
[౨౫]గూఁడారములు దెరల్ గొల్లైనల్ [౨౬]వన్ని
వేలముల్ దప్పక విడిసియుత్సుకతఁ

---

౧. సురుగల, ౨. బ్రిద్ద; ప్రొద్ద(ద్దు), ౩. య, ౪. బొద్ది, లోలి, ౫. పెంట, ౬. రేఁఖుల, ౭. గ్రాల, ౮. క్రాన్గల; గ్రానువు (గు); గానుపు; కానవు; కానుగ, ౯. క్ర (క్రి)ంద, ౧౦. చెల్వ, ౧౧. తు; దు; కొల్వు; (ల్వ), ౧౨. డా, ౧౩. జ, ౧౪. పా; దా, ౧౫. క్రు; గ్రు, ౧౬. చా, ౧౭. తా; వా, ౧౮. ఢ, ౧౯. పె(ప; వె)ంట, ౨౦. మొనల, ౨౧. పు; ము, ౨౨. క; సి. ౨౩. గుడుసలు, ౨౪. గుళ్లు; గోడ్లు, ౨౫. గూడారు (ర)వుల తె, ౨౬. లెన్ని.

గ్రాలుచు ఘనత గంగాసంగమమునఁ
జనికృ[౧]తస్నానులై జన్మసహస్ర-
ఘనఘోరకర్మపంకముపొంక[౨]మెడల
నంతనిష్టాన్నపానాదివస్తువుల
[౩]సంతుష్టులై పరిషత్కోటి యలరఁ
బ్రఖ్యాతి దోనమరాజయ్యఁగారు
ముఖ్యంబుగా గణములు [౪]ప్రహర్షమున
నంతకుమున్న సంధ్యావేళ[౫]యందు
నంత[౬]మహానిశియందు సాంగముగ[౭]
నత్యంతభక్తిసమగ్రత మెఱసి
నిత్యలింగార్చన నియమముల్ దీర్చి
యిష్టలింగప్రసాదేచ్ఛోపభోగ-
[౮]పుష్టసుఖావాప్తిఁ బొంద[౯]నంతంత
బసవన్నగీతముల్ [౧౦]వసరించువారు
బసవపురాణ మొప్పఁగఁ జదువువారు
[౧౧]భరతోక్తి [౧౨]నేలలు వాడెడువారు

---

౧. త్రా, ౨. మేడ (ద); మడచి, ౩. సంతుష్టయై; సంతృప్తులై, ౪. సహర్షమున; ములుహర్షమలర, ౫. అందు. ౬. మహార్నిశి, ౭. ను, ౮. పుష్టి, ౯. లనంత; నత్యంత, ౧౦. పచ, ౧౧. పరి; భరి, ౧౨. ప్రమథుల; వీసెలు; తోసెలలు.

నరుదండఁ[1] జిందుల [2]కాడెడువారు
నాళతుల్ సేయుచు [3]నలరెడువారు
శైలముల్ ఘూర్ణిల్ల జయవెట్టువారు
నెట్టణ[4]శ్రమ మేద నిద్రించువారు
[5]బిట్టు [6]మేల్కని చూడఁ బ్రియపడువారు
గిరిసమూ[7]హం బొప్పఁ గీర్తించువారుఁ
చెరువు[8]ల చక్కట్లు దెలి[9]పెడువారుఁ
దమతమ రాకలు దలపోయువారు
నమిత [10]ఘోరాటవు లంకించువారు
నారఁ బర్వతపురా[11]ణంబులు సదువు-
వారును వినియెడువారును జెలఁ[12]గి
యిట్టితీర్థములు[13]మే మెన్నఁడు నెఱుఁగ
మిట్టిచోద్యము లంచు నెన్నెడువారుఁ
జెప్పెడి దేమి[14]యీ శ్రీపర్వతుండు
దప్పక నానావతారముల్ దాల్చి
చెలమలై పరుసకు జలములు సూపు
నిల లింగమూర్తులై చలుపు నేమములు

౧. వీనెలు, ౨. నా, ౩. నాడెసు, ౪. శ్రవమేడ, ౫. బిట్టు, ౬. మెలఁగి, ౭. హములో (మె), ౮. లా; లో, ౯. చెడి, ౧౦. పోరావటు, ౧౧. ణాదు, ౧౨. గ, ౧౩. మున్నెన్న, ౧౪. కా; మీ.

వండినతరువులై ఫలము[౧]లు గురియు
నిండు మేఘంబులై నీడలు సూపు
[౨]వల్లరులై పుష్పవాసన[౩]లొసగుఁ
జల్లనిగాడ్పులై శ్రమములు [౪]వాపు
*నలి[౫]దారి [౬]కాండ్రునై నడిపించుఁ [౭]బథము
వెలయంగ వనములై [౮]విడుదుల నిచ్చుఁ
బండితులై చెప్పఁ [౯]బరమేశుమహిమ
[౧౦]గండుఁదలారులై [౧౧]కాఁచు మార్గములు
మహిఁ బాఱు మృగములై మఱపిం[౧౨]చు[౧౩]దప్పి
విహగరూపంబులై [౧౪]వేడ్కలు[౧౫]గొలుపు
నతిథిరూపంబులై యర్చన లొందు
ధృతిఁ దపోమూ[౧౬]ర్తులై దీ[౧౭]వన లిచ్చు
క్షితి [౧౮]వ్రతులై ప్రణమితు[౧౯]లఁ గావించు
నతుల జంగమ [౨౦]రూపులై భక్తిఁ జూపు

---

౧. లనొసగు, ౨. పల్లరు, ౩. ల్చాపు, ౪. మాన్చు, ౫. వారి (డ); పాలి, ౬. కాండ్రై; కాడయి, ౭. విధము; ఫలము, ౮. విడు (డి) దలలి (ని)చ్చు. ౯. పండిత, ౧౦. గండుతలవరులై; గండొదలవరులై; గండుతలారుపై; పండితలపరులై, ౧౧. కాయు (య), ౧౨. ంపు, ౧౩. డ, ౧౪. వేడుక; వేడ్కల, ౧౫. దొలయు (య), ౧౬. ర్తియై, ౧౭. వె, ౧౮. మ, ౧౯. లు, ౨౦. రూప (పు) మై.

* "నలిదాలికాడైన నడిపించు పథము"—అని ఒక ప్రతి.

నెంతయు నాప్తులై హితములు [1]సలుపు
నంతంతఁ బల్లులై [2]యీసలు సూపు
భూరితీర్థంబులై పుణ్యులఁ జేయు
నారఁగఁ బె[3]న్నదులై ముక్తు లొసగుఁ
గాక యీపరుస[4]పై ఘనదయాబుద్ధిఁ
గాకున్న నిట్టి దుర్ఘటమార్గ దుర్గ-
భూరిపర్వతమహోద్భుతగుహాగహ్వ-
రారణ్యదుష్టమృగాసురచోర-
నాగ సంశ్రిత నిర్జనప్రదేశములు
నీ గిరీశ్వరుఁగాన నెట్లు రావచ్చు
ననుచుఁ బర్వతుని మహాత్త్వంబుగూడ
వినుతింప నట ప్రొద్దు [5]వేవుడు నంత,—

నక్షత్ర పర్వతారోహణము

దూరీకృతాఘుండు దోనమరాజుఁ
గారును సద్భక్తగణసమూహంబు
మది నుబ్బి యవసరమహిమ సాంగముగ
నుదయమజ్జనము లుద్యుక్తిఁ గావించి
యరుదెంచి నియ[6]తి సముచితలీలఁ

౧. సూపు, ౨. బి, 3. న్నిధు, ౪. లై, ౫. వే(మే) గుడు.
౬. త.

బరుసయ్యుఁ దారు నపరి[1]మితపుణ్య-
తరనిజతీర్థయాత్రావిఘ్నహేతు-
విరసవిస్తరఘోరవిషయవారాశిఁ
గడచినమాడ్కి గంగాప్రవాహంబుఁ
గడచి తదియ్యవిఖ్యాతప్రవాహ-
విరచితప్రత్యంతపర్వతావళుల
సురుచిరాభ్రంకషచూడాదితతుల
వఱలునత్తుత్రపర్వత మంత నెక్కి-
తఱిఁ బరిపతొక్కటి దాఁ [3]దిఁగసాగి
కమనియ్యాసురదీర్ఘికానిత్యసంగ-
మము[4]న నానది యేఁగుమాడ్కి నొప్పారె,
ఘోరన యేఁగుచుఁ బొంగుచు బింక
మారయఁ గొంతద వ్వలరి పాఱుచును
సంతసిల్లుచు ను[5]ఘే జయజయ యనుచు
నంతంత[6]నిక్కుచు నలరి యార్చుచును
దప్పక యప్పురాతనతీర్థ [7]చరులు
నొప్పారునుజ్జ్వల సోపానములుగఁ

౧. ర, ౨. పరిచి (వృ)త, ౩. దిగసారి, ౪. గానది యొరుంగు; నకానదియేఁగు, ౫. ఘేష్; జే, ౬. జ; నె. ౭. వరుస.

ద్రొక్కుచు [1]నెక్కుచుఁ [2]దొట్రిల్లుకొనుచుఁ
జిక్కుచు మ్రోఁకాళ్లఁ జేతు లూఁ[3]దుచును
[4]వంగుచు వ్రాలుచుఁ *దొంగుచుఁ జనుచు
జొంగుచు నొండొరుఁ జెయ్యూఁదికొనుచుఁ
"[5]జేఁదుకో! చేఁదుకో! [6]శ్రీగిరినాథ!
చేఁదుకో! మల్లయ్య! చేఁదుకొ"మ్మనుచుఁ,
"జేఁదుకో! చేఁదుకో!- శ్రీశైలనిలయ!
చేఁదుకో! మల్లయ్య! చేఁదుకొ"మ్మనుచుఁ,
"జేఁదుకో! చేఁదుకో! చేనేత నొడయ!
చేఁదుకో! మల్లయ్య! చేఁదుకొ"మ్మనుచుఁ,
[8]గనుకని పాటలు గట్టి పాడుచును
జనిచని చిందుల జతుల కాడుచును
పరమోత్సవామృతపరిపూర్ణ [10]పుణ్య-
తరపరిషద్భాం[11]డ తతులు సంధిల్ల
శూలి శ్రీమల్లికార్జునుఁడు దయాను-
కూలరజ్జులఁ జేఁదుకొనవేఁడు క్రియను
గట్టురువడి నగాగ్రం బె[12]క్కఁ బరుస;

౧. ని, ౨. ద్రోదొట్రు, ౩. లూ (లా) ను. ౪. వ, పొ. ౫. చేఁది (ఇట్లే క్రిందిపాదములలోను), ౬. సిరి, ౭. చేఁజేత, ౮. కనికని; కనుకలి, ౯. మహాకాల్య, ౧౦. ముగను, ౧౧. వ, ౧౨. క్కి; క్కు.

యట్టిద [౧]కాకెట్లు హరుకృప లేక
చెచ్చెర యోజనోత్సేధ మె[౨]క్కి--
వచ్చు నక్షత్రపర్వతము నా[౩]వంత ?
యంతంతఁ దత్పథశ్రాంతులై [౪]పరుస
గొంత విశ్రమ[౫]మంది [౬]గొబ్బున చెలఁగి
కట్టలు గట్టి నక్షత్రపర్వతము
బిట్టు [౭]గలఁగ నొక్క పెట్టునఁ గూడి
పర్వతాగ్రం బెల్ల వథ[౮]ము నా నెరవి
"పర్వతయ్యా! మమ్ముఁ బాలింపు" మనుచు
మ్రొక్కుచు, సీడలఁ జిక్కుచుఁ, బండ్లు
[౯]మెక్కుచు, లీలల [౧౦]నుక్కుచు, [౧౧]దిన్నె
లెక్కుచు, జాలకు స్రుక్కుచు, సెలలఁ
[౧౨]జిక్కుచుఁ, దెరువుల [౧౩]మక్కుచుఁ, [౧౪]జలువ
ద్రొక్కుచుఁ, దాపంబు [౧౫]దక్కుచు, నాత్మఁ
[౧౬]జొక్కుచుఁ, జనిచని నిక్కుచు, గిరులు
సూచుచు, [౧౭]సుకృతముల్ [౧౮]నోచుచు, [౧౯]భవముఁ

---

౧. వారిట్లు, ౨. క్కె, ౩. నంత, ౪. జనులు, ౫. మేది, ౬. గు, ౭. గల్లన (గ), ౮. మ. ౯. జ, ౧౦. నె, ౧౧. దేనె; దెన్నె; వన్నె, ౧౨. జె, ౧౩. గ్ర, ౧౪. చలుప; చలవ, ౧౫. ద్రొ, ౧౬. ని, ౧౭. గృత (మృగ) ముల, ౧౮. మోచుచు, ౧౯. భయము.

[1]బాచుచు, జముతల [2]దాచుచు, లీల
నేచుచు, మార్గముల్ గాచుచుఁ, బరుసఁ
ద్రోచుచుఁ, [3]బడిఁబడి [4]లేచుచు, [5]వ్రతులఁ
బ్రోచుచుఁ, జేతుల వీచుచుఁ, [6]భట్ల
రాచుచుఁ, గూఁకలు వైచుచుఁ, దరులఁ
దూఁగుచు, [7]నుయ్యాల లూఁగుచు, శ్రమము
లీఁగుచుఁ బూఁదేనెఁ [8]దోఁగుచుఁ, జలికి
[9]వ్రేఁగుచు, నెండలఁ గ్రాఁగుచుఁ, బ్రి[10]యల
నాఁగుచు, మదిఁ జెలరేఁగుచు, బ్రీతి
వీఁగుచు, మఱుఁగుల డాఁగుచు, గముల
మూఁగుచు, [11]మెల్లన నేఁగుచు, బొదలు
దూఱుచు, [12]గ్రంతలఁ బాఱుచుఁ, [13]దరులఁ
జాఱుచుఁ, జనలేక [14]చీఱుచు, హితుల
దూరుచు, నటుగూడఁ [15]జేరుచు, వారిఁ
[16]గూరుచు, [17]సందడిఁ [18]గోరుచు, మంది
మీఱుచు, నతిథుల నేఱుచు, మ్రొక్కఁ
దాఱుచుఁ, గో[19]ర్కెఁ [20]జేకూఱుచు, [21]నెడల

---

౧. చా, ౨. గో, ౩. వడివడి, ౪. వే, ౫. ప్ర, ౬. భటుల, ౭. నూయ, ౮. డోఁ, ౯. సే, ౧౦. యు, ౧౧. నో, ౧౨. స్రు, ౧౩. చ, ౧౪. బీ; ౧౫. జీ, ౧౬. నూరుచు, ౧౭. సంది; (డి), ౧౮. గీ, ౧౯. ర్కె, ౨౦. జేకూరుచు, ౨౧. నో.

నిలుచుచు, ఫలము[౧]ల విలుచుచుఁ, దప్పిఁ
దలఁచుచుఁ, దుష్టిమైఁ బొలుచుచు, గురులఁ
గొలుచుచు, నిష్ఠ[౨]మైఁ గలఁచుచు, భవము
గెలుచుచు, [౩]నటుగూడఁ బిలుచుచు, మూఁకఁ
గలఁచుచు, నదులకు వలచుచు, ఖలుల
మలఁ[౪]చుచు, బసవన్నఁ [౫]దలఁచుచుఁ, బ్రీతిఁ
[౬]గ్రాలుచు, శరణని వ్రాలుచు, నాత్మ
సోలుచు, [౭]వెడదప్పిఁ [౮]గాలుచు, [౯]నట్లు
[౧౦]దూలుచు, నాదంబుఁ గ్రోలుచు, [౧౧]సుగతి
వ్రాలుచు, సుఖలీలఁ దేలుచు, భక్తిఁ
[౧౨]జాలుచు, భవములఁ [౧౩]ద్రోలుచు, బుధులఁ
బోలుచు, మదిఁ గో[౧౪]ర్కెఁ దేలుచు, శివునిఁ
గూర్చుచు, నేమ[౧౫]ముల్ దీర్చుచు, [౧౬]నుతులఁ
బేర్చుచు, నలిరేఁగి యార్చుచు, మునుపు
సనుచు, పిడియములు గొనుచు, మీశరణ
మనుచు, జంగమముఁ[౧౭]గన్గొనుచుఁ, దాళములు
గూడుచు, సిరిగిరిఁ బాడుచు, జతుల

---

౧. బి, ౨. లఁద, ౩. నట, ౪. యు, ౫. య్య, ౬. గ్రో, ౭. వెస, ౮. దా, ౯. నట్లు, వా(తూ), ౧౦. తా, ౧౧. గతికి; రతిని, ౧౨. దా, ౧౩. వో, ౧౪. ర్కె, ౧౫. ంబు, ౧౬. సుతుల; నుతులు, ౧౭. ద; గొ.

కాడుచు, నొసఁగులు వీడుచు, నలరి,
కోయంచుఁ, జాంగు భళాయంచు, మల్ల-
య్యా! యంచు[1] ఘే యుఘే యనుచుఁ గూడంగ
“జయవె[2]ట్టు జయవెట్టు జయవెట్టుఁ”డనుచు
“జయజయజయజయ జయజ[3]యో”యనుచు
[4]నరఁగలి గొన కిట్టు లఖిలదేశముల
పరుసయు నానందభరి[5]తమై న[6]డువ
నరుదొందఁ[7]గా నందు నాంధ్రదేశంబు
పరుస[8]బంతులు గట్టి పాడు టె[9]ట్లనిన——

ఆంధ్రదేశము పరుస

నల్లవో! నల్లవో! నగరాజరాజ!
మల్లయా! మల్లయా! మహనీయతేజ!
పరమపాతకకోట్లు భస్మమై తూలు
సిరిగిరిమల్లన్న శరణన్నఁ జాలు;
రాఁబోవ నెంత దూరం బైన [10]నడువ
నేఁ బోదు మల్లయ్య నేఁటేఁటఁ గొలువఁ;
బాతాళగంగా[11]ప్రవాహ మెంతైనఁ

---

౧. నీవంచు ఘేయంచు; నిఘెయఘో (ఘే)యనుచు, ౨. ట్టి, ౩. యూ; య్యో. ౪. నరయఁగగిరి, ౫. తులై, ౬. డ, ౭. నందులో, ౮. బిందులు, ౯. పె, ౧౦. నిలు, ౧౧. గదాప్రభ యెంతయైన.

జూతునే మల్లికార్జున దేవు[1]నైనఁ ;
జుక్కులపర్వతం బెక్కు [2]డెంత్తైనఁ
జిక్కకపోదునే శిఖరేశుఁ గాన ;
నాయకోత్తముఁ జిక్కనాయకుదంక-
నాయకు బసవన్నఁ బాయక కొలుతు ;
శృంగి బా[3]ప్పయ నుత్తమాంగద[4]కేశి
సంగదబసవన్న శరణని కొలుతు ;
బండితారా[5]ధ్య శ్రీపతిపండితయ్య
బండారు బసవ[6]య్యఁ బాయక కొలుతు ;
శంకరదాసయ్య [7]లెంకమంచయ్య
బంకయ్య శివరాత్రి [8]సంకయ్య శర[9]ణు ;
మేతే[10]శుకే[11]తయ్య [12]యిండె[13]శాంతయ్య;
మోళిగమా[14]రయ్య [15]మున్నయ్య శరణు ;
బాప్రారి బ్రహ్మయ్య బాచిరాజయ్య
కోవ్రారి బ్రహ్మయ్య గొగ్గ[16]య్య శరణు;
కిన్నరబ్రహ్మయ్య కేశిరాజయ్య
కన్నద బ్రహ్మయ్య గణదాసి శరణు;

---

౧. దేవదేవు, ౨. టెం, ౩. జ్ఞ, ౪. వేశి, ౫. ధ్య, ౬. న్న ౭. వెం, ౮. వం; పం, ౯. ణ, ౧౦. లేదు, ౧౧. తె, ౧౨. యిందె; యీడి, ౧౩. సాంతయ్య; చౌడయ్య, ౧౪. గ; ద, ౧౫. మొ, ౧౬. వ్వ.

బాచయ్య, సవ[౧]రద [౨]బాచయ్య, [౩]బిబ్బ-
బాచయ్య మడి[౪]వాలు మాచయ్య శరణు;
సిరిగిరి శరణు; శ్రీగిరినాథ శరణు;
సిరిగిరి మల్లయ్య శరణు[౫]లశరణు;
లనుచు నీక్రియ నుబ్బి యాడుచుఁ బాడు-
చును బేర్చి[౬]పేర్చి యుత్సుకత్తమై నడవఁ
జెన్నార, మ[౭]ఱి యిట్లు గన్నడపరుస

కన్నడపరుసనపక

[౮]ప్రన్నని [౯]కర్ణాటభాష[౧౦]సాంగముగ
"నజగమదేవయ్యా! బిజమాడిరయ్యా;
నిజభా[౧౧]వదేవయ్యా! నీవిత్త బన్ని,
యల్లమదేవయ్యా! మెత్తలో హోది ?
బల్ల[౧౨]ద దేవయ్యా! బన్నిరి నీవు;
శివము[౧౩]ద్దు దేవయ్యా! [౧౪]చిలిక[౧౫]దేవయ్యా!
శివరాత్రి బసవ[౧౬]య్యా! చిత్తయిసయ్యా;
విరుపాక్షు దేవయ్యా! కరుణిసు బేగ;

---

౧. దర, ౨. నా, ౩. బచ్చి; బిబ్బి, ౪. యా, ౫. లు, ౬. యా, ౭. డి, ౮. ప, ౯. కన్నడ, ౧౦. సంగమున, ౧౧. వి; స, ౧౨. డ, ౧౩. దు; ంము, ౧౪. చిల్క, ౧౫. దేవ, ౧౬. బసవన్న; విస్సయ్య, (న్న).

పుర[1]వణి సంగయ్యా! హాదిదు బారయ్యా;
మహాలింగదేవయ్యా! మాది బేడయ్యా;
సహా[2]సుఖి దేవయ్యా! సరసర బన్ని;
[3]బవడిగె దేవయ్యా! బన్ని మల్లయ్యా!
శివదేవ! నిల బేడ శీఘ్రదె బన్ని;
గురుదేవ! నీ కుణి కుణిదాడ[4]బేకె?
సిరిగిరి యిదు నిమ్మ సిరిగిరల్లయ్యా?
సంగదేవయ్యా! ప్రసా[5]ది దేవయ్యా!
లింగదేవయ్యా! యుత్తుంగదేవయ్యా!
యమృతదేవయ్యా! మహాత్మ దేవయ్యా!
విమలాత్మ దేవయ్యా! వి[6]శ్వనాథయ్యా!
స[7]ర్వజ్ఞ దేవయ్యా! [8]శాంతిదేవయ్యా!
[9]పర్వత దేవయ్యా! భ[10]ద్ర దేవయ్యా!
[11]బాణదేవయ్యా! నిర్వాణదేవయ్యా!
జాణదేవయ్యా! కల్యాణదేవయ్యా!
పరుసె హోయితు బేగ బన్ని యివగళ
తరలాట నీవు నిందరసిరి మొనుత
[12]గుడ్డ[13]వ్వ! దుగ్గవ్వ! గొగ్గవ్వ! బన్ని,

౧. రు, ౨. కి. ౩. భవదిగె, (దేశి; గడి; డిగె; దిగె), ౪. వే, ౫. ద, ౬. స్స, ౭. బ్బ ౮. సాం, ౯. ప్రబ్బత, ౧౦. భద్రి, ౧౧. జాణ, ౧౨. గొ, ౧౩. 'వ్వ' కు 'వ' అని సర్వత్ర పాఠములు.

షోడ్డల సోమవ్వ! షోడశి! బన్ని,
హెమ్మవ్వ! రెమ్మవ్వ! హెగ్గవ్వ! బన్ని,
యమ్మవ్వ! నిమ్మవ్వ! జొమ్మవ్వ! బన్ని,
హెల్లవ్వ! హల్లవ్వ! హేచవ్వ! బన్ని,
మల్లవ్వ! చల్లవ్వ! మాదవ్వ! బన్ని,
యక్కవ్వ! కక్కవ్వ! యాదవ్వ! బన్ని,
జక్కవ్వ! రెక్కవ్వ! సాంతవ్వ! బన్ని,
సంగవ్వ! లింగవ్వ! [1]సింగవ్వ! బన్ని,
గంగవ్వ! రామవ్వ! కామవ్వ! బన్ని,
ప్రమథవ్వ! రుద్రవ్వ! భద్రవ్వ! బన్ని,
కొమరవ్వ! విమలవ్వ! కొమ్మవ్వ! బన్ని,
చన్నవ్వ! హొన్నవ్వ! [2]కన్నవ్వ! బన్ని,
జన్నవ్వ! సోకవ్వ! సత్తవ్వ! బన్ని,
శరణవ్వ! [3]సాంతవ్వ! [4]సరళవ్వ! బన్ని,
[5]పురుషవ్వ! యప్పవ్వ! బొప్పవ్వ! బన్ని,
మత్తె యల్లడదేవి! మల్లడదేవి!
[6]బత్తులేశ్వరదేవి! బసవలదేవి!
[7]సరదేవి! గురుదేవి! విరుపాక్షదేవి!

---

౧. సాగవ్వ, ౨. అ, ౩. సామవ్వ, ౪. సకలవ్వ, ౫. పురతవ్వ, ౬. బత్త, (త్తి) శే, (లే), ౭. నర.

సిరిదేవి! మహాదేవి! [౧]సిద్ధలదేవి!
యుమదేవి! శివదేవి! యుద్భటదేవి!
సమభావదేవి! బాచలదేవి! బన్ని,
ముందె హోగలు బేడ మందితాహొల్ల,
హిందె నిల్లలు బేడ యిరువుదుభయవు,
ఉలుకదె నిల్లదె [౨]హొందాగి నమ్మ-
బలదల్లి కెలదల్లి బన్నిబన్నెనుత
వారెకారరు తమ్మ వరహిందె బరలు
సారె పర్వతవెందు [3]సంతోషదల్లి
యొబ్బరొబ్బర నోడి కొబ్బుత్త, మనద-
లుబ్బుత్త, మత్తంతె హబ్బుత్త, హసివు
తొరెయుత్త, బడలికె యారయుత్త, సురతి
నెరవుత్త, దేహావం మరెయుత్త, శివన
కేళుత్త, భక్తరం హేళుత్త, మహిమె
సాళుత్త, సమయగళ్ బీళుత్త, తమక
పేళుత్త, మందియొళ్ మాళుత్త, నెరహి
తిళియుత్త, మందియొళ్ సుళియుత్త, ప్రియవు;
* బెళెయుత్త, జనగళ కళవుత్త, పురవ

---

౧. సింధు (ధ్ధ) ల, ౨. హొం, 3 సంతాన.
* దీనిజత పాఠం మే వ్రాతప్రతిలోను లేదు.
క్రొన్నప్రతిలో పాదాలు తారుమారుగా ఉన్నవి.

నుడియుత్త, తనగెతా కుడియుత్త, సలుహి
హాడెయుత్త, కుణికుణి దాడుత్త, సాక్కి-
సిందుగ ళికు్కుత్త, సిద్ధితాళగళు
సందిసుత్తా, తాళజడిగె మెట్టుత్త,
నడువవర్ నమ్మవర్ నావేకె హిందె
నడెనడెయెనుత, సందణిసుత్త, కూడి
కయ్యతాళంగళ కవిదు బారిసుత,
మెయ్యెల్ల బాయాగి మృడనహాడిరిభో!
హబ్బుత్త, కొబ్బుత్త, యుబ్బియాడుత్త,
పబ్బతదొడెయంగె భక్తిమాడిరిభో,
హాడుత్త, యాడుత్త, నోడుత్త, బత్తి-
మాడిభో! సిరిగిరి మల్లికార్జునగె,
ప్రాణేశ నెమగె శ్రీపర్వతదొడయ
మాణిదె నెన్నిభో! మల్లికార్జునగె,
హరహర! శివశివ! శరణు నీవెమగె,
సిరిగిరి మల్లయ్య శరణెన్నిరయ్య,
పరమపాతకగళ పరిహరిసువను
సిరిగిరిమల్లయ్య శరణెన్నిరయ్య,
మంగళమూరుతి మల్లయ్యనాళు,
సంగన బసవయ్య శరణెన్నిరయ్య,

బసవన్న యిష్టార్థఫలకె యూళిగను
పసరిసి మాడిభో! భక్తి మల్లయగె,"
యని యిట్లు వాడుచు నాడుచుఁ బ్రీతి
వనుగొనఁ గన్నడపరుస యేతేర
నరుదుగా నట్ల తా నారెదేశంబు
పరుసయు మరహాటభాష వెంపార,—

* ఆరెపరుస నడకలు

[౧]మాగ రహాో నకో మఝు బాప హ్మణత
[౨]భాగవతే వశే భక్త తే హ్మణత

---

౧. మాగారగానకో మజబాపుమణత; మాగార్కొనకొన మజ భాపుమణత; బాలాగుకొనకొన మనభాపుమణత; మాగాతగానకొన మజబాపుమణత; మాగారగొనకొన మజబాపుమణత; మాగరగొనగొన మజబాపుఘుణత. (ఈ పంక్తిలో 'మార్ఝూ' అని ఉండవలెను. కాని, ఛందస్సుకోసము 'మఝు' అని మార్చవలసివచ్చినది. 'వెనుకనుండకు నాతండ్రి అనుచు' అని అర్థము.)

౨. భాగవతేవశే భక్తతేమణత; భాగవతేవశె భక్తతేమణత; భాగవతేవశె భక్తితెమణత; బాగవోదేవశే భక్తతెరుణత; భాగవోతే వట్టె భక్తతేమణత; భాగవతేవశె భక్తపేమణత. ('భాగవతుడవైన నీకు భక్తుడనుగా వర్తిస్తున్నాను అనుచు,' అని అర్థము.)

* ఈ క్రిందిపంక్తులు మహారాష్ట్ర భాషకు సంబంధించినవి, వీని యథార్థస్వరూపమును నిర్ణయించడమునకు చాలా కష్టపడినాను;

[1]చరలింగ గురులింగ శంభూనో హ్మాణత
[2]పురవర కెతిదూార పర హోతె హ్మాణత

సాధ్యముకాలేదు. పాల్కురికి సోమనాథుడు పండ్రెండవ శతాబ్దము వాడు. అప్పటికింకా మహారాష్ట్ర భాష యిప్పటిరూపముతో గ్రాంథికముకాలేదు. ఆ భాషలో ప్రథమగ్రంథమని తలంపబడుతూ ఉన్న 'ధ్యానేశ్వరి' పదమూడో శతాబ్దములోనో పధ్నాలుగో శతాబ్దములోనో బయలుదేరినది. ఆ గ్రంథములోని భాషకున్ను పై పంక్తుల భాషకున్ను గాని, తాళపత్ర గ్రంథాలలోని నాటి పాఠాంతరాలకున్ను గాని యెట్టిపోలికా కనబడలేదు. పండ్రెండో శతాబ్దము నాటి మహారాష్ట్ర వ్యావహారిక భాష అయినా ఎట్లా ఉండేదో నిర్ణయించడాని కాధారాలు లేవు. గ్రంథమును సంస్కృతీకరించిన గురురాజకవి ఈ పంక్తులను వదలగా జారవిడిచినాడు. ఈ పంక్తులను కొంతవరకయినా నిర్ధారణచేదామని బొంబాయి, పూనాలకు పోయినాను; ఎవరున్ను సహాయము చేయలేకపోయినారు. నా బంధువులయిన మహారాష్ట్రులవల్ల కూడా ఈపని సాధ్యమయినది కాదు. ఆధునిక మహారాష్ట్ర భాషకయినా ఈ పంక్తులను సరిపెట్టుదామని ప్రయత్నించి పై రీతిగా వ్రాసినాను. ఇది గ్రంథపరిష్కరణపద్ధతి కాకపోయినా, గత్యంతరములేక యీ విధానము ననుసరింపవలసి వచ్చినది. చి. నా.

౧. 'శంభూనో' అని ఉండవలెను. 'శంభులారా!' అని అర్థము. ("'చరలింగ గురులింగరూపులగు శంభులారా!' అనుచు," అని పంక్తికి అర్థము. 'శంభూన' అని తాళపత్ర ప్రతులపాఠము సరికాదు.

౨. పురవర కెతెమూరి వురుఖ తేమణత; పురవర కెతదూరి పురహా తేమణత; పురవర కెతదూలి పురహా తెమణుత; పురవరి కెత్తదూరి

౧అఖిసిరికైలాస దఖిశీల ప్యాణత

౨సుఖిముఖా ఝూలోవు ముఖిఆమ్చ ప్యాణత

పురఖి తెమణత; పురవర కెతదూరి పురుఖి తెమణత; పురవరి కెత్తదూరి పురహా తెమణత; పురువరెఖా తెమూరి పురుఖి తేమణత. ('పుర శ్రేష్ఠ మెంతదూరముమీదఉన్నది' అనుచు, అని అర్థము.)

౧. అఖిశిరికైలాలి దఖిదోరిమణత; అఖెశిరికైలాస దెఖికారె మణత; అఖెసిరి కైలాసదిఖిదోరెమణత; ఆఖెచరికైలాస దేశికామణత; అఖిసిరికైలాస డఖిదోరిమణత; అఖిసిరికైలాస దెఖికారమణత; అఖిశిరికైలాస దఖెలతోమణత.

("'కన్నులసంపద అయిన కైలాసమును చూదాము' అనుచు" అని అర్థము.)

ఈ పాదము తరువాత కొన్ని వ్రాత ప్రతులలో ఈ క్రింది అధికపాఠములు కనబడుతున్నవి. కాని, వీనికి జోడుపాదములు లేవు. కాబట్టి వాటిని వదలివేయడమైనది: —

యఖివెరెదేహింబ యప్పతేలింగ; అఖిసిరికైలాస శిఖరమాయాజి; లఖెసిరికైలాసశిఖరమాయాజి; అఖిలెరెదేవాంబ అప్పతేలింగ.

౨. సుఖిసుఖాజాలోపు సురులయామణత; సుఖిముఖాలోగవు రఖియుమామణత; సుఖిముఖాలోపుర ఖి అణామణత; సుఖిముఖిజాలోపు రజతే ణా మణత; సుఖిసుఖాలోపుర ఖియమా మణత; సుఖిముఖాదాలాపు సురులయామణత; సుఖిముఖిజాలోపురుఖి తే మణిత; సుఖిముఖాలోగవురఖియామామణుత; సుఖిముఖాజాలోవు ముఖిఆమా

[౧]మగ మహారాటాచ మహాదేవు ఆమ్చా
[౨]గగనరాణా ఆమ్చా కైలాస ఆమ్చా
[3]అఖుమరాణా ఆమ్చా సుఖదేవు ఆమ్చా
[౪]సుఖకర ఆపలే శుభదేవు ఆమ్చా

మణాత. ("‘మా మొగములు సుఖముఖములగుగాక’ అనుచు" అని అర్థము.) ‘ఆమచా’ అనేది మరాఠీరూపము.

౧. మగ మహారాటఖ మహాదేవుయాజి; మగమహారాట జి మహాదేవుయాజి; మగమహారాటది మహాదేవుయాజి; మగమహారాటభి మహాదేవుయాజి; మగమహారాటఖి మహాదేవుయాజి; ("మటి మా మహారాష్ట్రల మహాదేవుఁడు" అని అర్థము.

౨. గగనరాణాఆజి కైలాసయాజి; గగనరాణాయాజి కైలాసయాజి; గగనయాణారాజి కైలాసయాజి; కగణయాణారాజి కైలాసయాజీ; గణగణ రణయాజి కైలాసయాజీ; గగణరాణారాజి కైలాసయాజీ; గగణయాణారాజి కైలాసయాజి; గగనరాణాయాజి కైలాసయాజి.

(‘మా ఆకాశరాజు, మా కైలాసము’ అని అర్థము.)

3. అఘమరాణాయాజి సుఖిదేవుయాజి; యఖిమరాణియాజి సుఖిదేవుయాజి; అఖుమరాణాయాజి సుఖదేవుయాజి; అఖుమరాణాయాజి సుఖదేవుయాజి; అఖిమరాణియాజి సుఖిదేవుయాజి; అఖుమరాణాయాజి సుఖదేవుయాజి.

("మా అక్షయుడైనరాజు, మా సుఖదేవుడు" అని అర్థము.)

౪. సుఖకరఅప్లాది శుభదేవుయాజి. ("తమకు సుఖకరుడు మాకు శుభదేవుడు" అని అర్థము.)

[౧]అరె! తావ హే భక్త ఆపలే లింగ
సిరిగిరి మల్లయ్యా [౨]చరమదియంత,
[౩]సుఖతాళ జతిమానలా ఖేలనాచె
[౪]మఖరజే సిరిగిరి మల్లయ్యారాణా,
[౫]ఆలానిబంధన తాళగీతాళి

---

౧. అరెరెవే హిబ్బగుత అప్పవెలింగ; అఖిరెవేహిబ్బగురె అప్పవెలింగ; అరిరెవహిబ్బగుత అప్పవెలింగ; అఖివేరదేలింగ అప్పవె లింగ; అరరే శిహోబగుత అప్పతేలింగ.

("ఓ భక్తుడా, మా లింగమా, నిలువుము" అని అర్థము.)

౨. పరమదియంత్త; వరమదియత్త; వరమదియంత; వరమది యత్త ("శ్రీగిరిమల్లయ్యా, ముక్తినిచ్చువాడా" అని అర్థము.)

౩. సఖళుళజితిమాన లేఖలబణచె; సుఖతాళగతిమాన నెఖ లాఖ ఖణచె; సుఖతాళజగతిమానవె ఖలఖణిచె; సుఖుతాళజగతిమాణవె ఖలఖణిచె; సుఖళుళజితిమాన వేబలఖణచే; సుఖళుళజితిమాస వేగత ఖణచే; సుఖతాళగతిమాన లెఖలఖఖణచె; సుఖుతాళజతిమానలేఖిల నాచె. ('సుఖమైనతాళముల జతుల మానములకు ఆటను నృత్యము చేసెదను' అని అర్థము.)

౪. మఖరజి; మఖరచే; మఘరజే; మబరజి; మఖరచె; మఖ రజే.. ('శ్రీగిరి మల్లయ్యారాజా! నీకు మరల జయము' అని అర్థము.)

౫. ఆలానిబద్ధ సతానగీతాచ; ఆశానిబద్ధ సతానిగతాచె; ఆశానిబద్ధ సతాసగీతాచె; ఆశానిబద్ధ సతానిగ్గివాణి; ఆశానిబద్ధ సతా

౧మాలాసమర్పణ మల్లయ్యారాణ,
౨ప్రబ్బసంతాప సంసార నాటకనె
౩ప్రబ్బతమల్లయ్య ప్రబ్బజ్ఞ గాతోం,
౪ఆమ్చా మగా పుణా హారజాణచిత్త

నిగ్గివాడి; ఆళానిబద్ధ సతానిగీతాచె; ఆళానిబద్ధ సతానగితాచె; ఆలాని బద్ధ సతానిగితాచె; ఆళానిబంధనతాళగీతాచ.

("పాటలతో కూడిన తాళగీతములతో" అని అర్థము.)

౧. ...సమపణాు...రాణి; ("మాలాసమర్పణముగల మల్లయ్యారాజా!" అని అర్థము.

౨. ప్రబ్బత సంతాపసారనాటకనె; ప్రబ్బతసంతాప సంసారనాటకనె; ప్రబ్బితసంతాప సంసారనాటకనె; ప్రబ్బనాత్తాప సంసారనాటకనె.

("సర్వసంతాపములతో కూడిన సంసారమను నాటకమాడు వానితో" అని అర్థము.) 'నాటకనే' అని మరాఠీరూపము.

3. ప్రబ్బత; ప్రబ్బిత; ప్రచ్చత;...సచ్చిజ్ఞ; సర్వజ్ఞ; పర్వజ్ఞ;...గాది! గాదె; గాంఢి; గాతి.

("పర్వతమల్లయ్యా! పర్వజ్ఞుడా! పాడుతున్నాము" అ అర్థము.)

౪. ఉసెమణాపూణా హారుజానుచిత్త; హంశమాణాపుణా హారుబూనుచిత్త; హంశెమణాపుణా హారుబూనుతించి; లంశమణా పుణా హారుబూనిచిత్తి; లుంశెమణాపుణా హారుబూనుచిత్త; అంశె మణాపుణా హారుజోనుచిత్త; అంసేమగావుయా అరుజానుచిత్తి.

౧ఆమ్యా మహాభక్త అఖల సమ్మేళ,
౨శరణ హేచిద్వర జవళ తే మ్మాణత
³వరసుఖ సుఖ మార్ఘు వరద హే మ్మాణత్త,"
యనుచుఁ జిందులువెట్టి యాడుచుఁ బాడు-
చును నా రెపరుసయుఁ జను దేర మఱియు

("నా వెనుక మరల హారుని తెలిసిన చిత్తముగలవా డున్నాడు."
అని అర్థము.)

౧. ఉసె మహాభక్తలనెసంమ్మెళ్; యంశమహాభక్త యఖనె సమ్మెళ్; హాంసే మహాభక్తలఖనెసమ్మెళ్; లంసమహాభక్త లఖనసమ్మెళ్; లుంసే మహాభక్తలఖనె సమ్మెశ్; లంశమహాభక్తలఖనె సమ్మెళ్; అంశె మహాభక్తయఖనెసమ్మెశ్; అంసిమహాభక్త అఖమసమ్మేళ.

("మహాభక్తులను అఖిలసమ్మేళనమును నాది" అని అర్థము.)

౨. శరణ హే చిద్వర జవళి తే మణాత ; శరణ హెచ్చీపుర జవళ తేమణాత; శరణ హేచిపుర జవళ తేవమణ; శరణు హేచ్చిపుర జవళితవమణ; శరణ హేచిపుర జవళ తేమణాత; శరణ హెచిపురి జవరి తెద మణాత.

("ఓ శరణుడా ! ఓ చిద్వరుడా ! నీకు సమీపమున ఉన్నాను. అనుచు" అని అర్థము.)

3. బరసుకి సుకిబేగ వరమహేళిత్త; వరసుఖిసురిబెగ వర మహేళిత్త; వరసుకిసుకిబెగ వరదుహెళిత్త.

("శ్రేష్ఠమైనసుఖముతో సుఖించువాడా ! ఓ నా వరదుడా, అనుచు" అని అర్థము.)

పరుదొంద నట్ల య య్యరువదేశంబు-
పరుసయు ద్రావిడభాష సాంగముగ

అరువదేశముపరుస

"అరులు గిరితిమెన్నా యరనే పిరానె
చిరిగిరి నిలయనే చివనెయాణ్డవనె
అంగమాఉందానె యా యిరుందవనె
మంగయర్ పాంగనే మల్లికార్జుననె
యా నున క్కడియనే నఖిలనాయకనె
యేనమిల్లాలానె యిల్లవిల్లియనె
*అఱువత్తుమూవరు క్కాత్మనాయకనె
మఱునాలుమరియాద మల్లికార్జుననె
ఆలాలగండనే యాదియట్రవనె
చూలియే మల్లికార్జుననె యన్నవనె
యెల్లయిల్లాదానె యెజ్జుముళ్లవనె
చొల్లవల్లాదానె మల్లికార్జుననె
ఆఱుమ్మిడత్తిరు నీఱుముళ్లవనె
యేతేఱుమిాచనె యెల్లమల్లయనె

* ఈ ద్విపద Br లో లేదు. A అని గుఱుతుపెట్టి లోపము సూచించినారు. పాదాలలెక్కలో ఈ పాదాలు రెండున్ను చేర్చినారు.

ప ర్వ త ప్ర క ర ణ ము

వేదియరుతుదిక్కు- కూదిరయే చివనె
చోదియే మల్లికార్జుననె యన్నవనె"
యనుచుం జిందులువెట్టి యాడుచుం బాడు-
చును నెల్లపరుస యుత్సుకత నేతేర
నరగలి గొన కిట్టు లఖిలదేశముల
పరుసయు సంస్కృతభాష వెంపార,—

గీ ర్వా ణ భా ష

"నాయాతి పరిష దాయాహి సఖి త్వ,
మాయామి సన్మార్గ మతిరభసేన,
ఆతపక్లాంతాస్మి, హా మనోరమణి!
ఏతదేవ హి పుర మిందీవరాక్షి!
దృష్టిం విశిష్టాం నిధేహి ప్రమోద
మిష్టదాయిని సదా హేకరభోరు!
శ్రాంతాసి కిం సఖి! శైలతలేషు,
శ్రాంతిర్గతా పురసంవీక్షణేన,
జలజాక్షి! గురుపిపాసాపరిహర్త్రి
కలశస్థపాదోదకం పిబ స్వాదు,
ఉత్తంస యాంజలి ముద్వీక్ష్య నగర
ముత్తాలఫలసిద్ధి రుపకంఠ మేతి,
నాథం భవానీసనాథ మనాథ-

నాథ మామ్ని మల్లినాథం భజన్వ,
అన్యోన్యసల్లాప నాన్యోన్యవంద-
నాన్యోన్యకృతవినయామేళనేన,
శుభకర శ్రీశైలచూడాకరాయ
అభవాయ శ్రీమల్లికార్జునాయ నమో,
కరుణాకరాయ శ్రీకంఠాయ కర్మ-
హరణాయ శ్రీమల్లికార్జునాయ నమో,
అంబకత్రితయాయ హర శంకరాయ
సాంబాయ శ్రీమల్లికార్జునాయ నమో,
ఆద్యంతవిరహితాయ నమశ్శివాయ
ఆద్యాయ తే మల్లికార్జునాయ నమో,
ఆయురారోగ్యప్రదాయక ప్రమథ-
నాయక శ్రీమల్లినాథ మాం పాహి,
మల్లికామాలికామస్తకాభరణ
మల్లికార్జునదేవ మామేవ పాహి,
మల్లికాఘనసారమందారదేహ
మల్లికార్జునదేవ మామేవ పాహి,
మల్లికార్జునయశోమండిత శాంత
మల్లికార్జునదేవ మామేవ పాహి,"
అనుచు సంస్కృతభాష నంతంత నెరవి

యను[1]షక్తిఁ బాడుచు నాడుచు నంత
మాళవ కాశ్మీర మాగధ సింధు-
గౌళ తురుష్క కొంకణ శూరసేన-
బంగాళ కాంభోజ పాండ్య ఘూర్జర క-
ళింగ బర్బర సింహాళిక కరహాట-
సౌరాష్ట్ర లాట ప్రశస్తదేశముల-
వా రాదిగాఁగఁ బెంపారు దేశముల
యందును మధ్యదేశానీకమర్త్య-
సందోహ[2]మును నట్ల సహజభాషలను
మసలి యొండొరు[3]లతో మాటలాడుచును
బసరించి శ్రీగిరిఁ బ్రణుతిసేయుచును
జతి దేశియుఁ బ్రబంధచరితతాళాను-
గతి యుగ్గళన పదశ్రుతి యాదిగాఁగఁ
జను స్వదేశ విదేశసరణి వెండియును
ననుషక్తిఁ బాడుచు నాడుచు నట్ల
చెలఁగి నానాదేశముల కప్పడీలు
గలకలంబుగ గముల్ గట్టి [4]యేతేర
నంత నత్యంతసమగ్రత నంత-
కాంతకుండగు మల్లికార్జునపురము
గడు నొప్పి ముంద[5]ఱఁ గానంగనయ్యె,

౧. ర. ౨. మట్లట్ల, ౩. తోన, ౪. యాడుచును, ౫. ట.

పర్వతవర్ణనము

నడరి తన్మహిమ యేమని ప్రస్తుతింప ?
గిరిదర్శనము ¹ముక్తికిని హేతు వనినఁ
బురిదర్శనఫలమే పోల్కి వర్ణింప ?
గిరి సెలయేఱులు సురనదు లనినఁ
బురి నదీనదము లేపోల్కి వర్ణింప?
గిరిచుట్టు మ్రాఁకులు సురతరు లనినఁ
బురి యుపవనము లేపోల్కి వర్ణింప?
గిరి మందమై యుండు సురభుల కనినఁ
బురిఁ బశురాశి నేపోల్కి వర్ణింప ?
గిరి సమస్తంబును హరమూర్తియనినఁ
బురి లింగమహిమ నేపోల్కి వర్ణింప ?
గిరి కిరాతులు ముక్తిపురినాథులనినఁ
బురి భక్తవరుల నేపోల్కి వర్ణింప ?
గిరి యంత్యజులు ధరామరముఖ్యు లనినఁ
బురి బ్రహ్మవరుల నేపోల్కి వర్ణింప ?
గిరి సర్వజీవులు గీర్వాణులనినఁ
బురి జీవకోట్ల నేపోల్కి వర్ణింప ?

---

౧. భ.

ప ర్వ త ప్ర క ర ణ ము

నైన నొక్కించుక నానేర్పుభంగి
మానుగాఁ బొగడెద మహి నస్మదాది-
కవుల పాఠకుల వాక్పావనకరము,
భవతృణీకరము, దుర్భరకర్మహారముఁ,
బ్రమథమందిరము, సద్భక్తి భాస్వరముఁ,
గమలాకరముఁజూడఁ గడు నసశ్వరము,
భంగురేతరము, శ్రీ పర్వతపురము;
లింగమేదుర[1]మెన్న లేదతఃపరము,
శుభసముత్కరము, విశ్రుత సౌఖ్యకరము,
నభినవకైలాస [2]మా పురవరము;
శ్రీశైల [3]విభు సదాశివుమీఁది శిరము;
నాశిరోమణి మల్లికార్జునస్వామి
దేసిగా నప్పురి దివ్యలింగములు
నాసబాశివుని నేత్రాదీంద్రియములు,
సెనసి దర్శనముక్తి శిఖర మద్దేవు
ఘనజటాజూటసంగ[4]తశిఖరంబు,
మల్లికాకుండ యామ్యాజకుండ సలిల -
వల్లరి శివుమౌళి మల్లికామాల,
వరివృతపురవరప్రాకార మీశు

---

౧. మన్న, ౨. మనుశివు, 3. మిది, ౪. తి.

వరమధ్యమేఖలా వలయభూషణము,
భవ్యచతుర్ద్వారభరితహార్మ్యములు
నవ్య[1]విభూషణనాయకమణులు,
భావింపఁ దత్పురభ్రాజితనదులు
దేవదేవేశ్వరు దివ్యాంబరములు,
వరుసఁ బురోద్యానవనము లీశాను-
చరణార్పితలతాంత చారుమంజరులు,
వరగు నప్పురిపీఠభక్తపుంగవులు
హారు వరకరచరణాద్యంగకములు,
భంగిగా నప్పురిజంగమావళులు
నంగజహారుని పరావతారములు,
* (నటుగూడఁబగుసయు నా[2]పౌరజనులుఁ
బటు[3]రతి శివప్రేమలఁ బసరించు ప్రజలు)
పురి. బహురత్నభాసురతోరణములు
గర[4]మొప్పు పురనాథు గ్రైవేయకములు,
నమిత తత్పురవరోద్యత్కేతనములుఁ
బ్రమథేంద్రు లిడు చామర ప్రతానములు,
గా నిట్లు పురము సాక్షాద్రుద్రరూప-

---

౧. భూషణముల, ౨. చార, 3. గతి, ౪. మర్థి.
* ఈ రెండుపాదాలకున్న సంస్కృతానువాదము లేదు.

మై నివ్వటిలఁ దదీయమహత్త్వమునను
నేపార నిగ్గొం[1]డు హేతుదృష్టాంత-
రూపనిరూపణల్ రూపింప నెట్టు
లేగుదు కీర్తన సేఁత కిల నెట్లు సాంగ
మగు "గగనం గగనాకార" మనఁగ,
నొగి "సాగరం సాగరోపమం" బనఁగ,
జగదభినుతలీల శైలాధినాథు
పురము పురీశున పోలుఁ గాకనఁగ,
నరుదగు శ్రీమల్లికార్జునపురము
శ్రీకరంబై జగత్సేవ్యమై యిట్లు
ప్రాకటంబుగఁ గని పరుస యుప్పొంగి
సంతసిల్లుచును[2] 'ఘే' 'జయజయ' యనుచు
నంత నెంతయుఁ బ్రీతి నప్పురి దరియ
మందియు మందియు మల్లడి గొనఁగఁ,
గ్రందును గ్రందును గజిబిజింపంగఁ
బడగలుఁ బడగలు ముడివడి[3]గొనఁగ,
గొడ[4]గులు గొడ[4]గులుఁ దాడిఁ[5]దాడి నడరఁ,
గలయంగ నడపందిరులు నడపంది-

---

౧. ందు, ౨. ఛే, ౩. గ్రాల, ౪. డు, ౫. గొనియుడర.

రులు మేఘపంక్తుల[1]రుచి దివిఁ బర్వ,
వినుకులు వినుకులు [2]వినువీథి మ్రోయ,
మను[3]కులు మను[4]కులు మానక తగుల,
మదళీలు మదళీలు మ[4]చ్చరింపంగ,
సుదతులు సుదతులు [5]శ్రుతి[6]గారవింపఁ,
దాళధారులుఁ దాళధరులు నుప్పొంగఁ,
దాళముల్ దాళముల్ దండడిగొనఁగఁ,
గా[7]ళెలుఁ గా[7]ళెలుఁ గలసి ఘూర్ణిల్ల,
*నాళతు లాళతు లటుదొట్రుకొనఁగ,
నటకులు నటకులు నలి రేఁగియాడ,
⁋ నటవిలు నటవిలు [8]నటుప్రస్తుతింప,
వాద్యముల్ వాద్యముల్ వరుసలు దప్పఁ,
బద్యముల్ వద్యముల్ గద్యలుగాఁగఁ,
బాటలుఁ బాటలుఁ బరిపాటిఁ దప్ప,
మాటలు మాటల మ్రొందియడంగ,

---

౧. రుచులందిపర్వ, ౨. విన్వీధి; వీష్వడి, ౩. ని, ౪. త్స, ౫. స్తు, ౬. గా, ౭. ళ, ౮. నలి.

* ఈ పాదమునకు సంస్కృతానువాదము లేదు.

⁋ ఈ పాదమునకుకూడా సంస్కృతానువాదము లేదు. దీని కర్థము తెలియలేదు. "నటవిలు" శబ్దమో "అటవిలు" శబ్దమో మరేమో తెలియరాదు.

పర్వత ప్రకరణము

రసములు రసములు రతు[౧]లు దలిర్ప,
రసికులు రసికులు [౨]నోసగులు వీడ,
దిట్టలు దిట్టలుఁ [౩]దెల్లట్లు సెప్పఁ.
దోట్టరుల్ దోట్టరుల్ దోలఁగి చనంగ,
మిండలు [౪]మిండలు మెలుఁతల నరయ,
[౫]మెండీలు [౫]మెండీలుఁ [౬]దుంషరింపంగ,
దానులు దానులఁ దమకించి[౭]పట్ట,
[౮]దీనులు [౮]దీనులుఁ [౯]దిరుగుడువడఁగఁ,
జూపఱుఁజూపఱు సుడివడి తిరుగ,
మోపరుల్ మోపరుల్ ముంద[౧౦]ఱ నడువఁ,
గావళ్లుఁ గావళ్లుఁ గ్రందుకొనంగఁ,
జావళ్లుఁ జావళ్లు సందడింపంగ,
నందలా లందలా [౧౧]లందందు[౧౨]వెనఁగ,
మందళ్లు మందళ్లు మలయుచు [౧౩]నడవ,
నాయకుల్ నాయకుల్ డాయనేతేర,
గాయకుల్ గాయకుల్ ఖచరముల్ వాడ,
భట్టులు భట్టులుఁ [౧౪]బ్రతిగట్టి పొగడ,

---

౧. లం, ౨. సు, ౩. దెల్లట్లు (టు) ౪. దిం, ౫. మం, ౬. మందగిం. ౭. పె, ౮. వీ, ౯. వి, ౧౦. ట, ౧౧. లందమై, ౧౨. చెలఁగ; సెలగ, ౧౩. బడు (డ) వ, ౧౪. ప్రత.

గట్టులు ౧గట్టులఁ జిట్టలు సెలఁగ,
సేవకుల్ సేవకుల్ సేరి కొల్వంగ,
భావకుల్ భావకుల్ వథ మిచ్చితొలఁగ.
బాంధవుల్ బాంధవుల్ ప్రతిఁగౌఁగిలింప,
నంధులు నంధులు నటమున్న నడవ.
నంగళ్లు నంగళ్లు నట యిట దనర,
సంగళ్లు సంగళ్లు జను లేఁగి ౩పిలువ,
మిన్నేటి జలములు మెత్తనిమణులఁ
౪గ్రొన్నెలతిలకముల్ గోమరుఁబ్రాయములఁ
జుక్కల౫పేరులు సురధేనువులును
జక్కనిరూపులు సంతానతరులు
నజరామరత్వంబు లైరావతములు
గజవైరి జడలును గామరూపములు
రవితేరి హరులును రసకూపములును
దివి౭మెక్క నిచ్చెనల్ దీర్ఘాయువులును
వెన్నెలపూఁతలు విద్యుల్లతలును
గిన్నరగానముల్ ఖేచరత్వములు
జంగమతరువులు స్వర్గాంగణములు

---

౧. మె, ౨. న్న, ౩. వి, ౪. కొన్నెల; క్రొన్నెల, ౫. సే.
౬. ము, ౭. యొక్కనిచ్చిన, ౮. ములును; నములు.

సింగం[1]బు కొందములు సిద్ధ[2]మూలికలు
భవగదౌషధములుఁ బండితత్త్వములు
దివిజేంద్రపద[3]వులు దివ్యదేహములు
నిలఁగమ్మపసిఁడియు నిత్యఫలములు
మలయజపుష్పముల్ మంచు[4]ముద్దలును
నష్టాంగయోగము లణిమాదు లైన
యిష్టసిద్ధులును, దృష్టాదృష్టసౌఖ్య-
ములు, నేదుకన్నులుఁ, బఁలుజున్ను, విలువఁ
గలుగు త[5]త్వజ్ఞ్యమార్గములు సూ[6]పుచును,
నఱిముఱిఁ దనర నయ్యంతఃపురంబుఁ
దఱియంగఁజొచ్చిన త్తతి[7]నటు గూడ
నడతెంచుపరుసయు నడపపందిరులు
గొడ[8]గులుఁ బడగలు నుడువీథిఁ దనర
నాలుగుద్రోవల నలి[9]వచ్చుపరుస
నేలయు నడవియు నింగియు దెసలు
గోపురద్వారముల్ గోటలుఁ గొమ్మ
లాపురంబు[10]న మల్లికార్జునుగుడియు

---

౧. ంపుగొ, ౨. ద్ధుమా, ౩. ము, ౪. ముగ్గ; మందు; మద్దు, ౫. త్వజ్ఞ్య; త్వవిధ, ౬. చు, ౭. నెటు, ౮. డు, ౯. నచ్చు, ౧౦. ను.

మండపంబులు[1]నిండ్లు మార్గముల్ నదులుఁ
గుండముల్ వనములుఁ గూడంగ ముంచి
శ్రీగిరీశ్వరు శిరశ్శేఖ[2]రమైన
యాగంగ వరిషత్సమాగమవేళ
నలరి యుప్పొంగి మిన్నంది వెల్విరియు-
పొలుపునఁ బరుస యప్పారి వెల్లివిరి[3]సి
క్రి[4]క్కిఱిసె నెక్కొని పిక్కటిల్ల, గిరి
గ్రుక్కిఱిదంబై కట్టుకొని, గుండుగూలి,
నిట్టవ్రోచి, యలమి, దట్టమై, తూఁ[5]టు-
గట్టి, సంకీర్ణమై, బిట్టు[7]బ్బి, కూడ
నెక్కడ[8]నెక్కడ నెంతెంతదె[9]ఱపి
యక్కడనక్కడ నటగూ[10]డివిడియఁ,
బండితమల్లయ్య పదపద్మషట్ప-
దుండగు శిష్యుండు దోనయ్యఁగారు
శ్రీపర్వతావాసు శివు భవుఁ జిరద-
యాపరు శ్రీమల్లికార్జునదేవు
దర్శించి హర్షించి తద్భ[11]క్తవరుల

౧. నుండు, ౨. రియై, ౩. య, ౪. క్క, ౫. టి, ౬. పూ, ౭. చ్చి, ౮. నెంతెంతనెచ్చోట, ౯. లి, ౧౦. డపడియ, ౧౧. క్తిప.

దర్శించి [1]యతులితోత్సవలీల దనర
జంగమారాధనల్ సక్కఁజల్పి నిత్య-
లింగార్చనములు సల్లీలఁ గా[2]వించి
పండక పూ[3]వక పత్త్రిరియంద
నిండారుఫలము[4]ల నిటలాక్షుఁ బూన్పఁ
బం డొక్కఁ[5]డీశ్వరార్పణ సేయ నొక్క
పం[6]డునఁ దనకగు ఫలకోట్లు మఱియు
శ్రీగిరీశ్వరున కంచితరత్నమణి పు-
రోగమబహువిధార్థవస్తు ప్ర-
తానసమర్పణద్రవ్య మంతయును
గానుక యగు నిది గడుఁ జిత్ర మనుచు,
ఫలములుఁ, బుష్పముల్, పత్త్రి, గాను-
కలు, దర్శనంబు లీఁ గాంచునంతంత,
గంతులు నెఱసి, సంగడములు [7]జెఱసి,
బంతు లేర్పడఁ [8]జెట్టపట్టలు వట్టి,
కట్టలు గట్టి, తీఁగలు సాఁగి [9]యల్లి,
పట్టులువట్టి, కుప్పలు[10]గొనిగములు.

---

౧. యద్భుతో, ౨. ంప, ౩. య, ౪. లు, ౫. టీ, ౬. వందున కల్లు, ౭. సెరసి, ౮. చట్ట(బెట్టి) బట్టలు, ౯. యల్లుక, ౧౦. గొనిగములు.

గట్టి, పేరెలువారి, తిట్టలు [౧]ద్రోచి,
దట్టంబులై సముద్ధతి నేఁగుదెంచి,
కూడ సప్తార్ణవ [౩]ఘోషంబు సెలఁగ,
నాడెడు పాడెడు నలరెడు బృంద-
ములు వినుకులు వేలములు[౪] సంప్రదాయ-
ము[౪]లు గొలువు[౪]లు భోగము[౪]లు [౫]వీళ్లు వంగ-
డము[౪]లుఁ దోయము[౪]లుఁ[౬]దండములతో నాట-
కముల మొత్తముల జోఁకల మంది పఱచి
యుద్రిక్త[౭]మతి శ్రీనగోత్తుంగనిలయ-
[౮]రుద్రుని మల్లికార్జునుని దర్శింప
నలి నుబ్బి పౌరగణసహాయు లగుచుఁ
గలకలాకీర్ణసాగర ముత్తరించి
చనువారు, దర్శించి చనుదెంచువారుఁ,
జనలేక నడుమఁ గ్రచ్చఱఁ జిక్కువారు,
నొత్తొత్తునకుఁ గాక యొడ్డగిల్వారు,
[౯]నొత్తికొంచును సముద్వృత్తిఁ జన్వారుఁ,
బత్తిరివుష్పముల్ వడకుండఁ జేతు

---

౧. రు, ౨. ద్రవ్వి, ౩. ఘోషచెలంగ (౦౧), ౪. ల, ౫. దీ (వ; వి; ళ్లవం (నం) గ; విడలుంగ, ౬. తండమ్ముల నాట. ౭. మై, ౮. రుద్రు(శ్రీ), ౯. హత్తు (త్తి).

తత్తిగొనుచు నడ్డమేఁగెడువారుఁ,
బరుసమిాఁదన పడిఁ బడిఁ బోవువారుఁ,
జరణంబు లెడదారిఁ జనియెడువారుఁ,
గెఱలి సందడి [1]కోడి [2]గిలఁబడువారు,
మొఱ బలిమి[3]ని మునుముట్టఁ జన్వారుఁ,
బరుస[4]పాదంబులు వాయంగ న[5]డుచు-
[6]కరణి సందడివాయఁగా నడ్చువారు,
[7]నట్లును బుష్పమాల్యప్రతానముల
[8]యట్లుగాఁ గైకొని యరిగెడువారు,
మహిత తత్ప్రాసాద మండపద్వార-
గహన ప్రదేశముల్ [9]గాంచి చన్వారుఁ,
దమకించి చొచ్చి తత్ప్రాసాద మండ-
పమునంద తిరుగుడువడి తిర్గువారుఁ,
జొత్తు[10]మకా[11] కంచు సొకనాసినుండి
వత్తు మే మని యురువడిఁ జొచ్చువారు,
నిఱిసిన సందడిఁ దఱొ[12]సి [13]క్రిందెఱపి
నఱిముఱి గర్భగృహముఁ జొచ్చువారుఁ,

---

౧. గాడ, ౨. గిడ, ౩. సి, ౪. లపాదంబువా, ౫. డ, ౬. కరుణ, ౭. నట్టుల, ౮. యట్టుల; యట్లకా, ౯. గాచుండు, ౧౦. ముగా, ౧౧. కింక, ౧౨. శి. ౧౩. క్రం.

ద్రోచ్చుచు నోఱంగుచుఁ దొ[1]త్రిలుకొనుచుఁ
బాచుచు లింగంబుపైఁ బడువారుఁ,
బిత్తివీఁకులను మంధిఁ బెనఁగులాడుచును
దఱిఁదఱి లింగంబుఁ ద[3]డవెడువారుఁ,
దలలు లింగ[4]ముతోడఁ దాఁకించువారు,
మలయ మల్లయ యని మల సెడు[5]వారు,
సందడిఁ జొచ్చినఁ జత్తు[6]మో యనుచు
నందంద లింగంబు [7]హత్తుకొన్వారుఁ,
బరుస[8]వేధిని [9]సోఁకఁ బసిఁడియ యనుచు
హరు[10]నకు మెయి[11]ముట్ట నరిగెడువారు,
మంటిమి, మల్లయ్యఁ గంటిమి, ముట్టఁ
గంటిమి మే మంచుఁ గ్రమ్ముబువారు,
వచ్చెఁజుమ్మయ్య[12]మా వ్రతము మల్లయ్య!
నిచ్చఁ [13]జూచితి మంచు నేతెంచువారుఁ,
మల్లయ్య రక్షించు మాపర్వతంబు
మల్లు మీరంచును [14]మగుడెడివారుఁ,

---

౧. త్రులుగొనుచు, ౨. చింకులుగ, ౩. డి. ౪. ంబుతో, ౫. కొనుచు, ౬. మేమనుచు, ౭. హత్తి (నత్తు), ౮. వమ్ము(మ్మ) గ, ౯. బో (జో) క, ౧౦. నొకమరి, ౧౧. ముట్టియ, ౧౨. యా, ౧౩. జూచెద, ౧౪. మడి (రి) గెడు.

బలికిన స్వర్ణపుష్పములు మల్లయ్య!
యెలమిఁ గైకొను మంచు నేతెంచువారు,
నెల్లమ్రొక్కులు నీకు నెక్కఁజుమ్మయ్య!
మల్లయ్య! యంచుఁ గ్రమ్మఱ దరిసించి
వచ్చువారును, జూచు వారును, జూడ-
వచ్చువారును, జొచ్చువారు, వెండియును
గన్నులఁ జూచినకర్మంబు దృష్టిఁ
గర్త్రేతరునిజూడఁ గా దన్నయట్లు
గన్నులఁ²గెలఁకి, ³చక్కన ⁴పుచ్చి, క్రొత్త-
గన్నులు వడసి లింగముఁ జూచువారు,
సమనేత్రుఁ డైయున్కి సాతుర్య మనుచు
సమనేత్రగారి దత్స్వామియు నింక
సమ⁵మకా నొకకన్ను శంభున⁶కిచ్చు-
క్రమమున నొక్కొక్క కన్నిచ్చువారుఁ,
జెన్నుగా వారికిఁ "దస్మిన్నిజ ముదహా-
ర న్నేత్ర" మనఁగ నేత్రంబొందు పూన్పఁ
గలిగె నందుల భుక్తి ఘనతయే యనుచుఁ
*గలఁగక⁷ రెట్టిగాఁ⁸ గన్నులు పూన్పఁ

---

౧. ష్టు, ౨. గెల, (లి) గి, ౩. గ్రక్కన, ౪. జూచి, ౫. ము, ౬. చ్చి, ౭. ర, ౮. బెట్టు.

* "కలిగె దానికి రెట్టికన్నుఁ జక్రంబు" అనిఒక ప్రతిపాఠము.

బూంచినఁ గన్నులు భుక్తియు ముక్తి
యంచు నేత్రద్వయం బర్పించువారు,
నింద్ర షడాస్య వాగింద్రాది వాసు-
కీంద్రకర్తకుఁ జాలునే త్రినేత్రములు
దనువెల్లఁ గూడ నేత్రములు గావలదె?
యని సమర్పించున ట్లవ్వీరగణము
గన్నుల[1]వృష్టి ముక్కంటిపైఁ గురియ
సన్నుతి సేయుచు శరణనువారుఁ,
గడుఁ బ్రీతిఁ [2]కట్నముల్ గానుక లిచ్చి
యడుగుదు రేమైన నడుగ మే మట్లు,
గడుభక్తి నిచ్చినకన్నులు మగుడ
నడుగుదురేయంచు న ట్లేఁగువారుఁ,
బరులఁగీర్తించు పాపం[3]బు నాలుకల
హరుని గీర్తించు[4]డన్యాయ మన్నట్లు
నాలుకల్ గోసి పినాకిచేఁ గొత్త-
నాలుకల్ వడసి వర్ణన సేయువారు,
నుదరార్థమై చేతు లొరుల కెత్తుచును
మదనారి కెత్త సన్మార్గ మన్నట్లు,

---

౧. దృ, ౨. కానుకల్ గట్నము, ౩. ంపు, ౪. టు.

సేతులు నఱికి యా శివునిచేఁ గ్రొత్త-
సేతులు వడసి చెచ్చెఱ మ్రొక్కువారుఁ,
గలలోనఁ జంటి మొగము గానఁడనుచు
నిలనిచ్చుక్రియఁ జన్నులిచ్చెడువారుఁ,
దలలేని శివుఁ డని తలగాని బ్రదుకు-
దల లేదనెడుమాడ్కిఁ దల లిచ్చువారు,
గరళాంకుకృపలేని కర్మదేహములు
ధరియించియున్కియుఁ దప్పన్నయట్లు
నటుల నిస్సారసంసారవిరక్తి
నటుగూడఁ దనువుల నర్పించువారు,
వృత్రానుజులభక్తివిధి ధూపదీప-
పాత్ర[1]ముల్ నిజకరపల్లవంబులుగఁ
బరమేశు మెప్పించి పడసినదైత్య-
వరు లంతఁ బోక పర్వతునిగుఱించి
ధృతి శిరంబు[3]లు ధూపదీపపాత్రముల
గతి నావహించినకరణియుఁబోలె
శిరములఁ దాల్చిన [4]చిరధూపదీప-
పరిమళప్రభలు[5]శ్రీపర్వతు ముంపఁ
జూడఁ జోద్యంబంచుఁ జూపఱు వొగడ

౧. లు, ౨. చ్చు, ౩. ల, ౪. శి, ౫. పర్వతునిసురింప.

నాడుచుఁ బాడుచు నలరెడువారు,
నారంగ వెండియు నతివలుఁ దారు
వీరరసోద్ధతి వేషంబు లలర
ఘనకీర్తి [1]వలకేల గండపెం[2]డెరము-
లును వీర[3]మద్దియలును నందియలును
జాలనొప్పెడు[4]చేతి సంక[5]లియలును
వ్రేలియాడెడు బలువేల్పుబొమ్మలును
గడుఁగడుఁ దెలుపారుఁ గర్ణపత్రములు
[6]నిడుఁదపా[7]పటలును నెఱి[8]నొల్లెములును
నిండారుగందం[9]బు నెఱవ్రాఁతలును స-
ఖండితనేత్రవికస్వరాంశులును
సంది[10]ంటిలో నారసంబులు [11]బొట్ట
బొందెకాలలుఁ [12]బసుపులుఁ గాటుకలును
భసితం[13]బుదిలకముల్ బాసికంబులును
వెసతోడి[14]పదకముల్ వీర[15]పట్టములుఁ

---

౧. ఘనకాల, ౨. రువు; ౩. ముద్ది; మట్టి, ౪. చారు, ౫. కి, ౬. నిడు (డ) ప, ౭. పె, ౮, యు, బొల్లె (యుబొల్య)ములు; నెరబొల్లెములును, ౯. ంపు, ౧౦. డి, ౧౧. పట్టి, ౧౨. స, ౧౩. డ (డు), ౧౪. వడుపులు; నడు (డ) పులు, ౧౫. వట్టు; పట్ట (ట్ను).

దనరారు పువ్వుల దండ[1]లందంద
ఘనతరంబగు [2]మొల [3]గచ్చుఁదోఁకలును
గోఱిగినగడ్డముల్ గోఱమీసములు
మెఱుఁగుఁ [4]బల్వరుసలు మిళితమై తనరఁ
దలలమూఁపులఁ గరతలముల వ్రేళ్ల
గళముల జిహ్వలఁ గర్ణరంధ్రములఁ
గడుపుల మెడల వక్షములఁ బుక్కిళ్ళఁ
దొడల తెప్పలఁ [5]దొడిఁదొడి దీపవితతు
లలరంగఁ బెనుదివి[6]యలు నారసములుఁ
గలయంగ [7]నిరుమెయి [8]గాఁడ సంధించి
శ్రీపర్వతు[9]నకు సు[10]స్థితి నివాళింప
దీపవృక్షంబు లేతెంచుభావమున
లీలఁ బర్వతు నివాళించుచు నట్లు
గ్రాలుచు సోలుచు గతి నాడువారు,
నోలయుచు వెండియు నొక్కొక్క [11]కెలస-
ములు సమర్పించుచు ముదమందువారు,
నేకాంతమున హాటకేశ్వరం బేఁగి
యాకాంక్షఁ గెలసంబు లర్పించువారు,

---

౧. లుగండె, ౨. మ (న) ల, ౩. గచ్చు, ౪. పట్టెసలును, ౫. తోడి, ౬. లకా, ౭. నర, ౮. గాఢ, ౯. నికి, ౧౦. చెచ్చెర, ౧౧. కలశ.

గలయఁ బాతాళగంగా[౧]స్నానవిధులు
సలుపంగ నర్థితోఁ జనియెడువారు,
ఖ్యాతమై త్రిపథగంగా[౨]న్వితమైన
పాతాళగంగాప్రవాహ మెట్లనిన,

పాతాళగంగా వర్ణనము

సురగాంకుర శ్రీచరణోద్భూత యగుచుఁ
బరగు [౩]భోగవతి నాఁ బాతాళమునను
భ[౪]వసముద్ధూళితభస్మసంజనిత
యవు[౫]చు భాగీరథి యనఁగ మ[౬]ర్త్యమునఁ
గళకంఠవరజటోత్కరజాతయగుచు
వఱలు మందాకిని స్వర్గలోకమున,
ధర స్వర్గ మర్త్య పాతాళ[౭]గంగాప్ర-
చరసంగమంబుల శ్రీశైలమూడమునఁ
బ్రకటితంబగుచున్కిఁ బాతాళగంగ
సకల[౮]తీర్థఫలప్రసాదితమహిమఁ
దావెలుంగుచు స్మృతి దర్శనస్పర్శ-
నావగా[౧౦]హన పూరణాదులవలన
సాలోక్య సామీప్య సారూప్య ముక్తు

౧. స్నాన, ౨. న్వి. ౩. భా, ౪. వు, ౫. ను, ౬. మ్య, ౭. ప్రవాహ, ౮. తీర్థత్వప్ర, ౯. చునికిదర్శ, ౧౦. ఈశభర.

లోలి నీఁజాలు మహోర్మి దోర్లతిక,
యనిమిషలోచన, యావర్తనాభి,
ఘనతరపులినజఘన, కమలాస్య,
యురురథాంగస్త[2]నియును, ఫేనహార,
వరహంసగమన, ప్రవాహాంగ యగుచుఁ
గారండ హంస-బక క్రౌంచ-భసల-
సారస కుక్కుట చక్రవాకాది-
జలపక్షిరవ వాద్యశబ్దముల్ మ్రోయ
నలి మృదురీతి నా[3]నాగాన మెసగ
[4]వడిఁ బరిషత్కోటి [5]వడ తేరఁ గాంచి
[6]తడయకవీచిహస్తముల నటించు
భంగిఁ బొల్పారునుత్తుంగతరంగ-
రంగిణిఁ బాతాళగంగ దర్శిం[7]చి,
తగు యథాసంభవ దానధర్మంబు
లొగి నియోగించి పుణ్యోపేతు లగుచు
నరిగి శ్రీరుద్రపాదాభివందనముఁ
గర మర్థిఁ జేసి యా కర్మారి నుఱుకు
ననఘు[8]ల భవపరిత్యక్తమానసులఁ

---

౧. న, ౨. విపుల. ౩. నాగన; నారావ, ౪. నలి, ౫. నడ,
౬. పాలయువీచులు హస్తములుగాడించి, ౭. ంప, ౮. లు.

గనుఁగొంచు [1]సంభ్రమాక్రాంతాత్ము లగుచు
నఱిముఱి [2]సవలి కర్త్మారీశ్వరమున
నుఱుకుఁబుణ్యులఁ జూచి యొగి నుతింపుచును
బాపకంటక[3]వనోత్పాటన యశులఁ
బాపవినాశకప్రభృతిలింగముల
నంతంత దర్శించి యంత నప్పరుస
యెంతయు నాశ్చర్యహ్లాద[4]యుతులై [5]పొదలి
సిరిగిరి నిట్టివిచిత్రంబు గలదె?
పరుస యింతని గుట్టు పఱుపంగరాద
యొక్కొక్కకోటికి నొక్కొక్కఁ డుఱుకు
నక్కజంబైప కర్త్మా[6]రీశ్వరమున
నుద్వృత్తి వింటి[7]కాఁ డుడు వీథి[8]నేయు
నాద్యంత[9]మధ్యబాణాసనంబ[10]ట్లు
[11]వడియెడు దేహంబుఁ బడిన దేహంబు
నడిమి దేహంబు లెన్నంగఁ బెక్కుడు
చుండె నద్దినముల నుడుగకయనిన
వెండితీర్థా[12]దుల [13]వివరింపఁదరమె?

౧. సంభ్రమ; నద్భుతా, ౨. నసలి, ౩. మనో, ౪. యమై, ౫. పొగడ, ౬. రే. ౭. వా, ౮. నెగయు, ౯. మట్ల, ౧౦. ట్లపడి, ౧౧. పడియెడి, నడియడి, ౧౨. ర్థ, ౧౩. విరచింప.

పర్వతవర్ణనము

వరభక్తియుక్తి శ్రీవారణాసికిని
గరమర్థి[1]జను సాంతుకరణిఁ జూచితిమి,
ప్రీతి ద్రాక్షారామ [2]భీమేశు పెండ్లి
కేతెంచు పరుస నాఁడేము సూచితిమి,
గుడిపూడి సోమేశు కూర్మి పెండ్లికిని
నడతెంచు పరుసల నాఁడు సూచితిమి,
వెనుమెట్ట[3]పురియూరి పెండ్లింట్లకర్థిఁ
జనుదెంచి దర్శించు సాంతుఁ జూచితిమి,
సిర[4]భక్తియుక్తిమై సిద్ధవటం[5]బు
తిరునాళ్ల కేతెంచు పరుసఁ జూచితిమి,
గుడ్డవ్వపురమునకును జాత్ర వచ్చు
దొడ్డసందడి నాఁడు దొలుతఁ జూచితిమి,
విజయనూపురంబున వీరసోమన్న
భజియింపఁ జనుదెంచు పరుసఁ జూచితిమి,
పరిఁ బేర్చు క్షేత్రపూజలకు[6]సాన్నలిక-
పురమున కేతెంచు పరుసఁ జూచితిమి,
సౌరాష్ట్రనాథునిఁ [7]జేరఁ గట్టించు

---

1. జని, 2. భీముని, 3. పురిశివు, 4. తరభక్తిమై, 5. ంపు, 6. సాన్న, 7. జేరసుండించు.

వారంబులకు వచ్చు వారిఁ జూచితిమి,
యాదటసింహ బృహస్పతి పరుస
గోదావరిని గూడు కొలఁదిఁ జూచితిమి,
మహానివృత్తిని రవి గ్రహణాదులందు
బహుళంబుగాఁ గూడు పరుసఁ జూచితిమి,
నలిఁ గార్తికంబు పున్నమనాఁటి పరుస
కలిమియుఁ ద్రిపురాంతకమునఁ జూచితిమి,
రమణ శ్రీరామేశ్వరం బేఁగుపరుసఁ
గ్రమమునఁ బలుమాఱుఁ [3]గందుముగాని,
యట్టి పెన్సందళ్ల నంతముగాంతు,
మిట్టిసందడిఁ గాంతుమే యెందునైన ?
మఱియొక్క చోద్య మీ మల్లికార్జునుఁ [7]డ
యెఱుఁగుఁ దా, నెట్లన్న నేమని చెప్ప ?
నెంతెంత వరుసదా నేతెంచి విడియ
నంతంత యాయతంబై యుండుఁ బురము,
నెంతెంత వరుసదా నేతెంచి కోరు
నంతంత జలపూ[10]ర్ణమై యుండు నదులు,
నెంతెంత వరుస దా నేతెంచి చొచ్చు

---

౧. జూడు, ౨. య, ౩. గళ్ల జూచితిమి, ౪. ళ్ల, ౫. ట్టు, ౬. యట్టులుగాక, ౭. డె, ౮. మరియు, ౯. తొండరు, ౧౦. ర, ౧౧. యుండె.

నంతంత విస్తీర్ణ మగు శివాలయము,
నెంతెంత వరున దా నేతెంచి కాంచు
నంతంత యున్నతం బగు లింగమూర్తి,
లక్షింపఁగ సపాదలక్ష నేపాళ,
మీక్షింపఁగ సపాదలక్ష గేదార,
మీక్షింపఁగ సపాదలక్ష [౧]సంతేరి,
[౨]లక్షింపఁగ సపాదలక్ష గాశ్మీర,
మీక్షింపఁగ సపాదలక్ష [౩]గన్నౌజ,
మీక్షింపఁగ సపాదలక్ష గొంకణము,
లక్షింపఁగ సపాద లక్ష గళింగ,
మీక్షింప [౪]నాఁబోట మిల సప్తలక్ష,
క్రమమొంద జాలంధరం బష్టలక్ష[౫],
క్రమిత [౬]చౌదహాలక్ష బంగాళభూమి,
గుఱి సప్త[౭]దశలక్ష గుజరాష్ట్రభూమి,
మఱి యష్టదశలక్ష మాళవభూమి,
జానొంద [౯]నవలి పంచద్రావిళముల-
లో నవలక్ష దెలుంగు, [౧౦]వీనికిని

---

౧. తి. (దీ) రొక్కూర్తి, ౨. యూ, ౩. కనో (న్నో)జ, ౪. సిరి హట్టి, ౫. తోటు; బిష్ట, ౬. యారాదశ, ౭. దహ, ౮. యునుదశ (హ), ౯. వెరవి,. ౧౦. దీ,

నిమ్మడి ముమ్మడి యితరదేశంబు
లిమ్మహి దేశంబు లెన్నంగనేల ?
ధరఁ దూఱుపున[1]నుఁ గేదారంబు దనరుఁ,
బరగు[2]ద్వారావతి పశ్చిమంబునను,
వరుస నుత్తరమున వాలుకానదియు,
దరమిడి గంధమాదనము యామ్యమున,
రతి ననంతం బుత్తరాపథం[3]బునను,
క్షితి[4]హిమవంతంబు సీమగా [5] మఱియు
నెన్నంగ దేశంబు లెన్నియెన్నియును
నెన్నంగ మోక్షార్థు లెందఱెందఱును
గడు నొప్పి దక్షిణకైలాస మనఁగఁ-
బడుఁగాన [6]యిట్టి శ్రీపర్వతాధీశు
[7]వారక దర్శింప వచ్చినయపుడ
తారొక్క కొలఁదిమై తనరు [8]నన్నియును,
మానుగాఁ బర్వతు మహిమయెట్టిదియొ
జానొంద శివుఁడైనఁ జర్చింపలేఁడు, *

---

౧. నేగిదా నగరంబు, ౨. గ, ౩. బనఁగ, ౪. వాము, ౫. కా. ౬. య, ౭. పొర్థులవర్తింప బడసినయపుడు, ౮. న. * ఈ పాదముతరువాత ఒకప్రతిలో "యెన్నంగ మోక్షార్థు లందఱుందరును" అని అధికపాఠ మున్నది.

నోగి నెట్లు వోయెదమో[౧]యంచు నుండ
నోగి వచ్చితిమి గులం బుద్ధరించితిమి,
మంటిమి, సిరిగిరిమల్లయ్యఁ జూడఁ-
గంటిమి, [౨]గండముల్ గడచితి, మింకఁ
బుట్టు[౩]వుల్ సఫలతఁ బొందెఁ, గర్మము[౪]లఁ
జెట్టుల నటమున్న కొ[౫]ట్టి వచ్చితిమి,
[౬]వెల్లిడఁ గంటిమి బిడ్డలఁ, దొల్లి
యూళ్ల మ్రొక్కిన మ్రొక్కు లోగఁబూరగించె,
మదిలోన శివ యని మము మే మె[౭]ఱుంగి-
నదియాది [౮]గాఁగఁబోయెదము వోయెదము
సిరిగిరి కనుచుండ సిద్ధించె [౯]నిపుడు
ధర నెట్టకేలకుఁ దమభాగ్యమహిమ,
నగునగు నట్టి పుణ్యక్షేత్ర[౧౦]మింక
దిగవిడ్చి [౧౧]పోదుమే మగుడి[౧౨]యూళ్లకును ?
*నేటి[౧౩]కిన్నియు ? లింగ మెఱుఁగుఁబోయింక,
*నేటికి సంసార ? మే[౧౪]ల జీవనము ?

౧. యనుచుండె (ండి) ౨. పట్టముల్, ౩. కల్, ౪. లు, ౫. ట్టి, ౬. పెల్లి(ల్లి)స, ౭. రిం, ౮. గాక, ౯. న. ౧౦. మహిమ, ౧౧. పోవనా, ౧౨. డనూ, ౧౩. క, ౧౪. టి.

* నేఁటికి ?

[1]నియ్యసూ భక్తివిహీను[2]ల బ్రదుకు,
గొయ్యఁ [3]బొడ్వన దానిఁ గొనిపోయి కా[4]ల్పఁ
దల్లులుఁ దండ్రులుఁ దరుణు లాత్మజులు
మొల్లమ్ము ధనములు మును[5]మిడి భూము
లూళ్లు వృత్తులును [6]నియోగసౌఖ్యములుఁ
బేళ్లును బెంపులుఁ బెద్దఱికములు
బలపరా[7]క్రమములుఁ బ్రాయముల్ రాజ్య-
ములు సంపదలు వంశములు నటు గూడ
జలబుద్బుదంబులు, శారదా[8]భ్రములు,
జలతరంగము, లింద్రచాపముల్, [9]నిట్ట-
పాటలు, బయ[10]లిదీపము[11]లు, బాలకుల-
మాటల్, పిపీలికామార్గంబు, లెండ [ఱుఁగుఁ-
మావు[12]లు, [13]మొయిలుల మహిమలు, మె
దీవెల్, గతాగతద్విరదకర్ణములు,
వానవట్టులు, [14]నీట వ్రాంతలు [15]గాక,
తానిత్యములె? మాయఁ దగులు[16]నే జ్ఞాని?

---

౧. యెయ్య, ౨. లీ. ౩, బోవన; బొడువ నె, ౪. ల్చ, ౫. మును, ౬. వి, ౭. క్రాంతముల్, ౮. భ్రమము, ౯. నిట్ట, ౧౦. వి, ౧౧. ల, ౧౨. ల, ౧౩. జలముల, మెరయల, ౧౪. నీరి (ంటి; టి), ౧౫. గాగ, ౧౬. నె.

యనుచుఁ దత్క్షేత్రసమగ్రమహత్త్వ-
మునఁ జేసి వైరాగ్యమున[1]మది[2]వొదల
వచ్చువారును, జొచ్చువారును,[3] వెనుక
వచ్చువారును, జూచువారునైయుండ,
నారూఢ[4]మతి మల్లికార్జునపండి-
తారాధ్య[5]సుతుఁడు దోనయ్య సంప్రీతి
నాగమోక్తముగ భక్తా[6]ళియుఁ దాను
జాగరణోద్యుక్త[7]సంగతబుద్ధి

దోనయ్య శివరాత్రిజాగరణము

మానితప్రాసాదమండపగోపు-
రానీక దీపప్రభాభ్యంతరమున
విలసిత వివిధనవీనాంబరప్ర -
కలిత మండప మొప్పఁ గావించి, యందు
వరిచిత క్రముక రంభాస్తంభముకుర-
భరి[10]తోత్త[11]రంగ[12]శుం భద్ద్వారతతులు
సంచితనీలదృషత్కుట్టిమములు
నంచితోత్పలసమాయతతోరణములుఁ

౧. మయి; మొటు; మేరు, ౨. వదల. ౩. నుద్ధతిని, ౪. గతి, ౫. గురు; నుతు, ౬. వలిదాను, ౭. సంగ్రహ; సంగతి, ౮. వస్త్ర, ౯. లించి, ౧౦. తోక్తి, ౧౧. రంభ, ౧౨. శుంభద్వా.

గంబుకట్లును మేలుకట్లు[1]ను జుంబి -
తంబులై యొప్పు నూతనఫలావళులు
[2]నుపఫలావళులుఁ బుష్పప[3]హారములు
[4]నుపపద్మముకురము లుపరత్నములును
మానితబహువర్ణమహితోపవార్ధి-
ఫేన[5]పుంజంబులుఁ బృథుతరంగములుఁ
గమనీయ నిజరత్న కందుకావళులు
నమితసువర్ణలతాంతమంజరులుఁ
బరిమితద్రాక్షాది ఫలగుచ్ఛములును
గురుతర విద్రుమాంకురలతా[6]తతులు
భర్మాంబు[7]రంజిత పటచిత్ర వస్త్ర-
నిర్మితబహుపక్షి నివహాతిశయముఁ
బక్వాన్నవలయముల్ వక్వఫలములుఁ
బక్వాన్నపూరముల్ [8]వటుపతాకలును
నరుణాబ్జకర్ణికా రాశోకరక్త-
కరవీరచంపక కైరవాద్యఖిల-
సురుచిర ప్రసవనిష్ఠ్యూతమాలా ప్ర-

౧. నచుంబి, ౨. పొలుపొందుచున్నట్టి పుష్పమాలికలు, ౩. మాలికలు, ౪. సలలితపద్మముల్ సరసరత్నములు, ౫. పుంజం, ౬. వళు, ౭. రాజిత, ౮. చ, ౯. బలు.

ప్రథిత మృదంగాది [౧]బహుఘోషణంబుఁ
గాంస్యతాళానేకఘంటికాతీవ్ర-
[౨]శంస్యోక్తరావంబు జయజయధ్వనులు-
నలరు సంధ్యావేళలం దందమేని
నిల వాద్యరవ[3]మతా నేప్రొద్దుఁగూడ
గర్జిల్లు నప్పు[౪]రి ఘనఘనాటోప-
గర్జ[౫]నంబున గిరుల్ [౬]గర్జిల్లుచుండ
వారక *చీకటి వర్ణింతమంద-
మారాదు దద్దీపమాలికాతతులు
ప్రాసాదగోపుర బహుహేమకలశ-
భాసుర ద్యుతులు శుంభద్ధ్వజదండ-
ఖచిత భాస్వద్రత్న కలితదీధితులుఁ
ప్రచురప్రభలపేర్మి రాత్రుల్ వగ[౭]ళ్ల
తెలుఁగున వెలుఁగారఁ దిమిర మప్పురిని
నెఱి నెన్నడును[౮]లేదు, నేఁ డేల చెప్ప?
సరి[౯] జారచోరులఁ జర్చింతమేనిఁ
జరితార్థవంతు[౧౦]లు శైలాగ్రచరులు,
నుడు[౧౧]పంక్తి వర్ణింప నూహిం[౧౨]తమేని

౧. పటు, ౨. శంసోత్తరారవ, 3. మె, ౪. ధు, ౫. నగతి, ౬. భు, ౭. ళ్లు, ౮. వేరు. * చీంకటి. ౯. జాడ, ౧౦. లై, ౧౧. పతి, ౧౨. తు.

నుడుపంక్తిఁ ౧గనఁబడ దానభోవీథిఁ,
బటుతర పురసముద్భవ ధూపధూ౩మ-
పటలంబు నీలాభ్రపటలమైయునికి
జలజోత్పలావికస్వరవికస్వరత
౪లలవడ వర్ణింత మందమేనియును
భాసురాభ్రంకష పర్వతోన్నతిని
నాసూర్యచంద్రోదయాస్తమానములు
గొలఁకులఁ గలువలకును దామ౫రలకు
నలి నహర్నిశము గానంగరాకునికి
నప్పాట వర్ణిం౬చు ౭డవివేక ౮మెట్లుఁ
జెప్పఁ జిత్రం బగు శివరాత్రి మహిమ,-

మృగవ్యాధుని కథ

యొక్క-మృగవ్యాధుఁ డురుకాననమున
గ్రక్కన౯యొక్క మృగంబు వీక్షించి
శరమరిఁబోసి భాస్వద్దృష్టిముష్టి
సరససంధానకౌశలము వట్రిల్లఁ
౧౦దొడిఁగి యేయుడుఁ గోల దోడన మిట్టి-
పడినమృగము నుచ్చిపాఱె తచ్ఛరము

---

౧. గనగదాంగుడుసభా వీథి, ౨. ట, ౩. మ్ర, ౪. కలవదవర్ణిం క్షంద, ౫. రు, ౬. త్రి, ౭. ట, ౮. మ, ౯. నొ, ౧౦. తొడగి (రి).

సక్క[1]న [2]నిమ్మ భూస్థలి [3]నతి[4]నిద్ర
నెక్కొన్న కోల్పులి నెత్తిపైఁ బడుడు
బిట్టుల్కిపడి పరిస్ఫీతోగ్రన్మాత్రిఁ
[5]గట్టలుగట్టె వ్యాఘ్రంబు శీఘ్రంబ
పైపడ నతిభయభ్రాంతి[6]నయ్యాటకు
వే వాఱి రయొకబిల్వవృక్ష మెక్కు[7]చును
దలచుట్టుఁ బెనురక్తధారలు[8]గ్రమ్మఁ
బులి[9]నొచ్చివచ్చి యా భూరుహాగ్రహమున
నున్న [10]లుబ్ధకుఁ గని యురుకోపవహ్ని
గన్నులఁ గ్రమ్మ నుత్కటధూమలతలు
ముక్కున వెడల సముద్ధతి వృక్ష
మెక్కఁజూచుచు శాఖ లిడఁగమించుచును,
నఱిముఱి [11]నూఁచుచు, [12]నఱచుచుఁ, గఱచి
కఱచివైచుచు, నోడు గఱచుచుఁ. జుట్టి
చుట్టివచ్చుచును, మూల్గుచును, బోరసఱచి
బిట్టప్పళించుచు, బిల్వవృక్షంబు-
తో వాల మడఁచుచుఁ, దొట్రుకొల్పుచును,

---

౧. ని, ౨. నిమ్మ, ౩. నలి, ౪. నింద్ర, ౫. గట్టిలు, (౬) ౬. మైయె, ౭. టయు, ౮. దర్వ, ౯. సూ, ౧౦. నానిని, ౧౧. మొరయుచు, ౧౨. నగచుచు.

[౧]జోవక యిమ్మాడ్కిఁ బులియున్కి గలిగి
తా నెక్కవచ్చునే ధర నెట్లుఁ బులికి
నైన వృక్షాగ్రంబు ననక వ్యాధుండు
ప్రాణభయంబున భ్రమసి యాత్మీయ-
ప్రాణా[౨]పాతోపతాపమున [౩]వ్యాఘ్రంబు
నెట్టును బో°నేర, [౪]దెగురు, ప్రా[౫]నెక్కుఁ,
బట్టుఁ, జంపును, దన్ను భంగించు, నొంచు
నంచుఁ దకీయబిల్వావనీరుహ స-
మంచిత స్కంధంబ హరమూర్తి గాఁగఁ
బులికిఁ జిక్కితి నని [౬]పొగులుఁ, దచ్ఛోక-
జలబిందుతతులు మజ్జనజలంబులుగ
[౭]ముఱు వైన [౮]లేఁతపత్త్రిరిఁ ద్రుంచివైవఁ
దఱిఁదఱి నది నిరంతరపూజ[౯]గాఁగ
భువిఁ జుట్టుముట్టెడుపులి యట్ల తిరుగ
నవియు సవ్యాపసవ్యములుగా మీఁద
నాహార[౧౦]మారీతి నందు లేకునికి
నూహింప నదియ తా నుపవాసముగను

---

౧. మో. ౨. తాపోప, ౩. వ్యాగంబు, ౪. ది, ౫. కె. ౬. పొగలు, ౭. మరడైన; వరులైన, ౮. పత్త్రిమహి, ౯. నముగ, ౧౦. తిథియందు.

బనుగొన మృగముఁ దప్పక చూచిచూచి
కనుమూయకునికి నిక్క[1]ము జాగరముగఁ
బులి యేను జంపకపో నని యుండఁ
బులి కోడి యాతండుఁ [2]బోవరాకునికిఁ
దవిలి యకామకృతమునఁ [3]జెంచునకు
శివరాత్రి యది య[4]ట్లు సెల్లె జాగరము,
గంధర్వహరుఁ డిట్లు గైకొ[5]నె, నెఱుకు
[6]బొందితోడ[7]న కొనిపోయెఁ; గావునను,
నెల్లరాత్రులయట్ల యీశివరాత్రిఁ
జెల్లునే కవితావిశేషతఁ బొగడ
శివరాత్రిమహిమ [9]యా శివుఁ డెఱ్ఱఁగాక
తవిలి యిట్లొప్ప సంధ్యాకాలమునను
నత్యర్థిఁ బ్రణుతసంయముఁడు దోనయ్య
నిత్యలింగార్చనానియమముల్ దీర్చి
శ్రీలింగచక్రవర్తికి భక్తసత్క్రి-
యాలోలు శ్రీమల్లికార్జునదేవు
సంధ్యాయతాంభోదసద్వర్ణజూటు
సంధ్యోచితార్చనాసంతుష్టుఁ జేసి

౧. పు, ౨. బోవకయునికి; బోవరాకుండ, 3. జం, ౪. ట్లచె, ౫. నియె, ౬. బొందె. ౭. నె, ౮. యీ, ౯. ట.

యంతఁ దదీయనితాంతోపమండ-
పాంతరంబునఁ బురాభ్యంతరంబునఁ[1]బు-
రాంతర దేవాలయాంతరంబునఁ బు-
రాంతికోద్యానవనాంతరంబులను,
భాస్వర సద్భక్తభవనంబులను, స-
రస్వతీవాహినీప్రాంత దేశముల,
సుఖతర గోపుర చూడాగ్రగృహముల,
శిఖరశృంగా[3]టక సిద్ధశృంగముల,
రమణ సారంగేశ్వరము, [4]హాటకేశ్వ-
రమును, బాపవినాశనముఁ, గిన్నరేశ్వ-
రమును, వారాహేశ్వరమును, సిద్ధేశ్వ-
రము, నాదియగు నీశ్వరస్థానములను
సల్లలితం[5]బుగా సమయ మిప్పించి,
పెల్లుగా మ్రుగ్గులు వెట్టంగఁ బనిచి,
విదితలింగార్చ[6]నావేదికాస్థలులఁ
బదపడి బిందియాల్, వడిగంబు, లర్ఘ్యశ్రీ-

---

౧. దురంతరాదేవాలయాంతరంబుల(న)ను, ౨. వ, ౩. దిప్ర, ౪. గుహేశ్వరము, సిద్ధేశ్వరము సుప్రసిద్ధమై భువిని, ౫. కీర్తులు మీరు నివియాదిగాఁగ, రహివహించిన యీశ్వర....., ఇద్ధములుగా, ౬. న.

పాత్రలు, నూతనభాండముల్, [౧]వంశ-
పాత్రలు, ఘంటలు, బహు[౨]ధూపదీప-
పాత్రలు, బహు[౩]హోమపాత్రలు రజత-
పాత్ర[౪]లు, విడెములు, ఫలములుఁ, గజ్జ-
ములు, సుగంధద్రవ్యములు, సితపుష్ప-
ములు, మాలికా[౫]సికము, లఖండబిల్వ
పత్త్రిరి, [౬]పుష్పలుఁ, బంచామృతములు,
నుత్తమాక్షతలు, దివ్యోదనావళులు,
నతిసుగంధం[౭]బు, దశాంగ, [౮]మానంద-
వతి, సురభియును, నావర్తిధూపంబు,
మలయానిలంబును, మహిసాక్షి, [౯]మద్ది,
గలహంసధూపంబుఁ, గామికామోద-
మును మనోహరధూపమును, దివ్య[౧౦]ంధూప-
మును, జనవల్లభామోదదీపంబు
లాదిగా ధూపంబు లానందవర్తి *
యాదివత్తు[౧౧]లును గృహాంగవస్త్రాది-
వాసస్సులునుగూడ వరభక్తతతి కు-
పాసనామతి సమర్పణసేసి, మఱియు

౧. పంచ, ౨. దీపధూప, ౩. హేమ, ౪. ముల్, ౫. నికర, ౬. ను, ౭. పు, ౮. ంబుగంధ... ౯. మడ్డి, ౧౦. భూప, ౧౧. ర్తు.

సేవస్తువులు ప్రియం బెప్పాడువలయు
నా వేళ వారికి నభిమతార్థములు
సేయుచు నిబ్భంగి శివరాత్రిపర్వ
మాయతమతిఁ జె౧ల్లి నంత భక్తులకుఁ
గలపంబుఁ బన్నీరుఁ గస్తూరి సాందు
నలిఁ గూర్చి సమ్మార్జనము సేయువారుఁ
౨గళికలు, వస్త్రముల్, గమలముల్, బంధ-
ములు, ముకుళంబులు, ముత్తియంబులును,
నిగ్గారుఁబంచవన్నియలతోఁ గూర్చి
ముగ్గు లత్యాశ్చర్యముగఁ బెట్టువారుఁ,
దల౩కొని సంతతధారాసహస్ర
కలశాభిషేకముల్ గావించువారు,
శిష్టాగమోక్త౪ విశిష్టత౫దనర
నష్ట౬విధార్చనం బలరించువారు,
నలి నుబ్బి భక్తగణప్రకరంబుఁ
దలఁచుచు ధూపా౭ర్పితము సేయువారు,
మంగళంబగు భక్తమండలి కనుచు
రంగత్కరముల నా౮రతు లెత్తువారు,

౧. ల్లె. ౨. కళ, ౩. కొని, ౪. శేవ, ౫. నలరి, ౬. పుష్పా, ౭. ర్పి, ౮. ళ.

నంచితభ[1]క్తహితార్థకల్పనలఁ
పంచభక్ష్యాదు లర్పణసేయువారుఁ,
గర్పూరసహితంబుగా విడియంబు
లర్పించువారు, సొంపారంగ నిట్లు
[2]నాల్గవసరముల నలి శివరాత్రి
[3]నాల్గుజాములును సన్నుతిఁ జేయువారుఁ,
బ్రేమతో నాపగల్ రేయును జాము-
జామున కర్చనల్ [4]సరిసేయువారు,
ఘటిక లర్వదియును గలయఁ జెన్నొలయ
ఘటికావసరములు గల్పించువారు,
సముచితాష్టోత్తరశతసంఖ్య నవస-
రములు సంకల్పించి రతిఁజేయువారు,
నష్టోత్తరసహస్ర మవసరం[5]బులు వి-
శిష్టతమై న[6]ట్లు సెల్లించువారుఁ,
దఱిఁ[7]బూన్చుపూజయుఁ [8]దనరుపూజయును
వఱలఁ బూ[9]న్పఁగ నలవఱుచుపూజయును-
గా నిరంతరపరికల్పితార్చనలు

౧. క్తి, ౨. నాల్గుయామములు సన్నుతిసేయువారు; నాల్గు(లుగు) విధముల నానార్చనంబు, 3. నాల్గుజాలకు దేవును (నో)తియించువారు, ౪. సలిపెడి. ౫. తతి, ౬. ట్లచేయించు, ౭. జూచు, ౮. బ, ౯. న్ప.

నానందలీలఁ బాయక చేయువారు,
రతి షోడశోపచార క్రియార్చనలు
[1]సతతంబు నతిభక్తిఁ జలిపెడువారు,
నాది ఋగ్వేదాది నలరారుసూక్త
లాదిగా బ్రాహ్మణాద్యంతసూక్తములఁ
దుదిగాఁగ రుద్రసంస్తోత్రసూక్తములఁ
జదువు[2]చుఁ బొదలి [3]ప్రశంసించువారు,
రుద్ర విధాననిరూపిత న్యాస-
భద్రాత్మసంజ్ఞలు వదునొకంటికిని
క్రమ మొందఁ జమకసూత్రంబు లేకాద-
శములు నొండొంటికి శాంతులుగాఁగఁ
దివిరి ఛందోఋషి దేవతా శక్తు
లవి గూర్చి బీజాక్షరాన్వితం[4]బులుగ
సద్రతి శ్రీశత రుద్రంబుఁ గూర్చి
[5]రుద్రంబునంద పురుషసూక్తములను
నా యజుర్వేద వేదాంతసూక్తములఁ
బాయకచదువుచుఁ బ్రణుతించువారు,
సామంబు దా వేద సామరహస్య

౧. నతిభక్తి సేయుండు నలరెడువారు, ౨. లు, ౩. ల; వి, ౪. గను, ౫. రుద్రుని బొగడు.

సామాదులగు [1]నవ-[2]సామాదులందు
ననునీశ్వరప్రశంసా [3]పరసూక్త
లనుభక్తిఁ జదువుచు నగ్గించువారుఁ,
బ్రవిమలాథర్వశిరశ్శిఖాదులను
[4]దవిలి శ్రీపాశుపతవ్రత వరదు
శ్రీరుద్రమహిమయుఁ జెప్పుసూక్తములు
వారక చదువుచు వర్ణించువారు,
నంచితబాణగ, ద్వ్యక్షరగద్య,
పంచగద్యాదులుఁ బటుగణాడంబ-
రంబు, వర్ణాడంబరంబు, వ్యాసాష్ట-
కంబును, శ్రీనీలకంఠస్తవంబు,
శ్రీరుద్రకవచంబు, శారభంబును, మ
యూరస్తవము, హలాయుధ, మనామయము,
మలహాణంబును, మహిమ్నంబను స్తవము,
మలయరాజీయంబు, పూనిదండకము,
స్తుతిమూలమగు మహాస్తోత్రసూత్రముల
శతకంబు, శివతత్త్వసారంబు, [5]దీప-
కళిక, మహానాటకము, నుదాహరణ

---

౧. సవ, ౨. నామ, 3. వర, ౪. తివిరిగుద్రపశుపతి...
౫. దేవ.

ములు, రుద్రమహిమయు, ముక్తకావళులు,
గీతసూక్తములు, భృంగిస్తవంబులుఁ, బు-
రాతన మునిముఖ్య రచితాష్టకములు,
హరలీల, రుద్ర సహస్రనామాదు,
లరుదొందఁ జదువుచు నంకించువారు,
నరుదగు దాసయ్య [1]నలువత్తుమూఁడు
చరితంబులును, శ్రీబసవ పురాణంబు
నేలలువట్టంగ నింపుసొంపారు
[2]శైలిచేఁగ్రాలుచుఁ జదివెడువారుఁ,
జాతుర్యమెసగఁ బసవ దండనాథు
గీతంబు లాదిగా గీతా[3]దులైన
సకలపురాతనచారుగీతములఁ
బ్రకటించి ప్రకటించి పాడెడువారుఁ,
జదువులఁ బాటల సంగతిలేమిఁ
బాదలి మాటలయంద పొగడెడువారు, *
నామాటలకు మనం బంద[4]మి మల్లి-
యా! మల్లయా! మల్లయా! యనువారు,

---

౧. నరవత్తుమునగి, ౨. శైలంబు ఘూర్ణిల్ల, 3. ధ్వ్యః-ధ్వ్య, ౪. గా, * ఈ పాదము తరువాత ఒక ప్రతిలో, "హరలీలఁ బాడుచు నట్లును గాక" అని అధికపాఠ మొకటి ఉన్నది.

"జయ! జయ! యఘో! జయ! జయ! జయ!" యనుచు
జయవె[1]ట్టి మ్రొక్కుచు సరిఁ బేర్చువారు,
నలరుచుఁ [2]బడిహారులట్లు యందఱును
లలి నుబ్బి చాంగు భళా యనువారుఁ,
దన[3]రుశబ్దము గద్గదంబున వెడల
కునికిఁ దప్పక చూచు చుండెడువారుఁ,
జూపులు శివసుఖాశ్రు[4]లవెల్లి ముంప
నాపో[5]వ కెగయుచు నాడెడువారు,
నెగయంగ[6] నెగయంగ నెంతయుఁ గాళ్లు
నెగయక యన్నెక్కి యిల వ్రాలువారు,
నాటలా త్మీయసర్వాంగవి[7]స్ఫురణఁ
బాటి[8]దప్పినఁ జొక్కి పడియెడువారుఁ
జప్ప[9]ట్లు వెట్టంగఁ జక్కన లేచి
యప్పాట వెడ[10]యాట లాడెడువారు,
వేడుకతోఁ జిందు[11]వాడంగ నుబ్బి
కోడంగియా[12]టలఁ గునిసెడువారుఁ,

---

౧. ట్టు, ౨. ఫణిహారు, ౩. ర, ౪. లు, ౫. ల, ౬. నాగ, ౭. స్మ, ౮. దప్పకటో, ౯. టల్, ౧౦. లంగసా, ౧౧. లా, ౧౨. లు.

బ్రన్నని నిజదేశభాషల జ[1]తుల
కన్ని[2]కోడంగాట లాడెడువారు,
భ్రమ[3]రమ్ముల్ [4]సాళెమ్ముల్ బయుక[5]మ్ముల్ మెఱసి
రమణఁ బంచాం[6]సి పేరణి యాడువారు,
బ్రమథ పురాతన పటుచరిత్రములుఁ
గ్రమ మొంద బహునాటకము లాడువారు,
లలితాంగ రసకళాలంకార[6]రేఖ
లలవడ బహురూప మాడెడువారుఁ,
[7]గరణముల్ [8]మెరవణుల్ గతు[9]లుఁజిత్రము[9]లు
నరుదుగ [10]వెడ్డంగ మాడెడువారు,
నమరాంగనలు దివి[11] నాడెడు[12]మాడ్కి
నమరంగ గడలపై నాడెడువారు,
నా వియద్గతిఁ బక్షు లాడె[13]దునట్టి
భావన[14]మ్రోకులపై నాడువారు,
భారతాదికథ[15]లఁ [16]జిరమఱుఁగుల
నారంగ బొమ్మల నాడించువారుఁ,
గడు నద్భుతం[17]బుగఁ గంబసూత్రంబు

---

౧. త, ౨. బో, ౩. రులు, ౪. జా, ౫. న, ౬. లే, ౭. కరములు, ౮. మెర(ద)ములు, ౯. ల, ౧౦. వేదాంగ; సిద్ధాంగ; వెండాంగ, లెడ్డంగ, ౧౧. గియా, ౧౨. పసుది. ౧౩. డియ, ౧౪. మ్రొక్కు, ౧౫. ధరు, ౧౬. చిరతరమరగు, ౧౭. ంబగు.

బడరంగ బొమ్మల నాడించువారు,
నాదట గంధర్వయక్ష విద్యాధ-
రాదులై పాడెదు నాడెదువారు,
విధమునఁ బ్రచ్ఛన్న వేషముల్ దాల్చి
యధికోత్సవము [1]దులు కాడ నట్లాడు

ఆటపాటలు

శిరమున నురమునఁ జెవులఁ గంఠమునఁ
గరములఁ గూఁక[2]టిఁ గాళ్లఁ జెల్వారఁ
గవదండలును గనుఁగవ [3]గరణికలు
[4]సవరంబులును గలశంబు[5]దండలును
భసితం[6]బుపూఁతపైఁ బరగు [7]బచ్చెనలు
నసలారు [8]చిఱుగజ్జియలు నందియలును
సరి రత్నపంక్తుల జలపోసనములుఁ
గర మొప్పు తొంగళ్లుగల చల్లడ[9]ములుఁ
బొల్చు దంతావళుల్ పుష్పమాలికలుఁ
దాల్చి యత్యద్భుతోత్సవలీల దనర
జనులు హర్షింప నాస్థానముల్ సొచ్చి
యనుకూలవివిధ[10]వాద్యసమేళనమున

---

౧. దొ, ౨. లు(ల), ౩. కరు, ౪. జవ, ౫. దండంబు, ౬. ంపు, ౭. పచ్చ, ౮. కిరు, ౯. ంబు, ౧౦. విద్యా మేళ.

ప ర్వ త ప్ర క ర ణ ము

నార్భటుం బిచ్చి యొయ్యన జవని[1]కల
గర్భంబు పెడ[2]లి యక్కజము వట్రిల్లి
నాడకముంద[3]అ నభిన[4]యం బొలయఁ
జూడకముంద[3]అఁ జోద్యంబుదనర
నిక్కుచును త్రిభంగి నిలుచుచు నట్లు
వాక్కుచు సభఁ జూచి యొక్కింత నగుచు
నలి నంగసంచలనము నంద గతులు
లలి గొని భ్రూలతలన నర్తనంబు
మొనయుచిత్తోల్లాసమున[5]ను రంజకత
దనరఁ గటాక్షంబు [6]నను గుశలంబు
బలరి శిరఃకంప మాచరిం[7]చుచును
నలి నంగుళిస్ఫోటనంబు సేయుచును
లాగు, [8]వంజళము, [9]ఘాళము, [10]వళి, దిరువు,
బాగు, [10]వాహిణి, సాళి, [11]బయగతి, సుగతి,
బహుగతి, గతి[12]యు నాఁ బరిపాటి దనర

భరతశాస్త్రలక్షణము

సహజమై తనుగతి స్వర[13]వంచనములఁ
బటురసాలంకారభావముల్ దనర

---

౧. కు, ౨. లన, ౩. ట, ౪. వం, ౫. న; స, ౬. వనకల శంబు; వనుకుశలమ్మి, ౭. ంపు. ౮. పంజ, ౯. ఘాళం, పళి; వడి, ౧౦. వహిణి, (ణ), ౧౧. పయ, ౧౨. యనా, ౧౩. పంచక.

స్ఫుటవాద్యతాళసంఘటన నుటిల్లఁ
[1]దనుపాదఘట్టన దనరునుద్ఘటన-
లను[2]నయించుచు నందియల్ గదల్చుచును
'నోహో!' యనుచు గతు [3]లొడ్డిం[4]చుచును
'నాహో!' యనుచు లాస్య మనునయిం[4]చుచును
జతులు[5]వాడుచుఁ దాళగతుల[6]కొడుచును
శ్రుతులఁ గూడుచు నేలఁ ద్రొ[7]క్క నోడుచును
వీఁగుచుఁ గరణికల్ విస్తరించుచును
లోఁగుచు దంతావళుల్ నటిం[8]పుచును
బొబ్బలు[9]వొడుచుచుఁ బొంగి యార్చుచును
[10]గుబ్బన లేచుచుఁ గునిసియాడుచును
జాఱు[11]చు జంగ[12]లు సాఁపుచు, మంది
నూటించుచును, మొగం[13]బొ అన్పుచ్చుచును
జంకఁ జూపుచు బయల్ సప్పరించుచును
జంక ల[14]డిచికొనుచు శంకరుఁ బాడు
చును, నుఱుకుచుఁ, గ్రేళ్లుసూపుచుఁ, బన్ని-
కొనుచు, గంతులువైచుచును, మఱికట్లు

---

౧. తన, ౨. నటిం, ౩. లోడ, ౪. పు. ౫. బా, ౬. నా, ౭. క్కి-కా, ౮. ంపు, ౯. వడ, ౧౦. గుబ్బ, ౧౧. లు, ౧౨. లే, ౧౩. బొరవచ్చు, ౧౪. దనుకొంచు.

[౧]వెడమఱించుచు, వ్రేళ్లు విడికిలించుచును,
నొడలడంచుచు, నురం బొగ్గుచు, వీఁపు
విఱిచికొనుచుఁ బురివిచ్చుచు, మోము,
బొఱడువుచ్చుచు, భుజంబులు[౨] బవియుచును,
మ్రోఁకాళ్లఁ దొడలును ముడివ[౩]ఱుచుచును,
గూఁకటిఁ గిఱుపుచుఁ, గో[౪]కరటించుచును,
మూఁతులు[౫]నలుపుచు [౬]మురుకటింపుచును
మ్రోఁతకు నుబ్బుచు మురియుచుఁ జనుచు
మిన్నక చూచుచు మెడవిర్చికొనుచుఁ
గన్ను లార్చుచుఁ జెవుల్ గత్తరించుచును
[౭]వెవ్వెఱ[౮]లాడుచు [౯]వెక్కరించుచును
[౧౦]గవ్వదండల[౧౧]యందు గతులు వుచ్చుచును
బొమ లెత్తివైచుచు బుగ్గరించుచును
దమకించి దాఁటుచు దండ [౧౨]ఱిచ్చుచును
గొంకుచు వడఁకుచుఁ గొసరుచు, మూఁడు
వంకలఁ బోవుచు శంకించుకొనుచుఁ

---

౧. బెడ, ౨. బరి, ౩. వడికొనుచు, ౪. రిం, ౫. నుఱుపుచు, ౬. ముర (రు) కడింపుచును, ౭. వెప్పర, ౮. లాటుచు; నాడుచు, ౯. వెక్క (క్క), ౧౦. గప్పన తమతమ, ౧౧. యంద, ౧౨. ఘు.

బరులఁ జే[౧]వ్రేయుచుఁ బకపక నగుచుఁ
గరముబ్బుచును జొల్లు గార్చికొనుచు
సరసంబు లాడుచుఁ జప్పట లిడుచు
విరసంబు లాడుచు విఱ్ఱవీఁగుచును
నొడ్డోలగంబులో నొఱసి తిర్గుచును
నష్టంబు [౨]త్రిక్కటంబు నన్ని[౩]వాఁడుచును
మరగాళ్ల[౪] నడచుచు మట్టిగా[౫]ళ్లగుచు
[౬]నోరుగాళ్ళ[౭]నడచుచు ధరఁ గొంతుగొనుచు
మ్రోఁకాళ్ల నడచుచు మొగి[౮]నేలఁ గాళ్లు
దాఁకుచుండఁ నెగసి తటు[౯]కన చనుచుఁ
గూర్చుండి నడచుచుఁ [౧౦]గుప్పించి యచట
నార్చుచు[౧౧]మెఱము లందంద వైచుచును
నురమున నడచుచు [౧౨]నొదికిలఁ జనుచు
ధరఁ బొరలుచు సముద్ధతి లేచి [౧౩]చనుచు
నుర్విఁ ద్రిప్పటమున [౧౪]నొక్కవ్రేల యిడి య-
గుర్వుగాఁ దిరుగుచు [౧౫]గుర్వించు[౧౬]కొనుచు

౧. వే, ౨. విగ, ౩. వాఱు, ౪. గాల, ౫. లగుచు, ౬. నోరి, ౭. గొత్తు, ౮. కాళ్ల నేల, ౯. కునఁజనుచు, ౧౦. గుంపించి, ౧౧. మొ, ౧౨. నొడకుంచనుచు; నొదికిలి (నొతికల) జనుచు, ౧౩. నగుచు, ౧౪. ట్లొక, ౧౫. సర్పి (ప్పి)ంచు, ౧౬. వనుచు.

గరతలం బా[1]ని శీఘ్రమ సారియట్లు
ధరఁ దిరుగుచు దెసల్ దన్ని నిల్చుచును
ధర బొమ్మరమునట్లు దలక్రిందు[2]సేసి
తిరుగుచు [3]వెలిదన్ని తిప్పుట[4]నిల్చుచును
[5]నమిలియుఁబోలె నున్నతి నటించుచును
భ్రమరంబు క్రియ[6]ను దాఁ బరిఘటించుచును
జిలుకయుఁబోలెఁ జెన్నొలయఁ బల్కుచును
జలచరంబులువోలె జనుల కుల్కుచును
గలహంసయునుబోలె గతుల[7]నేర్చుచును
నిల మృగమ[8]ట్లిరిమిరిమి చూచుచును
గండుఁగోయిలవోలెఁ గడఁగి కూయుచును
వెండి క్రోతియుఁబోలె వికృతిసేయుచును
నాలఱేఁడునుబోలె నటయిటసనుచు
[9]గోలికాఁడునుబోలె [10]గోర్మెనఁ గొనుచు
మదగజంబునుబోలె మాఱుమలయుచుఁ
బొదలి వ్యాఘ్రంబట్ల పొంచి [11]నులియుచును
గేసరివోలె [12]లంఘించి పట్టుచును

---

౧. రి, ౨. లేచి, ౩. దవి; దివి, ౪. నిచ్చు, ౫. నమ, ౬. రాగ, ౭. నెంచు, ౮. ట్లరిమిరిని, ౯. కూలి, ౧౦. కూర్మి (ర్మ్మె)ని, (న); కూగోల, ౧౧. నొ, ౧౨. జం.

మాసటీఁడునుబోలె [౧]మడ్డి[౨]పెట్టుచును
మహా భుజంగముఁబోలె మలకలుగొనుచు
విహగంబు క్రియ నభో[౩]వీథిని జనుచు
సరి విలాసినిఁబోలె [౪]సభ ముఱియుచును
[౫]వరవిటునట్లు భావము లరయుచును
గవియట్లు నవరసగ్రాహకుం డగుచు
శివయోగియట్టు[౬]లు సిఱునవ్వ నగుచుఁ
బగలేనినృపు[౭]నట్లు పరిణమించుచును
బొగలేని[౮]వహ్నియుఁబోలె మించుచును
[౯]బాయలేనివెలుంగుఁ బోలిఁ గప్పుచును
మాయలేని[౧౦]పురారి[౧౧]మాడ్కి నొప్పుచును
బురములు[౧౨]గాల్చినపోల్కి యాడుచును
మరుఁ[౧౩]జిఱువుచ్చినమాడ్కి నాడుచును
సతి కర్ధ మిచ్చిన చంద మాడుచును
యతులు గొల్వఁగ నున్నయంద మాడుచును
నంధకాసురుమదం బడచు టాడుచును
గంధగజాసురుఁ గడపు టాడుచును
జన్నంబుఁ[౧౪]ద్రుంచిన చా[౧౫]ళ్కి నాడుచును

౧. మండ, ౨. లె, ౩. వీథుల, ౪. సభలఁజేయుచును, ౫. వరలినయట్ల, ౬. లచి, ౭. నట్లప, ౮. యగ్ని, ౯. ఛాయ, ౧౦. శివుని, ౧౧. మాయ, ౧౨. గొ. ౧౩. జార; జుఱ్ఱ, ౧౪. గ్రుం, ౧౫. లియా.

[౧]వెన్నుండు గన్నిచ్చువేళ నాడుచును
గరళంబు దాల్చినక్కరణి యాడుచును
సరి నజుతలఁ గొన్న [౨]సరణి యాడుచును
వెండియు భవు బహువిధ[౩]చరిత్రము ల-
ఖండిత[౪]గతి నాటకంబు లాడుచును
భృంగియు నభిమతప్రీతి[౫]మర్త్యంబు
[౬]భృంగులు[౭]లోఁ దాను భృంగియై[౮]యాడ
వీణోత్తమ[౯]ము, బ్రహ్మవీణ, కైలాస-
[౧౦]వీణయు, సారంగవీణయుఁ, కూర్మ-
వీణయు, [౧౧]నాకాశవీణ, [౧౨]పినాక-
వీణయు, రావణవీణయు, గౌరి-
వీణయు, [౧౩]గాంధర్వవీ[౧౪]ణయు, [౧౫]బాణ-
వీణయుఁ, గాశ్యపవీణ, స్వయంభు-
వీణయును, భుజంగవీణయు, భోజ-
వీణయుఁ, గిన్నరవీణయుఁ, [౧౬]త్రినరి-
వీణ, సరస్వతివీణయు, [౧౭]మొల్ల-

---

౧. వెన్నునిక, ౨. చరితమా, ౩. విచిత్రము, ౪. మతి, ౫. నత్యంత, ౬. ప్రం, ౭. లోనదా, ౮. యాడు, ౯. యు, ౧౦. వీణౌ (ఇట్లే ఈక్రిందను), ౧౧. సుపినాకవీణయునాక, ౧౨. యు మార్గ. ౧౩. గం, ౧౪. గానంగ, ౧౫. జా, ౧౬. త్రిపరి, ౧౭. బొల్ల; మొల్లి.

వీణ, మనోరథవీణయు, సరథి-
గణనాథవీణయుఁ, గౌమార[౧]వీణ,
యణివాణి, రావణహస్తంబుఁ [౨]దివిరి,
[౩]సకనెయు, వళి, విచిత్రక, నట, [౪]సాగ-
[౫]రికయుఁ, [౬]గుంభిక, విపం[౭]చిక, [౮]సరవీణ,
[౯]వరవాదివీణ, మల్ల[౧౦]రియుఁ, గోలాప్తి,
[౧౧]స్వరమండలంబు, ఘోషావతి యను వి-
ధంబు, [౧౨]నౌదుంబరి, [౧౩]దంత్రిసాగరము,
నంబుజవీణయు, నాదిగా మఱియు
నమరంగ గీతానుగము, నుభయాను-
గము, [౧౪]ముఖవీణానుగము, [౧౫]ద్రుతానుగము
[౧౬]లన లక్షణోక్తము లనుచుఁ బ్రమాణ-
వినియోగ మనుతంత్రులును, [౧౭]గరణికలుఁ,
జెలువారు దండియుఁ జిత్రంబు, మృదువు,
లలియు, మాధుర్య, [౧౮]ముల్లసనంబు నొల[౧౯]యా
సయుతాణమును, మొగచాళంబు, సుకళ,

---

౧. రి, ౨. దివిరి; ద్వారి, ౩. చకనేయు; నకచేయు, ౪. నాగ, ౫. తి, ౬. నంచిక; గుంచిక, ౭. ంచ, ౮. నర(ర్ర), ౯. పరి, ౧౦. యకులాప్త; యకోలాప్తి; యసుల్లాప్తి, ౧౧. సర, ౧౨. కొదుంబర(రి). ౧౩. తంత్ర, ౧౪. మణి, ౧౫. ప్రు, ౧౬. లను, ౧౭. కణికలును, ౧౮. ల, ౧౯. యు.

వాయతాణమును, దశహారము, సారణముఁ,
బొట్టవణిగ, దిరు౧వును, ౨వర్తి, దాళ
౩పట్టె, కర్తరియు నేర్పడ, జన్యజనక
విరచనల్ దళుకొత్త వీణాఢ్యులైన
నరులలోఁ గలసి కిన్నరులువాయింప
నచ్చుగా మును శవణాంగముల్ మెఱసి
మెచ్చులు వడయుచు మృదుమ్రోల మఱియు
ముదమున సమహస్త మును౪, సైరణంబుఁ,
బదము, నంతరమును, బారణ, ౫దోర్త్త,
గలితంబు, జతియు, ౬ద్రుక్కరముఁ ౭గచ్ఛంబు,
౮మలపంబు, ముఖవాద్య, మిలుఁ జల్లణంబు,
బొల్లావణియు, మలపును, వి౧౦బర్హణము,
నుల్లంఘి, యనుఘాత యుత్తాళ, విషమ -
వాణియు, నర్ధార్ధవాణియు, నర్ధ -
వాణియు, దళుకుంభవాణియు, దండ -
హస్త, జోవాణి, సమగ్రత, ౧౧బిండ -
హస్త, చంద్రాణియు, ౧౨నజవతి, పంచ -

౧. పు. తా. ష. (సు) త్తి, ౩. పట్టు, ౪. చైరన, (స; వ) రంబు; బైరవంబు, ౫. దో, ౬. ద్వ; జ, ౭. గచ్ఛ; కచ్ఛ, ౮. మల దంబు; వలపంబు, ౯. డ, ౧౦. మ, ౧౧. బండి, (ండి), ౧౨. నప జత; నవజ.

హస్త, [1]శిరో[2]వధి, యంత[3]రావృత, వి-
హస్త, [4]పయిశ్ఛేది, యాస్థానగర్భ,
జతి, [5]పాజ, జలపాణి, సమపా[6]ణి, [7]భేద-
గతి, పరి[8]శ్రమమును, గర్భనిర్ణయము,
లను బంధములును బుష్పాంజలి [9]మాదిఁ
జను ప్రబంధము, ఖండజతియు, రేగువణి,
దుడుకు, ఘీంకారంబుఁ, దుదిఁ జమత్కార
మడరంగ వాద్యమాడాదు[10]లు మెఱసి,
నరులట్లు భరతుండు నందికేశ్వరుఁడు
ధర మద్దెలలతోడఁ దారు[11]వాయింప
స్ఫుటతరంబుగఁ జంచుపుటయును, [12]గచ్ఛ-
పుటయు, [13]పద్గీత, యుత్పుటయును, మోచి-
తయు, సమతాళ, సత్రచ్ఛేద, యనఁగఁ
బయిపయి నీయేడు ప్రథమతాళములు;
నోడఁబడ మఱి[14]యెగయును, బొంబడయును,
నెడ, [15]వాడయును, [16]గారు, హడకయు, బంధ-

౧. దదీయాంతరావృత విపలి, ౨. శిరోదధి; శిమో; వలి, ౩. రవుపరి, ౪. రయంభేరి; వయంచ్ఛేరి, ౫. బోజ బొజ్జ, ౬. హాణి, ౭. భేదు, ౮. శ్రయ. ౯. లులా, ౧౦. ల, ౧౧. హో, ౧౨. జాచ; ఔర, ౧౩. నుగ్గతితయుద్ఘరిత; పద్గతియునుత్ఫుటిత, ౧౪. యగ, ౧౫. హాడ; పాడ, ౧౬. గామహాడకును.

కరణ, ౧బాడకరణ, క్రౌంచపదంబు,
సరకరణయును, నాస్థానమండపము,
ఫలి, చక్రవాళంబుఁ, గలహంస, యార్యా,
లలితయు, ౩సరళ, విరళ, యుమ్మామంది-
రయు, మత్తమాతంగ, ౪రథ్య, మత్తె, ముద
౫వయు, ౬బంధమత్తెంబు, వరరూపకంబు,
నలరు నేకతాళ, ౭మఠెతాళ, మనఁగ
నిల శుద్ధతాళంబు లిరువదియేడు;
౮ఖండితతర, యవఖండ, గంకాళ,
ఖండిత, చండ౯కీ, ఖండవర్ణ, యవి
ఘూర్ణితయుఁ, ౧౦గుటిల, ఘూర్ణిత, ౧౧గోష్ఠి,
యార్ణ, ౧౨కచ్ఛణ, యాణ, ౧౩యాదిమాతృక, త-
రక్షణపుత్రి, యు౧౪ద్వ్యక్ష, ణోచ్ఛవటి
యక్షోళిక, చటిక, యష్టిక, పూర్వ-
౧౫కంకాళ, మణిమిశ్రకంకాళ, ఖండ-

---

౧. బాద, ౨. కం, ౩. సరరవళి; సరళ(రళ) వళి, ౪. రచ్ఛమత్తెముద; రచమరెవలను; రచమధ్యముద్ర, ౫. రయు, ౬. బింఫ, ౭. మఙ, ౮. ఖ (భ)ండా(ం)త(ర), ౯. కి. ౧౦. కుటువేరి ఘాణిత; కుటిలశేఘా (ఖా)ణి (ర్ణి)త, ౧౧. గొడ్డ(ట్టి), ౧౨. ర(క) చ్ఛిణ; రచ్ఛర; వకచ్ఛణ, ౧౩. యానియత్యంత; యణయాదియా (మా) తృ. ౧౪. ద్వ్యక్షణచచటి; దీక్షణోచ్ఛచటి, ౧౫. యక్షా (క్షు) రిచ్ఛ (కచ), దికం.

[1]కంకాళ, కావ్యకంకాళ, [2]పంచాళ,
[3]భిన్నక, కోకిలప్రియ, నిరవద్య,
రన్న, కుంజర, ఫణిరాజ, చతుశ్ర-
ధార, కృత్తి, [4]చ్ఛవిద్యాధర, రక్త-
[5]ధార, యుత్తమమేరు, తాంబూ[6]లియాణ,
మలపు, నుత్ఫు[7]ల్లక, మాతంగ, యర్ధ-
కళిక, సరస్వతి, గంఠాభరణయు,
మిశ్రతాళయును, సంమిశ్రావాద్యయును,
మిశ్రకళాస్ఫూర్తి, మిశ్రవర్ణములు,
సింహావిక్రీడిత, సింహానాదయును,
సింహానందకయు, లక్ష్మీస్తన, ముక్త
తాళ, పంచబ్రహ్మ, దశ[10]వృద్ధ, పంచ-
తాళ, చాయ[11]ణ, పరితాళ, ప్ర[12]సక్త,
[13]ఖుర, విసరఖుర, యుత్తర, పంచ[14]వాణ,
హారిణ, [15]మాయాఖణ, [16]యాదికం[17]ఖాణ,

---

౧. కంకణ; కంకాణ, ౨. పంచాళి(ణి), ౩. భిన్నక (ం) కా (కో) కిల, ౪. చ, ౫ దార, ౬. ల (లి), యరణ, ౭. ల్లి. ౮. వాద. ౯. నత్త (ర్త) రియును. ౧౦. రుద్ధ, ౧౧. న, ౧౨. శక్తి, ౧౩. ఖురు విపముఖర, ౧౪. వాణ్యా; బాణ, ౧౫. మణేయాకణ; మాఖాణియాణ, ౧౬. మా, ౧౭. కా.

[1]ఖంజర, చతురశ్ర [1]ఖంజర, కృష్ణ-
[1]ఖంజర, యసమా[2]న [1]ఖంజర, తాళ,
లక్షిక్షివతియు, ధ్రువ, [3]లయ, తనుభద్ర,
లక్షిణి[4]యాణ, వి[5]లంబిత, [6]యాది,
మత్తె, పళీ, [7]ధ్రువమత్తెయు, జంపె-
మత్తెయు, మునుతెగ మానం[8]బు మత్తె,
యని యిట్లు ప్రథమశుద్ధాది విభంగ-
వినుత భంగాభంగ వివిధతాళములు
సన్నుతాష్టోత్తరశతసంఖ్యఁ జనఁ బ్ర-
సన్నతాళము దూర్వ సంగతిఁ జెలఁగ
భాసురం బగు [9] జాతి వాస, [9]విజాతి-
వాసయును, కుమారవాసయుఁ, బత్తు-
వాసయును, భువనవాసయు, శ్వేత-
వాస, భాస్కరవాస, వరరుద్రవాస,
హరివాస, నిధివాస, యష్టదిగ్వాస,
గరమొప్పు ఋషివాస, గార్తికవాస,
జనను[10] తాఘోరవాసయు, బ్రహ్మవాస,
సెనసి త్రిపురవాస, శివ[11]భక్తివాస,

---

౧. కం, ౨. స, ౩. లాయసుభద్ర, ౪. య, ౫. శం, ౬. దా, ౭. స్ఫృతి, ౮. ంపు, ౯. జ్యో, ౧౦. త, ౧౧. శ.

[౧]పాలితభువనా[౨]ధిపతిపాస, యనఁగ
ప్రాలి యష్టాదశ [౩]పాస[౪]నాదములు;
[౫]ఆలాప, హేలనా, వ్యాప్తి, బెడంగు,
[౬]చాలన, [౭]సులికెయుఁ, జర, మింపు, [౮]సొంపు,
[౯]నణువు, [౧౦]దిరువు, జయ, యనుజయ, [౧౧]కొంకు,
[౧౨]వుణప్రాణ, వళి, [౧౩]భజ[౧౪]వణ, [౧౫]పాంపు, [౧౬]సెవణ,
[౧౭]వహాణి, స[౧౮]వ్యాంగుళవహా[౧౭]ణియు, [౧౯]నధర
[౧౭]వహాణియు, నా నిఱువదిరెండుగతులు,
స రి గ మ ప ధ ని స సప్తాక్షరములు;
సరయంగ నారోహి, యవరోహి, సక్ర-
వాళ, సంపదలఁ, బ్రవ్య[౨౦]క్త, సువ్య[౨౦]క్త,
[౨౧]లాలిత, నొప్పు సప్తాలాపనములుఁ;
దెలియ నల్వదితొమ్మిది విధంబు లందు
దళుకొత్తు[౨౨]హంసనాదంబు లింపారఁ
జనఁగ షడ్జమును ఋషభయు గాంధారి

౧. ప్రాలిన, ౨. ది, ౩. పాస; పాంస, (శ), ౪. చాపములు, ౫. హేళావ; ఆపాప, ౬. నా; బా, ౭. సురిక, ౮. సుం, ౯. అణువు (పు), ౧౦. తిరుపు, ౧౧. కొంక, ౧౨. పుణపూరాణ, బణయూణ, ౧౩. భన్నె, ౧౪. వణి, ౧౫. యింపు, ౧౬. సెవణ, ౧౭. పహాణ, ౧౮. ర్వా, ౧౯. ది, సదర, ౨౦. క్త, ౨౧. నాలీల, ౨౨. వంశ.

యును మఱి మధ్యమంబును బంచమంబు
ధైవతమ్మును నిషాదము[1] నాఁగ నిట్లు
భావింపఁ బరగు సప్తగ్రామ జనిత -
ములు, [2]నుదితస్వరంబులు [3]పుట్టుకాల
ములు, దిథి, నక్షత్రములు, యోగములును,
జాతిభేదములు, స్వజాతిస్వరములు,
జాతులుఁ దనర నాస్వరములలోన
సకళయు, గూఢ, నిష్కళయు, సంహృతయుఁ,
బ్రకటింప షడ్జసంభవములు నాల్గు ;
నావళి, మధుర, యేకాక్షరి నాఁగ
భావింప ఋషభ సంభవములు మూఁడు ;
భృంగిజాతియును [4]బరేంగిత యనఁగ
సంగతి గాంధారజనితముల్ [5]మూఁడు ;
సనఁ బూర్వ[6]వాసరంజ[7]క యలంకారి
ణిని, నాఁగ మధ్యమజనితముల్ మూఁడు ;
వరరేణుకయుఁ బ్రస్తవాసియు లలిత,
స్వర[8]వాసి, పంచమజనితముల్ నాల్గు;
దనరుభాషాగ్ని, నర్తకియు, నాపూర్ణ

౧. సునాసిట్లు, ౨. సందతా, ౩. పుట్టి, ౪. బ(బు)ంగతి,
౫. రెండు ? ౬. రాశి, ౭. ౮, ౮. నాద.

S.
Research Centre,
TIRUPATI
11600

యును, నాఁగ ధైవతజనితముల్ మూఁడు;
వరుసఁ బ్రచ్ఛన్న సర్వవ్యాపు లనఁగఁ
బరగు నిషాదసంభవములు రెండు;
దలఁప సప్తస్వరాత్మకములై యిట్టు
లిల నొప్పు శ్రుతులు దా మిఱువదిరెండు;
దీర్ఘ, లాలితయును, దీర్ఘ, కాదీర్ఘ,
దీర్ఘోల్లసితమును, దీర్ఘకంపితము,
నుల్లసితంబు, సమోల్లసితంబు,
నుల్లాసితంబును, నుచ్చరితంబు,
స్ఫురితమూ[3]ర్ధ్వక్షిప్తమును, గోమలంబు,
[4]వరుస నక్షిప్తంబు, [5]భ్రమిత మాహతము,
లలితోత్తమంబును లలిత, ప్రస్తుతము,
నలరుగుంఫితము, సూక్ష్మాంతంబుఁ, గుంచి-
తము, గరస్థితము, నాఁ[6]దత్ప్రకృతిసంభ
వము లిఱువదిరెండు గమకముల్; మఱియు
ధరఁ గంపితము, స్ఫురితము, లీన, మనఁగ
సరిఁ ద్రిభిన్నోత్తర సప్తధా యనఁగ
నలరునాందోళితాహతమును, సూక్త

---

౧. ప్త, ౨. దా, (నా) నిరు, 3. ర్ధ్వ, ౪. వరుస,
౫. భ్రమ రహాహతము, ౬. దచ్ఛ్రుతి.

కలనముల్ ప్రత్యేకగమకము లేదు ;
సురుచిర తత్పర శ్రుతి గమక ప్ర-
కరగీతజాత రాగప్రభేదములు,
శ్రీరాగ, మాందో౧ళి, సిత్రాంగి, లలిత,
సౌరరాగము, గౌ౨ళి, శంకరాభరణ,
గాంధారి, మధ్యమగాంధారి, రక్త -
గాంధారి, పంచమగాంధారి, దేవ -
గుప్త, శ్రీకాంశికగుప్త, గాంధారి -
గుప్త, సాధారణగుప్త, గన్నడిక,
దేశి, గుంభకము, ధన్నాసి, గాం౩భోది,
దేశాక్షి, మధుకరి, ౪దివి మేఘరంజి,
రంగవరాళి, ధరంగిణి, బహుళ్ళి,
బంగాళ, మాహు౫రి, ౬బ్రహ్మణి, శుద్ధ -
వాహి౭ని, బృ౮హాతి, ౯దేవప్రియ, రూప,
౧౦సోహరి, సైంధవి, శుద్ధ౧౧వరాళి,
సౌరాష్ట్రసైంధవి, వౌరాణి, భిన్న -
పౌరాణి, యుత్ప౧౨ళి, వదపంజరంబు,

౧. ళిత, ౨. ళి, ౩. మో, ౪. దమి, ౫. ళి, ౬. బ్రాహ్మణి,
౭. ణి, ౮. హ, ౯. దే(రే)పక్రియా, ౧౦. సోహహ, ౧౧. వి,
౧౨. ళి; ల.

నాగవరాళి, కర్ణాటవరాళి,
నాగ౧దవికురంజి, నాట, ద్రినేత్రి,
మాళవగౌళ, రామక్రియ, సాయ
గౌళ, ద్రావిళగౌళ, కర్ణాటగౌళ,
సౌరాష్ట్రగౌళ, ౨దేసాళగౌళంబు,
భైరవి, సారంగ భైరవి, నంద -
యంతి, నాదో౩త్తరి, యన్యసైంధ౪వి, వ-
సంత, మే౫ఘుచ్ఛవి, సౌందరి, ౬శక్క-
రాగంబు, ౭ఘైహారి, రక్కసి, సోమ-
రాగ, మసారవరాళి, ౮భల్లాత -
కాళింది, ౯ధైవతి, ఘంటారవంబు,
౧౦వ్యాళింది, దే౧౧శాళి, యభ్రపంచ౧౨మము,
గంధికామోది, శ్రీకంఠ, కాంభోజి,
సింధు౧౩వరాళి, గౌ౧౪శికి, పూర్ణ, నాట,
గుజ్జరి, సౌరాష్ట్రగుజ్జరి, ద్రవిళ-
గుజ్జరి, మలహారి, ౧౫గోలాహలంబు,
మాళవి, ౧౬గౌళిక, మధ్య, విభిన్న,

---

౧. ధి, ౨. రే, ౩. వ, ౪. వ, ౫. ఘ, ఘ; క, ౬. శ, ౭. కా, ౮. వ, ౯. ధైవత, ౧౦. న్యా, ౧౧. హా; వా, ౧౨. క, ౧౩. వి, ౧౪. క, ౧౫. కోహాళంబునను, ౧౬. కౌశిక.

[1]సాళంగనాట, భూపాళంబు, సాయ,
దోడి, సౌవీర, హిందోళంబుఁ, దురక -
తోడి, దివ్యావతి [2]దుండక్రియ, నట -
నారాయణి, ఋషభి, నర్తకి, శుద్ధ -
[3]హీర, కైత[4]కి, వ్యభిచారి, గర్జారి,
వేళా[5]వళియుఁ, చిత్రవేళా[6]వళియును,
మాళవ, శ్రీమధుమావతి, నాఁగ
సాంగ రాగాంగ భాషాంగ క్రియాంగ -
సంగతోపాంగ సంజనిత రాగములు
మొదలి షడ్జగ్రామ ముఖ్యతద్గ్రామ -
విదిత సంభవరాగ వితతులలోన
నిల నెన్నఁబడు నూటయెనిమిది రాగ -
ములయందు స్త్రీపున్నపుంసకరాగ -
ముల షాడవౌడవంబుల విభేదములు,
నలిగొన [7]బంబకనారాట, మిశ్ర,
[8]కావుళ, ధ్వనిచతుష్కశ్రేష్ఠలీలఁ
గావించునారాట కావుళధ్వనులు
పూరితంబుగను శారీర చతుష్క -

౧. పా, ౨. సం.పె, ౩. (౦ద) ౪. నాడ, ౫. క, ౬. పు.
౭. బంభక, ౮. న.

సారమా[1]హేశ్వర శారీర ములయ
సరి[2]వాచకంబులు జయయు నుజ్జయయు;
నరుదగు [3]నందును హాయి, [4]సుహాయి,
గాణాయి, గూఢాయి, గాఢాయి, [5]వాయి,
దేణాయి, బహుళాయి, ధృతి [6]బడీయాయి,
ఘననిబిడాయి, చోతూాయి, దితూాయి,
యనఁగ నీ పండ్రెండు [7]ననువాచకములుఁ;
బరఁగ షట్స్వాదు సప్తస్వాదు నాఁగ
నురుతరాష్టావళియును నవస్వాదు
సరస మాయాయి నా [9]జయపంచకంబుఁ
బరగు దేహావళి, వటు [10]మదావళియు,
నొనరు కంఠావళియును నాఁగ నిట్టు
లను జయత్రయము నింపారంగ, నంద
ఘనవిజయస్థానకంబును, వళిగ [10]-
యును, నంతరంబును, నుప్పరవట్ట
యును, [11]సుందరణ, వాళయును, సర్వగతయుఁ,
దనరు భంగాస్థానమును, గమ[12]శ్లాయి,

౧. పాంచాల, ౨. వాగ, ౩. సందురు, ౪. సు. ౫. వా, ౬. బతి. ౭. నీవాచ, ౮. నోయాయి; మాయాలు, ౯. జయి (స), ౧౦. మదా. ౯. ౧౧. మంప, ౧౨. ౖా.

రతి నాభిగతి, యుదరగతి, కంఠగతి
ప్రతతు లా[౧]తిరువులు వండ్రెండు వెల[౨]యు;
[౩]యుత దేహనాభి కక్షోదరకంఠ
[౪]వితతపంచస్థా[౫]న విహితజాతములు
[౬]వరిహారి[౭]సక్కట [౮]సరివాగ వహాణి
వరకంఠికాపాళి వహాణి, యున్కుట[౯]ము
ధర[౧౦]ముదువయును [౧౧]సైతంబును, నాఁగ
[౧౨]వరుసఁ బదనకొండు వహాణిభేదములు;
లలిత, గాఢయు, గాఢలలితయు, బాచ్ఛ-
లలితయు, నేవళయు, లవులంగితము,
గహాగు[౧౩]హాకము, బాచ్ఛగాఢ, వివరణ,
మహిమ దొక్కటియు, గమకము దొక్కటియుఁ,
గంపితంబు, వివశ, గాణాయిలంబు,
నింపు, గోష్ఠాగోష్ఠి, నుంపును, దీన-
కాకు, వెల్లావెల్లి, [౧౪]కల్లి, స్వభావ-
కాకును, గొంకును, గంపితం, బణుకు,

---

౧. పరు, ౨. య, ౩. యుద, ౪. విదిత, ౫. త, ౬. సరినా, (హా) రి; ౭. చకగాటు, ౮. సర్వా(ర్వ), గహాణి, ౯. యు, ౧౦. ముదుప, ౧౧. సయి, ౧౨. పరుసన పదకొండు, ౧౩. హి, ౧౪. ఘు.

దరహారంబును, [1]వనుతాయియు, నోటి,
సరిది, పేరాపేరి, సరి[2]బరసంబు,
[3]మోట్టాయితము, నాంగ ముప్పదరెండు
నట్టివిశుద్ధతాయంబు లొప్పార
మొదలను[4]నెవణ నా నదియుఁ [5]తానంబుఁ
బొదలెడు[6]సుద్ధి నాఁ [7]బూరణ నాఁగ
రంగు నా నదిసో[8]మరక్తి నా జిగియు
సంగతి[9]గమళ నాఁ జనుకంపితంబు
నాలాడ మనఁగఁ దా నా[10]నైక [11]మనఁగఁ
బోలం[12]గ సమ[13]ణ నాఁ బొనరు[14]ఘోట్టాయి
[15]వరువడి గవణ నాఁ బరగు[16]నావాళ
యరుదగు[17]వ్యక్తి నా [18]నలిఁ బ్రబంధంబు
నలరారు క్షేత్రాంగ మది[19]యుంకూళి
సెలఁగు షడక్షరి [20]సెప్పనవజ్ఞ
యొదవంగ నిహతంబు నుభయకాఖ్యాన

౧. వను, ౨. బసరంబు, ౩. ముట్టాయిలు (?) ము, ౪. తెన ణానదియతానంబు, ౫. తామింపు, ౬. సత్తే, ౭. బూరణాయము; బూరణాయదియు, ౮. స; సా, ౯. మగళ, ౧౦. నై, ౧౧. మదీ యు; మదీయు, ౧౨. ంప, ౧౩. న, ౧౪. గాయాయి, ౧౫. సా, ౧౬. వాతాళ, ౧౭. వ్యా, ౧౮. నవ(వి), ౧౯. యుయుసూళ (కూళ) ళి, ౨౦. చెప్పినవచ్చం(జ్ఞి).

మదియుఁ దాహుత్తర యది భజవణియుఁ
జెలువగుభజనచే సిగనిలు[౧]పట్టు
లలిఁ బదియేను సాళగతాళగతులుఁ;
బ్రియమంది[౨]నాగావతియును, [౩]నందావ -
తియు, వరభ[౪]ద్రావతియు, [౫]వినయావ -
తియుఁ, జరభోగావతియును, నింద్రావ -
తియు, నాఁగ నాఱును దీప్తమై మించి,
యాళ[౬]తులవి నిబద్ధానిబద్ధోక్తి
గాళి వైదర్భి పాంచాలిరీతులను
మానంబులగు మంద్ర మధ్యతారములఁ
[౭]దానాంగ తత్త్వాంగ తనులు దుల్కాడ
దేసియు మార్గంబుఁ దీటుకొనంగ
భాసురంబుగ దశప్రాణాదు[౮] లులియ
[౯]లలి రసవర్ణనాలంకారభావ -
ములు మృదుమధురసముచితోక్తు లలర,
[౧౦]మున్నట [౧౧]హారవేషములలో[౧౨]నఁ బేరు -
గొన్న [౧౩]గాణలలోనఁ గుపితవేషమునఁ

---

౧. పట్టు, ౨. సౌగా, ౩. సందా, ౪. భద్ర, ౫. విస, ౬. త, ౭. తానొంద, ౮. లోలయ; లవియ, ౯. లలితసౌవర్ణణ, ౧౦. మున్నను, ౧౧. నావేశ; హారవేశ, ౧౨. సువేరు, ౧౩. బాణల.

గంబళాశ్వతరాది గాణాధిపతులు
దుంబురు నారదాదులు ప్రీతిఁ బాడ,
సంగరాగంబు [1]గీతాంగ[2]రేఖయును
రంగశోభయు ముఖరాగంబుఁ నతము
వితతంబు [2]నిలయంబు విగతియు [3]నంస -
గతియు నావర్తన గ్రహాగతి లనఁగ
[4]దేసికారత[5]సభా ధీరధియును గ -
[6]ళాసంబు[7]సొక్కి సళానళి[8]గ్రమరి
యవధానమును సంధి[9]యను నొకవిధము
వ్యవసాయమును నిజవణియు [11]లంఘితముఁ
దాళ మభినయోపతాపనయును సు -
తాళంబును బ్రసన్నతయు వివర్తన[12]ముఁ
బయవాటము లలిత[13]వనయుఁ [14]గనిష్ఠ -
కయును[15]నష్పణము [16]బళయును గోమళక,
యుల్లాసమును, లలియును, మనోహరము,
డిల్లాయి, [17]దుతూణి, శేవణి, జంకె,

---

౧. గ, ౨. నివ, ౩. సంశే; సంశే, ౪. సంగ్ర..., ౫. దేశ, ౬. సుఖాదిపద (ప) యునుసు (సు...) క, ౭. ..., ౮. బ్రొక్కి, ౯. తి, ౧౦. యతియొక, ౧౧. లఙ్గి, ౧౨. ము, ౧౩. ప్రయను, ౧౪. గరిష్ఠ, ౧౫. నష్పణ, ౧౬. బల, ౧౭. ..., (ఖ) ణిరే (డే)వయు; దుఖాయి ...యి; తూభణి ...ము.

[1]డాలంబు, [2]రవళి, సౌష్ఠ[3]వము, విభ్రమమున్,
జాళి, యొయ్యారంబు, సరసంబు దనర
వరుసఁ జతుర్విధవక్త్రవిభ్రమముఁ
బారి సప్తవిధనిజభ్రూలతా[4]టనము
షడ్వింశతిక్రమచక్షు[5]రంకితము
షడ్విధనాసాలసత్కుంచితంబు
ఘనయుక్తి దశవిధకర్ణావధాన -
మును నవవిధగళముఖోల్లసనము
సురుచిర త్రివిధవక్షో విలాసంబు
ధరఁ జెప్పనొప్పు పాదద్వయపంచ -
కంబు నూరుద్వయకలితపంచకముఁ
బంబి సుగతి, సమభంగి, త్రిభంగి,
యరుదగు వింశతి యంగహారములు
ధర నిఱువదిరెండు దానకంబులును
ఛత్తీసుదృష్టుఁ జౌషష్టిహస్తములు
*బత్తీసుచారులు భ్రమరులు నేడు

---

౧. సోళంబు, ౨. కరగి, ౩. ద, ౪. నటన, ౫. రిం, ౬. గ.

* 'బత్తీసు' అంటే ౩౨. కాని, సం. అనువాదములో "ద్వావింశతిమితచారిభిః" అని ఉన్నది. ౨౨ కు 'బాఇస్' అని ఉండవలెను; అట్లుంటే ప్రాస చెడుతుంది. సం. అనువాదము ప్రమాదమా?

నొగిఁ గరణంబు లష్టోత్తరశతము
మొగి నూఱలంకారములు శిరోభేద -
ములు [౧]పదుమూఁడును ముప్పదిరెండు
వొలుపారు [౨]దండనంబులు [౩]నొప్ప హంస -
గతియును [౪]మాతంగగతియును వృషభ -
గతియును మర్కటగతియును మేష -
గతియును మాయూరగతియును భోగి -
గతియును నాఁ బెక్కు గతులు వొల్పార
రంభ యాదిగ నప్సరస్సమూహంబుఁ
గుంభినీసతులలోఁ గూడి యాడంగ,
నాదట నుభ[౫]యామరాచార్యలీల
నాఁ[౬]దధీచ్యుపమన్యు లాదిగాఁ గొలువఁ,
దక్కిన తాపసోత్తములలోఁ [౭]గలిసి
మ్రొక్కుచు భృగుముఖ్యమునులు భజింపఁ,
బ్రమథు లప్పరి వీరభక్తసంఘంబు

లక మేమో! ఈపాదమునకు బదులుగా ఒక ప్రతిలో “చిత్రవిక్రియలు వచింప ముప్పదియు” అని ఒక అధికపాఠ మున్నది. దీనికి సం.లో అనువాదము లేదు.

౧. పద, ౨. మం(డ; ద), ౩. నొప్పు, ౪. వాయస, ౫. యమతా, ౬. దధీచియునన్యులాదిగా; దధీచోపమన్యాదులు, ౭. దలఁచి.

రమణ నుబ్బుచు శివార్చనములు సేయ,
నాజనార్దనుఁడుఁ బయోజ[౧]సంభవుఁడుఁ
బూజారితపసులపోల్కిఁ బూజింపఁ,
బ్రభుతరంబుగఁ[౨]దానపతులలోఁ గలిసి
యిభముఖషణ్ముఖు లిఱుదెసఁ గొలువఁ,
జండాంశుసితకరజ్వాలనతారక [౩]ల-
ఖండదీపములలోఁ గలిసి వెలుంగ,
నారంగ నంది మహాకాళవిభులు
ద్వారపాలకులలోఁ దారును గొలువఁ,
గమనీయముగ మౌక్తికచ్ఛత్రధరుల
రమణ నింద్రుండు ఛత్రముఁ బట్టి కొలువఁ,
బానరుచు బానసంబులవారిలోన
ననలుండు శాకపాకాదు లొనర్ప,
వాలాదుఁ బురితలవరులలోఁ గలిసి
చాలు [౪]బళా యంచు జముఁడును గొలువఁ,
బరిచర్య లొనరించు [౫]పడిహారు[౬]లట్లు
గరమర్థి బడిపనుల్ నిబ్బృతి[౭]యుఁ జేయ,
సమ్మార్జనము సేయు జనులలో వరుణుఁ

---

౧. నాభుండు; గర్భుండు, ౨. దాస, ౩. లు, గండ, ౪. చాలా, ౫. ఘణి, ౬. నట్లు, ౭. సేయంగ.

డిమ్ముల సమ్మార్జనమ్ము సేయంగఁ,
గసవులు దుడుచుఁ గింకరులలోఁ గలిసి
శ్వసనుండు నటమున్న కసవులు నూఁకఁ,
భువిని మ్రుగ్గులు వెట్టుపుణ్యులలోన
నవరత్నముల మ్రుగ్గు నరవాహుఁ డిడఁగఁ,
దవిలి తాండవ మాడు తపసు[1]లలోనఁ
దవిలి యీశానుండుఁ దాండవం[2]బాడ,
బాణాసురాది శుంభద్దైత్య వితతి
క్షోణీశ్వరులలోనఁ గూడి భజింపఁ,
బండితసత్కవిప్రవరులఁ గలిసి
చండకీర్త్యాదులు సంస్తుతుల్ సేయ,
[3]నరయఁ దక్షిణ దానవామరముఖ్య -
గరుడ గంధర్వ కిన్నర సాధ్య సిద్ధ -
వరగణావళి[4]దొంటి [5]వరుసలవారి
[6]వరుసనఁ బనిసేయ బానసంబునకు
సురగిరిముఖ్యభాసుర[7]తరగిరులు
[8]పురవరగిరి[9]శృంగముల క్రియఁ గొలువ,
సురతరుముఖ్యభాసుర[10]తరులుఁ

౧. మాడె, ౨. తినేయ, ౩. అరుదందనా, ౪. నొంటె, ౫. వరసల, ౬. పరుసల(న), ౭. గిరితతులు, ౮. పురి, ౯. సంఘ, ౧౦. వర.

బురితరువరచయంబులలోనఁ గొలువ,
సురధేనుముఖ్యభాసురధేనుతతులుఁ
బురిధేనువులలోన [1]బెరసి కొల్వంగ,
సురమణిముఖ్యభాసురమణితతులుఁ
బురమణితోరణంబులలోనఁ గొలువ,
ఖ్యాతి భాగీరథీ గంగాదినదులుఁ
బాతాళగంగాను[2]బంధమై కొలువ,
నేడువార్ధులలోని యేడుద్వీపములు
వేడుకఁ బురివీథివీథులఁ గొలువ,
నాకాంతు ముప్పదియాఱుదత్త్వములుఁ
ప్రాకారహర్మ్యరూపంబులై కొలువ,
ముల్లోకముల[3]నాథు మల్లికార్జునుని
ముల్లోకములలో సమున్నతికెక్క—
సచరాచరములు శ్రీశైలంబుమీఁది
సచరాచరాదుల చాడ్పునఁ గొలువ,
సుస్థి[4]తి మల్లికార్జునదేవదేవు
నాస్థాన మిట్లు[5]సెన్నారంగఁ బరుస
సంతసంబున ను[6]ఘే జయజయ యనఁగ
నంత సూర్యోదయం బయ్యె నెట్లనిన,—

---

౧. పొరిఁబొరిఁగొలువ, ౨. బద్ధ, ౩. నాడు(దు), ౪. త, ౫. బెంపా, ౬. ఘే.

సూర్యోదయ వర్ణనము

మందరకందరసుందరనియ[1]త-
సుందరుం డగు సుకేశుని నసహ్యాముఁ
నొప్పమిసేసిన [2]తప్పన కలిగి
మెప్పొడి యిది యంచు నప్పురవైరి
నిప్పులు గన్నుల నుప్పతిల్లంగఁ
దప్పక చూచిన నప్పుడు [3]ధరణిఁ
దాళఫలములు వాతూలచేఁ బడిన
చాళి దొప్పన పడి జలజమిత్రుండు
వడిడొల్లి [4]డొల్లి శ్రీ వారణాసికిని
గడుఁ జిత్రమని నరుల్ గమిగట్టి చూడ
నప్పుడ పోయి యుద్యద్భక్తియుక్తిఁ
దప్పక శివునాజ్ఞఁ దలమోచి యచట
నవ్యయు నభవు బాలార్కేశనామ-
దివ్యలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠఁ గావించి
చిరతపోనిష్ఠ భజించి మెప్పించి
[5]హరునిచేఁ దొంటిసూర్యత్వంబుఁ బడసి
భాతిగాఁ దొల్లింటిపగిదిన భానుఁ
డేతెంచి యుదయాద్రి నెక్కినమాడ్కి-

---

౧. తి, ౨. నొడలికిన 3. తరణి, ౪. తొల్లి, ౫. హరుచేత.

నంత సూర్యోదయం బగుడును బహుస
యెంతయుఁ బ్రీతితో నిట్లహర్నిశము
నవిర[1]ళమతి మల్లికార్జును మ్రోల
శివరాత్రిపర్వంబు సెల్లుటఁజేసి
భావింపఁ దమతమభవరాత్రు లెల్ల
వేవినక్రియఁ బ్రొద్దు [2]వేవె లెండనుచుఁ
బాతాళగం గాడఁ బాఱెడువారు
బ్రాతిగా శిఖ[3]రేశ్వరం బేఁగువారుఁ
బారణ సేయ నొప్పఁగఁ బోవువారు
నూరక తమతమ యూళ్లేఁగువారుఁ
దలఁపుల శ్రీపర్వతప్రదక్షిణము
నెలమి[4]సంకల్పించి యేఁగెడువారు
వఱలువసంతోత్సవము [5]నొయ్యఁ జూచి
మఱికాని పో మని మసలెడువారుఁ
దప్పక పంచరాత్రం బున్కి సాలు
నొప్ప శ్రీగిరి [6]నంచు నుండెడువారు
దండివిరక్తిమైఁ దత్పురంబునను
నుండెడువారునై యుండంగ నంతఁ

---

౧. తి, ౨. వేగ, ౩. రేశభజియించువారు, ౪. కల్పింపక, ౫. నేర్పు, ౬. కంచు.

బండితదోనయ్య పంచరాత్రంబు
లుండంగఁ దలఁచి సూర్యోదయవేళ
నలిఁ దీఁటుకొన మల్లినాథుసహస్ర
కలశాభిషిక్తునిగాఁ జేసి మఱియుఁ
దడయక పంచామృతస్నపనంబు
నెడ[1]నెడ ధారగా నెత్తి మ్రొక్కుచును
క్రమమున నుష్ణోదకముల [2]గంధోద -
కములను మఱి జలకంబు గావించి,
సంధి[3]ల్లఁ దడియొత్తు శంభున కిచ్చి
బంధురాంబరమహాభరణముల్ పూన్చి
ఖ్యాపితభక్తి నక్షత గంధ పుష్ప -
ధూపదీపాదు లుత్సుకత నొనర్చి
యంచితప్రీతి మహానివేద్యముగఁ
బంచభక్ష్యాదు లేర్పడ సమర్పించి *
శిష్ట సద్భక్తరాజికి[4]గండు[5]మీఱ
నిష్టాన్నపానాదు లెలమి[6]సంధించి

---

౧. ధూపదీపాదులెత్తి, ౨. గంగోద, ౩. ల్లితడి, ౪. గూఢ;
ప్రేమ, ౫. నట్లు, ౬. నర్పించి.

* ఈ పాదముతరువాత "మంచిగంగులపాలు మరలనర్పించి" అని ఒక ప్రతిలో అధికపాఠ మున్నది. దీనికి సంస్కృతానువాదము లేదు.

పర్వత ప్రకరణము.

కర్పూరసహితంబుగా విడియంబు
లర్పించి [1]నవ్య పుష్పాంజలు లిచ్చి
వరుస వేవేమాళ్లు వలగొనివచ్చి
హరుఁ బెక్కుభంగుల నభినుతింపుచును

దోనమరాజయ్యకు మల్లికార్జునుఁడు ప్రత్యక్ష మగుట

గనుమూయునంతలోన కలయునుబోలెఁ
దన చేయు భక్తితత్పరతకు మెచ్చి
మదనసంహరుఁడు (శ్రీ) మల్లికార్జునుఁడు
వొదలుచు వృద్ధతపోధనులీల
యరుగుదేరఁగ శరణార్థి సేయుచును
గురుమూర్తి దనయొద్దఁ గూర్చున్నఁ జూచి,
"యెటనుండి[3]వచ్చితి రేయూరు మీర
లిట యేఁగుదెంచి[4]తి రెంతగాలంబు"
నావుడుఁ దపసి "దోనయ[5]గారె మీరు
శైవలోకమున[6]కాచార్యుఁడు పండి-
తారాధ్యవిభుఁడు [7]లెస్సెయున్న వాఁడె
వారును మేముఁ బూర్వస్నేహితులము
నా పండితుండు [8]మేలై కూర్చు మాకు

౧. సవ్య, ౨. బగల, ౩. వచ్చెద, ౪. మరెంత, ౫. గారు మీరె, ౬. నా, ౭. మేలై, ౮. లెస్సె.

మాపేరు సర్వజ్ఞ మల్లికార్జునుఁడు
వనయంబు ¹సిరిగిరియం దటు గూడ
వనముల గిరుల ²దుర్వార కాంతార -
ఘన ³బిలాంతరమహా గహ్వరంబులను
నునికి యీ శివరాత్రి యొప్పఁ జూడంగ
నరుగుదెంచినవార" మనుడు దోనయ్య
గరపద్మములు మోడ్చి "ఘనుఁడ! సర్వజ్ఞ!
చూచిన మునువిన్న చోద్యముల్ గలుగు -
నా చెప్పఁ జూడ శ్రీనగమున" ననుడు
రమ్మని దోనమరాజుఁ దోడ్కొనుచుఁ
గ్రమ్మర బిల్వవనమ్ము మధ్యమున
సరసత నందొక్క శైలశృంగమున
విరచింపఁజను దీపవృక్షమెక్కించి
శిరమునఁ జేయిడి శ్రీగిరిఁ ⁵జూడ
*గరతలామలకమై కానవచ్చుడును

---

౧. శ్రీ, ౨. దద్వార, ౩. సహాం, ౪. మధ్య, ౫. గూడ.
* "హస్తస్థబిల్వవత్" అని సంస్కృతానువాదము.
(ఈ పాఠమువల్ల అఖండయతి తొలగిపోతుందిగాని, 'చూడ' అనేపదము రెండుసార్లు నిరర్థకముగా వస్తుంది. ఒక 'చూడ'ను పరిహరించడానికి పాఠాంతరము చిక్కలేదు. అఖండయతి సోమనాథుని కిష్టమైనట్లు ఇతరస్థలములలో కూడా ప్రయోగము లున్నవి.)

నమ్భతాక్రాంతాత్ముఁ డగుచు దోనయ్య
సద్భక్తిఁ దపసికి శరణార్థి [౧]సేసి
"నెడనెడ నేఁగంగ నేఁటికిఁ జూడఁ
బడసితిఁ [౨]బర్వతం బంతయు నేఁడు"
ననుడుఁ దపోధనుం "డద్దేవుపురము
ఘనతరంబగు హేమకలశముల్ గుల్లుఁ
గోటలుఁ గొమ్మలు గోపురంబులును
[౩]నాటకూటమ్ములు నామల్లికేశు
ప్రాసాదమును మంటపంబును క్షేత్ర-
వాసులై చనుభక్తవర్గంబుఁ జూడు,
హాటకేశ్వర మదే యందు సద్భక్తిఁ
బాటికెక్కిన వీరభక్తవర్గంబు
వీరశంకరుఁడును వీరభద్రయ్య
వీరభోగయ్యయు వీరదేవయ్య
మలహార[౪]సద్భక్తి మతి గల్గినట్టి
పాలతి [౫]చాకలదేవి [౬]పొఱిఁ బ్రభాతయ్య
మఱియు వీ రాదిగా మహితసద్భక్తి
నెఱిఁ బ్రతిష్ఠించిన నిష్ఠులఁ జూడు,

---

౧. యగుచు, ౨. జూచ శ్రీపర్వతం బెల్ల. ౩. మాటకూటంబులు మల్లికార్జునుని. ౪. రు, ౫. పొడ్డల, ౬. భోగదేవయ్య.

శిఖరేశ్వరముఁ జూడు శ్రీనగేంద్రంబు
శిఖరంబునను ముక్తిశిఖరమై వెలుఁగు
నిష్టకామేశ్వర మిల్లిదే చూడుము,
మష్టసిద్ధులకు నిజావాస మిదియు
నేడుదినంబు లయ్యాశు భజింప
వేడుకఁ గామ్యార్థవిభవంబు లొసగు

కర్మహరి మహిమ

ఇదె చూడు కర్మహరేశ్వరం బనఁగ
మదనాంత[1]కుండ తన్మహిమ యెఱుంగు
నచ్చారుశృంగంబునం దొక్క పాము
చచ్చి తద్దేహంబు ప్రచ్ఛియున్నెడను
నటిముట్టి నొక గ్రద్ద [2][3]పాముశవము
గఱచికొంచు[4]ను తీవ్రగతి మీఁది కెగయ
వాతో[5]పహతి నందు నది రెంటఁ ద్రువ్వ
లేతెంచి కర్మహరేశ్వరంబందు
నది జలంబులలోనఁ బ్రాణముల్ విడిచి
పుడమి బ్రాహ్మణవంశమునఁ బ్రభవించి
యాపుణ్యఫలమున నటినయుఁ బతియు

---

౧. కుంఠంతిమహిమ; గుండు సన్మహిమ, ౨. య, ౩. పాప శ(స)బము, ౪. సుతీవ్ర, ౫. విహన.

నై పూర్వ[1]జన్మంబు ననిలోపహారిని
గర్మహారేశ్వరోద్గతసరసీవి -
నిర్మలవారి మునింగి చచ్చుటయుఁ
బ్రవిమలతత్పుణ్యపటుఫలప్రాప్తి
భువి బల్లహునివంశమునఁ[2]బుట్టుటయును
జాతిస్మరత్వానుసంధిగాఁ జేసి
యీతెఱం గంతయు [3]నిద్దఱు నెఱుఁగి
వేగంబ సకలనియోగంబుఁ గొలువ
శ్రీగిరి కేతెంచి చెలువయుఁ దాను
బల్లహుఁ డత్యంతభక్తిసంయుక్తి
మల్లికార్జును మహామహుని దర్శించి
భాసురదివ్యప్రభా[4]భాసురముగఁ
బ్రాసాదమును మండపంబు బానసము
మఠముఁ దదంతికమఠముగా నొక్క
మఠముఁ[5]గల్పించి యీ మఠము నిండంగ
మరకతమౌక్తికమణిపుష్యరాగ -
వరవజ్ర విద్రుమ వైడూర్యముఖ్య-
భూరిరత్నావళుల్ ప్రోఁకలు వోసి

౧. జని యంత, ౨. ప్రభవించి, ౩. నిరువురు, ౪. భాసిత ముగ, ౫. గట్టించి.

చారుషోడశవర్ణసంపూర్ణ మైన
ప్రతిలేని తనయింట బండరుధనము
శతసహస్రార్బుదసంఖ్యను నిలిపి
వివిధా[౧]భరణములు వివి[౨]ధాంబరములు
వివిధవస్తువులును వివిధమాల్యములుఁ
గనకచామరములుఁ గనకకుంభములుఁ
దనరారు నా సుగంధద్రవ్యములును
స్వర్ణోపకరణముల్ స్వర్ణపుష్పములు
స్వర్ణభాండమ్ములు సకలవాద్యములుఁ
గనక[౩]చామరమౌక్తికచ్ఛత్రవితతు
లును సర్వసంపదలును నివేదించి
యతిశయకరితురగాందోళరథవి-
తతులు గోమహిషీప్రతతులు నొప్పించి
మంత్రులు విబుధు లమాత్యులు నీకు
మంత్రులు విబుధు లమాత్యులు గాఁగ
భృత్యులుఁ గరణముల్ [౪]ప్రెగడలు నీకు-
భృత్యులుఁ గరణముల్ [౫]ప్రెగడలు గాఁగ
బండరు[౬]గొట్టరు బానిస లీశు
బండరు[౬]గొట్టరు బాని[౭]సల్గాఁగఁ

౧. ంబరంబులు, ౨. ధవస్తువులు, ౩. ధ్వజములు ముక్తావితానంబు, ౪. వ్రెగ్గడ లీశ, ౫. వ్రెగ్గడల్, ౬. గోష్ఠరు, ౭. సైల్.

పర్వత ప్రకరణము

గలవర్లు లెంకల్ ప్రధానులు నీకు-
కొలవర్లు లెంకల్ ప్రధానులు గాఁగ
హితులు నాప్తులుఁ బురోహితులును నీకు-
హితులు నాప్తులుఁ బురోహితులును గాఁగ
గాయకుల్ నర్తకుల్ గవివరు లీకు-
గాయకుల్ నర్తకుల్ గవివరు ల్గాఁగఁ
బండితుల్ తార్కికుల్ వారకు లీకు-
పండితుల్ తార్కికుల్ వారకు ల్గాఁగ
దాసులు బంట్లు విలాసిను లీకు-
దాసులు బంట్లు విలాసినుల్ గాఁగ
దండనాయకులును [1]దంత్రులు నీకు-
దండనాయకులును [2]దంత్రులుఁ గాఁగఁ
పౌరాణికులు శివపౌరాణికులుగ
ద్వారపాలురు శివద్వారపాలురుగ
ఘనకీర్తి వెండియుఁ గలుగు బాహాత్త -
రిని యోగమును సతిప్రీతి నర్పించి
ఘనభక్తు లక్కజం బని మన్న వేయు
నన నేల తాను సతివయుఁ దక్క-
నటు కూడఁ [3]దన దేశ మంతయు నపుడ

1. తంత్రంబులే(నీ), 2. తంత్రంబు, 3. గాఁదేశ.

పటుభక్తి నీశ్వరార్పణము గావించి
తరుణి నీక్షింపఁ [1]దత్సతియును నట్ల
[2]యరసి మఠంబున [3]న ల్లొక్కమఠము
వెండికట్టించి యవ్విభు[4]నకుఁ దనదు
బండరు నఖిలసంపద్వస్తుసమితి
యఖిలరత్నావళు లఖిలాంబరములు
నఖిలాభరణములు నందు పెట్టించి
ముక్కంటి శరణంచు మ్రుగుదయుఁ దాను
నొక్కచీరయుఁ [5]గట్టి యొగి బల్లహుండు
“ఘోర దుర్వార సంసార వారాశి
పార[6]మొందింపు మో [7]పర్వతనాథ !
పాయనిదుష్కర్మ[8]పాశబంధములు
గోయవే దేవ [12]శ్రీ కుధరాధి[9]వాస !
యెల్లగాలము నిట్టు లిరువు[10]ర[11]పనులు
సెల్లించుకొనవయ్య! [12]సిరిగిరినాథ !
[13]వటలింగ[14]వీరు నా వా[15]రని[16]మన్న

౧. నత్తరుణియు నట్ల, ౨. యరసు, ౩. నం దొక్క, ౪. నట్టి. ౫. గట్టనొగి, ౬. మేధింపవే, ౭. పార్వతీ, ౮. పాస, ౯. నాథ, ౧౦. రు, ౧౧. ల, ౧౨. శ్రీ, ౧౩. మరువకు మిమ్ము మాను దిలోన మమ్ము, ౧౪. వీరు, ౧౫. వ, ౧౬. నన్ను.

మఱవకుమయ్య శ్రీ మల్లినాథయ్య!
యిల వేయు నెన్నంగ నేల నాయిచ్చ
సలుపు మోజయ్య! శ్రీ శైలవల్లభుఁడ!"
యనుచు దేవియుఁ దాను [1]సాష్టాంగ మెరఁగి
చనుదెంచి యెక్కినచౌదంతితోన
యెడపక కర్మహారేశ్వరంబందు
బడియు గౌరీశుగర్భము [2]నందు సొచ్చె;
బల్లహుండు శివుని భజియించునపుడు
నల్లలితాంగియు శంభుని దలఁచు
[3]భవు భర్గు నీశుని బార్వతీపతిని
శివు నభిషేకంబు సేసినయన్ని
పాలీప్రాదంబులోపల నూట వెడలఁ
బాలూట్ల యన భువిఁ బరఁగెఁ దా మఱియు
బడి కామితార్థముల్ వడసినవార
లడర ననంతంబు లట్లును గాక
యమ్మూఁడుశృంగంబులందును భూరు-
హమ్ములు మూఁ డున్న వవి యవె చూడు,
నరుఁ డెవ్వఁడే దర్శనం బాచరింప[4]

౧. స, ౨. ందచో, 3. భవహరుండైన శ్రీ పార్వతీరమణు, ౪. చు.

నదిదియాకారత్రయంబు సిద్ధించు,
నొకచెట్టుమొదల నం దొకచెట్టునడుమ
నొకచెట్టు తుదియు నుద్వ్యక్తి ముట్టినను
ధర స్వర్గమర్త్య పాతాళలోకముల
చరితంబు లెల్ల నిశ్చయము గాన్పించు,
నొకచెట్టుమూలంబు నొకచెట్టుపత్ర
మొకచెట్టుపుష్పంబు నొగి ధరియింప
మాఢి[1] బ్రహ్మోపేంద్ర రుద్రు[2]లమౌళ్ల
వేడుక నేప్రొద్దు విహరింపుచుండు,
నొకచెట్టుకాయయు నొకచెట్టుపండు
నొకచెట్టుబీజంబు నొక్కట నమలఁ
దివుట నుత్పత్తి స్థితి లయముల్ దక్క
శివుపురంబున నుండు శివగణాలీలఁ
గామించి యెవ్వఁడేఁ గాలత్రయంబు
నామూఁడుదరువుల నాహార ముడిగి
నలి మూఁడు సేసిదినము లాగమోక్త
కలితోపచారసంగతి భజియింప
సాయూజ్యసామీప్య సాలోక్యమహిమ
లారంగ సిద్ధించు నదె [3]శివమహిమ

౧. బ్రహ్మవిష్ణు, ౨. లోన, ౩. వాని.

దా నెట్లు గాన్పించెఁ దరువు లంటేని
మానక పాలూ[1]ట్ల మల్లికార్జునుని
నిత్యంబుఁ బాలను నేతఁ బెరుగునను
ప్రత్యేక మవి[2]యు ముప్పందుము సందు
సెలువార జలకంబు సేసి, సహస్ర
కలశాభిషేకంబుఁ గావించి[3], గోఁగుఁ
బూవులుఁ దామరపూవులుఁ గలువ-
పూవులు వేయేసి పూవులు, గుగ్గు-
లమును మూఁడేసి[4]పలంబు లర్పించి
ప్ర[5]మితి వేయేసి హారతు లర్థి నెత్తి
పాయసంబులుఁ బంచభక్ష్యముల్ పద్ర-
సాయతాన్నములు సమర్పణ సేసి
యాసక్తిమూలపంచాక్షరి మూఁడు
సేసి [6]వేలుజపంబు సేయంగమూఁడు
దినముల కీశుండు దివ్యదృష్టియును
ఘనతరజ్ఞానంబుఁ గరుణించునపుడు
గాసంగవచ్చు వృక్షత్రయం బందు
దా ననేకములు సోద్యములు వెండియును

---

౧. ట, ౨. య, ౩. కొంగు, ౪. ఫ, ౫. మ, ౬. జపంబులు.

ననుపమబిల్వవనాంతరం[1]బిదియు
విను పంచయోజనవిస్తీర్ణమందు
వ్రేలెంట నొక్కొక్క వృక్షంబు గలదు
గ్రాలు దివ్యౌషధాకారంబు లవియు,
నల్లెంట నొక్కొక్క నవలత గలదు
సెల్లుసాధకజన సేవ్యంబు లవియుఁ,
జుట్టెంట నొక్కొక్క చోద్యంబు గలదు
నెట్టన్న వారికి నెఱుఁగంగ రాదు,
జేనెంట [3]కొక్కొక్క శివమూర్తి గలదు
దా నభిమతఫలదత్తంబులవియు,
మూరెంట నొక్కొక్క మునిపల్లె గలదు
భూరిశ్రుతిస్మృతి స్ఫురితంబు లవియు,
జేతెంట [4]కొక్కొక్క సెలయేఱు గలదు
ఖ్యాతదివ్యాంగనాకలితంబు లవియు,
బారెంట నొక్కొక్క పర్వత ముండు
నారూఢి దివ్యరత్నాంగంబు లవియుఁ,
గూరెంట నొక్కొక్క కూటంబు గలదు
యోగీంద్రసిద్ధినియుక్తంబు లవియు,
నంతంత నొక్కొక్క హర్మ్యంబు గలదు

౧. బ, ౨. ఘన, ౩,౪. నొక్కొక్క.

సంతత ప్రమథ ప్రచారంబు లవియుఁ,
బాలెంట నొక్కొక్క భవనంబు గలదు
మేటివిరక్తుల కూటంబు లవియు,
నామట నొక్కొక్క [1]యర్ఘ్యంబు గలదు
గామితలోకసంకలితంబు లవియు,
నదియునుగాక ఛాయాచ్ఛత్ర మనఁగ
మొద[3]లు ప్రాఁకున లేదు, [4]మొగులును లేదు[×]
నదపడి యా నీడపై బాలునరుల
కొదవంగఁ గలవు నిష్టోపభోగములుఁ,
దరు లిదే చూడు మిత్తఱి నీడ లేదు
ధర నదృశ్యకరణి దానిమూలంబు
మాహినీగజ మదె మున్ద[5]ఱి వెస స-
మాహితపృథుల[6]శి[7]లాకారగజము,
సాధకుఁ డెవ్వఁడే సాధించి యెక్కఁ
గ్రోధిల్లుఁ జను నెట్టుకొను ఘూర్ణి సేయుఁ
గుప్పించు నుఱుకుమై నొప్పించు ననువుఁ
దప్పింపఁ దల వంచు నుప్పరం బెగయుఁ
బ్రల్లన యల్లంతఁ బడుఁ జిఱ్ఱదిరుగు

---

౧. పాద్య, ౨. వృక్ష, ౩. లు నదయును; లవ్రాకును,
౪. మొసడును; మొదలును; మోసలును, ౫. తూ, ౬. టి. ౭. వా.

నల్లార్చు ఘిల్లుఘిల్లను[1]బాలుండాలు,
నిట్టు విజృంభించి యిట యట వడంగ
బిట్టోడి [2]యలుంగక బెగడక చనక
[3]తలంగక [4]తలరక తల్లడపడక
[5]యలుగక లెక్కసేయక డిల్లపడక
వ్రాలక కొంకక వడంకక యున్నం
గ్రాలుచు మోహినీగజ మంత మెచ్చి
సర్వసిద్ధులు నిచ్చు సాధకులకును,
గుర్వీగా మఱియెల్ల గూఢరంబు లివు
నీవనమధ్య మహీధరాగ్రమున
భావించి చూడు బిల్వావనీరుహాము
నామహీజముక్రింద నదె బిల్వవన శి-
రోమణి బిల్వేశ్వరుని శివాలయము
సాధకుం డద్దేవు సప్తరాత్రము ల-
బాధితనిష్ఠమైం బాయక కొల్చి
భవుదీపతైలసం[6]భావితాంజనముం
దిపిరి తాల్పంగ దివ్యదృష్టి వొల్పారుం
గామారినగరోపకంఠ దేశమునం

---

౧. బాదుతాడు; తారుదారు, ౨. యాలకక; యుులు, (డు)కక, ౩. తరగ్గగ, ౪. తలకకక; తరలక, ౫. యొగు, ౬. ల్వ, ౭. పాడ.

ప ర్వ త ప్ర క ర ణ ము

దామఱి యొక్క దద్దడ[1]ముండు నందు-
లో నొక్క క్షేత్రపాలుని[2]స్వరూపంబు
గానంగ మఱిదానిలోన భైరవుండు
నెడనెడ సాధకుం డేతేరఁ దాను
గుడియుఁ బెర్గుచు నుప క్రోధోత్కటాగ్ని
ముక్కునఁ బొగలు సముద్ధతి వెడల
నెక్కొన్న మొగమున నిప్పులు రాలఁ
గర ముబ్బి మంటలుఁ గన్నుల గ్రమ్మఁ
దెరలుచు దేహంబుఁ దెకతెక నుడుక
మూవలగంటల మ్రోఁత నొక్కట ది-
శావలి యద్రువఁ జా[3]చా యని చప్ప-
రించుచు నొరలుచు రేఁగుచుఁ [4]దత్త-
రించుచు రాకురా కంచును గహక-
హాట్టహాసధ్వను లద్రులఁ జెలఁగఁ
గట్టురువడి భీతి [5]ఘట్టింపనిలువ
కా భైరవుని భీకరాకారమునకుఁ
దా భయంపడక సాధకుఁడు నవ్వుచును
నుబ్బుచు నార్చుచు [6]నురువడించుచును

---

౧. మున(ను)నంము, ౨. శరీరంబు, ౩. ఝాంఝా, ౪. దప్ప, ౫. ప, ౬. నుర.

బొబ్బలు వోఁడుచుచుఁ బొంగుచు నూఁఱు
గబ్బరించుచుఁ గలఁగకు గ్గ కనుచు
నిబ్బరం బాఁడుచు నిక్కుచు సంత
గ్రబ్బేల యనుచును [3]గచ్చించుకొనుచు
నబ్బితి నా కంచు నట నిర్ల్వ్య మనుచుఁ
బఱతెంచి యెగసి యా ప్రతిమశిరంబు
వెఱ పింతయును లేక విఱుఁగఁ దన్నుడును
ధర మిట్టిపడి యంత శిరము నవ్వుచును
బిరుదులబిరు దన పృథు*శౌర్యమునకు
సత్త్వంబునకు సాహసమునకు నిర్భ -
యత్వంబునకు నుదారత్వంబునకును
మెచ్చితిఁ దల[6]కీలు వృచ్చితి మార్గ
మిచ్చితి బిల మిష్ట[7] సొంచ్చితి [8]గాన
యిక్కడ నన్ను జయించినపిదప
నెక్కడి కెక్కడి యెదు రింక నీకు
వారక నాగళద్వారంబ బిలము
ద్వారంబుఁ జొఱుచొఱు దడయకయుండు
నల్లన బిలములోఁ [9]తరసెద ననక

---

౧. లిం, ౨. నిం, ౩. కచ్చించు, ౪. లు, ౫. కా, ౬. కిలు, ౭. ష్టచో, ౮. గాక, ౯. న.

యొల్లన ధరఁ జేతు లూ[1]నెద[2]నినక
మెల్లన తా[3]పలు మెట్టెద[4]ననక
ప్రల్లన [5]యుడుక కపాయ పహా సనక
తల[6]లేని భైరవు దండిరుండంబు
గళగహ్వారం బాదిగా లోఁతు నూఱు
మఁగనిల్వువెడలుపు మఱి తత్సమాన
మగుబిలముఖమునం దఱిముఱి నుఱికి
యంత దక్షిణముఖంబై యేఁగనేఁగ
నంతకంతకుఁ జాల నన్నువమైన
బిలమున కడ్డంబు వెట్టినయట్టి
తలుపుభావమున నంతకు మున్న వచ్చి
కుపిత వేషంబునఁ గుటిలభైరవుఁడు
దపసిమైయున్న సాధకుని వీక్షించి
యిటనుండి పొదపొద [7]యిట్లు గాదేని
యిటయొండె రమ్ము దెర్వమ్ము లెమ్మనుడు
'నేల[8]రా [9]కొడుక నీ కింత దల్లడము
సాలిమిఁ జూడు నీ సాధకత్వంబు
నిటుగాని నీబిరు దెఱుఁగంగ [10]రాదె

౧. డె, ౨. మ, ౩. వు, ౪. మ, ౫. నులుక, ౬. లని, ౭. మట్లురాలేని; యెట్లుపోలేని, ౮. యా, ౯. కొడక, ౧౦. రాదో.

కటకటా! శరణార్థి గఱవె జిహ్వాకును
గరములు వంగవే శిరము[౧]చక్కటికిఁ
బరమదారిద్ర్యమే భక్తి సీమ[౩]తికిఁ
దపసుల మేము వెద్దలము వెక్కేఁడు
లుపవాసము[౪]లు వాయ కున్నార మిచట
మము లేబరము సేసి మఱిపోయి పడయు
నమరత్వమైన నీ కది మంచియదియె
యింతన పడసి[౫]తే యిష్టార్థసిద్ధి
యంతరం బెఱుఁగ[౬]వె యది యేల వేయుఁ
జెప్పెద నామాటఁ జెవియొగ్గి వినుము
నిప్పటియట్లకా దిటమీఁద మనసు
నదె పులిముందఱ నడ్డమున్నది[౭]యు
యిదె నూఱుమగనిల్వు లీయున్న బిలము
మున్ను వెనుకఁ[౮]గొట్టు ముందఱ నూయి
నున్న చందమునఁ గార్యం బున్న యదియు
దిగనుర్కవచ్చుఁబో డిగ్గుడు గాన
యెగయ నూర్కగనిల్వు[౯]లె క్లైక్క బిలము
దరులు ముందఱ లేవు దాపలు లేవు

---

౧. కరువె, ౨. చంగ, ౩. ది, ౪. లఁబా, ౫. తో, ౬. వ, ౭. యొ; యొ, ౮. ద(గఁగు)రు, ౯. ట్లగు; ట్లున్న.

పర్వత ప్రకరణము

నరయ లోఁతెంత దా నంత వెడల్పు
పోరాదు వెన్కకుఁ బోక ముంద[౧]టికిఁ
బోరాదు బిలములఁ బోయెద మనినఁ
బూని నీ వీప్రొద్దు పూజించులింగ
మీని[౨]వి యీబిలం బీనోపునయ్య
పృథివి సద్భక్తు లేబిలములు సొచ్చి
ప్రథితదృష్టాదృష్టఫలసిద్ధిఁ గనిరి
పర్వత[3]కల్పంబుఁ బట్టియే యింక
గర్వించి తలక్రిందుగాఁ బడియెదవు
గుడిచె[౪]డు కట్టె[౪]డు కొమరుఁ బ్రాయమునఁ
గొడుక[౫]యిచ్చుట నేమి గుడువ వచ్చితివి
సలమున వచ్చితి పావన[౬]కాక
యిల నిష్టసిద్ధుల [౭]కిదియె శ్రీగిరికి
బిలము సతుర్ద్వార బిలమును వృషభ-
బిలమును ఖేచరబిలమును బాష
బిలము నాదిగ గిరిఁ బేర్కొన్న బిలము
లెలమి నిర్వది[౮]వేలు నేణ్ణూఱు[౯]గోట్లు
భుక్తిప్రదస్థానములు నూఱుగోట్లు

---

౧. టి, ౨. డ. ౩. త, ౪. డి, ౫. య, ౬. గగాంక, ౭. ని, ౮. కోట్లు, ౯. నందు.

ముక్తిప్రదస్థానములు [1]వేయుగోట్లు
నలరి యే కైక కార్యప్రదస్థాన -
ము లనంతకోటులు గల వందులోన
విను కొన్ని బిలములు విస్తరించెదను
జనువాఁడ వెట్లును జనియెదుగాక
యనవుడు [2]మూర్ఖత నరుగంగ నేల
ననుచు నాకర్ణింప నభిముఖుం డగుచుఁ
దపసి సెప్పఁదొడంగెఁ దా నొక్కనాఁడు
విపినాంతరంబున విహరింప నంత
నొలసి తదీయవనోపకంఠమునఁ
బొలుపారుకొలనిలో బుగ్గన పొడిచి
దివ్యాంగదీధితుల్ దివ్యాంబరములు
దివ్యాభరణములు దివ్యచిహ్నములు
నుల్లసితంబుగా నురమున నొ[3]ప్ప
మల్లెపూవుల పెక్కుమాలిక లమర
మసలక పసిఁడిదామర లిఱుగేల
నసలార నిడి మల్లికార్జున దేవు
పురముది క్కేఁగ నేఁ బోయి, యాయయ్య
చరణాబ్జముల [4]మీఁదఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి

---

౧. నూఱు, ౨. మూర్ఖుపన; మూర్ఖునైయ, 3. ప్పు, ౪. మోవ.

పర్వత ప్రకరణము

[1]వరవనాంతరసరో[2]వరమధ్యమమునఁ
గర ముద్భవించిన కారణం బేమి?
నరుఁడవో నీవు గిన్నరుఁడవో భక్తి-
పరుఁడవో ప్రచ్ఛన్నహరుఁడవో ప్రమథ-
వరుఁడవో పాతాళచరుఁడవో యమృత-
కరుఁడవో తరుణభాస్కరుఁడవో తొంటి-
మరుఁడవో దానవేశ్వరుఁడవో వజ్ర-
ధరుఁడవో యొక్క నిర్జరుఁడవో చెపుము,
యేలోకమున నుండి యేఁగుదెంచితివి
యేలోకమున కింక నేఁగెద వనుఁడు
వినుము తపోమూర్తి విస్మయం [3]బొంకఁడు
వినవయ్య నాపోవువిధ[4]ముఁ జెప్పెద[5]ను

కరవీరుని కథ

గరవీరుఁ డనఁగ రాక్షసవిభుం డొక్కఁ-
డరు దరు దనఁగ నీ యచలంబునం[6]దు
రతిఁ గరవీరేశ్వరం బనఁ బ్రమథ-
పతిఁ బ్రతిష్ఠించి తపం బాచరింప
హరుఁడు ప్రత్యక్షమై యడుగఁడు మనిన
వరదాని వేఁడొండు వరము నే నొల్ల

౧. పర, ౨. గు, ౩. బొందు, ౪. మెట్టులనిన, ౫. ము, ౬. ద.

భువిని నీసర్వాంగములును ధాతువులు
వివిధసూక్ష్మస్థూలవృక్షరూపములు
గావించి తత్సముద్గతపుష్పవితతి
నీ వెప్పుడును బ్రియాన్వితుఁడవై తాల్పు,
మందు గించిద్దళంబైన నిన్బూన్ప -
[1]నొంద దేవేంద్రత్వ మొసగు మర్త్యులకు,
నటుగాక యీపుష్ప మంతయు నొకఁడు
వటుభక్తి మీపదా[2]బ్జములపైఁ బూన్ప
మఱి పూర్వజన్మసమాధులు లేని
నెఱిముక్తిఁ గలిగింపు, నిజ మట్లుగాక
యొకపూవు నినుబూన్ప నొరునైనఁ బనుప
[3]సకలతురంగకుంజరసహస్రములు
ధర వాజపేయశతంబు[4]ల శ్రుతుల
నరుదగుకోటికన్యామహాదాన
ములఫలంబులఁ బొంద ముక్కంటి యొసగు,
బిలిబిలివరములు ప్రియము గా వనుడు
నసమాత్ముఁ డొసగెన ట్లది యాదిగాఁగ
వసుధ నీ కరవీర[5]వన మొప్పె మఱియు

1. నొందు, 2. బ్జంబులఁబూన్ప 3. సకలేశముక్తకుంజర, 4. లు, 5. వరముష్టినదియు.

పర్వత ప్రకరణము

నావిర్భవంబయ్యె నఖిలలోకము[1]లఁ
గావింపఁ జను బహుకరవీరజాతి
యకృతాత్ములకుఁ గాన నరిది యివ్వనము
సుకృతాత్ములకుఁ గాన సులభ మివ్వనము
వ్రాని నీప్రాక్తనపుణ్యఫలమునఁ
గానంగనయ్యె నీ కరవీరవనము,
నట్టునుగాక దివ్యాంజన[2]లతిక
మెట్టినవాఁడ[3]వీ మేదినిమీఁద
నెట్టిపుణ్యుఁడవో నీ విచ్చోట నుండఁ
గట్టెదురను మున్న గానంగఁబడియెఁ
గదలకు మీ వింకఁ గదలితివేనిఁ
[4]గదిసి చూచిన [5]మమ్ముఁ గానంగరాదు,
నది గరవీరమహత్త్వ మీకొలని
విదితప్రభావంబు విను తపోధనుఁడ,
యరుదగు సురదీర్ఘికాంశ మీకొలను
వరగ భాగీరథిపాయ యీకొలను
నిపుడు [6]భోగావతినిట్ట యీకొలను
ధ్రువము గోదావరిత్రోవ యీకొలను

---

౧. లు, ౨. తిలక, ౩. వే, ౪. కదలి; కదిసి, ౫. మము, ౬. భోగవతిని.

వరకుండతీర్థాలవాల మీకొలను
సరి మల్లికాకుండసరణి యీకొలను
పెనుపారు జలదుని బీజ మీకొలను
ఘనకీర్తి శివపూజాళిగంగ యీకొలను,
యిందుల పద్మంబు లీశుఁ బూజించి
సుందరి దేవకి సుతుఁ గృష్ణుఁ బడసె,
యీతామరల శౌరి యీశానుఁ బూన్చి
ఖ్యాతిఁ జక్రంబును గన్నను బడసె,
సరసిజగర్భుఁ డీ సరసిలో నొక్క
సరసిజంబునఁగాదె సంభవంబయ్యెఁ,
గరపద్మముల[1]తోడి [2]కలువలు గౌరి
సరిఁ దాల్చు లీలాంబుజము లివి గావె ?
తరణి యీపద్మమిత్రతఁజేసి కావె
స్ఫురితతేజోవృద్ధిఁ బొదలె లోకముల ?
నీపద్మములఁగాదె యింతి యా[3]గొంతి
వాపారిఁ బూజించి పడసెఁ బాండవులఁ ?
జెంది యీపద్మముల్ శివుఁ బూన్చి కావె
సుందరి భృగుపత్ని శుక్రునిఁ బడసె ?
నదిగాక యీ[4]విరుల్ హరుఁ బూన్చి[5] కాదె

---

౧. కోటి, ౨. కవలుగా, ౩. కుంతి, ౪. పూలు, ౫. నృఁగా.

సుదతి కౌసల్య[1]సత్సుతు రాముఁ బడసె ?
మేరు నిందు భ్రమరాన్వితాబ్జంబుఁగావె
ధరఁ బూన్చి శశి నత్రి దనయుగాఁ బడసె ?
భామలు శుభవేళఁ బాడెడునట్టి
తామరవిరులు సీ[2]తామర ల్గావె ?
వసుధఁ బుణ్యులకు సువర్ణ[3]పద్మములు,
వసుధఁ గర్ములకుఁ గేవల మంబుజములు,
ధృతిఁ బుణ్యులకు నివి దివ్యతీర్థములు,
క్షితిఁ [4]గర్ములకు నివి గేవలోదకము,
సన్నుతి నిందుల జలచరావళులు
నెన్నిచూడఁగ[5]వేఱె హేతువు[6]లవియె
హరిపేరి మత్స్యకూర్మాదు లీకొలను
చరజీవులకు మన్మసంతతి యగుట
మహి నిట్టి పసిఁడితామర[7]ల యీకొలని-
మహిమఁ జెప్పితి నింక మత్క్రి[8]య వినుము,
పుట్టితి శాంకరీపురవరంబునను
బట్టినామము పురి కగు[9]డేమి యనిన
నోలసి బాలక్రీడ లోలి నాడంగఁ

---

౧. యుసుగు, ౨. దామముల్, 3. పుష్పములు, ౪. ధ, ౫. శేళ, ౬. న్నది, ౭. యాకు, ౮. ప్పెడి, ౯. జే.

దలఁచి పార్వతి దోడి తరుణులఁ జూచి
రాజకీరాలాపరంజితవాణి
రాజకీరమ్ముల రమణిఁ దెమ్మమ్మ
కోకిలకలనాద కోమలి నీవు
గోకిలానీకంబుఁ గొంచు రమ్మమ్మ
వరహంసగామిని వనితాలలామ
వరహంసనిచయంబు వరుసఁ దెమ్మమ్మ
బర్హిణబర్హనిర్భరకేశభార
బర్హిణానీకంబుఁ బరగఁ దెమ్మమ్మ
[1]తరుణి పుత్త్రికల రత్నంబుపుత్త్రికలఁ
గర మొప్పుమణిపుత్త్రికలను ముత్తెంబు-
బొమ్మల దంతంబుబొమ్మలఁ బసిఁడి-
బొమ్మల గురుగులఁ [2]బోలఁతి [3]తె మ్మనుచు
సురకన్యకలును హేమ[4]గిరికన్యకలును
వరరుద్రకన్యలు నురగకన్యలును
బ్రమథకన్యలు దను బలసి కొల్వంగ
హిమగిరికన్య పూర్ణేందునిభాస్య
గిరిజ మున్ శైశవక్రీడాభిరతిని
నరుగుచు నరుగుచు నర్థి దుల్యాడఁ

౧. తరుపుత్త్రికలను, ౨. పోసఁగ, 3. దెమ్మమ్మ, ౪. కర.

పర్వత ప్రకరణము

దివిరి భాగీరథీతీర దేశమున
భువి బొమ్మరింపఁగా పురముఁ గల్పించి
తన్మధ్యమున గౌరి తాన చేముట్టి
సన్నతి నొక్క ప్రాసాద మొప్పారఁ
గావించి యొక్క లింగముఁ బ్రతిష్ఠించి
సేవా[1]రతిని దోడి [2]చెలువలుఁ దాను
శివుఁ గొల్చి మఱియు విశేషవినోద
వివిధోత్సవంబుల వేడ్కఁ జల్పుచును
గొండొకప్రొద్దుండి కోమలి యరిగె
నుం[3]డ సైకతపురం బుర్విపై నట్లు
యంత నగ్గౌరి మహాతపోనియతిఁ
గంతుమర్దనుఁ బతిగాఁ బ్రీతిఁ బడసి
హరుఁడును దాను నన్యోన్యానురక్తి
సరి నవినాభావసంబంధ మమర
నానందలీల నోలాడుచు నంతఁ
దా నప్పురం బద్రితనయఁ దలంపఁ
దలఁచినతలఁపుఁ దత్పతి యెర్గి నీవు
దలఁచిన యొకసికతాపురం బదియు
నిక్కంబు పుర మయ్యె నివ్వటిల్లంగ

---

౧. భారతితోడి, ౨. చెలియలుగాను, 3. ండె.

నిక్కంబునకుఁ గరుణ[1]ంచితి ననుడు
శంకరవల్లభి శాంకరిఁ దలఁప
శాంక[2]రీపుర మనఁ జనియె లోకముల
నాశాంకరీపురంబంద నాయునికి
శ్రీశైలమునకు వచ్చితి, వచ్చి యంత
నిర్జితపాపు ననిర్జితమహిము
నూర్జితయశు మల్లికార్జున దేవు
నత్యర్థిమై సమభ్యర్చితుఁ జేసి
నిత్యంబు సత్క్రియానిష్ఠ ముప్పొద్దు
సంధిల్ల నానాసుగంధప్రసూన
బంధురీపూజానుబంధప్రబంధ-
పటు[3]రభసోద్యుక్తిఁ బరమప్ర[4]సక్తి
స్ఫుటభక్తియుక్తి సంపూజ్యుఁ గావిం[5]చి
[6]తనపౌరు లిలఁ బుష్పదంతుఁ డనంగ
ననయంబు వర్తింప న ట్లొక్కనాఁడు
పూవులవడుగు లీ పుష్పవాటికలఁ
ద్రోవఁ జూపుడు వచ్చి తుదిశాఖ నున్న
కరవీరపుష్పముల్ గమియంగఁ గోయ
నిరవుఁ జూపుచు శాఖ లే నెక్కునెడను

---

౧. రి, ౨. మ, ౩. తరసా, ౪. శ, ౫. ంప, ౬. తనుజాగు.

గీతవాద్యము జనాకీర్ణఘోషణము
నాతతపంచమహా[౧]వాద్యరవము
చప్పుడు దిక్కులఁ గప్పుడు బ్రమసి
యప్పుడు గతిక్కీలు దప్పుడుఁ గ్రింది
కొలనిలో వడఁకుచు గుబ్బ[౩]న పడుచు
నల[౪]రి నాగాంగన లర్థిఁ దన్ బట్టి
పూర్వజన్మమున నీ భోగనాథున క-
పూర్వపూజాబంధములు విరచింపఁ-
గా నొక్కపద్మంబులో నొక్క తేఁటి
దా నొక్కఁ డున్నట్టా తప్పునఁ జేసి
భూవలయంబునఁ బుట్టితి దొల్లి
పూవులవడుగవ కావున నట్ల
శివుఁడుఁ గారుణ్యంబు *సేసె రమ్మనుచు
నువిదలు గొనిపోవ నురగలోకమునఁ
గలితభోగావతీగంగాప్రవాహ
పులినతలంబునఁ [౭]బొడమఁ దత్క్షణమ
దివ్యతేజమున జాతిస్మరత్వమున

౧. శబ్ద, ౨. ంగ, ౩. బ్బ, ౪. రు, ౫. జేసి, ౬. ల, ౭. బొరలనత్క్షణము, ౮. గ.

* ఈ పాదమునకు వెనుక "పావకాంబకు భోగవతి వాసమునను" అని ఒక ప్రతిలో అధికపాఠ మున్నది. దీనికి సం. అనువాదమ్ము లేదు.

దివ్యాంగనలపల్కు దృఢముగా [౧]నెఱుఁగి
శ్రీభోగిరాట్సమర్చితపాదపద్మ
నాభోగనాథు నత్యర్థి భజించి
తరుణతరారుణతరణివిస్తరణ-
కిరణాపహరణవిస్ఫు[౩]రణమాణిక్య-
కలశ విభ్రాజి తాగణితార్బుదప్ర-
భలఁ [౪]జెంది లోకసప్తకమును వెలుఁగ
ద్వారాష్టకముల భవంతి పంక్తులను
జారుమండపముల సహజవేదికల
భూరి[౫]వప్రముల గోపురముల దివ్య-
తోరణంబుల సర్వతోభద్ర మనఁగ
భ్రాజిల్లు దివ్య విస్ఫార తేజో వి-
రాజితమగుచుఁ దత్ప్రాసాద[౬]మమర
నష్టదిక్పతులు మూర్త్యష్టకంబును ని-
జాష్టమహాహి సహస్రముల్ గొలువ
హరివిరించ్యాది సురాసురప్రముఖ-
గరుడగంధర్వసంఘంబులుఁ గొలువ
శుంభత్ప్రమథగణ స్తోమంబు గొలువ

---

౧. నెరిగి; దెలసి, ౨. ర్పి. ౩. రిత, ౪. గిండె, ౫. భద్ర, ౬. మలర.

జొచ్చుడు నిది యేమి చోద్యమో యనుచు
నచ్చటి కేఁగి యా యయ్యకు మ్రొక్కి,
"యెక్కడ నుండుదు రెవ్వరు మీరు
నెక్కడి యాఁబోతు మ్రొక్కెద రేల?
యెక్కడ కేఁగెద రిందేమి సిద్ధి
నిక్కంబు సెప్పుమా నీమాన" యనుఁడు
"వినవయ్య యిది మహాదివ్యవృషభంబు గర్త-
జనులకు సేఁబ్రొందు సందమై తోఁచు,
జగములో రెండవ శంభుండనంగఁ
బొగడంగ నెగడు (శ్రీ) భూధరాగ్రజుఁడు
ధర్మావతారుండు[1]దాంతుఁ[2]డుద్భూత-
కర్ముండు నాల్గుయుగంబులయందు
ధర్మంబు నాల్గువా[3]దంబుల నడుచు
ధర్మ మధ్యే యుగాంతరముల నెఱిఁగి
తద్ధర్మ మీమూర్తి ధరియిం[4]చి యిజ్జ-
గద్ధితార్థం[5]బిజ్జగంబున నుండు
జను లెవ్వరేనియు సత్తరాత్రంబు
లనశనవిధి సదైకాగ్రచిత్తమున

౧. డుదాత్త, ౨. డుద్భూత, 3. దములుగా, ౪. ంచనజ్జ. ౫. ంబుజా.

నాబిలద్వారంబునం దుండఁగా ద-
యాబుద్ధి నావృషభాంశుఁ డేతేరఁ
దోలఁగ నా వృషభంబు తోఁకఁ బట్టుడును
బిలములోపలికి సంప్రీతిఁ గొంపోవ
నల మనోవేగంబునను గొనిపోయి
పోలుపారు వృషభేంద్రు పురసమీపమున
నావృష[౧]భాంశుండు న ట్లదృశ్యముగ
భావించి యావృషభపురంబు [౨]నడిమి
వృషభతీర్థంబాడి వేడ్కఁ దత్కృతులు
వృషభేశు నర్చించి [౩]వినమితు [౪]లగుచు
నావృషభే[౫]శుండు నంత బ్రత్యక్ష-
మై వారి కొసగు దృష్టాదృష్టసిద్ధి
వారిలో మోక్షాభివాంఛితు లైన
[౬]వారల నందికేశ్వరపురంబునకు
ననుచుఁ దదీయమోక్ష[౭]వాససుఖము
ననుభవింపఁగఁ బండె నట్లను[౮]గాక
మణి[౯]గణానీకముల్ మంత్రముల్ దేవ-
గణికోపభోగముల్ గామరూపములుఁ

---

౧. భాంకుండు; భేసుండు, ౨. నడుము, 3. విస, ౪. లుగను, ౫. భేశ్వరుండంత, ౬. వారక (జ), ౭. దాన, ౮. గాఁగ, ౯. కావిభా.

గామదుఘంబులుఁ గల్పవృక్షములుఁ
గామితాలోకలోకప్రవర్తనలు
సంజీవ సంధాన శల్యాదికరణు
లంజన రస రసాయన ధాతుకళలు
మృగచోర రాక్షస మృత్యు విషాహి -
ఖగమహోల్కాశని ఖడ్గసేనాగ్ని -
పవన[1]జలాతప ప్రతిపక్ష[2]రోగ -
పవి నృప స్తంభన పరిచితకళలు
గారుడాదులుఁ బరకాయప్రవేశ -
భూరిదివ్యౌషధంబులు మొదలైన
దృష్టసిద్ధులు గోరు దృష్టా[3]ర్థులకును
దృష్టసిద్ధుల నిచ్చు దేవుఁ[4] డిచ్చటను
దమనిజావాసముల్ దలఁపంగ నపుడ
విమలాత్మరుచిఁ బొల్చు వృష[5]భేంద్రమూర్తి
వచ్చుఁ దొల్లిఁటియట్ల వాలంబుఁ బట్టఁ
దెచ్చు బిలము [6]వెడలఁ జొచ్చు నబ్బిలము
నట్ల[7]కా నెఱుఁగి యిష్టార్థముల్ వడసి
యిట్లు వచ్చితి నంచు నేఁగె వెండియును

౧. బాలా, ౨. రాగ, ౩. త్మ, ౪. డెప్పుడును; డిచ్చుడును, ౫. భైక, ౬. లెల్ల, ౭. యేనేగి.

[1]జని [2]నిర్జన ప్రదేశంబున నొక్క
వనమధ్యమున ఫలావళులు [3]నేఁ గోయ
భువినుండి యొక[4]త్రాడి దివిదాఁకఁ బెఱిఁగి
దివినుండి యట్ల[5] క్రిందికి దిగఁబడఁగఁ
గదల కేఁ దాళవృక్షముఁ జూడఁ బ్రొద్దు
గదియఁ దత్తాళవృక్షముతుట్టతుదిని
శతరుద్రుఁ డొకఁడు శ్రీశైలేంద్రుఁ జూడ
నతులవృక్షారూఢుఁ డై వచ్చె [6]ననఁగఁ
బాలార్కరుచిఁ [7]దనుప్రభలు వొల్పార
దాళాగ్రమున నొక్కతపసియుఁ దోచెఁ
దపనుండుఁ [8]గ్రుంకఁ దత్తాళంబుఁ గ్రుంకెఁ
దపసియు ధరఁ [9]జిక్కెఁ దానంతఁ గదిసి
[10]తా డెట్లు దివి కేఁగె? ధర నెట్లుడంగె?
[11]నోడ కెట్టులు మీఁద నుండితి వీవు?
నందు నెవ్వారిఁ గంటి? వగుసిద్ధి యేమి?"
వొందు డెట్లయ్యె నీ భూజంబు నీకు?
ననవుడు శ్రీగిరియంద యేప్రొద్దు

---

౧. చన, ౨. నిర్ఝర, ౩. ల, ౪. త్రాడు, ౫. ల్ల, ౬. నాఁగ, ౭. దన, ౮. స్రుంకుడు దానును, ౯. జిక్కి, ౧౦. తానెట్లు, ౧౧. నూనె.

వనముల నడవుల వర్తింతు నేఁడు
ననఘ యీ ప్రాంత మేకాంతంబు గాన
చనుదెంచి యుదయమజ్జనకాలమునను[1]
జర్చింప లింగవశమున నిచ్చటన
కూర్చుండి యేను లింగార్చన సేయఁ
దుదల నర్కాంశులు దోప సీతాద్రి
తుదలయాఁకులు తుట్టతు[2]దలను దోఁచె,
నుదయాద్రిరుచులు దళ్కొ[3]త్త నీప్రాన
నుదయాద్రిరుచులును దుద[4]లఁ దళ్కొత్తె,
మొద[5]లియాకిరణముల్ మొలవ నర్కుజము
మొదలియాకుల మొట్టమొదళులు మొలచెఁ,
గదిసి యాద్యుతులు సాఁగంగ నీద్రుమము
గదిసిన మీఁదటికొమ్మలు సాఁగెఁ,
బొదలుచు రవియును బొడ[6]మ నిత్తరువుఁ
బొదలుచు [7]నినుఁ[8]జూడఁ బొడమెను మునుగఁ
జక్కన్న లింగావసరవేళ గాన
యక్కడిక్కడ సూడ కట్ల యుండితి[9]ని,
గ్రాలు నంబునుమధ్యజిర్ణికభాతిఁ

౧. ను, ౨. లు, 3. త్తునీతాడి, ౪. లు, ౫. లనా, ౬. వ, ౭. నను, ౮. గూడ, ౯. మి.

దాళాగ్రపత్రమధ్యమున నే నుండ
రవిరథం బేఁగు తీవ్రమున నీతరువు
దివిదాఁకఁ జెరుగుడు రవియు మధ్యాహ్న-
వేళ నీచను తాళవృక్షంబుఁ గదిసి
నాలాంఛనంబును నన్నును జూచి
సముచితసత్కారసంతుష్టుఁ జేసి
యమలాత్మ యాప్పికం బడుగు నావుడును
ఫలితపర్వతసార్వభౌమాతిశయత
నోలయు శ్రీగిరియు నా కున్కిపట్టని,
నజ హరి [౧]యుష్మదా ద్యమరార్చితుండు
త్రిజగన్నుతుండు ముక్తిప్రదాయకుఁడు
సుమహాదపారభాసురదయాంభోధి
ప్రమథనాయకుఁడు శ్రీపర్వత[౨]ప్రాణ-
వల్లభుఁడైన శ్రీ మల్లికార్జునుఁ[3]డ
తెల్లంబు నా ప్రాణవల్లభుఁ డేనిఁ,
బన్నగాంకుని వల కనైనన నిన్ను
గన్నులారఁగఁ జూడఁగాఁ గంటినేని,
వేఁడ నింతటిమీఁద వేఱొండు[౪]వరముఁ
బోఁడిగా నున్న దే భువనలోచనుఁడ

---

౧. విబుధపా, ౨. తు, 3, డు, ౪. విధము:

యేమియు నే నొల్ల నీతాళవృక్ష
మీమహి నుదయింప నేమికారణము?
సనఁజనఁ గొనసాఁగుశక్తి యీవృక్ష
మున కెట్లు లెసగెను మోచు౧ డేమిటికి?
యెప్పటిభువిఁ గ్రుంకు౨ డేమి ౩విధంబు?
సెప్ప మిం౪తియ చాలు శివనేత్ర" యనుడు
"శ్రీగిరి దనమూళ్లి సృజియించెఁ బుణ్య
భాగుం౫డ మర్త్యుల బ్రదికింపఁ దలఁచి
సూర్యవనంబును సూర్యనగంబు
సూర్యకుండంబును సూర్యేశ్వరంబుఁ
దా వెండియును సూర్యతాళము ననఁగఁ
గావిం౬చె నిహపరకాంక్షాపరులకు
సూర్యకుండం బాడి సూర్యేశుఁ గొలువ
సూర్యపదం బగు సూర్యాక్షుకరుణ
ద్వాదశాదిత్యులుఁ దమతమపదవు
లాదిని సూర్యేశు నర్చించి కనిరి,
దా నుదయింప నీ౭తాడియుఁ బొడుచుఁ,
దా నస్తమింప నీతాడియుఁ గ్రుంకుఁ;

---

౧. చే, ౨. టిదియేమి, ౩. కారణము, ౪. ంత. ౫. ల, ౬. ంచనప్పుడు, ౭. తాడును.

బురహరుకృపఁ దాళభూరుహం బెక్కి
యరుగుదెంచినవారి కభిమతం బిత్తుఁ,
దన[1]ర నీగిరిఁ జంద్రతాళంబుఁ గలదు,
జను[2]లట్లు నను దేరఁ జంద్రుండు నిచ్చ
లీల నక్షత్రతాళీసమూహములు
శైలంబు[3]నం దట్లు సరియింపుచుండుఁ
గావున చోద్యముల్ గల[4]విట్టు లొండు
నీవు గామింపవేనియును దప్పేమి*?
ఘూనితాంబుజ రాగమణు లివే కొనుము,
ప్రా[5]ని శ్రీగిరినాథుఁ బూజింపఁ బొమ్ము"
ననుచు నంతట సూర్యుఁ[6]డరుగ నీతరువు
ననుదెంచి యట్ల యీజగతిలో నడఁగె
నని చంద్రసూర్యతాళాది వృక్షముల
ఘనమహత్త్వముఁ జెప్పఁగా వింటి మఱియు
వెండియు నొకనాఁడు విపినాంతరమున
నుండంగఁ దనమ్రోల [7]నొండొండ భీతు

---

౧. పత్రి, ౨. లి, ౩. సంధిల్ల, ౪. విట్లునొండు; విట్ల యొండు, ౫. పరిగె, ౬. రా, ౭. నొక్కండు.

* ఈపాదము తరువాత "యేనిత్తునడుగు నీకేదియునైన" అని ఒకప్రతిలో అధికపాఠ మున్నది. దీనికి సం. అనువాదము లేదు.

గోని[1]యురంబున నంటుకొని యొక్క యర్భ-
కుని శ్శవం బుండంగ గుబ్బన పడుడుఁ
జక్కన నేఁ జేరఁ జని "ఏభీతాత్మ!
యెక్కడనుండి నీ వేతెంచి పడితి?
వడఁగ గర్భంబులో[2]పలి పాపపీనుఁ
గుడుగక యురమున నునికి యె ట్లను[3]డుఁ
"బురమున నుండి యేఁ [4]బుష్పంబులకును
గర ముఱవడిఁ బాఱఁ గడుపు గలంగ
జలతీరమునఁ జేతిసజ్జయుఁ [5]బెట్టి
యిల[6]నొక్క కొంతద వ్వేఁగి కూర్చు[7]ండి
మావర[8]వాటిక మఱిశంక లేక
నోవెత్తి కూర్చుండు[9] డుచితమే యనుడు
దిగ్గన లేచి [10]నత్త్రైస[11]లును జూచి
బగ్గించి పలు[12]కుశబ్దం బెట్లు దోఁచె
నిక్కడ నూరు లే దిల్లు లే దనుచు
నక్కడ నొక[13]త్రాత్రి [14]నిక్కగాఁ బెట్టి
చక్కన యొక్కింత సని కూరుచుం[15]డ

౧. పు, ౨. పల, ౩. నిన, ౪. పుష్పకంబులకు, ౫. చేటి, ౬. నొక, ౭. ంచ, ౮. దవాకి, ౯. ఉను, ౧౦. నాల్, ౧౧. లను, ౧౨. క, ౧౩. ఊయి, ౧౪. నింక, ౧౫. ండి.

నక్కడ నిట్టల యట్లిక్క వెట్టి
యక్కడకక్కడ కరిగి కూర్చుం[1]గడ
నక్కడకక్కడ కట్ల వారింప
నిక్కలు వెట్టుచు నిల దూర మేఁగి
చక్కన మఱి బహిశ్చరణంబు[1] నేసి
శౌచాచమన బ[2]హిస్స్నాన క్రియాదు
లాచరించి మదీశ్వరార్చన సలిపి
ఘనతరంబుగ దోప్ప కరము [3]నఁబట్టి
యనుపత్తి నేఁగి యన్యోన్యమక్క లున్న
కందువ[4]లందు "భిక్షాం దేహి"[5] యనఁగ
సుందరుల్ దమయొడల్ సూపఁ[6]క వచ్చి
యందఱు [7]నతులదివ్యాన్నాదులన్ని-
గందువలందు భిక్షములు వెట్టుదును
బరఘున కారగింపఁగఁ బెట్టి కుడువ
నరసదివ్యాన్నభోజనమహత్త్వమున
నప్పుడు గర్భక్షయంబు నాఁకగుడు
నప్పురవరము సయ్యన కానవచ్చె
నందు దద్దివ్యకన్యారత్న మొక్క-

౧. దీర్చి, ౨. హుస్నా, ౩. ల, ౪. యం, ౫. యనిన, ౬. ఁగ, ౭. స. ర. లిచ్చి.

సుందరి సర్వాంగసుందరి వచ్చి
తనగృహంబునకు నుదాత్తసంప్రీతి
నను గొనిపోయి యున్నతహర్మ్యమునను
నునిచి యభ్యంగక్రియోపేతుఁ జేసి
యనుపమదివ్యాంబరావలు లిచ్చి
బంధురషోడశాభరణసంధాన-
గంధమాల్యాదిశృంగారంబుఁ జేసి
[1]యలరు దివ్యాన్నపానాదులఁ దనిపి
[2]యలరు తాంబూలాదు లర్పించి యంత
వరియించి న న్ననవరతసంభోగ
సురతసుఖాంబుధిఁ జొక్కించుచుండ
ననుపమదివ్యవర్షానేకకోట్లు
సనఁగఁ దద్గర్భంబు సతి కైనఁ జూచి
చిక్కె నా కీ [3]సతి దక్కెఁ బొమ్మనుచు
నొక్కింత దలఁపన య్యుగ్మలి మెఱుఁగ
చెచ్చెర గర్భంబు వ్రచ్చి యర్భకుని
బుచ్చి నాపై నటు వొమ్మించు వైవ
నెప్పుడో వచ్చితా దొప్పన పడితి
నిప్పాట" నని చెప్ప నిది వింటె మఱియు

౧. రాంస, ౨. యమిత, ౩. ర.

నరిగితి [1]నట వినోదార్థమై దూర
మరుగ నరుగ నొక్క గిరికందరమున
నొక్కయ్యె బిలములోనుండి యేతేర
నెక్కడనుండి మీ రేఁగెద రనుడు
నిది పాపబిల మందు రీద్వారమునను
గదలక దినసప్తకం బుండ నొక్క-
యువిద [2]యబ్బిలములోనుండి యేతెంచి
సవినయంబు[3]గఁ దన చాఁకిటిపాప
నిటు వట్టి మన చేతి కిచ్చుచుఁ బోవఁ
గటకట నేడ్చుచుఁ గఱచుచు వ్రచ్చి-
కొనుచు గోళ్లల దుస్సికొనుచుఁ దోళ్లొలిచి-
కొనుచుఁ గండలుఁ గొర్కికొనుచు సాధకుని
తనువుమాంసం బెల్ల దరిమిడి కూడఁ
దినఁగ నెమ్ములు దక్క ధృతిపేర్మి నతఁడు
గలఁగక సండ్లిలగఱవక చనక
[4]యాలుగక యులువక హాయన కచ[5]టు
గదలక మెదలక కర మడ్డ మిడక
యదరక బెదరక [6]యఱఁగలిగొనక

---

౧. నటు, ౨. యు బిలములో, ౩. న, ౪. నల, ౫. ట,
౬. యక్కటా యనక.

పెక్కక నుసలక వీఁగక మసల
కొక్కింతయును గొంకకున్నను మెచ్చి
జనని యప్పుడ వచ్చి తనకూఁతుఁ బుచ్చి-
కొని దివ్యదేహ మెక్కుడుకూర్మి నిచ్చి
యాహాము వెండియు నభిమతసిద్ధి
గావించు నని బిలకల్పోక్తి నట్ల
తలరక తను వొగ్గి తనమనోరథముఁ
బొలఁతిచేఁ బడసి[౪] యోఁ బోయెద ననుచు
యోగవాగలు మెట్ట నుద్యుక్తుఁ డగు[౧]చు
వాగలు గిరుల్పైఁ బదిలమే యనుడు
వాగ లూరక[౩] రావు వడసి[౨]తి యోగ-
వాగ లెట్లన్న నీపర్వతాగ్రమునఁ
గరమర్థి శ్రీపాదుకాసిద్ధనాథుఁ
బరగుశూలంబుల వాగలు వెట్టి
యెలమితో వేయును నెనిమిదిమార్గు
వలగొని మ్రొక్కుచు వచ్చి కల్పోక్తిఁ
బథమిడిపోవుచోఁ బర్వతాకృతిని
బ్రథితమై యొక్కసర్పంబున్న దాని
వదనంబు బిలమని వడివడిఁ జొచ్చి

---

౧. నే, ౨ డు, ౩. కావు ౪. న, ౫. సిద్ధి.

యది వాముకముపులో నోటమెఱుంగి
సర్వజ్ఞభోజుని జంపంగవచ్చు
గర్వనాగంబు నుక్కడంచినసూక్తి
నిల "నన్యథా శరణం నాస్తి" యనఁగ
నిల "రక్ష రక్ష మాహేశ్వర" యనఁగ
మహితమంత్రంబు సన్నుతి సమాస్థింప
సహింపతి ప్రక్కలై యఱచుచుఁ బ్రేళ్లై,
విని యొక్కసర్పముద్వృత్తిఁ దత్క్షణము
చనుదెంచి తొలఁగి పోఁ జనఁగఁ దచ్ఛవముఁ
జక్కఁజీల్చి యారెండు ప్రక్కలుఁ గూర్చి
ప్రక్కన సంధానకరణి ముట్టించి
యురగంబుఁ గొనిపోయె నుమిసె సంధాన-
కరణియు నంత నేఁ గని పుచ్చుకొనుచు
నడుగుచు మఱియొక్క సరసిజాకరము
నకిఁ ద్రొక్కి జలములు ద్రావ నపేక్ష
ముట్టుచును నునకముల్ ముట్టినచేయి
ముట్టినంతలోన ద్రెగి మునుపఱఁబడుచుఁ
జట్టినతునుకలు సంధానకరణి
ముట్టింపఁ గదమొగ్గె ముట్టి కేనట్టె

౧. ఙ, ౨. పింప, ౩. ఛు, ౪. ౫, ౫. ప్పు.

యుదకముల్ [1]గుళిగలో నొకకొన్ని గొనుచు
గదలి [2]కర్తరిపాణిగా [3]నంత యేనుఁగ
యరుగంగ నెదుర మదాంధగజ[4]ములు
వరిగొని తనమీఁదఁ బఱతేరఁ గాంచి
కర్తరిపాణి యా కరులపైఁ జల్ల
మత్తేభములు దున్ని మగుడిపాఱంగ
నంటుజా లంటిన నటు గొన్ని సిక్క-
నంటుజాలకుఁ [5]జన కం బొక్క-గజము
దనతుండమున [6]శిలోదక మప్డు దెచ్చి
చననీని యంత్రాల సందు[7]లఁ జల్లఁ
బాసి యేనుఁగు లేఁగాఁ బట్టితి [8]మెల్ల
నాశిలోదకము లే నంత ముంద[9]ఱికి
నరుగంగ నరుగంగ నంటుజా లంటఁ
దరమిడి తచ్ఛిలోదకములు సల్ల
విడుచుడు నంటుల వేనవేల్ [10][11]దాఁటి
పుడమియు దిశలు నభోవీథిఁ గ[12]ప్పి
యోజనోత్సేధంబు యోజనాయతము

---

౧. గలిగిలో; గళగళ; గరిగలో, ౨. కర్తరివాణి, ౩. నెం ౪. ంబు, ౫. బోకయుం, ౬. రో, ౭. ల, ౮. గ, ౯. గోళ్ల; గాళ్ల, ౧౦. టి, ౧౧. దాట; నాట, ౧౨. ప్ప.

యోజనవిస్తీర్ణ మొకవృక్ష మున్నఁ
గనుఁగొని [1]యిదియ మార్గం బని యెక్కఁ
ద[2]నకాఁడ నొకకోఁతితనువు వాటిల్ల
న[3]మ్మెయి విడువక నామ్రానికొమ్మ
కొమ్మ దప్పక యుఱుకుచుఁ బోవఁబోవ
నాఁకలి పుట్టుడు నం దొక్కఫలము
వీఁకతో నమలంగ వేగం[4]బ తనకుఁ
జిలుకశరీరంబు సిద్ధింప నంతఁ
జిలుక[5]నై యామ్రానఁ జిక్కక యరుగ
శ్రమము దోఁచుడుఁ బుష్పశా[6]ఖపైఁ బుష్ప
సమితియ శయ్యగా శయనించియుండఁ
దన కంతఁ దుమ్మెదతనువు సిద్ధింప
ఘనపుష్పపరిమళకాంక్షఁ జిక్కకయుఁ
గడఁకఁ దద్వృక్షశాఖాతతిఁ గడచి
యుడువీథిఁ జన నొక్క యుర్వీధరంబు
పడఁకువ నొక్కతాపసి యున్న వారి
యడుగులఁ బడుడు భృంగాకార[7]మెడలి
తనకు దివ్యాంగ మా తాపసి యొసగఁ

౧. య, ౨. కండ; శండ, 3. మ్మేను, ౪. ంబె, ౫. యై,
౬. ఖిపైఁ; ఖనై, ౭. ముడిచి.

బెనుపొంది ఖేచరీబల మిదే యింక
మూండెడుమంటలమాడ్కి నెల్లెడల
నుండెడు మండుచు నవి యోటక [illegible]ను-
వనుపడు నవి యోగవాగ్నులై నిను
వనుడు నే నల్లంగి యచ్చోట నెండు-
మంటలు దత్ప్రభావమహిమ మెట్టెడును
బట్టింప కవి యోగవాగ్నులై తనరెం
బడసితి నీయోగవాగ³లిక్రియను
బడసి సహస్రాబ్దపరిమితం బయ్యెం
బర్వతాధీశుశుంభత్ప్రసం జేసి
సర్వసిద్ధులును సుసాధ్యంబు లయ్యెం
గడం⁴క నీయోగవాగ్నులు మెట్టం గలంగం
బడయక ఖేచరత్వంబు నంకిల్ల
నేలోకము⁵లకు నా కేంగంగవలయు
నాలోకములకుం జయ్యన నేగిపోవ
భోగవతికి నేంగి పుణ్యోదకములు
నాగలోకస్వర్ణనళినముల్ దెత్తు
భాగీరథికి నేంగి భవ్యోదకములు
బాగొందు తత్తటప్రసవముల్ దెత్తు

౧. ర, ౨. తే, ౩. తే, ౪. గ, ౫. న.

మందాకినికి నేఁగి మహితోదకములు
గెందామరలుఁ దెత్తుఁ గ్రియ దులుకాడ
మానితభక్తి శ్రీమల్లికార్జును స-
దానందుఁ బూజింతు ననుచు నాయయ్య
ననియె నెచ్చటి[1]కేనిఁ జనుడు సాధకుఁడు
విని యత్తపోధనుఁ గనుఁగొని నగుచు
శ్రీగిరిమీఁది విశేషంబు లెన్న
వాగీశ్వరునకైన వశ[2]మట్లు[3]గాదు
నెన్ని యాగ్గిరిదరు లన్నిసోద్యమ్ము
లెన్ని యగ్గిరిగిరు లన్నిసోద్యములు
ననఁ జూడ వినఁ జెప్ప సాధింపఁ బడయ
ననఁ గీర్తిసేయ శక్యమె ? యింత సాలుఁ
జాలుఁ, బోయెద, నీవుఁ జాలుదే రమ్ము,
చాలవేఁ జిక్కుము, చనఁ ద్రోవనిమ్ము
జడుఁడనై యొజ్జశిష్యన్యాయమునకు
నొడఁబడ నింక నీ యుక్తులు మాను
మెట్టుదుఁ బులినైనఁ దట్టుదు భీతి
ముట్టుదుఁ దుదిఁ జలపట్టుదుఁగాని
తక్క నాగమనంబుఁ జిక్క నేమిటను

---

౧. కని, ౨. మెట్లు, ౩. గాక.

స్రుక్క నోంటికి, వెన్క ద్రొక్క, నెత్తైనఁ
జొత్తు బిలముఁ, ద్రోచి పుత్తు విఘ్నంబు,
లుత్తు నెండ్రైనను, [1]వత్తుజయించి,
పొదలు నీలాంఛనంబులు నిన్నుఁ జూచి
ముదలించినను బోక మున్నింటెఁ గా[3]క
న న్నాఁగ శ్రీగిరినాథుఁడుఁ జాలఁ
డన్న శక్యమె నీకు? నిన్నియు నేల?
పొమ్ము, బిలము సూఱఁ గొమ్ము, జయించి
రమ్ము, [4]మేమును నీవశ మ్మని నమ్ము,
దీవించి పంపు, మింతియ తక్కఁగాని
పోవక నిలువఁ దపోధ[5]న పోవ
నానతి యీమల్లికార్జున దేవు
నాన నీ కింక నోం డాడిన ననుడు
మలకలఁ బడఁడ, నా మాయలఁ బడఁడ,
మలఁకువఁ బడఁడ, నా మాటలఁ బడఁడ,
తక్కులఁ బడఁడ, నా దబ్బులఁ బడఁడ,
చొక్కులఁ బడఁడ, నా చూపులఁ బడఁడ,
మఱఁగులఁ బడఁడ, నా మతములఁ బడఁడ,

---

౧. న, ౨. న్ని, ౩. ని, ౪. మే మెల్ల నీసొమ్మని నన్ను సొమ్ము నీమమ్ము; మెల్లని గన్నరావించి యపుడు, ౫. నుప్రోవ.

పర్వత ప్రకరణము

వఱతలఁ బడఁడ, నా వార్తలఁ బడఁడ,
జంకెలఁ బడఁడ, నా [1]సటములఁ బడఁడ,
యింకఁ జిక్కింప రా దిక్కడ ననుచుఁ
దపసి [2]యున్ననికిన తా నదృశ్యముగఁ
దపసిని గుటిలంబుతపసిగా నెఱుఁగి
తెరు విడి యాతఁ డుద్వృత్తి వర్తిల్ల
నరుగంగ నరుగంగ నంతకు మున్న
నరకు సేయక [3]మీఱి సాధకోత్తముఁడు
నరుదుగా కంచును నాభైరవుండు
బిలమువాఁకిటియందు వృథుతరార్గళము
పొలుపున నొక్క [4]బెబ్బులిరూపుఁ దాల్చి
తగ్గుచుఁ బొదలుచు బుగ్గలించుచును
మ్రొగ్గుచు మూల్గుచు ముఱకటించుచును
ముక్కువిర్చుచు బొమల్ ముడివెట్టుకొనుచు
[5]ప్రక్కుచు, ముందఱ నిక్కుచు, నావు-
లించుచు, జిహ్వ సారించుచు, [6]మ్రోల-
[7]గించుచు, నోసలు స్రుక్కించుచు, [8]నెదురు
దాటుచు, [9]మూరుచు, ధర ము[10]నిగాళ్లు

౧. శర, ౨. ము, ౩. మా, ౪. పెంబులి, ౫. వ్రక్కుచు, ౬. సేల, ౭. నించుచు, ౮. సెమరు; మ్రోల, ౯. కు, ౧౦. ఖా, ౧౧. ము.

నూ[1]రుచు, [2]నీఁగల నోడియుచు, [3]నడఁగి
నడ[4]చుచు. మూఁతులు నాకుచు, వాల
మడఁచుచు, నేలతో నప్పళింపుచును,
నోడలు గిర్పుచు, మీస ఘోరగింపుచును,
గడ[5]వలించుచుఁ, జెవుల్ గత్తరించుచును, *
గనలుచుఁ, బొన[6]లుచుఁ, గఱవ నుం[7]కించు
[8]చును, గ్రుడ్లు మిడికించుచును, జూచుచుండఁ
గ్రమ మొందఁ గృష్ణ రక్త శ్వేత వర్ణ[9]
సముదితశిఖిశిఖాశకలసంఘములు
పోఁడిగాఁ బెనుప్రోవు వోసినయట్లు
మూఁడువన్నెలు మేన ముడివ[10]డి కూడఁ
గరులమదంబుఁ గేసరులకోపంబు
ధర నాగవృశ్చికోత్కరములవిషము
నసలంబువేడిమి యసురులక్రౌర్య
మనిలునితీవ్రత యటు గూడ బెరసి
యాపోవ కొకరూపమై యున్నయట్టి

౧. కు, ౨. నింగిలి, ౩. నలగి. ౪. ప, ౫. బుకెం, * ఈపాదము తరువాత ఒకప్రతిలో, "పెనమ్రగ్గడిరుగుచు బిట్టరుచుచును" అని ఒక అధికపాఠమున్నది. దీనికి సం. అనువాదములేదు, ౬. రు, ౭. నూగించు, ౮. చను, ౯. వర్ణ, ౧౦. ప.

యాపులి సాధకుం [1]డత్తఱి డాసి
పులిరక్కసునిచావు బొంకు గానోపు
జ్వాలనాక్షుచే నాఁడు సచ్చెనేనియును
నిట బిలాంతరమున నెట్లున్నవాఁడు ?
నిటలాక్షునకుఁ గాక యె ట్లోడివచ్చె ?
[2]నోం డేల యిల డాగి [3]యుండెనో కాక
వెండి యావ్యాఘ్రాసురుండు దా ననఁగఁ
దపసి సెప్పినపులి దాన కానోపుఁ
దపసిచందము గాక దండియై నిలువఁ
గలదె నా యెదుర వ్యాఘ్రంబు శీఘ్రంబ
తొలఁగకయున్నను ద్రోవ యీకున్నఁ
జిక్కెఁగా కింక నా చేత[4]ని ట్లున్న
నెక్కడ సొచ్చిన నేల పోనిత్తు,
దండింతుఁ దలఁకింతు ధట్టింతు నలఁతు
ఖండింతు[5]మలయింతు గతము సేయుదును
గాక[6]సైరింతునే గర్వించి తనదు
భీకరాకారంబు నాకుఁ జూపెడినె ?
యనుచు డగ్గఱుడుఁ దా నంతలోపలను

౧. డంతట, ౨. నొండేమ, 3. యున్నాడొకార (ని). ౪ నెట్లున్న, ౫. మండింతు; మడియింతు, ౬. సేవింతు.

ఘనరా[1]రఁగాఁ బర్వతము వడ్డయట్లు
మండుచు నుల్కంబు మహిఁ బడ్డయట్లు
దండిమృత్యువు మహోద్ధతిఁ బడ్డయట్లు
ఘనఘనాగర్జనల్ గకుబంతములుగఁ
జనుదెంచి యమ్మహాశని వడ్డయట్లు
సంగతిఁ బ్రళయాగ్నిశకలముల్ వడ్డ-
భంగి నప్పులి బిట్టు వడుడు సాధకుఁడు
బెదరక బెగడక పిమ్మిడిగొనక
యదరక [3]నలఁగక యట యిట సనక
యులుకక యోడక యుత్తలపడక
యలుగక యలయక యఱఁగలిగొనక
తలఁగక తరలక ధైర్యంబు సెడక
తొలఁగక [4]కలఁగక [5]తొట్రువుగొనక
యొకచేతఁ బులిమీస లొడిసి ముస్వట్టి
యొకచేతఁ బులిదాడ లోడక [6]చొనిపి
చరణముల్ సరణముల్ పురిగొనఁ బెన[7]చి
ధర వెల్లకిల నూఁకి తాటించి యార్వఁ
బులియు నదృశ్యమైపోవ సాధకుఁడు

---

౧. రు తత్పర్వ, ౨. టి, ౩. నలయక, ౪. మొ, ౫. తొట్టరు, ౬. చ, ౭. సి.

గలఁ గని మేల్కన్నగతిఁ జోద్య మంది
యంత దెఱ్ఱవన దొంటి[1]యట్టుల [2]యరుగ
నంతకంటెను మున్న యాభైరవుండు
మూర్తి గైకొని తాన ముందఱ నెన్ని
వర్తనలను గెలువంగరా దనుచు
నంతకంతకు [3]బిలం బన్నువ సేసి
యంతంబునను వహ్నిమై మండుచుండఁ
దఱిఁదఱిఁ జొచ్చుసాధకునకుఁ జొరఁగ
నిఱికటమై యున్న [4]నిల వంగివంగి
పోవంగఁబోవంగఁ బోవరాకున్న
దా వెండి కూర్చుండి ధరఁ బోవఁబోవ
నెలమిఁ గూర్చుండియు నేఁగరాకున్న
నిల [5]డొంగిడొంగి యెక్కింత సనంగఁ
బొరిఁ[6]బొరి డొంగియుఁ బోవరాకున్న
సరసర ధరఁ జక్క సాఁగిలి తాఱి
యంత గట్టెదుర దావానలార్చు[7]లును
నంతరింపని ప్రళయానిలశిఖలుఁ
గఱకంపు చిచ్చుఱకంటిమంట[8]లును

---

౧. యట్లన, ౨. న, ౩. బలం, ౪. ట, ౫. డోఁ (డో) దో (దో), ౬. దొమపోం, ౭. ల, ౮. ల.

యొఱపగు జొత్తిత్తి వట్టినయట్లు
దనరుచుఁ దద్బిలాం[1]తర్వీథినుండి
కనలుచుఁ [2]బొనలుచుఁ గల్లు గట్టుచును
బొంగులుచు భుగభుగభుగభుగభుగులు
భుగు లంచుఁ బెనుమంట లెగయుచుఁ జిట్లు-
చును నాలుకలు గ్రో[3]యుచును బ్రస్ఫురించు
చును[4]సెగ[5]లెదురెక్క-చును[6]సుళ్లు గొనుచు
నెడపక వారాసు [7]లెల్ల ఘూర్ణిల్ల
వడువున ప్రోయుచు వరలుఘోరాగ్నిఁ
బొడగని పిఱికిదికిఁ బోక సాధకుఁడు
వడిఁబడి దాన యా వహ్నిలోఁ బడుడు
నయ్యగ్ని మును దాన నైన భైరవుఁడు
నయ్యన నంతఁ బ్రసన్నుఁడై[9], "మెచ్చు
వచ్చె, నీకిప్పుడ వాంఛితార్థంబు
లిచ్చెద" ననుడు "నీ విచ్చెడి దేమి?
యేఁ గొనియెడి దేమి? యెలమి నీతోడి
పాఁగెము నాపాలఁ బరమేశుఁ డుండ
నడరు నీసారూప్య[10]మడుగుదు నేనిఁ

---

౧. తరమునుండి, ౨. బొనరుచు; బొనలుచు, ౩. ఱ, ౪. శిఖ, ౫. కె, ౬. ము, ౭. లేదు, ౮. కిచ్చెద, ౯. చు, ప్రత్యక్షమైనిలువ, ౧౦. మడిగితి.

గడు వికృతంబు భీకరము నిరూపు
సామీప్యమేనియుఁ జను, రక్త శవ సు-
రా మాంసముల కనారతము నాలయము,
సాలోక్యమేనిఁ బిశాచభేతాళ-
కాలభూతాదిసంకరము లోకంబు
నది గారణమున నీ యం దేమిగుడువఁ
గదిసి నీయం దేమి [1]గంటి దృష్టముగఁ,
దప్పని యభిమతదాత వంటేనిఁ
[3]జెప్పనఁ [4]జెఱపనఁ జేటవుగాక
నటములు [5]సాలు, నన్ సాఁగిపోనిమ్ము,
గుటిలమ్ము దక్కుదక్కుము "[6]నిక్కు" మనుచు
భైరవుమాయలఁ [7]బడక సాధకుఁడు
వారక తొంటితీవ్రమున నాయరుగ
నర్ణవసప్తకం బది యొక్క వేళ
ఘూర్ణిల్లుక్రియ మహాఘోషణ దనర
రంగత్తరంగ లుప్పొంగఁ బాతాళ-
గంగ మున్వచ్చిన కనుమయో యనఁగ
బిలమున కెదురెక్కు పృథులప్రవాహ-

౧. గట్టె(ట్టి), ౨. క, ౩. చెప్పిన(లి), ౪. జెరిపినన్, ౫. మానెను, ౬. నిక్క, ౭. బడుసు; బసెడు, ౮. యేగ.

జలము ముందఱఁ గాంచి సాధకోత్తముఁడు
నుబ్బుచుఁ దత్ప్రవాహోర్మిస్థలమున
గుబ్బున పడి సాధకుఁడు మున్గి లేచు
నంతన దివ్యాంగ మడుగుతద్దేహ-
కాంతి దిగంతవి[1]శ్రాంతమై వెలుఁగఁ
దను దాన చూచి సాధకుఁడు హర్షించి
చనఁజన నెదుర భాస్వద్రత్నఖచిత-
మైన సువర్ణ దేవాలయోపాంత-
మానిత రమ్యహర్మ్యస్థలంబునను
గాంచనాంచితకాంతిఁ [2]గడు నొప్పుభేరిఁ
గాంచి తద్దివ్యలింగము[3] భజియించి
తవిలి యా భేరి సాధకుఁడు వాయింప
దివిజాంగనలు సముద్వృత్తి నేతెంచి
యతని నైరావతేంద్రారూఢుఁ జేసి
సతులు [4]దోఁకొనిపోయి స్వర్గలోకమున
నదె కల్పభూరుహం బదె కామధేను
వదె యూర్వశీప్రముఖాంగనానీక
మదె యమృతం బదె యజరామరత్వ

---

౧. క్రాం. ౨. కరమొప్పు, ౩. గంబు భజించి, ౪. చేకొని.

మదె యణిమా[౧]మహిమా ద్యష్టసిద్ధి
సదమలదేవేంద్రసామ్రాజ్యలక్ష్మి
యదె యిందులోన నీ [౨]కభిమతం బెద్ది
యది వరియింపు మీ" వనుచుఁ బ్రార్థింప
ముదము [౩]మనంబున ముప్పిరిగొనఁగ
సాధకుం డభిమతైశ్వర్యభోగముల
బాధిత సౌఖ్యసంపదఁ దొప్పఁదేలి
యవికల దివ్యవర్షానేకకోట్లుఁ
వివిధదేవేంద్రాదివిపులభోగములుఁ
జెంది యంతట [౪]మీఁది శివలోకసుఖము
లందు నిట్టివి దా మనంత బిలంబు
లెందు శ్రీనగముపెం పేమని చెప్ప?
నిందుమహాళియ యెర్గు నిట సూడు మింక
నురుతర శ్రీపర్వతోత్తరద్వార-
వరమహత్త్వంబుఁ దద్ద్వారవాస్తవ్యుఁ
డైన మహేశ్వరోద్యల్లింగమూర్తి
మానితం బగు[౫]గుప్త మాహేశ్వరంబుఁ
జరు[౬]కేశ్వరంబును సంధ్యాసమాధి

౧. దికమునప్ప, ౨. కను, ౩. మదంబున, ౪. మీద; లోన.
౫. స, ౬. దే.

గరుడేశ్వరంబును గాలహ్రదేశ్వ -
రంబుఁ బాపవినాశనంబు గణేశ్వ -
[1]రంబు దేవహ్రదేశ్వరంబు సిద్ధేశ్వ-
రంబును నీలహ్రదంబును నాఁగఁ
బంచి యేకాదశభవ్యతీర్థములు
మొదలను శ్రీచతుర్ముఖబసవేశ -
పదపద్మములు [2]భజింపక భజించినను
గరము నిష్ఫలము లేకాదశతీర్థ -
వరలింగదర్శనవందనార్చన[3]ము
లెట్టన్న శ్రీనందికేశుండు లేని
యట్టిలింగోపాస్తి యట్టిద కాన
యూసక్తి నట్లు కన్యాసిద్ధనాథు
ప్రాసాద[4]పూర్వదిగ్భరితమై యొప్పు
భూవరేణ్యుఁడు స్వయంభూలింగదేవ -
దేవు నయ్యమరావతీపురిఁ జూడు
తివిరి మందాకినీతీరోత్తరమున
దివిజవంద్యునిఁ జూడు దేవు నింద్రేశు
దర్పితపాపారిఁ దల్లింగ[5]మూర్తి

౧. రంబును దేవహ్రదంబు, ౨. గ్తి భజియించి మఱియు,
౩. లు, ౪. మదిమె, ౫. మునకు.

దూర్వినఁ జూడు సంస్తుత్యమై గుప్త-
మాహేశ్వరం బొప్పు, మహితతల్లింగ-
మాహాత్మ్య మది యవాఙ్మనసాత్మకమ్ము,
నవుల నేలేశ్వరం బనఁగఁ దూర్పునను
భువి[1]లింగములుఁ గుండములు నగంబులును
* ([2]విహిత [3]రత్నచ్ఛాయ వెలుఁగులింగములు
మహి నొప్పుతీర్థముల్ మఱియును గలవు,)
+ గామితస్వర్గమోక్ష ప్ర[4]దోత్తములు
[5]రామేశ్వరంబు[6]ను మామహేశ్వరము
సంగమేశ్వరమును జరమేశ్వరంబు
సాంగమూలస్థాన [7]మచలేశ్వరము ది-
లేశ్వర[8]సిద్ధము క్తీశ్వర గౌత-
మేశ్వరాదులఁ జూడ మిల శిలాచయము
వేదపర్వతమును శ్వేతాద్రి నీల-
మేదినీధర మశ్వమేధశిలోచ్చ-

---

౧. నగంబులు లింగములు గుండములును, ౨. విమల, ౩. రత్నపుచాయ, ౪. దత్త, ౫. మాహేశ్వరంబును రామేశ్వరంబు, ౬. వరాహేశ్వరంబు, ౭. జమరే; జబలే, ౮. సిద్ధి.

* ఈ రెండుపాదములకును సంస్కృతానువాదము లేదు. + ఈ పాదమునకు సంస్కృతానువాదములో "అభీప్సితస్వర్గమోక్షదానదక్షిణేచ క్షితౌ" అని యున్నది. దీనికి సరియైనపాఠము కనబడలేదు.

యంబును లింగశృంగంబుఁ గన్యాన-
గంబు నుమాగిరి గనకనగంబు
గుండశిఖరి రామకుండంబు భీమ-
కుండంబును బ్రయాగకుండంబు వేద-
కుండంబునుం దిలకుండంబు నీల-
కుండంబును బిశాచకుండంబు గౌరి-
కుండంబు మఱి రసకుండంబులును న-
ఖండితలీల నొ[1]క్కటఁ జూచు నింక
నొలయ గంగాప్రవాహోభయపార్శ్వ-
ములును దొ[2]మ్మిదిసేసి పుణ్యతీర్థములు
దాని తూర్పునను మాతంగేశ్వరంబు
నానొప్పు సకలజనస్తుత్య మగుచు
శతకోటి యను మహాస్థానంబుఁ జూచు
శతమఖు[3]దెసఁ బుణ్యజనితమై యొప్పుఁ
దత్తీర్థరాజికి దక్షిణంబున ను-
దాత్త మహిమఁ ద్రిపురాంతక మొప్పు,
నాక్షేత్రమహిమ దా నది యెట్టి దనిన,—
నీక్షితి నంత్యజు లిరువురు గూడి
యఱిముఱిఁ బశుకర్మ మాచరింపంగ

౧. క్కటి, ౨. జేసి, ౩. దేశంబు జనితమై.

నెఱిఁగి కుమారగిరీంద్రంబుచుట్టు
దొడుగులఁ [1]బఱువఁ దోడ్తోన ప్రాణంబు
విడిచి యాబల్లహుకడుపునఁ [2]బుట్టి
జాతిస్మరత్వంబు సంధిల్ల నప్పు
డే తెంచి వృత్తాంత మెఱిఁగించి తమ్ముఁ
బట్టవచ్చినఁ బాఱిపాఱి మున్ దాచి-
నట్టికత్తుల నూఁపి యచ్చెరువుగను
నాసకలముఁ జూడ [3]నంతంత క్షేత్ర-
వాసులై రాజ్యసన్న్యాసంబుఁ జేసి
జగదభినుత జజ్జు జగదేవు లనఁగ
నెగడి యకల్పితనిజపూర్వకర్మ-
లలితకుమారశైలప్రదక్షిణ వి-
పులఫలమహిమశంభునిఁ గూడి రట్టి
పృథులకుమారభూభృత్సార్వభౌము
ప్రథితమాహాత్మ్య మెబ్భంగి వర్ణింప ?
ధరఁ "బురారిధ్వజదర్శనం" బనఁగఁ
ద్వారితాగతధ్వజదర్శనఫలము
నంకింప నరు దన్న నాకుమారాచ-
లాంకిత శ్రీత్రిపురాంతకదర్శ-

---

౧. బరవ; బరువ, ౨. బుట్టె, ౩. నంతత్క్షేత్ర; నందతిక్షేత్ర.

న స్పర్శనాభ్యర్చనంబులమహిమ
విస్పష్టముగఁ[1]దెల్ప విధికైనఁదరమె
యందుల భజనమహత్త్వంబునకును
గుందెలు నెలుకయు గుడి సాక్షిగాఁగ
గంధవతి[2]ని[3]దీర్ఘికా[4]తీరవాస -
బంధురాభీష్టద ప్రఖ్యాతమహిమ
భువి నొప్పు శ్రీస్వయంభూలింగమూర్తు
లవియ మూలస్థాన మగుత్రిపురాంత -
కంబును [5]గారేశ్వరంబు సోమేశ్వ-
రంబుఁ గేదారేశ్వరంబు ఖడ్గేశ్వ-
రంబుఁ బాపవినాశనంబు గౌరీశ్వ-
రంబును గపిలేశ్వరం బుత్తరేశ్వ-
రము [6]నావిము[7]క్తేశ్వరము మల్లికార్జు-
నమును గన్యాసిద్ధనాథలింగంబు
ననఁగ ద్వాదశసముద్యన్మహాస్థాన-
ఘనలింగమహిమ యక్కజ మదె చూడు,
తత్త్రిపురాంతక స్థానంబునకు వి-
చిత్రమై యొప్పు దక్షిణమున మఱియు

౧. నట్ల విరచింప మరియు, ౨. కి, ౩. మార్పుగాదలినాన, ౪. దరి. ౫. నాగే; కాళే, ౬. ను, ౭. క్తి.

సిద్ధవటాధ్వప్రసిద్ధపార్శ్వముల
వృద్ధగిరియు రససిద్ధేశ్వరంబు
గోశృంగమును రుద్ర[౧]కోటియుఁ బశ్చి-
మాశాముఖంబును నమృతేశ్వరముఁ బ్ర-
థమమల్లికార్జునోదాత్తలింగంబు
భ్రమరేశ్వరంబును బాపవినాశ-
నంబును సుంభీశ్వరంబు ముక్తీశ్వ-
రంబును ధర్మేశ్వరంబు నింద్రేశ్వ-
రంబును బ్రహ్మేశ్వరంబుఁ [౨]గాళేశ్వ-
రంబును భీమేశ్వరంబును బటహా-
కర్ణేశ్వరంబు నేకశిలయుఁ గుంభ-
కర్ణేశ్వరము గనకగిరియు జాను-
సర్వలింగము భూతిపర్వత లింగ-
పర్వత రుద్రాక్షపర్వతానలులు
ఘనతరంబగు కర్ణికారవనంబు
నను ఘుటికాసిద్ధనాథలింగంబుఁ
గమలేశ్వరంబు శ్రీస్కందసోమేశ్వ-
రమును సాలంకేశ్వరమ్మును మత్స్య-
కుండ విభీషణకుండ కుమార-

---

౧. కోశంబు, ౨. గౌరీశ్వ.

కుండ రావణకుండ గుప్తకుండములు
భీమేశ్వరమును విభీషణేశ్వరము
రామేశ్వరమ్మును రావణేశ్వరము
సాలంకమత్స్యకేశ్వరమును జూడు
మోలి న౧య్యామ్యోదయోక్ష్వధరము౨సి
సురుచిర సముదిత జ్యోతిర్మయాం3గ-
౪ధరునిఁ దచ్చ్రినగ దక్షిణాద్వార-
వరుని జ్యోతిస్సిద్ధవట౫నాథు భక్త-
వరదుఁ బెన్నానదీవరతటావాసు
శాశ్వతపుణ్యు దర్శనముక్తి నలరు
విశ్వై౬కనుతు దైవవేశ్యాభుజంగు
దేవశిఖామణి దేవదేవేశు
భావించి చూడు మేర్పడ ౭వటేశ్వరుని
నందిత వటమూలమందిరుఁ జూడు
మంద మూలసాన మైనసిద్ధేశ్వ-
రంబును౮వరుణేశ్వ౯రంబు యమేశ్వ -

---

౧. యా, ౨. ల, 3. ంగు, ౪. ధరణి, ౫. సిద్ధనా, ౬. నుత, ౭. రమే. ౮. వరణే, ౯. రమునుదయేశ్వ.

రంబు నాయుదయేశ్వరంబు సిద్ధేశ్వ -
రం బిష్టసిద్ధేశ్వరంబు బ్రహ్మేశ్వ -
రం బిష్టకామేశ్వరంబును జూడు,
[1]చంద్రప్రభావుఁ బుష్పగిరివాస్తవ్యు
నింద్రేశ్వరునిఁ జూడు మింద్రపూజితుని
వందితసురనరవ్రాతు రామేశు
నంద చూడుము త్రిపురాంతకదేవుఁ
బరశురామేశ్వరు బాలకర్ణేశు
హారుని శంకరు మల్లికార్జునుఁ జూడు,
కుండీప్రభునిఁ జూడు కుక్కుటేశ్వరుని
వెండి బ్రహ్మేశ్వర విమలేశ్వరముల
సగము నరుండును సగము మృగంబు
నగు నృసింహుండు హిరణ్యాక్షు వధింపఁ
గా వెండి[2]శ్రీనీలగళుఁ బ్రతిష్ఠించి
యా[3]వాహనము సేయు నది యాదిగాఁగఁ
బూని సంత[4]తమును బూజించునట్టి
యానరసింహేశ్వరాదిసిద్ధేశ -
దానవేశాదులఁ దఱిదఱిఁ జూడు,
దానిపశ్చిమమునఁ దా నొప్పఁ బ్రమథ-

౧. చంద్రానుభావు, ౨. యా, ౩. వ, ౪. స.

నందియు నాకాశనందియుఁ గృష్ణ -
నందియు నాబ్రహ్మానందియు సోమ -
నందియు శ్రీమహానందియు గరుడ -
నందియు భగవతీనందియు భీమ-
నందియునుఁ బినాక నందియు నాగ -
నందియు నా శివనందియు శ్వేత -
నందియు భైరవనందియు గ్రామ -
నందియు మఱి యేకనందియు గారి -
నందియు మఱి ముక్తినందియు నింద్ర -
నందియు నా భువనత్రయంబునను
సన్నుతా[1]భీష్టార్థసౌఖ్యకారణము
ల న్నందిమండలం[2]బదె దానిఁ జూడు,
ముర్వి కొప్పగుదాని [3]యుత్తరంబునను
దూర్వాసతీర్థ ముత్సుకతమైఁ జూడు,
తరమిడిదానియుత్తరమునఁ జూడు,
మరుదగు నింద్రేశ్వరాదితీర్థములు
వంచి[4]యంతట బలభద్రరామేశ్వ -
రంబు లాంగూలతీర్థంబును జూడు,
తెల్లంబు గూర్మప్రతిష్ఠితుఁ గూర్మ -

---

౧. భీష్టద, ౨. బంపదేచూడు, 3. కు, ౪. యత్తరి.

మల్లికార్జును పశ్చిమంబునఁ జూడు,
మాశ్చర్యకర మఘహార మీనగంబు
పశ్చిమద్వార ప్రభావంబుఁ జూడు,
తుంగభద్రాంకి[1]తో[5] త్తుంగ భద్రా త-
రంగిణీచారుతీరమున మోక్షప్ర-
దంబు దేవద్రోణి తత్పశ్చిమమునఁ
బంబి శ్రీ[7]వారాహ బ్రహ్మేశ్వరములు
వేదనాదావ[3]తీ వృత్తమధ్యప్ర-
[4]వాదితస్థానవిభ్రమపంక్తి[6]లోన
నమరుతీర్థాదిఛాయామల్లికార్జు-
నము గణికాసిద్ధనాథమోక్షేశ్వ-
రమును భుజంగేశ్వరము నారదేశ్వ-
రమును బ్రహ్మేశ్వర రాజరాజేశ్వ-
[2]రంబు నగ్నీశ్వర రమ్యభోగీశ్వ-
రంబును సోమేశ్వరంబును గల్క-
లేశ్వరంబును నాఁగ నెన్నంగఁ జను న-
నశ్వరైకాదశనవ్యతీర్థంబు
లాదిశ్రీరుద్రపాదాదితీర్థముల

౧. తతుంగ, ౨. భారత. ౩. తీ, ౪. పా, ౫. తో, ౬. లు, రంబును నగ్నేశ్వరమును భోగేశ్వ, ౭. విశ్వేశ్వ, ౮. ఖ; ౯.

కాదిమూలస్థాన మైనబ్రహ్మేశ్వ-
రము బలభద్రేశ్వరముఁ గమలేశ్వ-
రమును బాపవినాశనమును యాగేశ్వ-
రమును నగస్త్యేశ్వరమును నాగేశ్వ-
రము సప్తకోటీశ్వరముఁ గుక్కుటేశ్వ-
రము నశ్వమేధేశ్వరము లకులేశ్వ-
రమును శ్రీరామేశ్వరము లక్ష్మణేశ్వ-
రంబును ధవళేశ్వరంబు ధర్మేశ్వ-
రంబును విమలేశ్వరంబు నింద్రేశ్వ-
రంబును గర్ణేశ్వరంబు వ్యాసేశ్వ-
రంబును వరుణేశ్వరంబు మలకు-
యేశ్వరంబును నుత్తరేశ్వరము నన-
లేశ్వర మేలేశ్వ రేశ్వరపంచ-
లింగావలులు సప్తలింగము లుభయ-
సంగమేశ్వరములు సకలేశ్వరంబుఁ
గనకేశ్వరంబు స్వర్గద్వారసీమఁ
దనరుబ్రహ్మేశ సీతాత్రిపురాంత-
కాదులు నిజమల్లికార్జునంబును ని-
పాదితభస్మేశ పరశురామేశ్వ-
రంబులు హోమకుండంబు సిద్ధేశ్వ-

రంబు మలక్షయరసకుండయుగము
ఖ్యాపితలీల నొక్కటc జూడు, మిట్లు
సూపంగవలె నని చూపితిc గాని
యాపురిలింగసహస్రార్బుదములc
జూపc జెప్పcగ శేషునకు నక్కజము
లిన్నిగోట్లిన్నిగోట్లిన్ని లింగంబు
లన్నను బ్రత్యవాయంబు సిద్ధించు
నెన్నియుగంబుల నెందఱు విష్ణు
లెన్నియుగంబుల నెందఱు బ్రహ్మ
లెన్నియుగంబుల నెందఱు జిష్ణు
లెన్నియుగంబుల నెందఱు మాను
లెన్నియుగంబుల నెందఱు దివిజు
లన్నియుగంబుల నంద అందఱును
నిలc దమతమపేళ్ల నీద్వారము[1]లను
గలయ నొక్కొక్కలింగంబును నిల్పి
పరిచితాభీష్టముల్ వడయంగ భువిని
బరగు లింగంబుల పాటిబండరువు
లది లింగపర్వతం బది లింగనగర
మది లింగమందిరం బది లింగవార్ధి

౧. గను. ౨. న.

యది లింగమంజరి యది లింగరాశి
యదిలింగసురభూజ మదిలింగసురభి
గూడ నిట్లొప్పు శ్రీకుధరపశ్చిమము
నీడిత ద్వారమహిష్ఠతీర్థ ప్ర -
కరము దూర్పున జగత్ఖ్యాపితలీల
సరినొప్పుఁ గూడలి సంగమేశ్వరము
దనరారు తుంగభద్రయుఁ గృష్ణవేణి -
యును[1]గూడఁ గూడలి యన నొప్పుఁ జూడ
దానితూర్పున సముద్యన్మహామహిమఁ
దా నొప్పు దివ్యతీర్థంబు నివృత్తి
మంగళతరతీర్థమహితవాస్తవ్య
సంగమేశ్వరుఁ జూడు జననాశహరణు
నిట దూర్పువలస యజ్ఞేశ్వరుఁ జూడు,
పటుదక్షయజ్ఞప్రభంజనస్థలిని
నమరేశు[3]నప్పర్వతాగ్రదేశమున
నమితేశు శ్రీసిద్ధనాథునిఁ జూడు,
మురుతరతత్ప్రవాహోత్తరాశావి -
హారణు నక్కడఁ జూడు మయ్యగ[4]స్త్యేశు
నయ్యగస్త్యేశున కమరేంద్రు వెస మ -

౧. జూడ, ౨. జాపతి, 3. సత్పర్వ. ౪. స్తి.

హేయ్యాసంప్రీతి సోమేశ్వరుఁ జూడు,
తలపోయ నయ్యుమాధరణీధరంబు
సెలువారు నదె సోమశిలఁ జూడు" మనుచు
నంత నాసోమశిలాదిమహేశ్వ-
రాంతతీర్థావలు లట్ల చూపుచుఁ బ్ర-
శస్తమై యొప్పు త్రింశద్యోజనముల
విస్తీర్ణమై భువి వెలయు లోకముల
సకలతీర్థములును సకలలింగములు
నొకమాత్రలోఁ జూపియును జూపిచూపి
"శ్రీపర్వతప్రదక్షిణమార్గగిరిని
రూపితలింగమూర్తులను దీర్థముల
శ్రీపర్వతంబుఁ జూచితిగదే కలయ
మీపండితయ్య కర్మిలి నట్ల చెప్ప,
కన్నారఁ జూడంగఁ గంటి గావునను
జెన్నార గిరిప్రదక్షిణము సిద్ధించె
శ్రీపర్వతప్రదక్షిణా[2]కోట్లఫలము
శ్రీ[3]పార్వతీశుఁ డర్మిలి దయసేసె
నని చెప్ప మీమల్లికార్జునపండి-
తున" కంచు[4]నప్పు డద్భుతము వహింప

౧. ౦. ప, ౨. కోటి, ౩. పర్వ, ౪. నపుడయు.

మానుగా సర్వజ్ఞమల్లికార్జునుఁడు
దా నదృశ్యం బయ్యెఁ దదనంతరంబ
చక్కన హర్షాశ్రుజలకణజాల
మక్కునఁ దొరుఁగ దోనయ్య సర్వజ్ఞ
మల్లికార్జునుఁ[౧]డ శ్రీమల్లికార్జునుఁ[౧]డ
తెల్లంబుగా నుపదేశించె ననుచు
మల్లికార్జును మహామహిము శ్రీశైల-
వల్లభు వాయూర వర్ణన సేసి
మద్గురుదేవు సమ్యక్కరుణాస-
ముద్గతమహిమామహోద్ధతిఁ జేసి
కంటి[౨]మీ శ్రీపాదకమలయుగంబు
మంటి ధన్యుఁడ నైతి మఱి యట్లుఁ గాక
దిగ్ద్వారనికర విదిగ్ద్వారచయ వి-
దిగ్ద్వారమధ్యప్ర దిగ్ద్వారమార్గ-
మార్గతత్త్వద్వారమధ్యాంతరాళ-
[౩]దుర్గాతి[౪]దుర్గంబు దుర్గదేశముల
నటుగూడ శ్రీపర్వతాగ్రాధివాస-
పటులింగకోట్ల నేర్పడఁజూడఁ గంటిఁ
గలయు నిక్కలయగాఁ గంటి శ్రీనగము

౧. డు, ౨. మి, ౩. దుర్గాది, ౪. దుర్గంపు.

వలగొను శ్రీఫలావాప్తు[౧]లుఁ గంటి
నిలఁ జరితార్థుండ నేనకా యనుచు
నలరుచు వెండియు నష్టాంగ మెఱఁగి
పలుమాఱు గలగన్న భావంబు నాత్మఁ
దలపోసి తలపోసి తద్గిరి డిగ్గి
వెలిపటూరి కేతెంచి వింతసంతసము
దళుకొత్త గురుదేవు దర్శించి [3]యతని
చరణాబ్జముల కిలఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి
సరసాంతరంగుఁ డై సంస్తుతి సేసి
వలగొని తన పోయివచ్చినవిధము
నలు[౪]వలరార విన్నప మాచరించి
యలరి పండిత మల్లికార్జునారాధ్యుఁ
డిలఁ జరితార్థుండ నేనపో [౫]యనుచుఁ
దలఁచెఁగదా పర్వతస్వామి [౬]నన్నుఁ
జెలు[౭]వొంద నీయట్టిశిష్యునికలిమి
నంచుఁ బ్రసాదకటాక్షనిరీక్ష -
ణాంచితామృతవార్ధి నతని నోలార్చి
శివలింగమయ మగు శ్రీగిరి[౮]మెక్కు

౧. ల. ౨. లూ, 3. డివ్య, ౪. నెల, ౫. యట్లు, ౬. పస్తు, ౭. వంద, ౮. కె.

డవిసీతి యగ్గిరియందు[1] వొందమియు
నవినీతినెక్కిన నంఘ్రులు సోఁకు
నవయవంబులతోడ నందు వోరాదు
నవయవరహితమై యరుగంగరాదు
శివశివ యిదియెట్లు సిద్ధించెఁ దనువు
ప్రాణంబు మనసుఁ బర్వతనాథులోఁ బ్ర-
మాణింపరాని సమ్మదమునఁ గూర్చి
యెనసియుండెడివిధం బెట్లకో యనుచు
మనమున నూహించి మఱి నిశ్చయిం[2]చి
తనువు సపర్యావిధంబున సమ[3]సె
మనసు సద్భావనామగ్నతఁ బొందెఁ
బ్రాణంబునకు నుండఁ బట్టొందు గలదె
ప్రాణేశ నీపదాబ్జంబుల కాక ?
యూర్జితప్రమథాత్మ యొండేమి మల్లి-
కార్జునపండితుఁ డనఁగ నిచ్చోట
నుండుటకంటె నెన్నండకో ప్రమథ -
మండలిలో భవన్మహాదాజ్ఞఁ జేసి
యుండంగఁ గాంతు[4]నకో యని కోరు
చుండురు నన్నట్టు లును[5]పఁగదయ్య!

౧. నొందెమి, ౨. ంప, ౩. పి, ౪. నో, ౫. చ.

దేవ యీసంసారతీవ్రదుఃఖా[౧]బ్ధి
లో[౨]వెలి ప్రమథాదిలోకం[౩]బెఱుంగ
నావాఁడు వీఁడుసుండీ వేఱుగాఁడు
నా[౪]వి[౫]న్ననువున గణంబులనడుమఁ
బిన్ననాఁటనుగోలె బిలిబిలి[౬]సురల
నెన్నఁడుఁ గలనైన నెఱుఁగుదునయ్య
గణనాథ భవభీతిఁ గాదె నాఁ డీశ-
రణు[౭]సొచ్చునాఁదు పుత్త్రకళత్ర[౮]సహిత
మెలమి దాసీపత్ర మిచ్చినయట్టి
యిలువుట్టుదాసినా యెఱుఁగవే దేవ!
చాల నీభవమహోజాలంబుతోడి
జాలి నేఁ బడఁజాలఁ జాల శ్రీశైల -
వల్లభ! నీయాజ్ఞ నచ్చినపనులు
సెల్లఁబెట్టితి భక్తి చేవ దలిర్ప
వాసనతో బసవనయు నీగర్భ -
వాసంబుఁ జొచ్చె దేవా పర్వతేంద్ర !

---

౧. గ్ని, ౨. వెతలార్చి, ౩. బెలర్చ, ౪. నె, ౫. నన్నున్నవే, ౬. నురల, ౭. సొచ్చితినిపుత్త్ర, ౮. మిత్ర, (దీనితరువాత, "సహితంబుగా నిల సమ్మతిపత్రి, వహి నిచ్చినట్లు నేవంచునలేక", అని ఒక ప్రతిలో అధికపాఠమున్నది.

యెవ్వరివాఁడనై యే నుండువాఁడ ?
నివ్వసుంధర భక్తి కెల్లను బట్టు
గొమ్మఁక నెవ్వాఁడు గోర్కులు సలిపి
నెమ్మి జంగమకోటి సీ వని నమ్మి
నమ్మనివారల నమ్మింప విస్ఫు -
టమ్ముగా వివిధదృష్టప్రత్యయములుఁ
జూపి బిజ్జలు నేఁపుమాపి [1]ధూపడఁచి
[2]పాపితార్కికులఁ బోఁజోపు సవైది -
కము వీరభక్తిమార్గం బని జంగ -
మము లింగ మనిప్రసా[3]ద మిహా[4]సౌఖ్యాది -
మోక్షసాధక[5]మని ముల్లోకములకుఁ
బ్రత్యక్షుండ పతి యని యఖిలంబు నెఱుఁగ
విన మమృతంబు గావించి సేవించి
యసదృశుల్ శివభక్తు లని[6]వివరించి
పరసమయంబుల భంగించి కీర్తి
వరియించి లోకపావనము గావించి
భవదీయసమయంబుఁ [7]బాలించి ఘోర-

---

౧. సంశయము, ౨. కోపించిలయకాలరుద్ర స్వరూప, ౩. దమహిమసౌఖ్య, ౪. సుఖాది, ౫. న, ౬. విరచించి; విచారించి. ౭. భావించి.

భవములు[1] వాటించి పంచినపనులు
భర్గ నిన్ మెప్పించి పంచినప్రమథ-
వర్గంబుకవిలియ వ్రాయించి మించి
నీలోన లీనమై నిలిచి నీయాజ్ఞఁ
బాలిం[2]చి బండరు బసవ[3]లింగయ్య
నటు గాన నేను దదంఘ్రిపద్మములు
నిటలతటంబున నెక్కొనఁ దాల్చి
యుండంగఁగోరెద నోపర్వతేశ !
ఖండేందుమౌళి ! నీ గర్భంబులోనఁ
జొర[4]నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
సిరిగిరి నుండెద శివ శర ణనుచు,
శివ శివ శివ శివ శివ శివ యనుచు
శివదేవ యంచు నిన్ జేరఁగోరెదను
జొర నీవె నన్నునీ పురి యగుచున్న
సిరిగిరి నుండెద శివ శర ణనుచుఁ,
[5]దోలి తాఁకెడుపులివోలె నీభవము
[6]దూలంగ[7]మఱి పాఱఁ ద్రోలి వేగంబ
చొర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న

---

౧. సాటి(లి)ంచి, ౨. ంచె, 3. లింగంబు, ౪. నిమ్ము, ౫. ఓలి, ౬. తో, ౭. తు(దు)కు.

సిరిగిరి నుండెడ శివ శర ణనుచు,
నఱిముఱి భవలతఁ బెఱికి వేఁటాడి
వెఱవక నను గానఁ బఱతేరు మనుచుఁ
జొర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
సిరిగిరి నుండెడ శివ శర ణనుచు,
మెడ సుట్టుకొని నన్ను విడువనిజన్మి
జడ మను పెనుబాము [1]కడమలు వాపి
చొర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
సిరిగిరి నుండెడ శివ శర ణనుచుఁ,
గని విని తిని మూఱుకొని [2]ముట్టి [3]చవులఁ
గను [4]కని బాఱెడుమనసు నిన్ జేర్చి
చొర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
సిరిగిరి నుండెడ శివ శర ణనుచుఁ,
[5]గడచుచుఁ [6]గుడుచుచుఁ గట్టుచు నిట్టు
లోడలికై యిడుమలఁ బడఁబోయెఁ బ్రొద్దు
సొర నీవె నిన్నునీ పురి యగుచున్న
సిరిగిరి నుండెడ శివ శర ణనుచు,
నెఱమంట వోడగని యుఱికెడుమిడుత

౧. కడిక (స) లు నేసి; గం(డికనేసి, ౨. ముట్ట, 3. చెవుల, ౪. కలి, ౫. గడగుచు; గడుపుచు, ౬. గుడుపుచు.

తెలుఁగున విషయాగ్నిఁ బలుచుపా టుడిగి*
చోర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
సిరిగిరి నుండెద శివ శర ణనుచుఁ,
జిరి[౧]మురిపనులకుఁ బొరిఁబొరి నరుగ
వెరవు గా దిది మేలితెరవు రమ్మనుచు
చోర నీవె నన్ను నీ పుర మగుచున్న
సిరిగిరి నుండెద శివ శర ణనుచు,
ననుచుఁ గన్నడగౌళ నంకించుపదము
లనురాగమునఁ బాడ నభవుఁ[౨]డాలించి
పండితుదృజ్మనఃపరిపూర్ణుఁ[౩]డై య -
ఖండితపర్వతాకారలింగంబు
నిర్భరకారుణ్యనికటకటాక్ష -
గర్భా[౪]ర్భకుని నాత్మగర్భస్థుఁ జేసి
యంతలోనన పండితారాధ్యునాత్మ -
సంతతి[౫]యును గులసతిసమేతముగ
లింగోదరమునంద లీన మై[౬]రట్లు
సంగతం బగుశివాజ్ఞాపత్ర[౭]సరణి
శివగణప్రార్థనఁ జిక్కి నసకల

---

* చి, సి. ౧: మర ; మొరి, ౨. డుమెచ్చి, ౩. డగుచ, ౪. ష్ట, ౫. మును, ౬. నట్లు; రట్లు, ౭. సరసి.

భువనపావనునియపూర్వతనూజు
డరితసంసారుఁ గేదారయ్యఁ బుణ్య-
భరితు లోకారా[1]ధ్యపట్టంబుఁ గట్టి
ప్రస్తుత[2]శంభుఁడౌ పండితారాధ్య-
[3]హస్తాగ్రజుండు దోనయ్యయు భక్త-
[4]వర్గంబు గొనియాడ వసుధఁ దగ్గురుఁ డ-
[5]నర్గళభక్తిరాజ్యము సేయుచుండె;
నంతఁ గేదారయ్య యాత్మసంతాన
సంతతియును శైవసంతానసంత-
తియు భువనారాధ్యతేజోవిభాతిఁ
గ్రియగొ[6]ని యతులభాగీరథీ[7]తీర్థ-
భావన లోకముల్ వరమపావనము
గావింప మఱి యట్లు గాక తదియ్య-
కేదారదేశి[8]కు గీతచరి[9]త్ర
గాదిలిసుతచతుష్కముఁ జెప్పనొప్ప
మనుమపండితుఁడు[10]భీ మనపండితయ్య-
యును మహాదేవయ్యయునుఁ జెన్నవిభుఁడు

౧. ధ్య, ౨. లోకుఁడౌ, 3. హస్తయ్యయును శివసమూహము గొనియాడ, ౪. వసుధతద్గురుమనోవాంఛితమునను, ౫. రసికతనర్గళభక్తిరాజ్య, ౬. నన, ౭. వాహ, ౮. క, ౯. త్ర, ౧౦. భీ.

ననఁగ గురుచతుష్క మాత్మసంతాన
తనయపరంపరోత్తరపరంపరలుఁ
బరిచితగురుపరంపర దేజరి[1]ల్లు
ధర వృషభేం[2]ద్రు పాదచతుష్క[3]సరణి
ధ్రువపురుషార్థచతుష్కవిస్ఫురణ
సవిశేషభవ్యమోక్షచతుష్కహా[4]ల
* వాలారు శ్రీనగద్వారచతుష్క-
లీల వార్ధిచతుష్కవేలాధరిత్రి
సముదితమహిమఁద చైత్యవసంతాన-
విమలాంబునిధిమధ్య విభ్రమానర్ఘ్య-
నాయకరత్నంబు నాలోకగురుస
మాయత[5]ప్రీతి నొప్పారి వటూరి
సోమనాథయ్య విశ్రుతవీరభక్తి
భూమాభిరామవిస్ఫురణ వెలుంగ
వారిపుత్త్రులు భక్తివర్ధన[6]పరులు
సూరీశ్వరుండు లోకారాధ్యపద వి-
హారుండు విశ్వనాథప్పయ్యఁగారు

S... Central Library and Research Centre ... TIRUPATI No. 11600

౧. ల్లి, ౨. ంద్ర, ౩. భరణ, ౪. ళి, ౫. ప్రథిత, ౬. కరులు.
* 'వివిధవేదాంత వివేకత దనరి' అని ఒకపాదములో ఉన్నది.

గారుణ్యనిధులు[1] సింగణమంచిగారు
ననఁగ గురుత్రితయాన్వయతనయ
తనయపరంపరోత్తరపరంపరలుఁ
బ్రభుతరగురుపరంపర దేజరిల్లెఁ
ద్రిభువనంబులఁ బర్వెఁ ద్రిపథగభాతి
వేదత్రయవిభాతి విశ్రుతాగ్నిత్ర-
యోదితకలితమహోన్నతఖ్యాతిఁ
దా నిట్లు గృతిసమాప్తం బయ్యె నంత
మానుగాఁ మదిపంచమప్రకరణము
నరయ నీకృతిసార మగుచతుర్థప్ర-
కరణమధ్యమున సంకలితమై వెలుఁగు
నవ్యగణసహస్రనామస్తవంబు
భవ్యముగఁ బఠించుఫలలేశమునను
నైహికాముష్మికాద్యఖిలసంపత్స-
మాహితాభీష్టసౌఖ్యము లొందు ననిసఁ
బ్రమథరుద్రాది పురాతననూత-
న మహాగణాభివర్ణనము లోకముల
నారూఢమతి మల్లికార్జునపండి-
తారాధ్యచరిత మాద్యంతంబు వినిసఁ

౧. లింగన, ౨. ల్లు; ల్లి.

పర్వత ప్రకరణము

ఫలశ్రుతి

జదివిన వ్రాసిన సంగ్రహించిన స-
ముదితాభిమతఫలంబులు వొందు డరుదె?
కావున నీకృతి గారవించినను
వాపిరిఁ ¹జదివిన వ్రాసిన వినిన
నరుదొంద వారల కభిమతార్థములు
గరుణించు శివుఁడు మంగళమహాశ్రీలు *

---

౧. విన్నను మావారికి శివుఁడు, ౨. రికిన.

* ఇచ్చట ఈక్రిందిపద్యము లున్నవి. ఇవి మూలములోనివై ఉండవు.

ఉ. శ్రీభసితత్రిపుండ్రకపవీతవిశంకట ఫాలు జాటజూ
టీభరధారు నిర్మలపటీపటలావృతదేహు నక్షమా
లాభరణాభిరాము బసవాక్షర పాఠపవిత్రవక్త్రుఁ జి
చ్ఛోభితచిత్తుఁ బాల్కురికి సోమయదేశికుఁ బ్రస్తుతించెదన్.

శా. శ్రీమద్విశ్వవరమావరున్ నియామితున్ శ్రీచెన్నమల్లేశ్వరున్
ధీమంతున్ నిగమాగమస్మృతిమతోద్గీతార్థవేత్తన్ బుధ
స్తోమంబున్ బ్రభునార్గ్వవేత్రయును నాద్యుంబండితారాధ్యులన్
గామింతు న్నతియింతుఁ గొల్తుఁ దలఁతున్ గామ్యార్థసంసిద్ధికిన్.

ఇది యసంఖ్యాతమాహేశ్వరదివ్య పద పద్మసౌరభ
భ్రమరాయమాన జంగమలింగ ప్రసాదోపభోగ
సంగత సుఖసుధాశరధినిమగ్న సుకృతాత్మ
శ్రీపాలకురికి సోమనాథసుకవిప్రణీతభాసుర
తర దండనాయక బసవాంకసఖ్యాతగుణ
గణాయతకీర్తిదిగంతత్రిలోకగురు
పండితారాధ్యచరితంబునందు
వరువడిఁబంచమప్రకరణ
మొప్పు.

శ్రీ

---

౧. మూణ, ౨. పాలు.